

ШЪРЛИ МАКЛЕЙН ЗА ДА ДОСТИГНЕШ ПЛОДА

Превод от английски: Нели Константинова, 1992

chitanka.info

На майка ми и на баща ми

„Никога не произнасяй думите: «Аз не знам това, следователно е фалшиво». Човек трябва да учи, за да знае; да знае, за да разбира; да разбира, за да съди.“

Максима на Народа

„Има на небето и на земята повече неща, Хорацио, отколкото са мечтани в твоята философия.“

Хамлет

Някои от хората, които се появяват в тази книга, са представени като измислени лица, за да се запази тяхната анонимност и в съответствие с това е изменена последователността на някои от събитията. Но всички събития са действителни.

Драги читателю,

Още от времето, когато бях много малка, помня, че имах порива да се „изявявам“. На три години взимах уроци по балет, защото исках да се изразявам физически. В юношеските ми години преминах от балет и към пеене, което ми се струваше естествено и логично продължение на тази самоизява. По-късно, вече като голяма, поривът ми към самоизява се разгърна дори по-нататък — в актьорско майсторство и чрез него изживях още по-голяма форма на самоизява. Обичах сложното тайнство на това да ставаш друг характер, да избираш друга биография, подбуди и значения, да изразяваш собствените си чувства и мисли чрез друга личност.

После открих писането — един отдушник, който ми даде възможност да изразявам още по-сложно и специфично моите изживявания. Пишех, за да узная какво мисля. Пишех, за да осмисля професията си, пътуванията си, отношенията ми с хората и всъщност моя живот. Писането изостряше вече неутолимия ми глад да проумея онова *защо* и *как* на всяко нещо.

Харесва ми да смятам всяка от моите книги за нещо като карта, изобразяваща къде съм била и къде отивам. „Не падай от върха“ описва как се научих да разтварям крила като млада актриса и как почнах да поемам грижата за собствената си съдба. В поредица експедиции до Африка, Индия, хималайското кралство Бутан и ята на съименниците на дъщеря ми — Япония, аз за пръв път се докоснах до непознатото — и бях променена от него. Периодът, очертан в „Можеш да стигнеш до там от тук“ бе на голямото вътрешно, интелектуално и политическо израстване на личността ми. В Холивуд приключваше системата на звездите, затова рискувах да навляза в плаващите пясъци на телевизията. Резултатът бе катастрофален и дълбоко ме разстрои. Той ме отведе до това да се изпробвам на политическата сцена в предизборната кампания на президент през 1972 година, в която участвах на страната на Джордж Макгъвърн срещу Ричард Никсън. Този социален опит зароди в мен един стремеж, който на малцина на Запад се позволяваше да сбъднат в началото на 70-те години. Възглавих първата женска делегация, посетила Китай, за да изуча забележителното развитие на една чисто нова култура, надигнала се от пепелта на древна и малко позната земя. Опитът да се приспособим към една чужда култура ни подежда като опомняща плесница. Чрез

него изучихме не по-малко за собственото си развитие и още повече за това, което човешката воля, правилно насочвана, може да постигне дори при много неблагоприятни условия. Всичко това ме подготви да се завърна към артистичната си кариера с още по-голям ентузиазъм и уважение към професията, с която си изкарвам хляба и да изследвам какви нови нива на творчески дух мога да внеса в нея. Мисля, че този житейски опит ми помогна също да си изведа още една поука: Всичко е възможно, ако вярваш, че го заслужаваш.

Размишлявах дълго, преди да публикувам „За да достигнеш плода“, защото тя е писменият израз на една духовна одисея, която ме отведе по-далеч, отколкото изобщо съм очаквала — в удивителния, вълнуващ свят на психически феномен, в който предишни животи, съществуване на духове водачи и истинското безсмъртие на душата станаха нещо повече от убеждение за мен — те станаха реална, истинска част от живота ми. Смятам тази книга за моя духовен дневник, отворен пред очите на тези, които също търсят духовно вникване, и свидетелство, че съм приела с благодарност и смирение даровете на тези, които ме учиха и отвориха очите ми.

Обичам да мисля за „Танц в светлината“ като за празненство на всички мои „аз“. Тя бе едно задоволяващо и удовлетворяващо изследване на обещанията, които си дадох в „За да достигнеш плода“. В нея разглеждам с наслада, хумор и известно задоволство изживяванията си като дъщеря, майка, любовница, приятелка, търсач на духовната съдба и глас, призоваващ за мир на света. Мисля, че тя изразява огромната ми лична радост от достигането на тази важна точка в живота ми, както и от укрепването на чувството ми за цел. Но историята още не е завършила, защото аз все още съм една жена, която търси себе си, животите, които може да съм изживяла и дълбокия живец на съществуването ми.

Ако това мое търсене на духовната истина ти помогне на теб, читателя, да постигнеш дара на вътрешното прозрение, тогава аз съм възнаградена. Но първата ми награда бе това пътуване през самата мен, единственото пътуване, за което си заслужава да се говори. През цялото това пътуване аз усвоих един дълбок, изпълнен със смисъл урок: **ЖИВОТЪТ, ЖИВОТИТЕ И ДЕЙСТВИТЕЛНОСТТА** са само това, което всеки от нас *възприема*, че са. Животът не е нещо, което ни се случва. Ние караме нещата в него да се случват. Действителността

не е отделна от нас. Ние създаваме нашата действителност във всеки миг от деня. За мен тази истина означава пълна свобода и пълна отговорност.

Любов и светлина

Шърли Маклейн

ГЛАВА 1

„Сънищата на древния и на съвременния човек са написани на същия език като митовете, чиито автори са живели в зората на историята... Вярвам, че символичният език е единственият чужд език, който всеки от нас трябва да научи. Разбирането му ни дава достъп до един от най-значителните източници на мъдрост... Наистина, и сънищата, и митовете са важно средство за общуване между нас и нас.“

Ерик Фром,
„Забравеният език“

Вървах по брега със спортен ход и пясъкът беше студен и мек под нозете ми. Приливът настъпваше равномерно и по залез-слънце щеше да стигне до стълбовете, които поддържат къщите по улица „Малибу“. Обичах спортното ходене точно преди залез-слънце, защото гледката на пурпурните облаци над вълните отклоняваше вниманието ми от болката в нозете. Един здравен инструктор веднъж ми каза, че три мили спортно ходене в мек пясък се равнява на ходене шест мили по твърда повърхност. А аз исках да си остана здрава, все едно колко болезнено беше това. Когато не танцувах бягането ме поддържаше във форма.

Но каква история бях чула оня ден... за двамата братя? Единият — здрав като камък, който изминавал по булеварда пет мили рано всяка сутрин от живота си, независимо от това как се чувства. Другият никога не направил каквото и да било упражнение. Една сутрин братът — здравеняк тръгнал за спортното си ходене по пътя, обърнал се да помахаша с пръсти на мързеливия си брат, когато — бам! — той просто не забелязал камиона...

Може би всъщност няма значение какво правим, за да се пазим. Винаги има някъде някакъв камион. Важното е да не позволиш това да те спре, да не го оставиш да управлява живота ти.

Спомням си как седим на масата за вечеря с майка ми и баща ми във Вирджиния, където съм израснала. Бях на около дванадесет години и тогава ме удари мисълта, че независимо колко щастлива се чувствам в който и да било миг аз *съзнавах* борбата отдолу. „Грижата“ го нарекох тогава... върху всяко нещо има някакъв печат на мъка. Спомням си как татко ми каза, че без да искам, съм се натъкнала на един древногръцки принцип — питагорейския, мисля, че беше. Татко беше нещо като местния философ и почти беше получил философска титла в университета „Джон Хопкинс“. Той обичаше да разсъждава над философския смисъл. Предполагам, че съм наследила същата черта. Спомням си, той каза, че мисълта ми има дълбоко, принципно значение, което е вярно за целия живот. Все едно колко хубаво може да изглежда нещо, винаги има един негативен компенсиращ фактор, който трябва да взимаш предвид. И обратното също е вярно, разбира се, бе казал той, но изглежда, татко обръщаше повече внимание на негативното. Що се отнася до мен, то ме караше да осъзнавам двойствеността на живота. В ослепителен проблясък над чинията с граха аз усетих, че съм проумяла *нещо*, без да знам много добре какво всъщност.

Вятърът започна да вдига бели качулки по вълните навътре в морето. Тъмнокръсти кюкавци се гмуркаха в малките вълнички и клъвваха каквато храна бе донесъл приливът, а в това време изящните им братя — ширококрилите пеликани — се спускаха бързо и се гмуркаха като луди камикадзе, устремени в ята риби, заплували към по-дълбоки води.

Чудех се какво ли е да се чувстваш птица, без други мисли в главата, освен да летиш и да се храниш. Помня, чела съм, че най-малката птичка може да прелети хиляди мили над Тихия океан сама, без никакъв друг товар, освен едничко парче багаж, едно притежание... малко клонче. Тя носи клончето в човката си и когато се умори, просто се спуска до морето и плава върху клончето, докато отново е в състояние да се движи. От клончето тя лови риба, от

клончето се храни и на клончето спи. Не ѝ трябва „Куин Мери“. После размахва криле, стисва в човка спасителния си пояс и потегля да види още свят.

Какъв живот. Питам се дали тази птица изобщо някога е била самотна. Но дори когато е сама, тя, изглежда, долавя правилната посока за живота си. Птиците сякаш имат вродени компаси, които ги водят, където поискат да отидат. Те сякаш знаят съвсем точно какво са, как да живеят, защо живеят. Но имат ли те чувства? Влюбват ли се? Дали се затварят в пашкул само с една птица, тъй, сякаш те двете са срещу всичко? Птиците изглеждат *част* от всичко. Пространство, време, въздух. Не, как биха могли да се изключат от света, щом искат да летят над него?

Спомням си едно изживяване, което имах веднъж. Наричам го изживяване, а не сън (въпреки че се случи, докато спях), защото го изпитах по-реално от сън. Усещах се извисена над земята, спусках се и падах свободно с въздушните течения също както птиците. Носех се над страни и планини, течения и дървета. Както се носех, върхарите на дърветата ме бръсваха лекичко. Внимавах да не отроня дори едно крехко листо от клона, на който принадлежи, защото и аз също принадлежах на всичко наоколо. Искях да отида още по-далеч и по-бързо, и по-високо, и по-на простор — и колкото по-високо се издигах, толкова по-свързана с всичко се чувствах, цялото ми същество едновременно концентрирано и разпростряно. Имах чувство, че това се случва реално, че тялото ми е неуместно и че *това* е част от опита. Истинското ми аз се рееше свободно и безметежно, изпълнено с покой, поради връзката си с всичко съществуващо.

Това не беше сексуално насоченият сън с летене, който описват психолозите. Това беше нещо повече. В него имаше друго измерение. Думата, която търся, мислех си, докато тичах, е „извън“. Затова си го спомнях толкова живо и всеки път, като се почувствах недоволна или самотна, без настроение или напрегната и изнервена, почвах да си мисля за онова изживяване и колко безметежно се чувствах, като се реех извън моето физическо тяло, усещайки се част от всичко над и под мен.

Това чувство, че принадлежа на „всичко“, ми доставяше по-голямо наслаждение от всякакво друго. По-приятно от работата, от правенето на любов, от успеха или от които и да било други човешки

стремежи, на които се отдават хората, за да постигнат щастие. Обичам да *мисля*. Обичам да се концентрирам. Обичам да бъда *съпричастна* на грижи извън моите, защото, откровено казано, вярвам, че това е наистина моята пътека към разбирането на себе си. Някъде дълбоко в *мен* са отговорите на всичко, което предизвиква тревога и объркване в *света*. Каква дръзка мисъл! Но успеях ли да досегна себе си, истински да се досегна до себе си, щях да досегна света... може би дори вселената. Затова именно бях активист в политиката, феминистка, пътешественик, нещо като любопитен човешки репортер; може би и затова съм актриса и изпълнител. Имах нужда да се пресегна навътре и да се докосна до себе си, ако исках да разбера света и ако смятах да постигна нещо добро в работата си. Може би затова започнах живота си като балерина. Когато се движех, аз се докосвах до това, което съм. Каквото и да е то... за мен пътуването, което най-много си заслужаваше да предприемеш, бе пътуването към себе си.

Бръсна студен вятър и надигна пясъка покрай краката ми, докато тичах. Забавих ход до вървеж, спомняйки си, че след тежки упражнения е добре да се отпуснеш постепенно, за да не се пресече млечната киселина в мускулите. „От това болят мускулите — бе казал инструкторът по гимнастика. — Никога не спирай внезапно след тежки упражнения. Спирай постепенно и после по-малко ще те боли.“

Вслушвах се внимателно във всичко, което се отнасяше до физическа култура, защото разбрах, че то ме доближава повече до мен самата. Уважавах тялото си, защото е единственото, което имам. И ми се искаше да бъде издръжливо. Но, боже мой, колко болезнено можеше да бъде то, особено след като го бях оставила петнадесет години без никакви упражнения. Това беше наистина глупост, помислих си, както вървах. През всичките тези години като актриса мислех, че тялото ми не е толкова от значение. Като балерина на младини бях получила от тренировките добра форма и смятах, че това ще е достатъчно. Но грешах. Хората трябва да се грижат за тялото си всеки ден, иначе може, като се събудят някоя сутрин, да открият, че то не желае да прави каквото те искат. Тогава ще си кажат, че са остарели. Винаги, когато не обръщах внимание на тялото си, съм се чувствала стара. А процесът на свързване с тялото ми позволяваше да се чувствам по-силно свързана с истинското ми аз, което е в това тяло. А кое беше истинското ми аз? Какво беше това, което ме караше да

питам, търся, мисля и чувствам? Дали беше просто физическият мозък, малките сиви клетки или пък съзнанието, което е нещо повече от мозъка? Дали „съзнанието“ или може би „личността“ включва това, което хората наричат „душа“? И дали всички те са отделни или да бъдеш човек означава да признаеш, че си сумата от всички тези части, и ако е така, как те се сработват?

Ето за какво е тази книга... тя е за опита да се свържа със себе си в началото на четиридесетгодишната ми възраст; тя е за това, какво този опит даде на съзнанието ми, на моята толерантност, на духа ми и какво направи за моето *търпение и вяра*. Тя е за връзката между съзнание, тяло и дух. И всичко, което научих в резултат, ми даде възможност да продължа останалия си живот като едно почти преобразено човешко същество.

Тъй че тази книга е търсене на себе си — търсене, което ме поведе на дълго пътешествие, постепенно разкриващо и през цялото време просто смайващо. Опитвах се винаги да гледам на всичко непредубедено, защото усещах, че недоловимо, но твърдо съм изложена на такива измерения на времето и пространството, които дотогава, поне за мен, спадаха към научната фантастика или към това, което бих окачествила като окултно. Но то се случи с мен. Ставаше бавно. Ставаше с темп, който явно беше специфично мой, защото смятам, че и всички други са изживявали подобни явления. Хората напредват според това, за което са готови. Аз трябва да съм била готова за това, което научих, защото бе дошло подходящото време.

Бях направила тридесет и пет филма — някои добри, други лоши — и от всеки съм научила по нещо, макар че — и това не е изненадващо — от лошите научих повече, отколкото от добрите. Пътувала съм по цял свят, понякога частно, като обикновено не ме разпознаваха (защото аз така исках), а друг път като артист (когато исках да ме познаят) — било за популяризиране на някой мой филм, за снимане на специално телевизионно предаване или обиколка с шоу на живо. Обичах актьорския живот, защото ми позволяваше да *чувствам* публиката — какво мислят хората, кое им е интересно, разнообразното им чувство за хумор. Но най-много от всичко обичах да се срещам с

нови хора и да се сблъскам челно с чужди култури, докато се науча да се сливам уютно с тях.

Оформих си нещо като домашен-далеч-от-дома кръг от приятели. Те бяха хора на изкуствата — изпълнители, хора на киното от всяка страна, която прави филми, писатели (аз самата бях написала две книги за пътуванията ми и житейските ми приключения, които бяха преведени почти навсякъде), държавни глави, министър-председатели, крале и кралици (политическата ми дейност бе отразявана — независимо дали „за“ или „против“ — доста глупаво също по цял свят). Без никакво съмнение бях привилегировано лице. Работила бях много сериозно за успеха си и все пак се чувствах с късмет и, както казах, привилегирована да мога да се срещам и разговарям с всекиго, с когото пожелаех — от Кастро, папата, английската кралица и други сановници до болните и гладуващите в Индия, бунтовните селяни във Филипините или пък шерпите в Хималаите — за да спомена само някои.

И колкото повече пътувах и се срещах с хора, толкова повече се активизираше социалното ми и политическо съзнание. А колкото повече се активизираше то, толкова повече чувствах, че се идентифицирам с „онеправданите“, както ги определяше баща ми. Но пък както му бях казала аз, по-голямата част от света може да бъде класифицирана като онеправдана. И така, улавях се да мисля много често за това какво не беше в ред на света. Не можеш да избегнеш тази мисъл, ако наистина *видиш* мизерията, омразата, недохранването. Започнала бях да пътувам от деветнадесетгодишна и сега — към средата на четиридесетте — мога обективно да кажа, че нещата неотклонно са вървели към по-лошо. Демократическият идеализъм ми се струваше повече невъзможен, защото хората, които са част от демократичния начин на живот, явно се грижат повече за това да служат на собствените си интереси и така изневеряват на основната си философия за благоденствието на мнозинството. Не са много хората, които се обръщат към международната етика. „Политическото мислене“ на света изглежда се основава на двойственото поле на политическата сила и материалната икономика, като решенията се изразяват под формата на диаграми, схеми, статистики и индустриални програми, които пренебрегват индивидуалното човешко същество.

Винаги някъде на планетата има война, насилие, престъпност, потисничество, диктатура, недохранване, геноцид — глобално представление на човешко отчаяние и мизерия. В същото време лидерите по цял свят продължават да разглеждат проблемите единствено от гледна точка на *самите проблеми*, без да обръщат внимание на истинската им връзка и отношение с по-широка и по-универсална потребност — дълбоката нужда да се постигне трайно състояние на душевен мир на индивидуална основа с всичките широки изводи, които трябва да включва това. Те дават временни решения на постоянни проблеми. Или — както би казал татко — „слагат анкерпласт, за да лекуват рака“.

По цял свят подхващах безконечни дискусии на тема дали човечеството е по същината си егоистично, себично, загрижено преди всичко как да постигне по-люксови материални блага и лични изгоди. Хващах се да говоря, че може би личният егоизъм и надпреварването са пагубни не само за щастието, но дори за личния успех. Струваше ми се, че макар световните сили да признават нуждата от обединяване в интерес на човечеството, те винаги препоръчват за постигането на тази цел все по-силно конкуриращи се икономически политики, което води единствено към човешки конфликти, разногласия и неминуемо поголеми войни. Положително нещо липсваше.

И по-нататък, като продължавах да пътувам, забелязах, че нещо се променя. Хората, с които разговарях, започваха да се замислят над това какво липсва. Тонът на разговорите ни се движеше от обезсърчаване и объркване до преценката, че отговорите трябва да се крият вътре в нас, сякаш този хал, до който се бе довело човечеството, нямаше абсолютно нищо общо с икономическите разрешения. Започвахме да се замисляме за вътрешното изследване на това, което ние като хора в действителност означаваме. За какво сме ние тук? Имаме ли предназначение или сме просто случайно явление? Че сме *физически* — това е очевидно, физическите ни потребности, поне на теория, са главната грижа на правителства и лидери. Това, че сме *разумни* създания, също е ясно. Със света на разума и умствените измерения се занимават образованието, изкуствата, науките и учебните зали.

Но не сме ли всички ние също и *духовни*? Откривах, че все повече и повече хора се съсредоточават над въпроса за нашата

вътрешна духовност, която от толкова отдавна жадува да ѝ обърнат внимание. Дали това объркване се заприщва от факта, че духовността не само не е очевидна, но е и невидима? Световните религии изглежда не успяват да обяснят или удовлетворят духовните ни потребности. В действителност Църквата сякаш по-скоро разделя, отколкото обединява хората, независимо дали човек изповядва християнството, исляма, юдейската религия или будизма. Наистина, изглежда, че светът навлиза в епоха на Религиозен Конфликт с бурното надигане на Ислямска гордост в арабския свят, на самодоволен Християнски фундаментализъм сред тъй нареченото морално мнозинство в Америка и с войнстващия ционизъм в Израел.

Постепенно се оказах във връзка с мрежа от приятели по целия свят, които се занимаваха със собствени духовни търсения. Задавахме си въпроси за човешкото предназначение и смисъл по отношение не само на нашите физически перспективи за живот на земята, но и на метафизическите перспективи по отношение на времето и пространството. Започнахме да допускаме, че този живот не е всичко. Може би физическото ниво на съществуване не е единственото ниво на съществуване. Очертаваше се удивителната възможност, че *истинската* действителност е нещо много повече.

С други думи, може би е прав Бъкминстър Фулър като твърди, че деветдесет и девет процента от действителността е *невидима* и нашата неспособност да опознаем тази невидима действителност се дължи на това, което сега обикновено се определя като ниско чувствително съзнание.

Когато започнах да си задавам тези въпроси и открих истинска близост с други хора, отдадени на същото вътрешно търсене, животът ми се промени, промени се и гледната ми точка. Това беше разтърсващо, понякога плашещо и винаги стряскащо, защото ме заставяше да преоценявам отново какво означава да живееш. Може би ние като човешки същества действително сме част от непрекъснат експеримент, който продължава дълго след като си мислим, че сме умрели. Може би не съществува такова нещо като смърт.

Но да не се изпреварвам.

Слънцето залязваше студено и зъзнещо зад хълмовете на Пойнт Дюм. Стоях на тези хълмове, загледана в бушуващите вълни на Тихия океан там долу и размишлявах дали наистина човешката раса е започнала от морето. Тихият океан винаги ми напомняше за моя приятел Дейвид. Или пък може би той беше много в мислите ми тези дни просто защото, изглежда, приближавах до нещо като повратна точка в живота си, а с него лесно се разговаря. Какво беше казал той? Нещо за духовната потребност да зачиташ еднакво и положителното, и отрицателното в живота.

— Невъзможно е да имаш едното без другото — бе казал той. — Животът е *горене* от двете. Опитвай се просто с положителното да надвиеш отрицателното и ще бъдеш много по-щастлива.

— Сигурно — казах аз, — не е нужно да бъдеш ракетен инженер, за да знаеш това... но да го изживяваш, е нещо по друго.

Дейвид е интересен човек. Около тридесет и петгодишен, той беше благ, много деликатна личност с ясно очертани скули и някаква мека, тъжна усмивка. Срецнах го в една художествена галерия в Ню Йорк. Завързахме приятелство, защото се чувствах много естествено с него. Той е художник и поет и навсякъде се чувстваше у дома си, защото бе наблюдател на живота. В Манхатън се разхождахме часове наред, като наблюдавахме хората и се опитвахме да отгатнем какво мислят. Когато идваше в Калифорния, което се случваше често, разхождахме се по брега в Малибу. Дейвид също обичаше да пътува и доста свят бе пообиколил — от Африка и Индия през Близкия изток, Европа до Южна Америка. Той рисуваше и пишеше на път. Не му костваше много, защото по цял свят се издържаше с всякаква временна работа. Бил е женен веднъж. Не говореше за това, но един път спомена, че някога „бързал да живее“. Попитах го какво има предвид, а той махна с ръка и каза:

— Това е в миналото. Свърших вече с бързи коли, бързана да живееш... хлапашки глупости. Сега съм сам и щастлив.

Аз също не говорех много за личния си живот. Това не беше свойствено на нашите отношения. А и той се беше задълбочил в безброй неща, за които аз нямах време — прераждане, спомени от минали животи, космическа справедливост, честоти на вибрации, диети, духовно просвещение, медитация, самоосъществяване и бог знае какво още. Говореше за всичко това сериозно и явно с дълбоко

познаване. Но повечето от тези неща минаваха покрай мен, защото бях погълната от моите филмови сценарии, телевизионни спектакли, нови номера за моята клубна дейност, смъкване на теглото и Джери. Искан да говоря с Дейвид за Джери, но поради обстоятелствата не можех да говоря за Джери с никого, дори с Дейвид.

Сега, в студения ветрец, усетих потта да се сцежда изпод косата ми по врата. Боляха ме краката, но това беше хубаво усещане. Извървяла бях доста и изпитвах удовлетворение от болката. И когато след борбата стигнеш до подходящото място, повече няма да боли.

Хвърлих последен поглед към залязващото слънце и се насочих към дървените стъпала, които водеха до брега. Обичах тези дървени стъпала, белязани и разнебитени от високи приливи и бури. От двадесет години насам минавах по тези стъпала — откакто построих блока с апартаменти от хонорара, който получих за първия си филм „Бедата с Хари“ на Алфред Хичкок. Тогава първото, което сторих, бе да изтегля заем, за да вдигна сградата, в която можех да давам апартаменти под наем, а аз самата да живея без наем... просто в случай че ме блъснеше камион и не можех повече да работя. Това е от еснафското ми възпитание, предполагам. Винаги да се осигуриш срещу бъдещето. Човек никога не знае.

Измих пясъка от краката си под душа на върха на дървените стъпала... да не оставям пясъчни следи в апартамента. Пясъкът се набива в килима, какъвто строителят ми каза да не постилам в такава плажна местност.

Изкачих последните стъпала, водещи към двора, там спрях и огледах японската градинка, която сама бях оформила съвършено, с дръвчетата бонзай от Киото и тънка струйка вода, която постоянно течеше нагоре и се връщаше към себе си. Годиците, през които пътувах из Далечния изток и по-специално в Япония, оказаха дълбоко влияние над мен. Тяхното спартанско чувство на уважение към природата ме затрогваше. След като японците са толкова онеправдани от природата, те нямат никакъв друг избор, освен да влязат в хармония с нея. Те не вярват в неща като завладяването ѝ, както ние, на Запад. Те я използват и стават част от нея... тоест, докато не изоставиха уважението си към природата в полза на преклонението пред бизнеса и печалбата. И

когато и Япония беше замърсена, престанах да ходя там. Питях се след колко ли време целият свят щеше да индустриализира природата само за да трупа повече пари. Опростителство може би, но точно така ми изглежда.

Чух да звъни телефонът в моя апартамент. Едва не си счупих краката, залитайки в устрема да стигна, преди да е престанал да звъни. Така ми действат телефоните. Винаги отговарям на звъненето, когато съм си вкъщи. Нещо като желание да бъдеш стриктен, експедитивен и акуратен. Дразнех се от хора, които оставят телефона да звъни три-четири пъти, преди да го вдигнат. За мен това беше нехайство — съвсем явен мързел и небрежност.

Втурнах се през вратата във всекидневната и се хвърлих към телефона на пода. Разсмях се на самата себе си. Кой, по дяволите, можеше да е от такова значение? И ако беше важно, ще се обадят пак.

— Ало — обадих се, останала без дъх, като се питах какво ли ще си помисли, че правя човекът на другия край.

— Алооо... — Беше Джери. — Как си?

Дочувах на фона телефонистката от международни разговори. В съзнанието ми прелетя лицето на Джери — коса, паднала на челото, меки черни очи.

— Чудесно! — отвърнах, доволна, че не може да види колко бях щастлива да чуя гласа му. — Как я карате с Нейно Величество?

— Ние в Англия залазваме изискано — пошегува се той с нотка сериозна загриженост, която се бях научила да долавям.

— Е — прокашлях се аз, — изискаността е качество, от което всеки се възхищава.

— Да. Ами, правя каквото мога, за да предотвратя пълното потъване на кораба.

Усетих просто как се пресята за цигара и всмуква с лек изсвиркващ звук.

— Джери?

— Да.

— Как върви твоята кампания? Напредваш ли?

— О, чудесно — отговори той. Но в гласа му се долавяше лека потиснатост. — Това е дълъг, бавен процес. Хората имат нужда да ги учиш и образоваш с твърда ръка в кадифена ръкавица. Не е лесен този баланс. Но ще говорим за това, като бъдем заедно.

— О? — казах аз. — Скоро ли?

— Да, надявам се. Може ли да се видим този уикенд в Хонолулу?
Имам конференция за икономиката Север-Юг.

— О, боже. Да — отвърнах. — Много журналисти ли ще има?

— Да.

— Това не пречи ли?

— Не.

— Искаш да поемеш този риск?

— Да.

— Добре. Ще дойда. Кога?

— В петък.

— Къде?

— В „Кахала Хилтън“. Трябва да тръгна сега. Имам среща със заместник-секретаря. Чака ме.

— Добре. Чудесно. Ще се видим в петък.

— Довиждане. — И той затвори. Джери никога не се сбогуваше надълго и нашироко по телефона. Професионалните му маниери и навици изключваха този вид размотаване. Личният му живот беше друга работа.

Затворих слушалката, взех си душ и потеглих с колата, по-бавно от обикновено, към голямата ми къща в Енсино.

Обичах да седя зад волана в калифорнийска кола, да се скитам по широките, открити шосета и да размишлявам. Обичах да размишлявам в Калифорния. Ню Йорк е с толкова високо напрежение, че имаш време единствено да действаш по инстинкт, за да оцелееш, което намирах за творческо и вълнуващо, но в Калифорния можех да размишлявам. Разбира се, Калифорния неслучайно е наричана Големия портокал. Ако не внимаваш, веднага можеш да се превърнеш в един такъв. Затова пък Голямата ябълка за мен е място, където мога да действам по нещата, които съм обмислила преди това в Големия портокал. Джери така и не можа да дойде в Калифорния, откакто го познавам.

Спомних си първата ни вечер заедно в Ню Йорк. Всъщност преди това няколко пъти ни бяха представляли един на друг, когато бях в Лондон, и отново, когато бях отишла в Ню Йорк за една демонстрация против войната във Виетнам. Направи ми впечатление спокойният му, самоуверен тон и бързият му, блестящ ум. Беше член

на Парламента, социалист и вярваше, че ще може да накара Англия отново да действа.

Той не се държеше приповдигнато, като повечето добре образовани англичани, които познавах. Всъщност беше точно обратното: едър мъж, над 1,80 м, с такива плещи и ръце, че ми приличаше на мечок, който копнее да стисне света в прегръдката си. Небрежен и непринуден, тялото му се движеше, нехайно към външността си, ризата му все се разкопчаваше, а вратовръзката се обесваше на шията му. Когато се развълнуваше от нещо, буен кичур коса падаше в очите му. А почнеште ли да крачи с едри стъпки из стаята, търсейки подходящо място да нанесе сразителния удар над въображаемия си противник, човек добиваше впечатление, че стаята ще се преобърне от тежестта му. Той изглежда не съзнаваше колко импозантен вид има. Често чорапът му беше с дупка. Очите му бяха влажни и черни. Караха ме да си представям маслини.

Когато ни запознаха първия път в Лондон, аз играех в „Паладиум“. Той дойде зад кулисите и ми хареса. Не познавах много английските политици, но той изглеждаше открит, проникателно интелигентен и без да иска, смешен. На излизане от гримьорната ми той вървеше толкова предпазливо, че се сгромоляса върху един стол, като преди това сбърка вратата и нахълта в тоалетната ми.

Така че когато година по-късно той се случи в Ню Йорк и ми позвъни, аз казах да, че се радвам да вечеряме заедно.

Отидохме в един индиански ресторант на Петдесет и осма улица. Той не яде много. Едва ли съзнаваше каква храна има пред себе си. И имаше навик да спира поглед на устата ми, когато се замислеше над някой довод. Мислех, че харесва устните ми, но всъщност той само обмисляше това, което се канеше да каже.

След вечерята изминахме пеш целия път до „Илейн'с“ на улица Осемдесет и осма и Втора. Искаше да види къде висят моите хора. Бях с много тънки токчета, неудобно ми беше и едва следвах дългите му крачки. Беше ми излязла и пришка.

Когато влязохме в „Илейнс“, хората ни изгледаха. Но не само мен забелязаха, а и Джери, въпреки измачкания му костюм и протритите обувки. Както и да е, никой не ни обезпокои. Взехме си мезе и няколко питиета. Разговаряхме за Ню Йорк и Лондон и когато

се канехме да си тръгваме, казах му, че ще ходя в Лондон след седмица да разговарям за един нов сценарий и ще му се обадя.

Трябваше да го вземе една лимузина и да го откара до някаква политическа конференция, но автомобилът тъй и не дойде. Така той се озова в моя апартамент, където взе да разглежда лавиците ми, пълни с книги за Китай, шоубизнес, американска политика, марксистка теория и балетисти. Той се разбърбори за нуждата от свобода в едно социалистическо общество, извисил се над ниската ми масичка за кафе, а гъстият кичур коса падаше в очите му. И така започна всичко. Пресегнах се да докосна косата му. Любопитно ми беше как пада и така просто и непринудено, сякаш сме се познавали цял живот, той вдигна поглед от биографията на Маркс в ръцете си, вгледа се в очите ми и ме притегли до себе си. Прегърнахме се за миг и аз бях загубена. Никога преди не ми се беше случвало това, поне не по този начин. Тогава не го разбирах, но то беше част от пъзела, който по-късно щях да подреждам.

Когато станахме сутринта, сложих пред него чай и бисквити. Седяхме в слънчевата ми кухня. От прозореца се виждаше моста на Петдесет и девета улица.

— Значи идваш другата седмица в Лондон? — попита той. Отговорих „да“.

— Ще мога ли да те видя там? — Отговорих „да“.

— Ще можеш ли да дойдеш след това в Париж? — Аз отново отговорих „да“.

Със страхотна решителност той стана и се запъти към това, което смяташе за входната врата. Но не беше. Той се озова отново в спалнята. После се насочи в правилната посока и си отиде. Не каза довиждане и дори не погледна назад.

Уговорих обсъжданията на сценария в Лондон така, че да мога същевременно да се срещам и с Джери. В кинобизнеса голяма част от времето отива в обсъждане на сценарии, които никога не се филмират. Такъв беше и случаят с този. Радвах се, че съм с Джери, тъй че времето ми в Лондон нямаше да е напълно пропиляно. Понякога си мислех дали сценарият нямаше да стане по-добър, ако не си бях отвличала вниманието с Джери. Както и да е, когато пристигнах, изглежда целият

Лондон стачкуваше. Джери беше прав. Корабът потъваше, но не бях сигурна дали изискано, въпреки чашките на цветя в часа за чай и утринните разходки в мъгливия Хайд парк. Но това, което истински имаше значение за мен, бе мирисът на самото му от туид и буйният му кичур, който падаше върху моето лице: ласката на пръстите му по моите бузи и начинът, по който властно ме обгръщаше в огромните си ръце и сякаш оставяше навън реалността, че не само Англия и моят сценарий, но и целият свят са потънали в проблеми.

Внимавахме да не ни виждат заедно (аз бях отседнала в апартамента на един приятел) и все пак, изглежда, стана известно, че Джери се наслаждава на частен живот, докато минаваше по улиците на града, в който бе израснал.

После, няколко дни по-късно, аз заминах за Париж и на другия ден се срещнахме. От хотелската ми стая гледахме покривите на Сейнт Жермен и след като се любехме, никога не разговаряхме за нашите отношения и за това какво означаваме един за друг. С Джери въобще никога не говорехме за жена му или за моя личен живот. Не беше нужно или пък не беше нещо, в което трябваше да навлизаме... не всъщност, до вечерта, когато ме заведе на вечеря и една маса, пълна с английски журналисти, ни разпозна. Те ни се усмихнаха и ни махнаха с ръка. Джери изстина и не можа да яде. Заговори колко това би разстроило жена му... как тя нямало да може да го приеме и как трябвало да напредваме по-бавно. Казах „разбира се“, но не е ли мислил за всичко това, когато започвахме? Той толкова се уплаши, че ми се преобърна сърцето. През нощта не можа да заспи. Мислите му се блъскали съвсем объркани, каза той. Предложих да си замина, за да може да дойде на себе си. На другия ден се държахме далеч един от друг, докато той участваше в конференции и заседания. Вече се готвех да замина, когато той ми се обади в самотно отчаяние.

Каза как не можел да понесе мисълта, че заминавам. Ужасно копнее за мен и можело ли да бъдем отново заедно.

Срещнахме се извън Париж, в Сен Жермен ен Лай. Той се хвърли към мен, обсипвайки ме с целувки и ласки, прегръщаше ме толкова силно, че усещах как *той* не може да диша. Изглеждаше изоставен и много мил, умоляваше и настояваше едновременно. Беше много странно и истинско, открито и пряко, и малко плашещо.

Каза, че никога през живота си не е правил нищо подобно. Каза, че се чувства объркан и ужасно виновен. Говореше за положението в света и колко искал да даде своя принос, за да го направи по-добър. Говореше за демократическо — социалистически принципи и как било възможно да се съчетаят двата едновременно само ако богатите споделят по-голяма част от богатството си.

Той беше нежен, ту шепнеше, ту говореше високо и предизвикателно, почти сякаш изпробваше множеството страни на личността си. Изобщо не ме попита нищо за мен самата и дали има друг мъж, с когото се виждам или с когото съм обвързана.

Това изглеждаше като емоционално пречистване за него. И когато стана време да се разделим, той стана сдържан, без никаква сантименталност.

Попита дали ще се справя лесно с връщането си в Америка. Отвърнах, че съм си намирала пътя за връщане и от по-диви места, отколкото френската провинция. Той се извини за поведението си в Париж и каза, че ще ми се обади скоро. Без излишни жестове просто ми каза довиждане в своя спартански английски маниер, отвори вратата и мина през нея. Проблемът беше... че това беше тоалетната. Той се засмя и без да каже нищо, тръгна в правилната посока.

Стаята, на която бяхме дали живот през тези два дни, застина безмълвно. Стените се сближиха около мен. А нито единият от нас не бе произнесъл думата „любов“. Имах чувство, че някак си съм била заставена да вляза в тези отношения, за които знаех, че едва ли ще ми донесат нещо повече от непреодолими препятствия. Въпросът е *защо?*

ГЛАВА 2

„Чисто логическото мислене не може да ни донесе никакво познание за емпиричния свят; всяко познание на действителността започва от опита и завършва с него. Твърденията, изведени по чисто логически път, са напълно лишени от реалност.“

Алберт Айнщайн,
„Алберт Айнщайн —
философ — учен“

Шофирах през каньона Малибу по шосето за Вентура. Нямаше голямо движение. Пред мен се разстиляше долината Сан Фернандо и светлините на къщите започваха да трепкат като по огромна кутия за скъпоценности. Спомних си, като доведоха Хрущов из Долината, когато пристигна в Калифорния. Това е Америка в действие, казаха му. Наистина е красиво, ако го погледнеш от подходяща перспектива. Но иначе всички се шегуваха с Долината — за някой, който е заминал, се казваше „Толкова е закъсал, че едничкото добро, което е сторил за себе си, е да не живее в Долината“.

Свих от шосето по моята улица. Навлизайки по дългата стръмна алея, усещах как надвисналите черешови клони бръскат покрива на колата. Обичам тези дървета. Напомнят ми за черешовите дървета, които имахме с бившия ми съпруг Стив в къщата му в Япония, преди да се разведем. Стив ги беше засадил, когато се засели в резидентския квартал на Токио на име Шибую. Той искаше да остане да живее и да работи в Азия. Аз исках да живея и работя в Америка не защото съм израсла там, а защото работата ми беше там. Обсъждахме проблема и решихме да превърнем земното кълбо в топка за голф, за да правим и двете.

Известно време вървеше. Но постепенно всеки от нас разви живота си поотделно. Останахме приятели, докато отглеждахме дъщеря ни Сачи, която прекара първите седем години от живота си с мен в Америка, следващите шест в международно училище в Япония и останалите учебни години в Швейцария и Англия. Научи се да говори, чете и пише с лекота японски (което означава, че можеше да чете на повечето източни езици) и започна да мисли и възприема света като ориенталка, което понякога просто смайваше, защото Сачи е руса, с лунички, по лицето ѝ е изписана картата на Ирландия, тя е с подскоклива походка и размаханите ръце на западнячка, които успява някак да оркестрира, като че ли носи ограничаващото движенията кимоно или оби, когато ходи и седи. Тя и досега седи вкъщи на колене и гледа с обожание нагоре към този, с когото говори, обаче с вида си на Алиса в страната на чудесата въздейства доста объркващо, дори когато мисля, че я разбирам. Това, което всъщност се бе получило, е съчетание от откровено, прямо западно мислене, смекчено от азиатска изплъзваща се неопределеност, използвана обикновено, за да се измъкнеш от това, което би трябвало да бъде неудобна, неучтива или неделикатна забележка.

Научих много неща за Азия от Сачи, без тя да си е поставяла за цел да ме учи. Тя е от това ново поколение хора, чиято кръв и родословие са западни, но психологията и мисловните им процеси са полуазиатски. При Сачи това бе резултатът от „топката за голф“ — идеята, която имахме със Стив в началото. Като всяко нещо и тя съдържаше своята двойственост — своите недостатъци и предимства.

И все пак при една по-цялостна равносметка бих казала, че плюсовете са повече от минусите, ако не за друго, поне заради факта че Сачи е съчетание от два свята — и ако се отдадеше на това, тя би помагала на едните да разбират другите. Тя беше живяла и научила френски в Париж, където според нея най-трудно ѝ било да се приспособи социално и културно. По повод парижката грубост и цинизъм тя казваше: „Мамо, наистина е много трудно да се кланяш с японска учтивост и в същото време да казваш «Вдигни си задника»!“.

Къщата ми изглеждаше топло и уютно на върха на хълма. „Върхът Маклейн“ я бе нарекъл един мой приятел и се чудеше дали някога нямаше да падна от него^[1]. Ако знаеха колко пъти съм си задавала същия въпрос...

Моят приятел Дейвид се шегуваше, че най-високия връх, който съм изкачвала, съм самата аз. Той нямаше време за дребнави разговори, а успяваше да превърне и най-краткия миг в стойностен. Както веднъж, когато обели един портокал във формата на цвете и сокът на ароматния плод се стичаше бавно на капки по бузите му, докато ядеше. В това време говореше, че няма случайности в живота и всички ние в същността си означаваме нещо важно един за друг само ако разтворим сърцата и чувствата си и не се страхуваме от последиците. Когато идваше в Калифорния, разхождахме се по брега и хапвахме в някой здравословен ресторант след заниманията с йога. Много пъти той ме е съветвал да престана да се „катеря“ по себе си и вместо това да подема пътешествие „в“ себе си.

— Всички вие все натам си търсите дом — каза той. — Какво става с теб? Защо не използваш времето си да гледаш? — Не говореше това сърдито наистина, а по-скоро нетърпеливо.

Той ми даде книги за духовни учения. Казваше ми, че трябва да се опитвам повече да вляза в контакт със собствената си същност. Наистина не разбирах какво има предвид. Винаги съм мислила, че точно това правя, но той явно говореше на различно ниво. Попитах ли го, той никога не ми отговаряше по-подробно. Казваше, че трябва само да мисля за това и то ще дойде. Мислех за това, което ми казваше, ровех се из книгите, но продължавах да се доближавам към всяко нещо напосоки, с главата напред, макар без предубеждение. Това не беше напълно удовлетворително наистина, но явно вършеше работа.

Не съм нещастен човек — ни най-малко. И винаги съм смятала, че имам доста добър усет за своята същност. Така казват и всички за мен. „Тя знае коя е“, казваха те. Наистина, понякога трудно можех да се присъединя към оплакванията на женските движения, че били отдалечени от женската си същност. Действително никога в живота ми не съм попадала в такова положение. Понякога дори точно обратното. Изглеждах твърде уверена в това какво се смятам и какво искам, затова са ме упреждали, че съм прекалено *освободена*, за да *имам нужда* от някого.

Но вече не бях толкова уверена. Може би Дейвид беше прав. Може би той виждаше много по-дълбоко в мен какво ми липсва именно *защото* вече бях толкова *освободена*. Може би *тъкмо затова* трябваше да проумея, че ме чака дълъг път да извървя. Тежко е да

научиш, че нещо наистина дълбоко ти липсва в теб самия, когато се чувстваш преуспяващ, делови, отговорен и творческа личност.

От алеята долових мириса на чудесната френска кухня на Мари. Имах най-добрия „ресторант“ в града, само дете почти никога никого не канех. Обичах да бъда сама и се чувствах неудобно да забавлявам хората по какъвто и да било начин, особено когато можех да си прекарвам времето в четене или писане.

Затръшнах входната врата, за да разбере Мари, че съм си вкъщи и извиках, че отивам да си взема вана и да си почина малко преди обяда.

Без никаква нужда да се втурвам така, взимах по две стъпала наведнъж и си счупих нокътя, като отворях вратата на спалнята. По дяволите, помислих си, сега ще загубя време да го оправям. Но вече бях в спалнята си, която обичах — просторна, синя, хладна и освежаваща, — и тя ме чакаше.

Обичах стаята си в синкавия цвят на лед и прилежащата към нея всекидневна кабинет така, както човек може да обича стая. Прекарвах там сама по цели часове. Знаех си, че мога да заключа вратата и, без да бъда неучтива или необщителна, мога да оставя затворен отвън целия свят. В състояние бях да живея само в тези стаи, без да ми трябва нищо повече. Никога не съм се чувствала откъсната или абстрактна в тези стаи. Сама си бях измислила обзавеждането на спалнята. Синьото беше бледо, но и достатъчно резониращо, за да дава живот и на утрото, и на вечерта. Пердетата бяха ефирни, силно надиплени и се спускаха над цялата плъзгаща се стена от дебело стъкло, която бе с изглед към долината Сан Фернандо и планината след нея — планина, която в ясни вечери винаги ми действаше като изненада. Мебелите бяха тапицирани с мачкан син плюш, а леглото бе с кувертюра от син атлазен брокат.

Спомням си, бях чувала как една филмова звезда веднъж се плъзнала от леглото си и паднала, понеже спяла в атлазени чаршафи. Аз обичах обикновени чаршафи, защото не се плъзгаха, а обикновено четях и пишех в леглото, когато не исках да се чувствам актриса. Заобикалях се отвсякъде с книги и бележници и когато ми се случеше да се запъна в някой епизод или момент от разказ, който пиша, тогава включвах електрическото одеяло на най-силно, отпусках се в кратка дрямка и като се събудех, обикновено се оказваше, че съм намерила разрешение на това, което ме е затормозвало. Обичах да се чувствам

сама в красивата си спалня без никой друг, освен мен и да си мисля за всичко, което поискам. Такова удовлетворяващо чувство е да знаеш, че си се концентрирал над нещо дълбоко и забравяш всичко за себе си. Може би Дейвид беше прав. Може би трябваше да се науча истински да медитирам... да медитирам дълбоко. Тогава може би щях да стигна до това, за което говореше той.

Отидох в гардеробната стая и се преоблякох. Тя беше цялата в огледала. В огледала бяха и четирите стени, и тавана... монумент на суетата, помислих си и се почувствах неловко, защото освен когато работех над някой филм, иначе не се грижех особено за външния си вид.

Отворих една от огледалните врати на гардероба, за да си облека робата. Зачудих се какво ли би помислил Джери за гардероба ми на кинозвезда, прекалено натъпкан с костюми, останали от филмите, в които съм участвала или дрехи, които съм купувала от почти всеки голям град в света. Чудех се какво ли би помислил, ако му кажа, че обичам да усещам допира на красиви перли около шията си, като едновременно изпитвам и суета, и неловкост да ги нося. Чудех се какво ли би помислил, ако му кажех, че обичам да се гуша в дълбоката кожа на пухкавото си самурено палто, но почти не го носех — бях го купила само за да позирам за една реклама. Чудех се какво ли би изпитал, като му кажа колко обичам да пътувам с Конкорд, въпреки че той самият бе водил кампанията против този самолет.

Искаше ми се да му разкажа как съм изкарвала много пари и това ми е позволило да се чувствам в елита на един свят, който си умираше да научи, че мога да си купя почти всичко, което пожелае. Искаше ми се да го попитам какво би правил, ако можеше да получава големи суми за работата си. Бях забелязала как попоглежда скъпите ми куфари в хотелската стая в Париж. Дали смяташе, че физическият показ на спечелено богатство накърнява неговите социалистически принципи? И дали това, че си се родил беден, автоматично прави човека свестен? Искаше ми се да говоря с него за всички тези неща, но не можех, защото веднъж като го попитах дали съпругата му има красиви дрехи и куфари, които издържат цял живот, той отговори: „Не, жена ми е марксист. Тя не обича дори да нося кожени ръкавици през зимата“.

Извадих една роба и се огледах. Една от огледалните стени представляваше плъзгаща се врата, която водеше към тераса с водопад

между натъркаляни скали и тропически растения и цветя. Поддържаше ги японски градинар, който ги обичаше като деца и вярваше на Питър Томпкинс, който твърди, че растенията имат чувства. Спомних си колко глупава ме помисли Джери, когато за първи път споменах пред него това схващане.

— Растенията можели да чувстват ли? — разсмя се той. — Радвам се поне, че не могат да отговарят.

Искаше ми се да продължим този разговор, но сардоничният му смях го задуши в зародиш, така да се каже. Толкова често съм копняла да подхванем някоя смахната метафизическа идея, която след двадесетина години може да бъде призната за научен факт, обаче Джери беше от хората, които разговарят само за неща, за които съществуват доказателства и могат да се видят, или пък за неща, които после ще може да пародира или коментира социологически в редките си пристъпи на черен хумор. По този начин се изключваха толкова много възможности.

Банята беше любимото ми помещение. Тя беше до гардеробната, от другата страна на терасата градина. Вградената в пода квадратна мраморна вана гледаше към скалистия водопад, където в момента на свечеряването непряката светлина играеше в падащата, танцуваща вода. Имаше две тоалетни и два умивалника от розов мрамор, а над ваната — месингов душ. Харесваше ми, че ваната е толкова голяма и няма нужда от завеса, която да пази килима от пръскащия душ. Наведох се и пуснах кранчетата на ваната. От топлата вода винаги се чувствам по-добре. Често пъти, все едно къде по света се намирам, една вана с топла вода можеше да извиси настроението ми до щастие.

Сега, просто от това, че държа ръцете си под топлата течаща вода, почнах да се чувствам по-разтоварена.

Въздъгнах от наслаждение като влязох в горещата пяна от шампоана Витабат. Помислих си за майка ми. Тя също обича гореща вана. Спомних си я как седи във ваната и просто размишлява. Винаги съм се питала дали не размишлява как да излезе... как да излезе от живота си. Имах чувство, че всичко, което прави мама, тя го прави заради татко. И едва след него — за децата си. Предполагам, че е така и с всяка друга майка. Готвенето ѝ бе пунктирано от дълбоки въздишки. Често ѝ се случваше да прегори нещо и тогава кършеше ръце. Красивите ѝ ръце бяха най-изразителното в нея. Винаги съм

разбирала в какво състояние е по вида на дългите ѝ, тънки пръсти — те вечно или се сплитаха, или оправяха нещо около шията или около китките на ръцете. Тя все или ще оправя яката на полото си (вълната дразнеше кожата ѝ), или ще си играе със сребърните верижки. Усещах, че се наслаждава от допира на верижките, като се плъзгат през пръстите ѝ. Но имаше някакво противоречие в този жест, защото понякога го правеше като е много разстроена и потисната. Опитвах се да разбера това противоречие, понякога дори ѝ виках, за да изясни какво усеща, но винаги, като достигнеше определена точка на отчаяние, още преди аз да съм се ориентирала какво да мисля, тя се хвърляше в някакво друго занимание — да бели картофи или да прави някакъв кекс.

Татко знаеше, че мама е искала да стане актриса, затова казваше, че повечето от нещата, които прави тя, са представление. Всъщност и двамата бяха като партньори от водевил. Спомних си, че татко е споменавал как е искал да избяга с една циркова група като четиринадесетгодишен. Той обичаше фургони, пътуване и твърдеше, че дори няма нужда да се гримира, за да играе клоун. Имаше си един свой начин да завладява вниманието, какъвто никога у никого друго не съм виждала. Постигаше го обикновено с лулата си. Независимо от това къде в дадено помещение се намира, той винаги се превръщаше в центъра му. Столът му се превръщаше в сцена, а приятелите или семейството му — в публика. Той кръстосваше единия си крак върху другия, взимаше лулата и я почукваше по тока на обувката, сякаш за да въдвори ред на събрание. По килима под него се разпиляваше пепел от лулата му.

Хората в стаята вече бяха в очакване, вниманието им беше привлечено към него. Тогава той въздъхваше дълбоко, сваляше крак и с леко изпъхтяване се навеждаше, сякаш за да реши какво да прави с пепелта. Това беше майсторско приковаване на вниманието. Ще я събере ли? Ще я подхване ли лекичко, без да я смачка на прах в пръстите си? Или ще се пресегне за кибритената кутийка на поставката до стола му и с нея ще вземе пепелта? Никога никой не понечи да му помогне. Това беше научно обоснован способ за завладяване на вниманието и да му помогнеш в този момент би било все едно да се втурнеш на сцената и да помогнеш на Лорънс Оливие като му вдигнеш бастуна, който той умишлено е изпуснал.

Обикновено татко прибираше пепелта с кутийката на кибрита. Както беше полунаведен, обаче, той забелязваше с ъгълчето на окоото си някакво влакнѐце на рамото на сакото си. С лулата в една ръка, кибрита в другата, фокусираше вниманието над пепелта, той бавно, но уверено се извърщаше да изчетка незабележимо влакнѐце, докато всеки в стаята очакваше какво ще стане с пепелта. В този миг той вече бе овладял напълно вниманието и беше щастлив човек. Ако обаче никой не му обърнеше внимание, татко безпощадно се напиваше.

Мама обикновено ставаше и отиваше до банята. Връщаше се като усетеше, че изпълнението на татко е свършило и ни предлагаше по едно чудесно парче топъл ябълков пай, който сама беше правила. Запътвайки се към кухнята, тя положително ще се блъсне в някаква мебел, което ще предизвика съчувствен отклик от този, който беше най-близо до нея. Междувременно татко ще запафка с лулата и бавно, почти неподвижно ще отпие от чашата си уиски с мляко, съзнавайки, че мама успешно е похитила част от неговия триумф и насилвайки се да приеме, че във всяка пиеса има повече от един главен герой. Нищо чудно, че ние с Уорън бяхме станали актьори: имахме добри учители.

Мама някога бе играла в една пиеса в Литъл тийтър, цялата за някаква майка, която постепенно се разхайтва. Заради репетициите тя поне четири вечери седмично беше извън къщи. Затова татко почна да се оплаква, че вече никога не го чака топло ядене и че по лавицата на камината все имало прах. Той непрекъснато занасяше мама, казваше, че става копие на оная „кучка“, която играе в оная „тъпа, проклета пиеса“ и я предупреждаваше, че домашните условия все повече се влошават. Малко по малко мама започна да се поддава на натиска му. Изящно изваяният ѝ нос клюмваше, когато се опитваше да изрази себе си и тя почваше да се запъва. Скоро тя се съгласи, че е почнала да „става“ своята героиня, затова не си струвало. Така тя заряза пиесата. Поддала се бе на пропагандата на татко и се завърна вкъщи да се грижи за семейството си.

Докато израствах, аз също правех каквото се очакваше от мен. Носех стандартни бели блузи, обикновени обувки половинки, къси чорапки, навити върху найлоновите чорапи и плисирани поли, които старателно приглаждах под себе си, когато сядах. Всяка вечер си четках косата сто пъти с четката, вършех си домашните задължения и можех да стана Кралицата на футбола, ако приятелят ми съученик не

беше се разболял в деня, когато се подбираше отбора и по този начин изпуснах шанса си. На всекиго се усмихвах с ослепителна усмивка и никога не си позволявах да се карам много с някого, защото никога не се знае кой глас можеше да се окаже решаващ за популярността ти в следващото избиране на Кралицата на бала. Ходех с гаджета, но никога не стигах по-далеч от целувката. Бях добра ученичка, но само защото се бях научила да мамя умело. Бях пропита от „духа на училището“, носех непрекъснато отличителните цветове на училището и чуех ли ритъма на училищните барабани преди започването на някой мач, сърцето ми се изпълваше с гордост. След училище доста време се мотаех, като ходехме да пушим или момчетата ни возеха с кола... постоянно се свалях, но никога не стигах до край, защото майка ми казваше, че трябва да бъда девствена като се омъжа, защото ако не съм, съпругът ми ще разбере. Все пак, аз се прикривах, защото мама и татко повече се тревожеха за доброто ми име, отколкото за това какво всъщност може да правя.

Смеех се много, по-скоро от притеснение и това ми беше нещо като отдушник на потискани чувства, които често граничеха с истерия. Смяхът за мен беше животоспасяващо средство. Но той явно дразнеше другите хора. Приятелите ми почнаха да ми викат „смахната глупачка“, защото се смеех почти от всичко. Смятаха ме за глуповато щастлива и моят „непукизъм“ все им беше на устата. Казвах за мен „тя е голяма ливада“ и аз отначало го възприемах като комплимент, докато не заподозрях, че нещо наистина не е в ред. Един ден в коридора си държахме ръцете с Дик Макнълти. Той ми разказа някаква смешка и аз се разсмях. Обаче не можех да спра и с нещо като театрален екстаз, който не исках да овладее, аз просто запищях от кикот. Смеех ли се смеех, докато дойде директорът и нареди на сестрата да ме отведе в къщи. Мама и татко се интересуваха единствено защо съм си държала ръце с момче в коридора. Но явно изобщо не се загрижиха защо имах такъв пристъп от смях.

Дик Макнълти беше първото момче, което изобщо съм обичала. Три години по-късно го убиха в Корея.

Стоях във ваната, докато водата стана хладка. Какви ли дрехи да взема за Хонолулу? С Джери се бяхме срещали на толкова много места

по света... в снегове и в тропиците. Бих отишла навсякъде и по всяко време, което предложи той... но, ооо! Тези нелегални пътувания до Лондон! Вече просто ме задушаваша.

Не беше лесно да наемеш апартамент за една седмица. А и едва ли можех да остана неразпозната от пресата. Но най-трудният емоционален конфликт бе в това, че сме заедно на негова територия.

Веднъж намерих квартира на две-три спирки с метрото от неговата служба и още десетина минути пеш.

Така че когато пристигнах, започнахме десетдневното си съжителство, като той непрекъснато правеше подземни пътешествия, а аз го чаках в тъмния апартамент да дойде по всяко време, когато успееше да се измъкне. Защо всички апартаменти бяха мрачни?

Заставах на прозореца да гледам като се зададеше полека по улицата. От време на време го спираше някой доброжелател, който се питаше какво ли прави той в този край на Лондон.

Той влезе. Аз го прегърнах.

— Първия път, като се ожених, живеех в този район — каза той, като ме пусна от прегръдката си и започна да крачи из стаята, оглеждайки лавиците с книги и съдовете по масата. Не каза нищо особено за книгите и снимките по стените, но веднага забеляза едно списание, което бе дошло по пощата. Беше „Пентхаус“.

— Как могат хората да се абонират за такива боклуци? — каза той, докато ме водеше към спалнята.

— Не зная, порнографията е въпрос единствено на география или на възпитание, не мислиш ли? — казах аз. — Доста хора биха ни сметнали за порнографски по това, което правим един с друг.

Той ме погледна за миг и се засмя. Очилата му изглеждаха нелепо кацнали на чупката на такъв горделив нос.

Любихме се, но той беше угрижен. Полежахме малко и тогава той каза, че трябва да се връща на работа. Потръпнах, но премълчах. Когато си тръгна, аз се обадох на един познат, писател и излязохме за остатъка от деня и за вечеря.

На другия ден Джери беше по-хладен и с още по-унил вид. Каза ми, че бил носил радостта от нашата среща толкова екзалтирано, че не могъл да заспи цялата нощ. Каза, че това било прекрасен начин да се чувстваш изтощен. Каза, че изпитвал чувства, каквито не познавал никога досега в живота си.

Може би на четвъртия ден той дойде и седна с овча усмивка на лицето си.

— Какво не е наред? — попитах го.

Той въздъхна дълбоко.

— Дъщеря ми отвори гардероба да търси нещо в палтото ми и ме попита защо дрехите ми миришат на парфюм. Завари ме толкова неподготвен, че се държах гузно. Втурнах се към гардероба, вместо да се измъкна някак. Жена ми забеляза и просто усещах как ме гледа. Казах, че не надушвам никакъв парфюм, тогава тя дойде до гардероба. Каза, че и тя го подушвала. Казах, че не знам за какво говорят, и излязох. Много се издъних. Беше по-зле отколкото дори в Париж.

Той отиде в кухнята, спъна се в кофата за боклук и си наля чай.

— И как завърши всичко? — попитах аз.

— О, всичко е наред, надявам се. Просто всеки го забрави. Но просто ненавиждам това лицемерие. Не обичам да лъжа.

От този ден аз повече не си слагах парфюм. Не употребявах дори когато не бях с него. Опасявах се, че ще се пропие в дрехите ми. Но всеки път, след като сме били заедно, той си взимаше душ, като си миеше и косата. И винаги се усмихваше гузно, свивайки рамене от тази нелепост.

Сложих си очила, шарф, шапка върху шала и тръгнах към английския Парламент, където Джери участваше заедно с министър-председателя и мнозина опозиционни лидери в дебатите за икономиката. Седнах на последния ред на балкона. За първи път виждах Джери на работа.

Той крачеше по пода с войнствен вид, сякаш вече беше министър-председател. Толкова беше уверен в себе си, че примесваше предизвикателства и нападателни шеги в изказванията и репликите си. Имаше вид, че се забавлява с това, което смяташе за по-нисша интелигентност на колегите си и на по-висшите от него политици.

Той не седнаше на мястото си, когато идваше ред на друг депутат да се изказва, а седнеше ли, кръстосваше крак върху крак и клатеше стъпало, а сините му чорапи се свличаха до глезените му. Той скачаше нетърпеливо и енергично привличаше внимание към себе си. После почваше да крачи из Парламента, сякаш това място му принадлежеше. Заставаше с разкрасени крака, натъпкваше ръце в джобовете си и измерваше с поглед цялата зала, сякаш броят на хората, които го

гледаха от галерията, беше по-важен от това, което можеше да каже който и да било. След като поиска време за своето изказване, той нарече един от опонентите си получовек, нарече го лицемер, неспособен да проследи нечия непопулярна гледна точка независимо дали се отнася до трейдюниони, атомна енергия или преразглеждане на данъците. Той ту слагаше, ту сваляше очилата си, за да подчертае важните моменти. Обаче зад трибуната нозете му се увиваха един около друг или се настъпваха един друг, като на ученик. Докато седях там, се питах дали изобщо ще изведе своята партия до победа. Той беше настъпателен и блестящ. Но ако избирателите зърнеха нозете му как шават и се настъпват, те щяха да разберат и защо разсипа с лакът цялото съдържание на куфарчето си по пода, когато най-сетне седна. Добре поне, че улучваше изходите на Камарата на общините.

Вечерта той дойде в апартамента и ме попита какво мисля. Както бях ходила с очилата, шапка и шарф, не очаквах да е разбрал, че съм била там следобеда.

— Ти от началото ли знаеше, че бях там?

— Да, разбира се — отговори той, — трудно мога да не те забележа.

Поколебах се. Значи тогава той е направил това представление заради мен. Може би невинаги се държи по този начин.

— Е? — настоя той. — Какво мислиш?

— Дали това беше представление заради мен или винаги така се държиш?

Той изглеждаше изненадан.

— Как именно?

— Ами, ако не се вземе предвид малкия номер в стил Жак Тати, държеше се така, сякаш ти си министър-председателят, сякаш цялото място ти принадлежи.

Той се разсмя, остави кафето си и се наведе напред.

— Така ли? — каза той със заинтригуван блясък в очите.

— Ами ти просто изглеждаше страшно безчувствен към колегите си... наричаше някого получовек и такива глупости. Така ли се очаква, че трябва да се държиш там?

Той отметна косата си от очите.

— Е, ами това е игра, разбираш ли? В това е половината от забавлението за мен. А всъщност е половината и от политиката.

Харесва ми да ги поставям натясно заради собствената им непоследователност. Това си е част от играта. Защо иначе съм там?

Видях по лицето му да преминава сянка от колебание, но тя бързо изчезна.

— Щеше ли да се държиш по същия начин — попитах го, — ако знаеше, че те записват телевизионни камери?

Той леко пребледня, но веднага се върна към темата, която го интересуваше.

— Защо? Смяташ, че съм прекалено рязък за телевизията ли? Мислиш ли, че трябва да посмекча подхода си от тази гледна точка?

Не можех да повярвам, че той обсъжда техническата страна. Мисля, че беше ясно — интересувах се да узная защо се бе държал така, както видях.

— Защо си толкова нападателен към хора, които се опитваш да промениш?

— Казах ти — отговори той, — мразя тяхното лицемерие. Ненавиждам тези техни котешки стъпки. И те са лъжци. Освен това аз представлявам трудовите хора, които никога нямат възможност да се изкажат така силно, и този вид изява им допада.

Слушах внимателно и се опитвах да го разбера. Може би всъщност не го беше грижа толкова да промени мисленето на парламентаристите, към които се обръщаше. Попитах го дали е тъй нападателен, за да могат избирателите му от работническата класа да се идентифицират с това, което те биха искали да бъдат или пък той наистина е толкова борбен.

— И двете — отвърна той. — Във всеки случай те са съвместими.

Докато говореше, той явно съзнаваше, че може би надхитрява себе си. Помислих си дали да засиля критичността си и дори дали чувството ми беше вярно. Усмивката му имаше същата онази овчедушност. Не можех да проумея защо. Той беше възприемчив за критика, когато защитаваше рязкото си изказване, но имаше нещо друго над нещата, което ми се изплъзваше. Нещо почти като срам, сякаш той беше нападателен, защото се срамуваше.

— Знаеш ли — каза той, — никой друг не би ми казал тези неща. Имам предвид, че те ми казват да не крача толкова наоколо. Казват ми

да не се разхождам, докато други се изказват. Но те не ми говорят за нещата, за които ти ми говориш.

— Аз дори не съм сигурна за какво точно ти говоря. Просто познавам усмивката ти и нещо, което изпитваш точно сега, не се връзва с начина, по който защитавахте позицията си.

— Да. Разбирам какво имаш предвид.

— Аз пък се чудя какво е.

— Не знам.

Чувстваше се неловко, но не се измъкваше. И на мен ми беше неловко да обсъждам така прямо политическата му позиция. Познавах мнозина политици и те рядко бяха способни на самокритичност. Но аз бях подхванала този спор и чувствах, че трябва да го продължим.

— Знаеш ли, може би си толкова саркастичен просто заради себе си — казах аз. — Може би имаш чувство, че точно такъв очакват да те видят хората. А дали е вярно и дали няма да доведе до по-малко гласове, ти е все едно, така ли?

— Не — каза той. — Не зная. Може би.

— Може би си толкова нападателен към противоречията на другите хора, защото ти самият ги имаш.

— Какво искаш да кажеш? Аз съм последователен в политическите си убеждения. Ще казвам истината, дори да е в мой ущърб.

Замислих се за миг. Вярвах му, но не това имах предвид. Не знаех дали трябва да продължа.

— Знам, че политически си последователен, обаче ти ги нападаше по лични въпроси, а в това отношение не съм съвсем сигурна дали си толкова чист, колкото показваш.

Той стана и докато крачеше из стаята, прокара пръсти през косата си.

— Искаш да кажеш — рече той, — че обвинявам другите в лицемерие на лично ниво, защото установявам същото в себе си ли?

— Ами-и, всички го вършим, не е ли така? Всъщност ние обвиняваме другите за неща, за които по всяка вероятност ние самите сме гузни.

— И за какво съм гузен аз?

— Може би заради мен.

— Добре, но ние и двамата го знаем, нали? Какво общо има това с политиката?

— Какво ще кажеш за телефонните разговори, които водиш с мен?

Той спря да крачи.

— Какво за тях?

— Ами, не ми ли се обаждаш от службата си?

— Да — отвърна той. — Разбира се.

— А кой плаща разговорите?

— Телефонът е държавен.

— А кой издържа държавата?

Той се вгледа в мен.

— Ти водиш около седем международни разговора седмично за сметка на данъкоплатците. Колко ли се е събрало досега?

— Какво се опитваш да ми докажеш?

— Опитвам се да видя истината. Днес ти нарече едного получовек и се надяваш, че ще ти се размине безнаказано. Но ако този човек провери сметката за телефона ти и открие, че разговорите с Рено и Лас Вегас са били с мен?

Лицето на Джери изстина. Той бързо погледна часовника си.

— За бога — каза той. — Закъснявам за партийното ми събрание. Ще ти се обадя по-късно.

Той се запъти към вратата с паднала над очите коса, облече си шлифера (надявах се, че през зимата има подплата) и както обикновено излезе, без да каже довиждане. Очилата му бяха останали на масата.

Допих остатъка от кафето му. Противоборството със самия себе си не беше силното място на Джери. А пък дипломатичността не беше моето силно място.

Вечерта излязох с приятели и останахме до пет часа през нощта.

Рано на другия ден Джери ми се обади.

— Мислех, че си дошла в Лондон, за да се виждаш с мен — каза.

Изненадах се.

— Да — отвърнах. — Точно така.

— Къде беше снощи?

— О, излизах.

— Какво толкова интересно си правила цяла нощ? — попита той.

— Не можа ли да изнамериш нещо по-добро, за да прекараш времето

си?

— Какво искаш да кажеш?

— Къде беше? — настоя той.

— Ходих на вечеря в „Белия слон“ с едни приятели и дълго си говорихме. После се отбихме в „Анабел“ и потанцувахме.

— И с кого танцува?

— Джери! Почакай малко, какво става?

— Нищо — каза той. — Ще дойда по-късно.

— Едва ще те дочакам. — Надявах се, че е доловил сарказма.

Когато влезе, аз не го прегърнах и той забеляза. Съблече си шлифера и отиде в спалнята. Изтегна се на леглото и се втрени в тавана. Приготвих му уиски със сода. Той го остави на нощното шкафче, а аз седнах на леглото до него. Не казвах нищо.

— Аз не съм измамник, да знаеш.

— Да — казах. — Знам.

— Но се държа като такъв. Държа се измамнически.

— И каква друга новина?

Той въздъхна.

— Не знам. Но това ме разкъсва.

— Тогава кажи на жена си.

— Не мога.

— Тогава не й казвай за мен. Остави ме настрани. Кажи какво не е наред с вас двамата.

Той се вгледа в лицето ми.

— Няма нищо нередно между двама ни.

— Нищо нередно с вас двамата? Как можеш да говориш така?

— Няма, наистина. Нашата любов не е бурна или страстна, но е задоволителна.

Запитах се как ли бих се почувствала, ако някой каже такова нещо за мен. Помислих си какво ли би казала жена му, ако някой й зададе същия въпрос.

— Тя оплаквала ли се е някога от самотност?

— О, да. Всъщност оплакваше се — толкова време съм навън, знаеш. Но тя привикна с това много отдавна.

— Сигурен ли си, че е свикнала?

— Не знам — каза той.

— Сигурен ли си, че тя не е самотна?

— Никога не ми е казвала това.

Той отпи от уискито си.

— Добре, ние знаем, че ти си самотен, нали?

— Да. — Той сложи ръка под главата си и продължи. — Но аз бях свикнал.

— Защо бях свикнал?

— Точно каквото казах. Бях свикнал с това, докато не се появи ти. Сега не съм толкова самотен.

— Тогава защо не помислиш да ѝ помогнеш тя да не се чувства толкова самотна... не толкова нещастна.

— Какво искаш да кажеш? Това значи да я излъжа. Как би могло това да я направи щастлива?

— Добре де, значи ти я лъжеш, защото ще бъде по-лошо, ако ѝ кажеш истината, така ли?

— Да.

— Значи отново опираме до лицемерието. Може би понякога е нужно. Може би това е цената, която трябва да се плати.

Той ме изгледа особено. Съсредоточи се в леда в чашата си тъй, сякаш не искаше да говори повече.

— Ще ми кажеш ли нещо? Искрено? — попитах аз.

— Да.

— Имаш ли чувство, като че ли живееш сам? Имам предвид дълбоко в себе си, където *наистина* живееш, ти сам ли живееш?

Този въпрос, изглежда, беше нов за него — като че ли никога не беше мислил по него.

— Да — каза той. — Така е.

— Тогава и тя трябва да се чувства така.

Той се обърна на една страна.

— Може би и тя има нужда от друга връзка, също като теб.

Той се загледа през прозореца.

— Не — каза той. — Тя е щастлива да отглежда децата. Тя знае какво изисква работата ми. — Той вдигна ръце над лицето си.

Завих го с едно одеяло и се мушнах до него.

— Знаеш ли — заговори той отново, — сигурно изглеждам като някои от твоите свински шовинисти, не е ли така?

Не казах нищо. Той продължи:

— ... и освен това, ако ѝ кажа, тя няма да ми повярва.

— О, Джери... — казах аз и скоро и двамата задряхме.

Малко по-късно той се събуди и каза:

— Аз съм съвсем наясно какво си ти за мен.

— И какво по-точно? — попитах.

Джери мълчеше.

— Джери?

— Да?

— Хайде де. Не ме карай да се смразя. Какво искаш да кажеш с това, че си съвсем наясно какво съм за теб? Кажи ми да знам и аз.

Той се прокашля и каза:

— Ами, казах на един от помощниците си, че се срещаме. Бях му казал, че си в града. Помолих го да огласи изказването ми вечерта, за да мога да бъда с теб.

— О? И какво каза той?

— Ами, попита има ли друго, което би трябвало да знае, и аз му казах, че тя е в града и искам да бъда с нея, това беше всичко.

Седнах в леглото.

— Разбирам — казах аз. — И това ли имаше предвид като каза, че си наясно за мен?

— Виж — каза той, — трябва да тръгвам вече. Изказването сигурно вече е минало и трябва да съм там за въпросите и отговорите.

Полазиха ме познатите тръпки.

Той си взе душ, изми си косата и се облече.

— Нямахте нужда от душ тази вечер, знаеш ли? Не и тази вечер.

— Да, наистина, — каза той, като поставяше очилата си на умивалника в кухнята. — Нямахте нужда, нали?

Облече си палтото и излезе през вратата. Зарадвах се заради него, че улучи правилната. На другия ден се върнах в Калифорния.

[1] Алюзия със заглавието на първата книга на Шърли Маклейн „Не падай от върха“. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 3

„Това, което се случва след смъртта, е тъй неизразимо великолепно, че нашето въображение и чувства не успяват да си съставят дори приблизителна представа за него... Разтварянето на нашата ограничена-във-времето форма във вечността не води до загуба на смисъла.“

Карл Юнг, „Писма“,
том 1

Излязох от ваната, изсуших кожата си, набръчкана като сушени сливи, облякох едни тъмночервени бермуди и оранжев пуловер и слязох при Мари да обядвам.

Влязох в кухнята. Тя беше модерна, напълно обзаведена и всъщност не съвсем моя. Мари, която беше францужойка и изключително способна готвачка, управляваше владението си със собственическа властност и не ме оставяше да си приготвя сама дори чаша вода за хапчето. Тя беше дребничка и крехка, глезените ѝ бяха колкото китките на ръцете на повечето хора. Пръстите ѝ бяха изкривени от артрит, а ръцете ѝ трепереха, като сервираше. Носеше пантофи с изрязани пръсти, защото стъпалата ѝ бяха деформирани от рани, получени през Втората световна война, когато пренасяла тайно оръжие за френските партизани в борбата им срещу нацистите. Сестра ѝ Луиз, която живееше в Америка от двадесет години и не говореше нито дума английски, беше сянка на Мари, получаваше нареждания от нея и вечно мърмореше безнадеждно, че вече нищичко не върви както трябва.

Преди около шест години, една нощ към три часа Мари ме събуди, като разтревожена чукаше на вратата на спалнята ми и проплакваше, че нещо лошо става със съпруга ѝ Джон. Слязох долу в

тяхната стая и го видях изопнат на леглото. Беше пребледнял, с цвят на овесена каша. Очите му бяха затворени и той потръпваше, сякаш се задушаваше. Не знаех какво да направя. Бях наистина ужасена и не исках да го докосна. Повдигнах главата му, за да направя изкуствено дишане уста в уста. От него излезе ужасен звук, дълбоко гърлено хъркане. Звучеше като от някакво неизвестно животно. Изпитах дълбок страх. Отначало не разбрах, че това е хъркането на агонията, а и Мари дори не разбра. Тя упорито повтаряше, че той просто е изпаднал в колапс. Разтърсих го, страхувайки се този хъркащ звук да не се засили. Така и стана. А накрая спря. Той внезапно умря в ръцете ми.

Това беше първият път, когато изобщо виждах покойник. Питам се в кой точно момент е умрял и ми се струва, че именно тогава започнах сериозно да размишлявам дали съществува такова нещо като душа. Изглеждаше ми тъй невъзможно това, което държах в ръцете си, да е всичко, което остава от човека. Дали нещо, което беше Джон — неговата „душа“ — продължаваше да живее? Болезнена ли е смъртта? Ако душата надживява тялото, къде отива тя? С каква цел?

Не можах да заспя през остатъка от нощта и още три нощи след това, а трябваше да работя усилено в снимането на „Сладка Чарити“. Аз, изглежда, налучквах истинския метафизически смисъл на смъртта. Казвам „метафизически“, защото не беше нещо, което можех да видя или докосна, чуя, подуша или вкуса. Всичко, което знаех, е, че Джон, такъв, какъвто го познавах, си отиде. А той ли беше? Аз го обичах, но освен първоначалния шок, не изпитах огромна мъка, нито отчайваща пустота. Въпреки това аз явно не можех да приема смъртта му просто като край на живота му. Съзнавах някак си, че имаше още нещо и не можех да престана да мисля за него. Всеки път, като влизах в кухнята, си мислех за това, а и сега не беше по-различно.

Поговорихме с Мари и Луиз на развален френски и английски. Казах ѝ, че заминавам на голям уикенд, и тя ми сервира обяда пред телевизора във всекидневната. Гледах новините и в някаква необяснима отпадналост си взех виното, качих се в спалнята и си легнах. Бях потисната и не разбирах защо.

Какъв свят; всички ние, изглежда, сме бродещи насън, жестоки, учтиви чужденци — сблъскваме се един с друг, но никога не правим действителен контакт с истината... говорим, одумваме, клюкарстваме

един за друг... и се страхуваме от собствените си думи толкова, колкото от онези, които може да чуем от другите. Общуването е такъв дефицит, че жадуваме за доверие, търсим слепешком дръжки, за които да се хванем, спасителни лодки, докосване и отзивчивост. Така сме се съсредоточили в огромното си отчаяние и дисциплинираното, безмълвно търпение, че внимаваме много повече да не разклатим нечия друга лодка, отколкото за собствената си. Вечно се надяваме, че нещата може би ще тръгнат по-добре, вечно се чудим какво можем да направим — и продължаваме, и продължаваме, докато нашата ненужност се институционализира почти толкова, сякаш е по-надеждно изобщо да не знаеш какво в действителност означава нашият живот.

Опитах се да се приспя. Чашата в ръката ми се бе изпотила от топлината ми. Дребни неща, помислих си. Ще се съсредоточа над удоволствието от дребните неща. Меката зеленина на листата на палмата точно пред прозореца ми, смачканите черни маслини, нападали по циментовата алея от двойката маслинови дръвчета, които бях посадила сама, чудейки се дали съм способна да се грижа за нещо растящо... топлата вода и сапунената пяна, бягането на сутринта, от което ще се чувствам добре през целия ден, заради вложеното усърдие — тези дребни, но настроени в унисон дребни неща, от които се чувствам по-добре.

Спомних си, като седях до леглото на Клифърд Одет точно преди да умре. Обичах пиесите му и много се възхищавах от тях. Той наистина умееше да пише за човешката надежда и преодоляването на нещастията... особено при хора с незначителен и непризнат живот. От рака главата му бе почнала да прилича на глава на препарирана птица. Косата му, като буйна грива, бе опадала, коремът му се беше подул от болестта и от ноздрите му стърчаха тръбички. Той отпи мляко от пластмасова кутия и ме помоли да отворя прозорците, за да лъхне студеният вятър над ледената кутия.

— Искам да живея — каза той, — за да мога да пиша за много хора каква голяма наслада се съдържа в неща не по-големи от окото на муха.

Около два часа ми се доспа. В Лондон беше десет сутринта.

Образи от моя живот минаваха през съзнанието ми... един дълъг преход през пустинята Сахара, който бях решила да направя веднъж, само за да видя дали съм способна да го сторя... танц с носна кърпичка и един руски селянин в ленинградски ресторант, чиито клиенти през това време пляскаха с ръце... една майка от племето масая в Африка, която умираше от сифилис, докато раждаше... ято птици веднъж като бяхме на снимки в Мексико, които летяха като една, а аз се чудех как ли го правят... необятните, безкрайни пространства в Китай, където оглавявах първата американска женска делегация, облечена в същите еднополови китайски дрехи, каквито носеха всички те... Лицето на Джери, когато му казах, че обичам да пътувам сама... огромния, но много прибран пътнически сандък с чекмедженца и разни отделения, който мечтаех да превърна в моя подвижен дом и никога никъде да не се задържам да живея за постоянно... танцьори, хореографи, летяща пот, тенекиени пиана, фотосветкавици, овации на публика, изправена на крака, горещото телевизионно осветление, смълчани кинодекори, пресконференции, затруднителни въпроси, политически кампании, нафукани, но добронамерени кандидати... помръкналото лице на Джордж Макгъвърн вечерта, когато Ричард Никсън спечели съкрушителна изборна победа... Академичните награди за изпълнения, които не смятах, че я заслужават и напрегнатото ми очакване да я спечеля за „Ирма ла Дуе“... разочарованието ми, когато *не* спечелих награда за „Апартаментата“, защото това беше годината, когато Елизабет Тейлър едва не почина от трахеотомията си... четирите други случая, когато бях номинирана за награда, но тя наистина не ме интересуваше... дългите репетиции, професионалните спорове, болката в мускулите и сценичната треска, тъпите администратори в студиите, часовете на дисциплинирано писане, което все се въртеше около дълбоко личния и ненапускащ ме стремеж да изследвам какво всъщност съм аз.

Какво всъщност ми липсваше? И дали и аз, подобно на толкова други жени, не търсех постоянно очертанятията на собствената си идентичност в отношенията с мъжа? Дали смятах, че ще открия другата си половина в любовта към един мъж, въпреки че все бях стигала до чувството за провал и безсмислие.

В мислите ми нахлуха Хонконг и Джери. Срегнах го там на една от неговите конференции. Нова надежда, че този път ще бъде различно, по-изпълващо.

— Чудесно е, че толкова обичаш да улавяш мигновени впечатления и да продължаваш — каза той. — Как го правиш? Как успяваш да бъдеш толкова гъвкава? И забелязваш много неща. На мен никога не ми остава време.

Той така и не забеляза, че не отговорих... не бях сигурна дали се втурвам към нещо или бягам от себе си. Питам се дали Джери всъщност би използвал времето си, ако го имаше. Не мислех, че би могъл да види това, което гледа... не истински. Като млад той бе пътувал из Африка. Но като заговори за това, внезапно осъзнах, че той нито веднъж не спомена какво е ял, какво е докосвал, какво е видял, какво е мирисал, как се е чувствал. Говореше за Африка предимно като за социологическо пътуване, а не като за човешко пътешествие. Говореше как „масите“ били експлоатирани, бедни и колонизирани, но не и как живеят в действителност и как се отнасят към това.

Преди не беше ходил в Хонконг и когато седнахме в неговата хотелска стая, аз трябваше да му обясня нещата, които ни заобикаляха. Той явно не бе забелязал тази гъмжаща райска мешаница, която представляваше Хонконг — рикшите с техните кули, смесени с гъмжащите милиони (5 500 000 души), които прииждат и се разпръсват из залива; рай за купувачите — китайска коприна, японски брокати, индийски памук, швейцарски галантерии; стоки, часовници, храни и бижута, наркотици и парфюми, рисунки и нефрити, слонова кост и джунджурийки от всички краища на света, докарани до това свободно пристанище за пари — нищо от тези неща изглежда не го смайваше и не го оставяше със зяпнала уста. В действителност, както ми каза, той не беше опитал дори едно китайско ястие, откакто е пристигнал.

Той се притесняваше, че дежурните, които патрулираха на етажа, ще ни разпознаят и ще си помислят лошо за него. Казах му, че в Азия така или иначе всеки винаги знае всичко, което правим ние, чужденците, и че за тях то няма значение. Те просто имат нужда да знаят.

Той ме слушаше така, сякаш му разказвах вълшебна приказка, когато му описвах как съм се разхождала до дъното на Коулуум; покрай магазините за коприна, сергиите с нефрити и швейцарски

часовници; резидентския квартал, където живеят неговите сънародници — англичаните. Разказах му за ферибота „Стар“ и самия залив, в който откъм брега се плъзгаха китайски джонки с алени платна. Разказах му за Котешката улица, където пазарните сергии преливаха от всичко, което може да си представи въображението. Разказах му как съм се изкачила на самия връх Виктория и от там бях гледала лодките долу, в пристанището. Той слушаше прехласнат моите зашеметяващи описания на диаманти, перли, антики, изискани ястия, ръчно тъкани материи и изкусни произведения на художествени занаяти, изработени от деца на не повече от дванадесет години, които извършваха труд за възрастни, преди да са осъзнали какво той им прави на тях. Описах блъсканицата от туристи... европейци, африканци, японци, малайци, индийци, американци... безкрайна навалица, в която всеки се озърта за някаква сделка.

Описах на Джери ароматните подправки, провесени във въздуха и как рокендрол се смесваше с китайска оперна музика. Как амбулантни търговци с пластмасови гerdани подвиваха крак и, приведени над изящни китайски купички, почваха да мятат в устата си ориз с ръчно гравирани пръчици от слонова кост. Туристите напиреха, търговците напиреха, децата напиреха, автобусите напиреха, рикшите напиреха... отвсякъде блъсканица да се добереш до колкото можеш повече покупки или продажби за възможно най-кратко време.

И някак си всичко вървеше. Всеки там се бе отдал на това да изкара пари, без никакви илюзии, без изобщо да се интересува от съществуването на Хонконг и смисъла му. Приличаше на Лас Вегас. Без никакво притворство. Той си е това, което е. Част от играта беше да се включиш и ти. И някак си ти го очакваш, защото едничкото, което иска всеки, е да направи някаква изгодна сделка. Хонконг е място, където ако си смятал да си пестиш парите, напълно се проваляш.

Очите на Джери искряха и блестяха всяка вечер, като му разказвах какво съм правила през деня, докато той е участвал в заседанията. Вярно, че не можеше да се измъкне от тях толкова, колкото му се искаше, но стореше ли го, изглеждаше, сякаш никога не е напускал стаята ни.

А за последния ни ден уредих една малка лодка да ни откара до Новите територии, където знаех едно местенце за пикник. Приготвих лимонов сок, сандвичи и плодови пити.

Обаче в лодката той отново заразпраща за мизерните условия, в които е видял да живеят китайците. Отново заговори за неравенството между богати и бедни. Говореше как заможните трябва да намерят начин доброволно да споделят богатата си с тези, които не са облагодетелствани от съдбата. Изобщо не му хрумваше, че засегнатите от мизерията могат да имат духовно богатство, за което богатите биха им завиждали, ако го познаваха. Изобщо не му хрумваше, че един богат човек може да бъде за окайване по един друг, по-изолиран и алиениран начин. Той никога не мислеше с понятието „богат човек“, винаги беше с „богатите“, „бедните“ — едно аморфно цяло.

Спомних си как една добра моя приятелка веднъж нацели „коленния рефлекс“ на моя либерализъм, като ме обвини, че не изпитвам абсолютно никакво съчувствие към богатите, а раздавам кървящото си сърце изцяло и само на бедните. Истината в това дълбоко ме потресе.

— Джери? — прекъснах го аз. — Как ти се струват онези възвишения, които приличат на нефрит, на който дори бедните могат да се радват?

Той погледна нагоре.

— Погледни и тези сампани, които се носят, с алените си платна. — Какво ще кажеш за начина, по който тези хора ни махат с ръка?

Той стана.

— Сигурно ти звучи като „Сънди обзървър“, а? — Той се усмихна язвително. — Извинявай — каза той. — Ставам досаден, нали?

Спряхме в едно заливче на Нови територии и слязохме на брега. Лодкарят остана на борда. Джери взе кутиите за пикника, а аз носех термоса и одеялото.

Надвиснали дървета прошумоляха в морския бриз над водата, когато тръгнахме да се разходим към тучните възвишения нагоре. Вдишвахме дълбоко благоуханния въздух. Той си събу обувките и стъпалата му затъваха в почвата. Той въздъхна и разпери ръце в топлото слънце. Спираше на всяко дърво и диво цвете. Затъкна си една маргаритка зад ухото.

Стигнахме до поток, който искреше от слънцето, а из нацъфтелите храсти от всички страни се стрелкаха птици. Наоколо нямаше жива душа. Той си съблече ризата и панталона и с едно някак

течно движение се изтегна по гръб в струящата вода. Протегна ръка към мен. Съблякох лятната си рокля, нагазих във водата и се излегнах до него. Усещахме под себе си хлъзгавите камъни и не обръцахме внимание, че течението ни подхвана леко и ни понесе надолу. От дърветата към нас зацвърчаха птици. Сплетохме ръце и се изправихме, а от косите ни почнаха да се сцеждат искрящи капки. Джери обгърна с ръце главата ми и ме притисна до гърдите си. Мълчаливо се върнахме при дрехите си.

Застанах до него.

— О, боже — каза той, като сложи ръце на раменете ми и се вгледа в очите ми. — Как да те примиря с останалата част от живота ми?

— Не зная — отвърнах аз. — Не зная.

Той разгърна одеялото и го разстла на земята. Легнахме върху него и се загледахме през огромното дърво към небето.

Около час по-късно се върнахме при лодката. Чудех се как той ще примири *себе си* с останалата част от живота си.

На следната сутрин Мари ми сервира закуската в двора. Не можех да определя какво всъщност мисля — мислите ми бяха толкова объркани и се блъскаха една в друга. Явно се бях провалила с Джери, но ставаше дума за нещо много повече от това. Бях между снимането на два филма, но работата ми вървеше добре. Скоро имах насрочена дата и да играя във Вегас и Тахо, но знаех, че ще се подготвя. Тъй че по всички сравнителни стандарти би трябвало да смятам, че съм основателно щастлив човек, но не бях особено спокойна.

Обади ми се Дейвид. Току-що бе дошъл в града и ме попита ще ходя ли на йога. Казах му, че ще се срещнем там.

Обичах хата йога, защото това бяха физическите упражнения, а не за медитация, макар че и те изискваха концентриране и релаксация. Но както слънцето се лееше през прозореца и гласът на инструктора звучеше като акомпанимент, на мен ми харесваше как всеки мускул и жила в тялото ми се изопваха и се чувствах активизирана, физическите усилия проясняваха ума ми.

— Уважавайте тялото си и то ще бъде добро с вас — казваше учителят ми (беше индус), — и се движете бавно. Йога изисква

осъзнаване. Не завземайте тялото си внезапно. Трябва да го затоплите, преди да го натоварите. Не устройвайте засада на мускулите си. Те са като хората — имат нужда от подготовка, иначе се стряскат и се стягат. Трябва да уважавате техния темп. Мислете за тях като изследовател, който навлиза в нови територии. Мъдрият изследовател се движи бавно, защото никога не знае какво може да има зад завоя. Само когато се движите бавно, можете да го доловите, преди да сте стигнали до него. Виждате ли, йога ви дава самоуважение, защото ви свързва с вас самите. Дава ви вътрешен мир. Научете се да живеете там. Ще ви хареса.

Вслушвах се в думите му между позите.

— Заниманията с йога изискват четири качества — казваше той, — вяра, решимост, търпение и любов. Тя е като живота. И ако сте добри и изпълнени с вяра в борбата си в този живот, следващият ще бъде по-лесен.

Трикото ми се бе пропило с пот. „Като се бориш в този живот, следващият ще бъде по-лесен ли?“ — надявах се, че той наистина вярва в това. В края на краищата той беше индус. Облякох си полата и блузата и с Дейвид си тръгнахме от курса.

Като излязохме в обилната калифорнийска слънчева светлина, Дейвид каза:

— Отивам до книжарницата „Дървото на Бодхи^[1]“. Искаш ли да дойдеш?

— „Дървото на Бодхи“ ли? — попитах аз. — Не е ли то дървото, под което Буда е медитирал четиридесет дни или нещо подобно?

— Точно така.

— И каква е тази книжарница — индийска ли?

— О, донякъде — отговори той. — Там имат всякакви видове окултни и метафизически неща. Не си ли чувала досега за нея?

Смутих се, но признах, че не бях чувала.

— Добре. Мисля, че ще ти хареса — каза великодушно той.

— Ако си се свързала толкова добре с йога, ще ти харесат някои от писанията на древните мистици. Изненадан съм, че си прекарала толкова време в Индия, без да навлезеш в духовността на този край. Както и да е, книжарницата се намира на „Мелроуз“, близо до „Сиенага“. Ще се видим там.

— Непременно, защо не — казах аз.

Като се огледам назад, мога да кажа, че това простичко решение от един ленив следобед — да посетя необикновената книжарница — е едно от най-важните решения в живота ми. И то отново ми напомня, че ние извършваме важните, мънички стъпки, когато сме готови. По-рано през живота ми подобно предложение би ми изглеждало пропиляване на следобеда, когато имам да чета толкова много сценарии и да отговарям на толкова много телефонни обаждания. Заради успеха си аз бях прекалено заета, за да проумея, че има и други измерения на живота.

Когато стигнах до „Дървото на Бодхи“, Дейвид вече беше там и ме чакаше отпред, облегат на едно дърво. Той се усмихна като гледаше как вкарах големия си линкълн в място за паркиране колкото за фолксваген.

— Тази кола е под наем — казах аз. — Не притежавам моя собствена. Колите са голяма краста и не ги разбирам. На мен ми стига да има четири колела и малко бензин. Разбираш ли какво имам предвид?

— Да — отговори той. — Може би по-добре, отколкото си представяш.

Той ме подхвана за лакътя и ме поведе към книжарницата. Като влязохме, долових аромата на сандалово дърво да се носи едва доловимо из помещенията на претрупаната книжарничка. Огледах се. От стените се усмихваха плакати с Буда и йоги, за които никога не бях чувала. Клиенти с книги в ръце стояха наоколо, пиеха билков чай и тихичко разговаряха. Почнах да разглеждам лавиците с книги. Целите стени бяха в книги и книги на всякакви теми — от живот след смъртта до препоръки как да се храним на Земята, докато сме живи. Усмихнах се леко на Дейвид. Чувствах се някак не на място и малко глупаво.

— Очарователно е — казах аз, с желанието да не бях се почувствала задължена да казвам изобщо нещо.

Млада жена със сандали и прозирна блуза дойде при нас и ни поднесе чай.

— Мога ли да ви бъда полезна? — попита тя със спокоен, тих глас. Тя съответстваше на атмосферата в магазинчето — или пък аз гледах много театрално. Когато се обърнах да я видя, тя ме позна и предложи да ме запознае със собственика, който пиеше чай в кабинета си. Дейвид се усмихна и я последвахме.

Кабинетът прачеше от книги. Собственикът беше млад, към средата на тридесетте, и с брада. Зарадва се, като ме видя и каза, че това е чест за него. Допълни, че е чел книгите ми и особено го интересувало какво още мога да кажа за времето, което бях прекарала на Хималаите.

— Колко дълбоко сте навлезли в техниката на медитация? — попита ме той. — Правите ли дишането Кампалбхати? Трудно е, но с голям ефект, не мислите ли?

Не разбирах за какво ми говори и точно в този момент нахълта младеж с вид на безделник, моряшка подстрижка и футболна фланелка. Той ме погледна, после изгледа Дейвид, собственика (който се казваше Джон) и на лицето му се появи нещо като ухилване.

— Слушай бе, човече — каза той. — Какъв е тоя ташак, дето, ако си бил мислил правилно, и ставаш щастлив? Искам да кажа, как може някой да бъде щастлив на тоя свят и от къде на къде изюдват хората да си въобразяват, че могат?

Дейвид докосна ръката ми, като усети колко слисана бях. Джон попита момчето дали може да му помогне с нещо, но то продължи:

— Какво е това, питам аз? — каза той. — С тия тамяни и треволяци, и смахнати афиши — пълна измама!

Джон спокойно ни хвана под ръка с Дейвид и ни изведе от кабинета си в магазинчето.

— Съжалявам — каза той.

— Няма нищо — каза Дейвид. — И той си търси своя собствен път, като всеки от нас.

Аз кимнах, че няма значение, а Дейвид ми предложи ние сами да си намерим каквото искаме — той да не се притеснява.

— Боже мой — казах аз, — защо това момче смяташе това място застрашително?

— Не зная — каза Дейвид. — Може да е получил силен емоционален пристъп от враждебност. Трудно е да повярваш, че мирът е възможен.

После ме заведе до огромен рафт с надпис „Прераждане и безсмъртие“. Книгите на него бяха от „Бхагавад гита“ до египетските „Книги на мъртвите“, като се мине през тълкувания на „Светата Библия“ и „Кабалата“. Чудех се какво по-напред да гледам.

Погледнах изпитателно Дейвид.

— Ти вярваш ли във всичко това? — попитах го.

— Кое всичко? — попита той.

— Не знам — отвърнах. — Наистина ли вярваш в прераждане?

— Как да ти кажа — отговори той, — когато си изучавал окултното толкова дълго като мен, осъзнаваш, че въпросът не е дали това е истина, а по-скоро как действа.

— Тоест ти вярваш, че това е твърдо установено като факт?

Той сви рамене и каза:

— Ами да, вярвам. Това е единственото нещо, което ни дава смисъл. Ако всеки от нас няма душа — тогава защо живеем? Кой знае дали е истина? Истина е, ако ти вярваш в него и то има някакво значение за теб, прав ли съм? Освен това сигурно има нещо във факта, че вярата в душата е единственото нещо, което е общо за всички религии.

— Да — казах аз. — Но може би пък всички религии са фалшиви.

Той продължи да се рови между книгите не като че ли разговорът не му беше интересен, а сякаш чисто и просто търси някаква книга. Не бях размишлявала особено над религията от дванадесетгодишна възраст, когато свирех „дин-дан-дон“ в Неделното училище.

Джон се пресегна за една книга.

— Би трябвало да прочетеш някои работи не само от този рафт, но и от Платон, Ралф Уалдо Емерсън, Уолт Уитман, Гьоте и Волтер.

— Тези хора вярвали ли са в прераждането?

— Разбира се, и са писали обширно за това. Но то винаги накрая довежда до окултния рафт, като по черна магия или нещо подобно.

— Волтер вярвал ли е в прераждането?

— Разбира се — отговори Дейвид. — Според него по-удивително е не да се раждаме много пъти, а да се родим само веднъж. И аз така го чувствам.

Погледнах го. Сините му очи бяха спокойни и ясни.

— Слушай — продължи той. — Знаеш ли какво означава понятието „окултно“.

— Не — отговорих аз.

— Ами означава „скрито“. А само защото нещо е скрито, това не значи, че го няма.

Вгледах се по-внимателно в тъжното, с изпити страни лице на Дейвид. Той говореше спокойно, без да се запъва, и спираше само като забележи, че се опитвам да проумея за какво говори.

— Искаш ли да ти съставя нещо като читателски списък? — попита той с връщаща на земята практичност.

Поколебах се малко, спомняйки си за петте сценария, които трябва да изчета, пък и се запитах какво ли би помислил Джери, ако ме видеше да чета такива книги.

— Разбира се, защо не? — казах аз. — Хората са смятали, че земята е плоска, докато някой не е доказал нещо друго. Предполагам, че ще ми бъдат любопитни всички видове „скрити“ възможности. Кой е могъл да помисли, че по кожата ни пълзят всякакви буболечки, докато някой не е измерил микроскопа?

— Чудесно — каза Дейвид. — За мен истинската интелигентност е непредубедеността. Щом имаш чувство, че търсиш нещо, защо да не опиташ?

— Добре. — Усетих, че се усмихвам.

Дейвид каза:

— Разположи се удобно да попрелистиш книгите, а аз ще ти донеса една купчина.

Той изтри ъгълчетата на устата си и съсредоточено взе да оглежда лавиците с книги. Запрелиствах книги за съчетаване на храните, упражнения по йога, медитация и други здравословни теми, които разбирах.

След половин час той бе избрал цяла прегръдка книги и докато му благодарих и излизахме в калифорнийската слънчева светлина, се зачудих дали изобщо ще разгърна и една от тях.

На другия ден заминавах за Хонолулу, затова се сбогувах с Дейвид и си тръгнах към къщи да мисля, почивам, опаковам багаж и ако ми останеше време, да почета.

Вечерта се улових да търся думата „прераждане“ в енциклопедията.

Нека да кажа, че не съм била възпитавана като религиозен човек. Родителите ми ме пращаха на църква и в Неделно училище, но то беше, защото така е прието да се ходи в неделен ден. Носех фуста под

полата и се опитвах да не поглеждам много често в текста на химните, които се очакваше да съм запомнила наизуст. През това време си мислех къде ли отиваха парите, след като минеше дискосът, но всъщност никога не съм почувствала по един или друг начин дали има Бог или не.

Иисус Христос ми се струваше мъдър, начетен и наистина добър човек, но гледах на това, което бях научила за него от Библията, като на философия, митология и нещо отдалечено. Това, което проповядва, не се отнасяше до *мен*, затова не можех да кажа, че вярвам или не вярвам. Той просто се е появил... като всички нас... и е направил някои добри неща някога, много отдавна. Приемах това, че е Божи син, с известно съмнение и всъщност в края на юношеството си бях решила за себе си, че Бог и религията са напълно митологични и щом хората имаха нужда да вярват в тях, нямах нищо против, но аз не можех.

Не можех да вярвам в нищо, за което нямаше доказателства и освен това не изпитвах като някои отчаяна нужда от цел в живота или от нещо, в което да вярвам, освен в себе си. Накратко, когато ставаше дума за религия, вяра в Бога или за безсмъртието на душата, аз не се замислях много над тях. Пък и никой не настояваше и намирах темата за скучна — изобщо не беше така въодушевяваща, както нещо тъй реално и забавно като хората. От време на време с течение на годините се включвах в някой изтощителен спор за уловките на такава митологическа вяра и как те накърняват истинския дълг на човешкия род. Не ми се нравеше особено тази авторитарност на църквата — която и да било църква — и я смятах за опасна, защото караше хората да се страхуват, че ще се пекаат в ада, ако не са вярвали в нея.

Но колкото повече губех интерес към Бог, религията и отвъдното, така и имаше нещо, от което изключително се интересувах. Още от младите си години аз се интересувах от идентичността. Моята същност — и на всеки, когото срещах. Идентичността за мен беше нещо реално. Коя съм аз? Кой е всеки друг? Защо правя нещата, които правя? Защо те ги правят? Защо се интересувам от едни хора, а не от други? Анализирането на човешките отношения стана любимата ми тема — отношенията, които имах със себе си, както и с останалите.

Тъй че може би защото се интересувах от произхода на собствената ми същност, любопитството ми се събуждаше от това, че може би в мен има нещо повече, отколкото установявах със съзнанието

си. Може би дълбоко в моето подсъзнание бяха заровени други идентичности, които само да потърсех и щях да намеря. Наистина много пъти в работата ми, свързана със себеизразяване било в танца, писането или актьорското изпълнение, се е случвало да се изумя от себе си, чудейки се откъде е дошло някое чувство, спомен или вдъхновение. Приписвах го на едно мъгляво схващане, наречено творчески процес, както правеха повечето ми приятели артисти, но трябва да призная, че в дъното на тази, която и да бях, усещах някакъв пламък, който не можех да разбера, да докосна. Какъв беше източникът на този пламък? Откъде идваше? И какво е имало преди него?

Винаги ми е по-интересно какво е било *преди*, отколкото какво може да дойде после. Сигурно по тази причина, предполагам, не се интересувах толкова какво ще ми се случи, след като умра, отколкото какво ме е направило такава, каквата съм. Затова, когато за първи път се натъкнах на понятието *живот преди раждането*, сигурно си представяте с какво любопитство се залових да го изследвам.

Енциклопедията казваше, че учението за прераждането стига толкова назад във времето, колкото записана история има. То се изразява във вярата в свързаността на всички живи същества и многостепенното пречистване на душата, на духа, на човека, докато се възвърне към общия източник и произход на целия живот, който е Бог. Това е вярата, че душата е безсмъртна и се въплътява отново и отново, докато морално постигне пречистването си чрез мъките. Казва се също, че съпътстващите теми за кармата — тоест износване на вътрешното бреме — и прераждането — физическата възможност да живееш чрез кармата си — са две от най-широко приеманите от почти всички други религиозни схващания на земята. Това беше ново за мен — винаги някак смътно съм свързвала превъплъщението с безплътни духове, тоест призраци, с окултното и разни други неща, които тропоят нощем. Никога не съм го свързвала с някаква по-голяма, сериозна религия.

Тогава погледнах на „религия“. Въпреки че беше невъзможно да се направи окончателно заключение, имаше няколко характеристики, общи за повечето религии. Една от тях бе вяра в съществуването на душата, друга — приемането на свръхестествено откровение и накрая, покрай другите — повтарящото се търсене на спасение за душата. От

египтяните до гърците през будисти и индуци душата е смятана за съществуваща преди тялото същност, която се преселва последователно в различни тела, като за известен период се въплъщава, а после прекарва в астрална форма като безтелесна същност, но след това отново и отново се въплъщава. Всяка религия има свое собствено вярване, че душата съществува като част от човека и е безсмъртна. И някъде между юдейската религия и християнството Западът е загубил древното схващане за прераждането.

Затворих енциклопедията и се замислих.

Стотици милиони хора вярват в теорията за прераждането (или какъвто и термин да бъде) обаче аз, произлязла от християнска среда, дори не знаех какво всъщност означава.

Приготвих се да замина за срещата с Джери, като се питах какво ли още има да става на този свят, за което дори не съм помисляла досега.

[1] Просветление (санскрит). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 4

„Тайната на живота е в това, че всички неща продължават да съществуват и не умират, а само се оттеглят за малко от погледа и впоследствие се връщат отново... Исус не е мъртъв; той е напълно жив; както не е мъртъв Йоан, нито Павел, нито Мохамед, нито Аристотел; понякога вярваме, че сме ги виждали сред нас и можем лесно да кажем имената, под които те живеят.“

Ралф Уалдо
Емерсън, номиналист и
реалист

Полетът от Лос Анджелис до Хавай беше скучен и гладък. Повечето от пътя дремех и мислех за Джери. Мислех за приятелството си с Дейвид и с колко други хора съм се срещала, хранила и размотавала без никога *истински* да съм ги познавала. Регистрирах се в „Кахала Хилтън“ под друго име. Никой не забеляза. После отидох в стаята си да чакам.

Ето ме тук... застанала на балкона на поредната хотелска стая с изглед към ритмичния, приспиващ Тих океан, а червеното слънце се сгушва във водата... очакваща. Очакваща един мъж. Очакваща един мъж, когото обичам или си мисля, че обичам, каквото и да значи това. Знаех, че това, което изпитвам към него, е много силно, знаех и че бих отишла навсякъде, за да бъда с него. И двамата бяхме заети и имахме творческа работа, която запълва живота ни, но ми се струва, че имахме нужда от нещо повече. Поне за себе си знам, че е така. Откакто се помня, имах нужда да бъда влюбена. И явно най-очевидният обект на такова чувство и желание беше мъжът. Но може би пък не, може би

просто имах нужда да *изпитвам любов*, а някакъв по-дълбок обект явно ми се изплъзваше, не знам.

Хонолулу е едно от любимите ми места, особено по залез-слънце, дори въпреки че сега гъмжеше от изтупани, мъкнещи камери туристи за конференцията. А „Кахала Хилтън“ е един от най-красивите хотели на света, с външния си пейзаж, вътрешните, подражаващи на природата градини, с подводния бар и делфини, които игриво подскочат долу в басейна с морска вода. Слушах притихнала успокоителното припляскване на водата по плажа. Чух прошумоляването на кокосовите палми. После чух тупване. Беше паднал узрял кокосов орех, готов за счупване. Погледнах си часовника. Джери бе казал, че ще пристигне в шест и половина. Вече приближаваше седем и половина. Времето беше хубаво, тъй че самолетите нямаха закъснение. Информацията на летището ми отговори, че край Лондон също няма проблеми с времето. Значи трябва да е потеглил навреме. Добре де, светът е само топка за голф. Скоро ще пристигне. Но негодувах срещу закъснението, защото знаех, че ще имаме само тридесет и шест часа. Боже, какъв враг ми изглеждаше времето. С каквото и да се занимавах, то все не ми стигаше. Толкова силно ми се искаше да се възползвам и наслаждавам на всеки възможен миг, че непрекъснато се изнервах от недостига на време — някак си миналото и бъдещето вечно ми се изпречваха на пътя; миналото — с последиците от него, бъдещето — със загадките си. А мен ме интересуваше единствено настоящето.

Подишах мекия вечерен въздух, после влязох в стаята и включих телевизора.

Картър се нахвърляше на Бегин. Теди Кенеди се нахвърляше на Картър. Доларът продължаваше да пада. Пиер Трюдо бе нарекъл някого с мръсна дума в канадския парламент. Светът или беше смешен, или се разпадаше — зависи от гледната точка. Никой не се опитваше да го събере.

Огледах хотелската стая. Не исках да привличам вниманието, затова бях поискала стая, а не апартамент. Но и тя ми беше много за времето, през което щяхме да бъдем заедно с Джери. Знаех, че Хонолулу ще му хареса. Никога не беше идвал тук. Надявах се, че ще успее да го усети. Първото, което щеше да стори, е да излезе на балкона и да огледа какво го заобикаля. Винаги имаше нужда да го

направи. Щеше да погледне към нос Диамант и ще заговори за палмите. Успокояваше се, когато бе заобиколен от природа. Съзнанието му наистина се уталожваше при вида на пропито от дъжд дърво с птици, отърсващи мокрите си криле. Той наистина можеше да престане да се терзае от състоянието на света и изгледите за преизбирането си, когато слънцето изгрееше във фламингово розово. Духът му, изглежда, се умиротворяваше от мисълта, че природата е красива и по-могъща от всичко друго. Но това е, защото е израснал в английската провинция, изтърпявал е английските зими. Разхождал се е по английски поляни и е плувал в студената вода на Ламанша. Градският живот го смалчаваше. Той имаше нужда от простор и природни предизвикателства. Радвах се, че се срещаме в Хонолулу. Щеше да му е приятно неговото спокойно въздействие. Отново мислех за Джери така, сякаш аз бях той.

Минаха още петнадесет минути. Петнадесет минути, които никога няма да си върнем. Килимът в стаята беше наситено кестеняв, с ресни. Покривката на леглото беше маслинозелена с кафяви цветя. Защо завесите винаги трябваше да се връзват с покривката на леглото? Мислех си дали Хилтън няма да вдигне свой хотел и по някоя планина в Китай? Колко нелепо изглеждаха китайците, като танцуваха „Да останеш жив“ от „Треска в събота вечер“ на китайско-американския прием. И как след още някое време един милиард китайци ще почнат да зависят от центове в дългата си борба за модернизация. Струваше ли си наистина? Вече не знаех какво изобщо си струва.

Запалих друга цигара. Джери бе опитвал да се откаже от пушенето преди една година и сега непрекъснато ми се караше, че аз дори не се опитвам да се откажа. Казваше, че пуши, понеже все попадал в помещения, където други пушат. Разбирах намека му. Аз също бих могла да се откажа. И съм го правила — много пъти. Но всякога, когато имах да взимам важни решения, имах нужда от мълчалив компаньон — нещо, което ще го има наоколо, ще си пуши, но няма да ми се меси. Не вдишвах дима, затова никога не ми пречеше като пея и танцувам, но ми дразнеше гърлото и ми се кашляше. Добре, ще се откажа, щом Джери пристигне и ще видя дали и той ще го стори.

Луната вече се издигаше над Уайкики. Отражението на нос Диамант в морето приличаше на черен тромав кораб. Може пък Джери да е изпуснал самолета в Лондон. Конференцията за обсъждане на

проблема Север-Юг можеше да мине и без него, предполагам. Но аз не можех.

Телефонът извъня до леглото. Наближаваше осем часът.

— Здравсти — обади се Джери, сякаш не сме били разделени цели седмици.

Омекнах от спокойния му глас. Говореше различно, когато беше далеч от службата си.

— Бяхме на летището в залата за посрещачи — каза той. — Цял час висяхме там. Бяха казали, че някой ще освободи багажа ни, докато чакаме. Но никой не го стори. Накрая си го прибрах сам. Ти кога пристигна?

— Преди няколко часа — казах аз, като не исках да споменавам как съм бройла всяка пропиляна минута.

— Трябва да се отърва от едни почитаеми дами, които искат да пийнат по едно с нашата делегация.

— Почитаеми дами ли? — попитах аз.

— Да, почитаеми дами. Малко глупавички, но добронамерени. Тъй че ще се погрижа за това и идвам веднага, щом се откопча. Копнея да те видя.

Затворих телефона, погледнах пак в огледалото, преглътнах раздражението си от шовинистката му бележка за почитаемите дами и реших да се преоблека в любимия си зелен вълнен пуловер.

Открехнах вратата, за да не трябва Джери да чука и да чака да му отворя. Коридорът гъмжеше от тайна полиция и политици от всички краища на света. Чудех се как ли ще се промъкне, без да го познаят.

Бях нахлузила пуловера на главата си, когато го чух да отваря вратата и да влиза. Знаех, че е в стаята, но не можех да го видя, защото вълната се беше заплела в обещата ми. Усетих ръцете му около кръста си. Очите ми бяха покрити със зелена вълна. Той ме целуна по шията. Усетих, че се задъхвам и от топлината на устата му, и защото пуловерът дърпаше пробитото ми ухо. Не можех да помръдна. Той мушна ръка под пуловера ми и през вълната намери лицето ми.

— Не мърдай — каза той. — Харесваш ми точно така. Да ти помогна ли? — предложи той. Освободи обещата ми и ме целуна по ухото.

Отстъпи назад и ме огледа.

— Харесва ми този цвят — каза той. — Хубав е. — После обиколи стаята и каза, че е същата като неговата. Както и очаквах, той веднага излезе на балкона и се огледа към нос Диамант.

— Погледни тези палми — каза той. — Изглеждат нереални, почти като нарисувани по небето. Това ли е нос Диамант?

— Да — отговорих. — Прилича на декор, но е истински.

— Същински рай, нали? — Той взе ръката ми и я обви около кръста си. — Гладна ли си? — попита ме. — Сигурно. Ти винаги си гладна.

— Да.

— И аз. Хайде да хапнем.

Отидох до телефона и поръчах два Маи — Таи и вечеря. Джери не знаеше какво е Маи — Таи. Озадачи се, че поисках допълнително ананаси и отиде в банята да се натопи във ваната. Седнах на тоалетната чиния, докато той киснеше във водата.

Той отпи от своя Маи — Таи, избягвайки плуващата в чашата череша. После разплиска с нозе покритата с пяна вода — бяха прекалено дълги за ваната.

— Е — обадох се аз, — как вървят нещата? Как прекара?

— Добре — отговори той.

— Какво още? Както казваш ти винаги.

— Ами, имахме някои проблеми в Лондон. Чела си за тях. Не се притеснявай за мен. Твоят живот как е?

Разказах му за новата хореография на бъдещото ми шоу, за упражненията, които правя всеки ден, за да се поддържам във форма, за диетите със здравословна храна, които изпробвах и колко трудно е да се намери добър филмов сценарий за жена. Той попита защо и отговорих, че това сигурно има нещо общо с яростната реакция на борческия феминизъм. Изглежда вече никой не знае как да пише женски роли, защото не се знае какво всъщност искат жените. Или поне мъжете писатели не знаят. А жените писателки пишат за това колко нещастни и неосъществени жени са те. Тъй че кой го е грижа? А когато се стигне до представление, кой би платил, за да гледа такова нещо?

— Не знам — каза Джери. — Достатъчно грижи имам като се опитвам да отгатна какво хората искат... не какво жените искат. Нека не звучи надменно — продължи той, — но ние сме пред един

икономически крах, който засяга всички и не съм сигурен дали ще успеем да се задържим на повърхността.

Казах, че разбирам и после той ме заразпитва какво става в Америка. Поколебах се, после му отговорих, че не съм наясно. Американците трудно можеш да ги разбереш. Тогава на свой ред го заразпитвах какво става по света. Занасяхме се един друг, смеехме се и се наслаждавахме на разговора си, като се изслушвахме, дори когато говорехме един през друг. Нямаше толкова значение *какво* говорим, по-важното беше как го казваме. Това именно ни харесваше. Споглеждахме се, взаимно очаровани. Изпитвахме някакво особено наслаждение просто от жестовете на ръцете ни, от израженията ни, от начина, по който единият ще опре глава на ръката си, като се опитва да се съсредоточи: един актьор, хипнотизиран от другия.

Разговаряхме за Картър, инфлацията, долара, дори за Иди Амин и слънчева енергия и докато говорехме, беше като да се любим с мозъка си на двойно ниво, като всяка дума разпалваше мънички искрици и взривове в главите ни. Нямаше значение дали разговорът бе за новите предложения за данъци или движението на цените на ОПЕК, или пък за женски роли в киното. В ход бе някакъв вид чувствена динамика. Динамика, която трудно можеш да си обясня, но и на двама ни бе позната. Аз ще кажа нещо за петролните полета на Иран и нуждата от обединения на работниците, а зад очите си Джери ще се разтопи над мен като сгорещено масло. Той ме слушаше и чуваше думите ми, но усещах как един вулкан бавно се надигаше в него и преливаше през очите му. Не исках да се пресягам и го докосна или да го целуна, или дори да вляза във ваната при него. Харесваше ми това чувство на въздържане и общуване на двойно ниво. Харесваше ми чувството, че думите се използват, за да контролират това, което е отдолу, защото усещах, че то е прекалено взривоопасно. Не бях сигурна защо.

Погледнах тялото му в топлата вода. Шампоанът „Витабат“ се разпенваше по кожата му в сапунени балони. Членът му плаваше на повърхността на водата. Помислих си какво ли е като усещане това и почувствах, че по някакъв начин знам.

Джери се излегна назад във ваната и затвори очи.

След малко се обадох:

— Джери?

Той отвори очи.

— Какво? — попита той.

— Ти вярваш ли в прераждане?

— *Прераждане* ли? — Той беше изумен. — Защо, за бога, ме питаш? Разбира се, че не.

— Защо казваш „разбира се, че не“? — попитах го.

— Ами защото е фантазия — разсмя се той. — Хора, които не могат да приемат живота такъв, какъвто е тук и сега с неговите условия, изпитват нужда да вярват в такива измислици.

— Да, може би — казах аз, чувствайки се някак уязвена, че може да се подиграе така гръмко с такава теория. — Може би си прав, но милиони хора вярват в него. Може би така те имат посока.

— *Трябва* да имат — каза той. — Тия нещастни педерастии нямат нищо друго в живота си. Не мога да ги виня, разбира се, но ако вярвах поне малко повече в „тук“ и „сега“, това много повече щеше да облекчи работа като моята.

— Какво искаш да кажеш? — попитах го.

— Искам да кажа, че те не се грижат за живота си така, сякаш могат да го подобрят. Тоест те просто си съществуват тъй, сякаш следващият път ще бъде по-добре, а този път изобщо няма никакво значение. Не, Шърл — продължи той с много решителен тон, — аз искам да направя нещо за отчаяните хора *сега*. Това е всичко, което ни е дадено, и аз го уважавам. Защо? Ти да не би да вярваш в тия занесии?

Бях смутена от неговото отношение към тази тема. Искаше ми се да е достатъчно непредубеден, за да можем поне да я обсъждаме.

— Не знам — казах аз. — Наистина не знам.

Той плесна с ръка по водата и пак затвори очи.

Иисусе, помислих си аз. Тази метафизическа работа наистина смущава хората. Чудех се защо. Аз самата не се чувствах застрашена от нея. Струваше ми се интересно за изследване измерение. С какво може да навреди? Разбирах гледната му точка, че тези хора не поемат отговорност за съдбата си тук и сега, но как да се примириш с несправедливостта, че по волята на случая се раждаш в бедност и лишения, когато други се раждат в удобства? Наистина ли животът е толкова жесток? Просто случайност ли е животът? Внезапно ми се стори твърде лесно, дори мързеливо, да приемеш това.

— Толкова добре се чувства човек тук — обади се Джери, отпуснал се в сапунената вода. — Хубава е тази баня. Малко е къса ваната, но е хубава. Всъщност и хотелът е хубав, но особено тази баня. Най-обикновена баня, но е хубава, защото ти си тук.

— Да — казах, като се опитах да изляза от мислите си. — Баните са интимно място, нали? Ако се чувстваш уютно с някого в банята, значи наистина между двама ви става нещо важно.

Джери се усмихна и кимна.

Банята е интимно, първично място, място за основни неща. Спомних си как преди години един мой любовник разби банята в хотелската стая във Вашингтон. Той яростно помете с ръка чашите за пиене от умивалника и запрати сешоара ми в огледалото, като донатроши парчетата направо във ваната. Бяхме се скарали в спалнята по повод неговата ревност, обаче гневът му се разрази в банята.

После си спомних случка от детството. Бях загубила главната роля в училищния балет, за която от пет години бях мечтала. Спомням си, че се гледах в огледалото над умивалника, питах се какво ли ми ставаше и докато се усетя, повърнах в умивалника.

Спомних си и за първия официален прием, който дадох в Калифорния. Толкова бях нервна и притеснена като домакиня тогава, че седнах в банята и останах там, докато свърши вечерята.

Спомних си за един лют зимен ден, когато с Уорън бяхме играли в замръзнала кална локва. Аз бях шестгодишна, а той на три. Мама много се ядоса. Тя натопа Уорън във ваната да го измие и аз чувах отчаяните му писъци откъм банята. Спомних си и как веднъж падна върху счупена бутилка от мляко и татко го завлече в банята и го накара да държи над ваната ръката си с бликащата кръв. Спомням си с какво умолително лице гледаше нагоре към баща ни и казваше: „Татко, не му давай да ме боли“.

Спомних си за една моя икономка, която се оттегляше всяка вечер в шест часа в банята да запали свещичка над ваната и се молеше.

Помислих си още, че където и по света да се намирах, най-важното, интимно, уютно и разтоварващо място, от което единствено се нуждаех, бе една добре осветена баня с искряща от чистота вана с топла, меко лееща се вода. Тя ми помагаше да превключвам от депресия, объркване или тежка работа. Помагаше ми да общувам със себе си. Приспиваше ме. Уталожваше болката в нозете ми. Разсънваше

ме. Координираше тялото и съзнанието ми, даваше ми прилив от нови идеи, надежди и хрумвания. И където и да бях през деня, само при мисълта, че като се върна, въкъщи ме чака чудесна вана, която мога да напълня с течна топлина, аз се чувствах щастлива.

Джери допи своя Маи — Таи и ми подаде чашата. Изплакна се и ме помоли да му измия гърба.

— Знаеш ли — каза той, като излезе от ваната и се бършеше. — Радвам се, че съществува такова нещо като телефон, все едно дали има данъкоплатци или не. Между другото, ти беше много права за това. Аз сам си плащам сметките. Би ми било трудно да не говоря с теб всички тези седмици.

— Да, знам. На мен също — казах аз, като го гледах как премята хавлиената кърпа зад гърба си.

— Но знаеш ли — каза той. — Аз съм обсебен от гласа ти, а не искам да се чувствам обсебен.

— Какво искаш да кажеш? — попитах го, като потрепнах.

— Ами открих, че целият ми ден се върти около това кога ще открия време на свое разположение, за да ти се обадя. Това просто ми изчерпва енергията, а не обичам такова чувство.

Вгледах се в него. За какво говореше той? Караше ме да се чувствам неспокойна.

— Ще ядеш ли черешката си? — Изправен в хавлията, той гледаше в празната ми чаша.

— Не, много ми е сладка.

— Може ли да я взема?

Подадох му я и го хванах за ръка, докато ме водеше в спалнята.

Седнахме пред вече изстиналото блюдо с морски храни върху подноса. Сервитьорът бе донесъл само една вилица. Дадох я на Джери. Той не забеляза, че ям с ножа. Наметнах го с шлифера си, за да не затрепери и както ядеше, той ми заприлича на чистичък, поизраснал купидон здравеняк.

— Нали знаеш онези протрити обувки, с които обичаше да ме виждаш непрекъснато? — попита той. Кимнах. — Ами дъщеря ми ги изхвърлила в кофата за боклук. Решила, че трябва да си купя нови и просто ги изхвърлила.

— Дъщеря ти да изхвърли любимите ми обувки?

— Да. — Той се наведе напред, предварително готов да се разсмее от това, което щях да кажа. Не знаех какво очакваше, затова казах просто:

— Ами, може да са миришели на парфюм?

Той скочи, като отхвърли наметнатия шлифер. Вдигна ме чак над раменете си и ме притисна през смях до себе си, после ме хвърли на леглото. Меките му топли ръце обикаляха навсякъде по мен. Косата му бръсна лицето ми. Носът му се блъсна в моя и го смаза. Кожата му беше мека и топла, миришеше на „Витабат“. Той потръпна и силно ме прегърна.

Отворих очи и погледнах лицето му. То беше едновременно удивено, екстазно и прехласнато. Седнах, зарових пръсти в косата му и я дръпнах.

— Как си поддържаш ноктите толкова дълги? — попита ме той.

— Прекалено дълги ли ти се струват?

— Не. Изглеждат красиви. Но трябва да са много здрави.

Той вдигна лявата си ръка във въздуха и размаха кутрето, от което липсваше почти цялата крайна става — бил я загубил в някакъв странен инцидент като съвсем малък. Но беше зараснала толкова добре, че човек почти не забелязваше, освен ако той не привлечеше вниманието върху пръста си. После каза:

— Имам артрит на този пръст и ме боли. Но съвсем отскоро започна. Чудно от какво ли?

— Може би не ти достига витамин С — казах аз. — И поради липса на упражнения.

Лежахме един до друг и гледахме как свива и изправя кутрето си.

— Знаеш ли — каза той, — струва ми се, че съм получил този артрит, защото енергията ми се изчерпва вече. Прекалено съм отдаден на теб. Да — продължи той, — нали знаеш, че животът е пълен с малки, но слепи знаци.

— Да — казах аз. — Разбирам те.

— Изглежда трябва да поохладя чувствата си. Трябва да се върна на твърда почва.

— Да — казах аз. — Както предпочиташ. — Усетих сърцето ми да спира. Изстинах.

— Знаеш ли — каза той, — никога не съм имал подобно изживяване. Дори нещо близко до това. Не знам какво да мисля. И не

знам защо се чувствам толкова привързан към теб. А не мога да го преодоля, въпреки желанието си.

Загледах се в дългите си нокти.

— Може да сме били заедно в някой друг живот — казах аз и бързо обърнах глава към него, за да видя реакцията му. — Може би помежду ни са останали неразрешени неща и трябва да ги довършим през този си живот.

Лицето му поруменя смутено. Изпусна мига да се подиграе на мнението ми. После изражението му се проясни и той ми се усмихна.

— Нали? — каза той. — Но сериозно. Не зная просто какво искам за нас двамата. Дано ти знаеш.

— Знам — отговорих аз. — Разбирам за какво говориш. Но и аз не знам какво да правим. Така че защо по-добре да не правим нищо, а през времето, с което разполагаме, просто да се наслаждаваме на това, което имаме?

— Но искам да бъда честен към теб — каза той. — Искам да бъда честен с всеки. Винаги съм поставял на първо място работата си. И ако сега си пропилявам енергията, ще загубя това, за което съм работил. Толкова много ми предстои да извърша през следващите единадесет месеца и не ми се ще да се разкъсам на части.

Обърнах се да го погледна и въздъхнах.

— Да, Джери, разбирам всичко това. Тъй че не си ли мислил да се откажем? Просто да се разотидем?

Той отговори моментално и без колебание:

— Не. — И с истинска тревога на лицето, попита: — А ти?

— Не — излъгах аз. — Никога. И не искам.

Той дълбоко си пое дъх и продължи.

— Но виждаш ли, ужасно се притеснявам от мисълта да не те разочаровам. Това за мен наистина е проблем. Не искам да те разочаровам.

— Така, както не искаш да разочароваш избирателите си? — попитах аз.

— Трябва да те попитам — каза той. — Какво искаш от мен?

Той ме завари неподготвена. Замислих се за миг и отговорих така, сякаш винаги съм знаела.

— Искам да бъдем щастливи, когато сме заедно. Аз дори не разбирам защо сме заедно. Но не ми се иска да си принуден да

избираш между мен и някой или нещо друго. Смятам, че можеш да имаш всичко, което вече имаш, а и мен също. Можеш да имаш всичко това, разбираш ли? Тъй че ти добавяш още едно измерение към живота си. Какво лошо има в това? Може би животът трябва да включва всички видове измерения, които все още не сме имали куража да обхванем. Не искам от теб да се обвързваш по какъвто и да било начин. Искам просто да знам, че си щастлив, когато си с мен и все някак ще разберем за какво е всичко.

— Но колкото повече те имам, толкова повече искам.

— Тогава взимай повече. Какво лошо има?

— Това ще означава да се откажа от нещо друго.

— Защо?

— Защото не ми стига времето и за теб, и за останалите неща от живота ми.

— Може би, ако посветиш повече време да почувстваш, че заслужаваш щастие, това няма да ти коства много.

— Не мога. Все мисля какво още трябва да направя.

— Защо не мислиш просто за това, което *правиш*?

— Защото вечно имам чувство, че трябва да правя нещо друго.

— Но защо не помислиш и за себе си? Защо да не се порадваш повече, когато можеш? Какво лошо има в това да си доставяш радост? Защо смяташ, че не заслужаваш приятни часове?

— Защото имам да правя по-добри неща в живота си, отколкото да си прекарвам приятни часове. Не мога да мисля предимно за себе си.

— Може би трябва. Вероятно ако проумееш по-добре кой си ти, ще можеш да помогнеш на повече хора.

Спомних си за един журналист, който взе интервю от мен, когато се върнах от Китай. Той възприемаше доста цинично ентузиазма ми от начина, по който китайците се борят да извоюват новата си идентичност. Като повечето хора той ме смяташе за наивна поради това, че ми е направила толкова силно впечатление китайската революция. Обяснявах му колко са напреднали китайците в сравнение с неотдавнашното си минало и добавих, че най-силно впечатление ми е направило да видя колко дълбоко вярват в себе си. Това истински раздразни журналиста.

— Какво искате да кажете с това, че вярвали в себе си? Това си е само пропаганда, а вие сте се хванала.

Попитах го защо толкова го дразни мисълта някой да си вярва, че може всичко да направи и да има, дори това да е само пропаганда? И за мое огромно учудване раздражението му се обърна в сълзи. Каза, че никоой нямал правото да си вярва, че може да постигне или да има нещо — защото в последна сметка щели да го смажат. Разбрах, че говори за себе си. Той самият се чувстваше без стойност, не можеше да вярва в себе си. Тръгна си от нюйоркския ми апартамент, но след пет часа ми се обади по телефона.

— Цяла вечер обикалям с колата — каза той. — Това, което казахте, е съвсем същото, заради което бракът ми е пред разпадане. И жена ми така говори. Тя казва, че нещата никога няма да потръгнат добре, ако аз не вярвам повече в себе си, ако не вярвам, че мога да бъда щастлив. Затова толкова ме ядосахте. Страхувам се, че не мога да го постигна, не съм достатъчно силен. И всъщност като журналист аз съм си подбрал известен брой по-изразителни цинични клишета, за да мога да се подигравам с всекиго, който умее да се надява, мечтае или дръзва да бъде каквото иска. Включително и със себе си съм такъв. А това е защото не вярвам в себе си. Как тогава мога да възприема на сериозно някой друг, който вярва.

Изразих надежда, че въпреки това ще напише добър материал и му пожелах всичко добро.

Внезапно прозрях защо хората се дразнеха толкова от успеха на китайската революция. Каквато и да беше тяхната система, те дръзваха да вярват единствено в себе си и да не търсят помощ от останалата част на света.

Джери заспа, обгърнал ме с ръце. В съня изглеждаше толкова уязвим. Мислите ми кръжаха около вътрешната неувереност на този иначе много силен мъж. Дали по някакъв начин не се чувстваше отговорен за трагедията на първия си кратък брак, понеже жена му умряла при раждането? Положително вторият брак му е бил необходим и лично за него удобен, за да осигури майка за бебето. Но дали сега не се чувстваше виновен, защото имаше чувство, че мами *себе си*? Спомних си един разговор, който неотдавна бях водила с баща ми. При цялата му властност, дори той никога не бе вярвал в себе си. А беше един от най-надарените хора, които изобщо познавам. Освен дето беше

великолепен актьор в живота, той беше отличен цигулар, добър учител и задълбочен мислител.

Сега приближаваше към края на живота си — или поне той така смяташе. А винаги е пиел твърде много. Напоследък майка ми беше на легло след сериозна операция на бедрото. Татко за първи път се изправяше пред мисълта какво щеше да прави без нея и бе почнал да пие толкова сериозно още от сутринта, че мама ми се обади, разтревожена повече от всякога задето този път той наистина убиваше себе си. Татко беше до нея, докато тя говореше съвсем откровено по телефона. Но и на двамата не им пукаше. Години наред всички ние се страхувахме докъде ли ще го доведе пиенето му и този страх сега кулминираше в телефонния разговор.

— Толкова се тревожа за него, Шърл — каза тя, — а не мога да му помогна. Знаеш какъв надарен и добър човек е, но той не го вярва.

Помолих я да ми го даде.

— Здравсти, Маймунче — обади се той, като ме нарече с прякора ми. Виждах го как седи на любимия си стол с лулата и принадлежностите ѝ пред себе си, притиснал слушалката с рамо. Усещах просто как се пресяга за лулата и я пали със старата запалка антика, която му бях донесла от Англия.

— Татко, нека да говорим направо по темата, а?

— Добре — каза той.

— Защо пиеш толкова много?

Никога досега не бях му задавала този въпрос. Не си позволявах да го попитам, вероятно защото съм се опасявала, че може да ми отговори.

Той заплака. Явно точно от това съм се страхувала. Никога не съм искала да видя баща си паднал духом. Тогава той отговори:

— Защото си пропилях целия живот. Може да съм се държал като силен, но е било понеже никога не съм си вярвал, че мога да постигна каквото и да било. Моята майка твърде добре ме е научила да се страхувам и само при мисълта колко се страхувам, ми става непоносимо. Затова ми е нужно да пия.

Виждах просто как ръцете му се разтрепериха — това ставаше обикновено, като се мъчеше да овладее някое чувство, което не искаше да издаде.

— Обичам те, татко — казах аз и също се разплаках. Осъзнах, че всъщност никога не му бях казвала това. — Погледни само колко много си постигнал. Ти си ни възпитал — мен и Уорън. Това нищо ли не означава?

— Да, но знам, че и двамата не искате да бъдете като мен. Затова и станяхте такива, каквито сами се създадохте. Вие не искахте да бъдете едно нищо. Като мен. — И двамата плачехме и се опитвахме да говорим през сълзи. Мина ми мисълта дали на пода е паднала пепел от лулата му.

— Това изобщо не е вярно — казах аз. — Ако сме постигнали повече, то е именно благодарение на твоята помощ, а ти си правил всичко без *ничия* помощ.

— Но се чувствам толкова жалък, като гледам как съм пропилял нещата, които са ми били дадени.

— Добре де — казах аз. — Но пък още има време, нали?

— Как така? — възкликна той. — Какво искаш да кажеш. — Той се прокашля. Питам се дали мама го гледа.

— Защо не вземеш един молив и лист и всеки път, като се почувстваш жалък, запиши тези чувства на листа? Обзалагам се, че ще стигнеш до някои страхотни изводи за това свое чувство.

Сега той направо хлипаше.

— Понякога ми става непоносимо и решавам, че само като пия достатъчно, няма да ме е грижа, че всяка сутрин отново се събуждам.

Преглътнах.

— Татко — казах аз. — Никога през живота си не съм те молила да ми обещаеш нещо, нали?

— Не, Маймунче, не си.

— Добре, а сега ще ми обещаеш ли нещо?

— Да, каквото поискаш. И какво е то?

— Ще ми обещаеш ли, че вместо да пиеш, всеки ден ще пишеш поне по една страница за изживяванията си?

— Аз да пиша? Боже, толкова ще ме е срам, ако го прочете някой.

— Ами, тогава не позволявай на никого да го чете. Прави го само за себе си.

— Но аз изобщо нямам какво да кажа.

— Откъде знаеш, след като не си опитвал? — Виждах го как изчетква пращинка от лявото си рамо. Чух го да се прокашля.

— Не мога да пиша за себе си. Аз дори не мога да мисля за себе си.

— Тогава пиши за мен, или за мама, или за Уорън.

— За теб и Уорън ли?

— Ами да.

— Доста хора биха поискали да го прочетат, не мислиш ли? — каза той саркастично. Знаех, че се усмихва.

— Да, но само защото ще е от твоята гледна точка.

— Така ли мислиш?

— Да, наистина — казах аз. Виждах го как почва да се люлее в стола.

— Знаеш ли, старата госпожа Ханна, преподавателката ми във втори курс, веднъж ми каза, че трябвало да пиша. По-точно ми каза, че трябва по-малко да говоря и повече да пиша.

— Наистина ли? — Спомних си, че ни е разказвал за госпожа Ханна като бях малка. Тя имала една вечно повредена кола, която той обичал да постяга.

— Колата на старата госпожа Ханна си беше живо проклетие. По-добре да беше карала двуколка с кон. Но тази проклета кола за нея беше като човек. Знаеш ли, че един ден на ливадата...

— Ей, татко — прекъснах го аз, — защо не започнеш още сега, като напишеш това за колата на госпожа Ханна там, в ливадата. Не похабявай хубавата история като я разказваш.

— Така ли става? — попита той и се прокашля. Гласът му звучеше развеселен и закачлив. — Искаш да кажеш, че от всеки флирт може да излезе книга?

— Точно така. Нали тъкмо госпожа Ханна все ти е казвала, че говориш твърде дълго и твърде много, та после не ти остава какво да покажеш?

— Да, бе — каза той. — Точно така беше. Тя беше голям образ. Изгори си обора, за да получи парите от застраховката и после забягна с оня, дето ѝ го беше продал.

— Звучи достатъчно интересна като характер, така че пиши за нея.

— Ти би ли го прочела, ако пиша за това?

— Разбира се. Нямам търпение. Изпрати ми го в Ню Йорк. Ще го получа, където и да съм.

— Значи, според теб наистина имам какво да кажа, така ли?

— Виж, татко, слушала съм те как разказваш повече от четиридесет години и смятам, че си забавен и завладяващ. Защо не напишеш за лулата си? — И двамата бяхме престанали да плачем. — Ще го направиш, нали? Нали ще опиташ?

— Добре, Маймунче, май ще трябва, а?

— Да.

— Тогава ти обещавам. Наистина ти обещавам.

— Обичам те, татко.

— Обичам те, Маймунче.

Затворихме. Още около час крачех из къщата и плачех. После вдигнах телефона и се обадох на един цветар. Дадох поръчка да му носят по една роза всеки ден в продължение на месец с прикрепена към нея бележка: „Роза за страница. Обичам те“.

От тогава татко пишеше непрекъснато и ми пращаше страници. Не съм сигурна дали беше престанал да пие напълно. Но пък и не познавам писател, който да е пълен въздържател. Щеше ми се старата госпожа Ханна да му бе говорила по-често за неговия талант и за своето доверие в него.

Записките, които ми изпращаше, бяха къси и всяка от тях разказваше някаква история, разказ от живота на човека, който бе оказал дълбоко влияние над мен, защото несъзнателно ме бе научил да обичам надарени мъже със сложна душевност, които имат нужда някой да им помогне да се отключат.

ГЛАВА 5

„Твърде много се съмнявам дали някой от нас има и най-малката представа какво се има предвид под реалност на съществуването на каквото и да било друго, освен нашето собствено его.“

А. Едингтън,
„Природата на физическия свят“

След Джери заспах и аз. Размърдаше ли се единият, и двамата се намествахме така, че да не остане пролука помежду ни. По някое време той промърмори за събуждане по телефона, за да не се пита на сутринта делегацията му къде е бил. Поръчах на телефонистката и зачаках зазоряването, когато той щеше да си тръгне. Чувствах се изоставена, като го гледах как спи. Нямаше го. Очите му бяха затворени. Той бе потънал в своето безсъзнание. Наблюдавах го как спи, докато накрая и аз направих същото. Докато спях, в съня ми се наслаждавах един върху друг двойни образи на баща ми и на Джери.

Когато телефонът иззвъня за събуждане, Джери скочи в леглото, сякаш сигнална тръба го зовеше на служба. Той ме целуна набързо, облече се и каза, че ще се върне веднага, щом се отърве от своя помощник по печата и журналистите.

— Сигурно ще закуся с тях — каза той, — така че ти защо не хапнеш сега? Ще кажа на всички в делегацията, че самолетът ми има закъснение и ще можем да прекараме деня заедно.

Той тръгна и излезе, преди да съм забелязала, че е забравил единия си чорап. Поръчах си сандвич и папая и закусих на балкона. Долу един от служителите хранеше делфините. Спомних си как Сачи като малка яздеше делфините и как се срещаме със Стив в Хавай —

тъй като бе на половината път до Япония. Сачи казваше, че разбира делфините и те били нейните другарчета по игра.

Някъде долу чувах журналистите да разговарят от какво може да излезе добър материал за Хавай. Професионалните им закачки се разнообразяваха от хипотези за експериментите на д-р Лили с делфини. Питях се дали делфините наистина са високоинтелигентни, както твърдяха учените и дали наистина имат свой собствен, развит език. Спомних си как някой ми разказваше, че в големия мозък на делфините се съхранявали всичките тайни на някаква огромна загубена цивилизация, наричана Лемурия. Чувала бях за Атлантида, но за Лемурия не знаех нищо.

Наблюдавах как хората от тайните служби и журналистите гледат делфините. Питях се как ли ще преминем с Джери през деня, без да ни разпознаят.

След около час той се обади.

— Виж какво — каза той, — чакай ме на плажа вляво от хотела. Всички ще гледат повече да бъдат в отсамната сграда и двора. Ще дойда там след петнадесет минути.

Облякох се в джинси и блуза, отдолу с банския. Сложих си на главата шал и слънчеви очила с черни рамки.

Докато минавах през фойето и задния вход, никой не ме забеляза, но не спрях да погледам делфините, защото се страхувах от журналистите. Минах бързо покрай басейна и излязох на топлия пясък, където вече бяха налягали туристи с транзистори, бълващи рокендрол. Във въздуха се носеше мирис на кокосово плажно масло.

Разходих се по плажа, където водата плискаше яносините си вълни по брега. Тръгнах наляво. Още никой не плуваше. Палмите се скланяха в мекия пасат. Наведох се няколко пъти в плитките вълни, защото сутринта не бях правила упражненията си. Моето шоу ми изглеждаше отдалечено на половин живот.

След няколкостотин метра по празния плаж спрях и седнах на пясъка, вдигнах глава към слънцето и зачаках Джери. Чувствах се почти редовна, почти човек. Повече от всичко ненавиждах потайности. Не обичах скришни, нелегални, нечестни неща — измъчваха ме. Надявах се, че Джери не е получил сериозна травма от тази криеница като някои хора.

Забелязах го да се задава по брега на ръба на вълните. Беше с памучни панталони цвят каки и бяла, свободна риза. Ръцете му се люлееха покрай тялото, в едната държеше сандалите си. Не ми помахаше, като ме видя. Станах и го пресрещнах до водата, за да продължим разходката.

— Както виждам, ти все пак си имал друг чифт обувки — казах аз.

— Ваканционните ми обувки — разсмя се той и докосна лицето ми.

— Твоята делегация хвана ли се на историята със закъснението на самолета?

— А, сигурно. Пък и те ще направят донейде същото. Твърде изкусително е да си на конференция в Хонолулу.

Той закопча сандалите си един за друг, праметна ги през рамо и ме хвана за ръка, когато вече бяхме доста извън района на хотела. Облегнах глава на рамото му и тръгнахме да се разхождаме.

Открих един коралов риф, който навлизаше доста навътре в океана — имах чувство, че вървим по водата. Джери се занасяше, че всеки мисли за същото, което той се преструвал, че може да направи. Коралите бяха остри. Спряхме и огледахме големите вълни, които се разбиваха по-навътре в океана.

— Можеш ли да яздиш вълни? — попита той.

— Да, като бях на двадесетина години — казах аз. — Преди да стана достатъчно възрастна, за да се страхувам.

Спомням си колко нехайна бях към тялото си. Никога не ми минаваше през ум, че мога да си счупя нещо или че нещо изобщо може да не е наред. Сега трябваше да съобразявам предварително, дори когато излизах от такси. Ако си изкълчех глезен или си ударех крак, това би ми попречило да танцувам. Когато бях млада, аз танцувах побезразсъдно. Всъщност почти всичко правех, без да се замислям особено. И същевременно това беше прекрасен период. С пълнолетието аз все повече осъзнавах последиците от всичко, което правех, независимо дали се отнасяше до скок във водата или любовна връзка.

Разумността ми не намаляваше моята радост от живота и чудото, което представлява той. Обратното, сега исках да се науча да живея изцяло в „сега“ — в настоящето, с пълното убеждение, че то е всичко,

което може да съществува. Ако аз наистина съм живяла други животи в миналото и ако ще живея вероятно други животи в бъдещето, вярата в това само би засилила желанието ми да се отдавам с цялото си сърце и душа на *настоящето*.

Естествено, идеята за прераждането беше за мен ново схващане, но открих, че всеки път като се замислех на тази тема, изпитвах огромно наслаждение от изводите, до които водеше тя. Дали времето и пространството не са тъй изумително безкрайни, за да накарат човека да осъзнае ценността на всеки и всички мигове на Земята? Трябваше ли моето съзнание да направи квантов скок на въображението в други възможни реалности, за да оцени радостта от сегашната действителност? Или пък дали истинската радост и щастие не се състояха в това *обхващане* на всички тези други реалности, които всъщност разширяваха осъзнаването на сегашната реалност.

Разширено съзнание. Това беше термин, който толкова хора все повече и повече употребяваха. Човек не може да спазари едно старо съзнание за едно ново. Човек може просто да разшири и извиси съзнанието, което вече има — едно разширено съзнание просто открива съществуването на досега незабелязани измерения... измерения на пространство, време, цвят, звук, вкус, радост и така нататък. Дали конфликтът между Джери и мен не се дължеше просто на различната скорост, с която се движехме към разширено съзнание? Дали пък не го насилвах да се движи с темп, който е мой, а не негов. Неговият темп не биваше да бъде изчисляван дори. Просто беше различен. Знаех, че понякога съм прекалено настойчива и взискателна, но това се дължеше отчасти на силната ми любознателност и отчасти на нетърпението ми. Бях нетърпелива към другите, които не са се посветили на същото търсене. Моят живот, струва ми се, беше посветен на безброй въпроси. А животът на Джери, изглежда, беше посветен на отговори.

Свърнахме в обратна посока от нос Диамант, Уайкики и Кахала и навлязохме в гъсти храсталаци откъм запустялата страна на острова. Колкото повече се отдалечавахме от хората, толкова по-често ме докосваше Джери. Скоро вече вървахме залепени един за друг. Беше прекалено хубаво, за да говорим. Слънцето се скри зад облаци и кокосовите палми почнаха да се свеждат във вятъра. Заваляхме към палмова горичка, където зрели кокосови орехи се търкаляха по

земята. Подслонихме се под едно дърво и се загледахме как дъждът вали по пурпурните азалии около нас. Една синя птица отърси криле и отлетя по-навътре в храсталаците. Джери ме прегърна и се загледа в морето.

— Толкова е красиво — каза той. — Притисни ме още по-близо до себе си.

Дъждът се усили — един от онези проливни тропически дъждове, които изглеждат като проблясваща мънистена завеса.

— Искаш ли да плуваме в дъжда? — попитах аз.

Без да отговори, Джери си изхлузи ризата и панталона. И той отдолу беше с бански. Сви дрехите си на кълбо, сложи върху тях сандалите, мушна ги под дървото и се затича към океана.

Аз си съблякох блузата и джинсите и го последвах.

Вълните сега бяха по-високи и с бели качулки. Гмуркахме се под тях, усещайки как солената вода се смесва със свежия дъжд. Смеехме се и се пръскахме един друг. Изтрих солта от очите си, доволна, че не бях сложила грим. Джери заплува навътре и ми махна да го настигна. Страхувах се да навляза навътре, затова се отпуснах на дъждовните вълни и го гледах. Той спря и легна по гръб там, където се разбиваха вълните. После се обърна по корем и изчака подходящата вълна. Когато тя дойде, той яхна гребена ѝ и се спусна с нея близо до мястото, където бях аз. Доплува до мен и ме понесе в ръцете си. Целунах соленото му лице, а той едва не ме задуши в силната си прегръдка. Заплувахме обратно към брега и легнахме заедно в плитките, разбиващи се вълни, загледани в дъжда, а водата се пропиваше в лицата ни.

— Това... точно в този миг бях най-щастлив от всякога — каза той, като дишаше тежко и надвикваше вълните. — Знаеш ли, че никога досега не бях го правил? Това е първата вълна, която изобщо съм яздил. Толкова много съм изпуснал, нали?

Не казах нищо. Просто се преобърнах във водата и помислих, че и аз не съм била толкова щастлива от много отдавна — само дето ми се искаше да бях достатъчно безразсъдна, за да яхна онази вълна с него.

Лежахме във водата, докато слънцето отново изгря. Тогава заплувахме по гръб бавно към брега, излязохме на влажния пясък и полежахме, докато почнахме да усещаме, че слънцето ни изсушава.

— Джери? — обадох се аз. — Когато огледаш назад живота си, кога си бил най-щастлив?

Той се позамисли и с малко сепнат вид отговори:

— Знаеш ли, сега, като ме попита, бих казал, че щастието ми винаги е било свързано с природата — понякога и с хора, но никога с работата ми. Това ме удивява. *Най-щастливите ми мигове всъщност никога не са били свързани с работата ми.* Боже мой, защо ли е така?

— Не зная. Може би защото усещаш работата си като задължение.

— Но дори когато побеждавам, аз съм потиснат. Например последния път, когато бях избран, изпаднах в няколкодневна депресия. — Той се загледа в небето. — Трябва да се позамисля над това, а?

Станах да се облека.

— Срамота е да се чувстваш потиснат, когато победиш, не мислиш ли? А какво изпитваш, когато губиш?

Той се изправи и отиде до дървото, където бяхме оставили дрехите си.

— Когато губя, това ме амбицира. Чувствам се готов за борба и че напълно си струва да я водя. Изглежда, имам нужда да вървя срещу течението.

Продължихме да обикаляме острова и скоро се натъкнахме на малка лавка, в която се продаваха ананаси и папая. Изстискахме лимон в папаята и седнахме на пясъка. Хаваецът, който държеше лавката, четеше роман от Реймънд Чандлър и току попоглеждаше към морето. С Джери се заприказвахме за Азия, Близкия изток и за времето, когато бях в Япония. Той не ми задаваше никакви лични въпроси, пък и аз не споделях нищо, за което не ме е питал.

Продължихме разходката си, докато стигнахме до табелите за „Морски свят“. Влязохме да видим делфините. Беше време да ги хранят. Един делфин ядеше доста повече от останалите. Джери каза, че не е честно. Според него оцеляването на най-приспособимия е жестоко нещо и трябвало да има начин човекът да се намеси и да измени този основен принцип в природата. Той каза, че цивилизацията била затова... да направи света по-дружелюбно място. Но на него му било жал за тези, които не могат да се грижат сами за себе си.

В отделен голям басейн хранеха хищен делфин. Над него кръжаха чайки и дебнеха делфинът да изпусне някоя риба, която

служителят, облечен в непромокаем костюм, пускаше в огромната паст. После той изпусна една. Чайката се гмурна, грабна рибата и отлетя към другия край на басейна. Делфинът я забеляза и с огромен скок се хвърли и заплува след нея. Чайката бе кацнала на ръба, където делфинът не можеше да я стигне. Тя се правеше, че не го забелязва. А делфинът прекъсна яденето си и цели три минути зяпаше чайката. Джери се смееше с пълен глас. Накрая делфинът се върна да го хранят.

Тръгнахме си от делфинариума и продължихме разходката по възвишенията над морето. Птици във всякакви цветове прехвърчаха и кряскаха сред буйните тропически дървета. Опитяхме се да отворим един изсъхнал кокосов орех, но ни трябваше мачете. Разказах на Джери как веднъж съм ходила на големия Хавайски остров, за да бъда сама. Бях наела малка къща на ивицата Кона и по цели дни седях на вулканичните скали и размишлявах за съперничеството и много други неща.

Вече от пет години бях в Холивуд и доста ме потискаше начина, по който добри приятели се борят един против друг за добра роля. Тъкмо ме бяха предложили за нова Академична награда и ме дразнеше изкуственото напрежение, с което ме натоварваше тази номинация. Не обичах това чувство, че е по-възнаграждаващо да спечелиш някаква медна статуетка, отколкото добре свършената работа. То ме дразнеше, защото всички оставаха с впечатлението, че Холивуд е само за това. А аз не виждах защо изобщо човек трябва да печели или да губи. Не ми харесваше и как помръкваха хората, които загубеха. Ненавиждах и това, че се пилееха толкова пари в опитите да се повлияе на резултатите от гласуването, като се дават приеми и се правят реклами в най-популярните вестници. Джери явно се заинтригува от това, което разказвах, но не можеше да проумее, че наистина не ме интересува дали ще спечеля или не.

— Защо не те интересува? — попита той.

— Не зная — отговорих, — но наистина не ме интересуваше. А и сега не ме вълнува. Изглежда, не ми се ще да си хабя силите за нещо, което не е работа, а преди всичко съперничество. Но не бих се и потиснала като теб, когато побеждаваш, по-скоро бих се чувствала неловко. Ти *имаш нужда* да побеждаваш, защото така изисква демокрацията и управлението на мнозинството, а няма друг път, за да бъдеш успяващ политик. Но артистите няма защо да бъдат въвличани в

такъв вид съперничество. Смятам, че главната ни грижа е да си съперничим с най-доброто, което имаме в себе си.

Той ме попита наистина ли съм била там сама. Казах му да, така беше; и много често съм го правила през живота си. Изпитвах нужда да бъда сама. Имах нужда от време за размисъл. Той каза, че е разбрал това от първата ми книга „Не падай от върха“. Добави, че това е една от любимите книги на дъщеря му.

Попита ме дали изобщо съм се чувствала самотна. Казах му, че да бъдеш сам е различно от това да бъдеш самотен, но мисля, че във всеки случай по същността си съм самотен човек. Той никога не беше ме питал за развода ми или за връзките ми с други мъже. Ако станеше дума за това, добре тогава. Но смятах, че той още не беше готов да го знае.

Спряхме, седнахме и загледахме как пясъчните раци копаят дупките си, докато денят преваляше. Един от тях падна по гръб. Джери го обърна на крака с едно клонче и кротко се усмихна. Разказах му как съм наблюдавала една колония мравки пред онази къщичка в Кона. Те по цял ден усърдно пренасяха изсъхнали парченца кифла, троха по троха, от една скала до укритието си под друга скала. Бяха толкова организирани и целенасочени. Нямахше индивидуалисти. Нямахше начин да бъдеш един отделен. Изглеждаха толкова себеотрицателни. Питам се дали това не е по-добрият начин да съществуваш — да подчиниш собствените си интереси на доброто на вида. Дали и Джери не смяташе, че точно това прави? Той ме попита за Китай. Макар да не беше ходил там, той знаеше доста неща за тази страна. Говорихме за китайската революция и той каза, че му се искало, докато бяхме в Хонконг, да бе останало време, за да прекосим границата, макар и само за няколко дни.

Задряхме в следобедното слънце и когато се събудихме, полъхваше хладен ветреца. Затичахме заедно по ръба на вълните, като се смеехме и се бутахме един друг. Джери спря и почна да мята плоски камъчета по вълните. После тръгнахме пак, хванати за ръце и когато вече можехме да бъдем забелязани от хотела, се разделихме. Джери забърза пред мен и се загуби в навалицата край басейна. Аз постоях да погледам малко залеза. Тогава ме поразих мисълта колко непринуден изглеждаше Джери целия ден, докато бяхме навън, и колко непохватен ставаше на затворено, между четири стени. Той наистина ставаше друг

човек, когато не го ограничаваше нищо. Сигурна бях, че ако се отпуснеш да бъде себе си, щеше да бъде по-добър и в работата си, вероятно и в брака си, по-добър и с мен.

Като влязох в хотела, Джери бе попаднал в засада от своята делегация. „Къде беше? По-добре ли ти е?“, долових откъслечни фрази, докато минавах незабелязана и от него, и от компанията му. Почувствах се като фонова музика.

Взех асансьора, доволна, че съм сама вътре.

Тъкмо си взимах горещ душ, за да измия солта от косата си, когато телефонът иззвъня. Беше Джери.

— Защо толкова дълго не си с мен?

След пет минути той беше в стаята ми, седнал на пода. Имаше специално телевизионно шоуупредаване от Лас Вегас със звездите Синатра, Сами Дейвис младши, Пол Анка и Ан-Маргрет. Той седеше с кръстосани крака, приведен напред. Питаше ме неща за мюзикълите. Дали певците пеят наистина или са на плейбек и само си мърдат устните? Дали трябва да знаят текста си наизуст или имат фишове с репликите? Колко репетиции се правят преди същинското представление?

Докато разговаряхме, решихме да вечеряме в един японски ресторант от другата страна на Уайкики. Той беше уединен и успеехме ли да вземем такси до там, нямаше да имаме повече проблеми.

Излязох първа от хотелската стая. Асансьорът за надолу толкова се забави, че Джери трябваше да тръгне нагоре, за да не слезе във фойето едновременно с мен.

Фойето беше пълно с журналисти и хора от тайните служби. Заврях нос в едно списание и вървах с него така, докато излязох навън. Таксито чакаше на входа, фотографи щракаха с апаратите си, докато влизаха и излизаха прочути делегати. Влязох в таксито и казах на шофьора да изчака малко. Каза, че не можел да чака дълго. Погледнах нервно към фойето. Джери беше там, но го бяха спрели от една делегация. Броях секундите.

След няколко минути той успя да се откачи, усмихна се на една камера, която светна в лицето му и забеляза като му магнах. С небрежен вид той се запъти към таксито и влезе. Никой нищо не забеляза.

Стигнахме до японския ресторант. Познавах съдържателката, но тя не любопитстваше с кого съм. Поисках ѝ на японски „татами“ — сепаре — и тя ни отведе, донесе ни горещо саке и отиде да ни приготви суши. Джери се поколеба пред суровата риба, но все пак я изяде.

Свещта на масата мъждукаше под лицето му.

— О, колко обичам днес! — възкликна той.

Усмигнах се.

— И, ооо, колко обичам да разговарям с теб.

Пак се усмигнах.

— И, ооо, колко обичам да бъда с теб.

Отново се усмигнах и завъртях очи в престорено негодувание.

— И, ооо, колко те обичам.

Очите ми се изпълниха със сълзи.

Той се пресегна и взе ръката ми. Не можех да проговоря.

— Съжалявам, че това те прави нещастна — каза той.

Извадих книжна кърпичка и си избърсах носа.

— О, Джери — успях да проговоря най-сетне. — Защо ти е толкова трудно да го кажеш?

Лицето му беше сериозно.

— Защото ти го казвам по други начини, не с думи. Казвам го с ръцете си, с тялото си.

— Защо?

— Не знам. Може би защото в работата си по цял ден боравя с думи, а пред теб не искам да имам чувството, че просто манипулирам думите.

— Искаш да кажеш, че така си честен с мен?

— Да.

— Аз обаче имам нужда да употребявам думи, за да изразя чувствата си. Това *нечестно* ли е?

— Не знам как е при теб.

— Във всеки случай не съм сигурна дали любовта е нещо честно.

— А пък аз изобщо нямам чувство, че зная каквото и да било за любовта — каза той. — Всичко ми е толкова ново. Единственото, което знам, е, че ми е добре да се изразявам физически, защото досега никога не съм го правил. През цялото време съм употребявал думи.

Опитах се да проумея какво ми казва. Дали не искаше да каже, че всъщност не бива да му се вярва? Или има предвид, че не иска да се обвързва толкова чрез думи, за да не трябва впоследствие да поема отговорност.

— А как смяташ да изразяваш себе си, когато сме разделени? — попитах аз.

Той сви рамене.

— Не знам. Противореча си, нали? Ще трябва да помисля над това.

Докато се хранехме, разговаряхме за Япония и как тя жертва културата си заради индустриалното развитие. След вечерята се поразходихме и после взехме отделни таксите, за да се върнем в хотела.

В ресторанта на хотела имаше банкет за участниците в конференцията. Прибрах се в стаята си и почнах да чакам. В аквариума долу делфините грациозно скачаха, а палмите прошумоляваха сухо в пасата.

Половин час по-късно бяхме в леглото. Джери каза, че му се е натрупала много работа за следващите два дни и трябва да стане рано. Аз заминавах по-късно сутринта.

Той угаси лампата и се опита да заспи.

Внезапно скочи и с онази негова решителна крачка се блъсна в един стол. Разсмях се. Той отиде до банята, върна се и почна да крачи напред-назад край леглото.

— Нещо не е наред ли? — попитах аз.

— Не знам какво всъщност мисля — каза той. — Не зная какво да правя. Дори не съм готов да обмисля какво всъщност мисля.

Гледах го мълчаливо. Той взе една ябълка от фруктиерата. Продължи да крачи с ябълка в ръка. После се върна до леглото и почна да я яде. Отмерено и изключително съсредоточено той сдъвкваше всяка хапка до край, без дума да каже. Изглеждаше сякаш не съзнава, че съм тук. Той не ядеше ябълката като повечето хора, оставяйки двата края. Ядеше я от горе на долу, като накрая погълна всичко — и семките, и сърцевината, и всичко.

Засмях се и той се сепна.

— Аз не ям много — каза той, — но почна ли да ям, омитам всичко. — Той се облегна на лакът. — Запомни това.

Опитах се да заспя. Не знаех кога пак ще го видя. Мислех си какво ли ще бъде на сутринта, когато той излезе от стаята и затвори вратата зад себе си. Не можех да си намеря място. Обръщах се от страна на страна. Всеки път, като се обърнех, той ме прегръщаше. Цялата нощ кашлях и задрямвах, кашлях и задрямвах. Щом помръднех, той ме погалваше. Скоро утринната светлина се процеди през завесите. Той стана, подпъхна завивката около мен и повдигна лицето ми.

— Чуй — каза той, — имахме тридесет и шест часа от нещо прекалено прекрасно, за да се опише. Повечето хора никога не са имали подобно нещо. Погледни го от положителната страна. Аз винаги приемам, че започвам от нула... тъй че всяко нещо над това е в плюс.

Преглътнах мъчително.

— Но аз не. Аз приемам, че започвам, когато аз поискам и че мога да отида където поискам след това. Аз живея с чувството, че стига да искам, мога да накарам всяко нещо да стане и не съм *признателна* за тези наши тридесет и шест часа. Искам още. Искам всичко, което мога да постигна.

Той се засмя и вдигна ръце. Стана от леглото и усетих как се настройва за работния ден. Прекарал беше известно време с мен, смяташе се щастлив и сега трябваше да се пребори с английското си чувство за дълг. За него всичко беше просто. Той бе изградил кариерата си върху себеотрицанието.

— Джери — казах аз. — Почакай малко. Не можеш ли да си тръгнеш без тези неща сега?

Той се замисли за миг и лицето му стана сурово.

— Животът от тук нататък ще бъде мрачен, сив, пуст. Затова ми дай сега една хубава, дълга целувка — каза той, като взе лицето ми в ръце. Протегнах се и зарових пръсти в косата му, кичурите се спускаха през тях. Той бързо се облече и докато се усетя, беше на вратата.

— Ще ти се обадя, като се върна в Лондон.

Не каза довиждане. Не се обърна. Тръгна право към вратата, отвори я и излезе.

Стаята се промени. Това беше мигът, от който толкова се страхувах. Ушите ми запищяха от тишината. Прилоша ми. Седнах и

спуснах крака от леглото. Огледах се за нещо, което може да е забравил. Не, помислих си. Това е смешно. Няма да си позволя да се скапя така. Станах и си взех студен душ, поръчах закуска и почнах да си опаковам багажа. След това седнах и му написах писмо за това колко прав е бил, че половин чаша вода е пълна до половината, а не празна до половината.

През целия път на връщане спях неспокойно в самолета.

„Какво искаш от мен?“ чувах го да казва отново и отново. Прав беше. Дали не исках да разбия личния му живот, да изложа на риск политическата му кариера и изобщо да се откаже заради мен от всичко, на което бе посветил живота си? Сега аз не исках да мисля за това.

„Трябва да завърша делото, което съм започнал преди много време с работата си“, беше казал той. Дали аз не исках да рискувам едното заради другото. А какво, все пак, беше това друго? Наистина ли беше любов? Наистина ли беше това, заради което хората могат да се откажат от всичко? Той самият би ли го направил някога? Ами аз? Бих ли могла да живея в Лондон? Как биха реагирали английските избиратели, ако научеха? И това дали наистина нямаше да се окаже пагубно за него? Той беше напълно сигурен, че жена му не би могла да го приеме. А какво щяха да помислят останалите хора?

Той бе казал: „Трябва да се успокоя. Трябва да поохладя чувствата си. Прекалено бях завладян от теб. Сега имам нужда да бъда обективен. Не искам да мисля за това какво мисля“. Наговорил ми беше всички тези неща и когато се опитах да му помогна, като станах самата аз по-хладна, той бе казал: „Няма да се отървеш така лесно от мен“. Така че и аз бях объркана... Мрачно, сиво и пусто, бе казал той. Щеше ли да бъде мрачно, сиво и пусто и за мен? Ще мога ли без него? Какво всъщност правех с него? Какво правех със себе си?

ГЛАВА 6

„Много трудно е да обясниш това чувство на някого, който е напълно лишен от него, особено като не съществува никакво съответстващо му антропоморфическо схващане за Бог. Индивидът чувства колко са нищожни човешките желания и цели, а каква грандиозност и изумителен ред се разкриват както в природата, така и в света на мисълта. Той гледа на индивидуалното съзнание като на вид затвор и желае да изпита вселената като едно цялостно значение.“

Алберт Айнщайн,
„Светът, какъвто го виждам“

Когато се върнах у дома, бях раздразнена, разстроена, ядосана и на себе си, и още повече от нещо, което не можех да определя. Да, ядосаха ме всичките очевидни проблеми, свързани с Джери. Но имаше нещо повече.

Обадих се на Дейвид. Той още беше в Калифорния. Веднага усети, че нещо не е наред. Попита ме как съм прекарала уикенда, като знаеше, че няма да му кажа нищо конкретно, но се опитваше да бъде приятел и ако може, да ми помогне. Помолих го да се срещнем в Малибу.

Той дойде веднага с торба свежи праскови. Взехме ги долу на плажа. Прасковите бяха сочни, лепкави и сладки.

— Какво има? — попита Дейвид, като знаеше, че може да подхване разговора направо, защото аз го бях поканила.

Глътнах голяма хапка сочна прасковена сладост и се зачудих откъде да почна да му разказвам какво изпитвам.

— Не знам — подхванах аз. — Съсипана съм... е, не точно съсипана. Просто чувствам, че това, заради което живея, някак си не се получава. Аз съм щастлив човек и получавам доста от живота — искам да кажа — не съм съсипана от всякакви разни кризи на средната възраст, а нещо, което не мога да си обясня. Всъщност възрастта няма нищо общо, освен може би това, че с времето най-после започваш да задаваш правилни въпроси. — Поколебах се, разчитайки Дейвид да каже нещо, което ще ме насърчи да бъда по-ясна. Той мълчеше. Просто чакаше да продължа. Продължих: — Искам да кажа, че може би дори нямам предвид себе си. Искам да кажа, ами... може би става дума за света. Защо светът не е наред? И защо това трябва да ми се отразява? Тоест как се получава така, че ти никога не се вбесяваш? Знаеш ли нещо, което аз не знам?

— Имаш предвид нещо от рода на това защо живеем и какво е нашето предназначение?

— Да — казах аз. — Май за това става дума. Искам да кажа, че когато имаш, колкото имам аз и си живял толкова, колкото мен, накрая много сериозно си задаваш въпроса: „За какво е всичко“. И аз си го задавам не защото се чувствам нещастна. Аз съм човек с успех, струва ми се, и в личния, и в професионалния си живот и несъмнено съм щастлива от това. Не съм нито пияница, нито наркоман. Обичам работата си и обичам приятелите си. Имам чудесен личен живот, дори въпреки някои сложни проблеми. Но не това имам предвид. Искам да кажа, положително има и нещо друго за истинската ни цел в живота, отколкото мога да съзря.

Дейвид избърса прасковения сок от брадичката си. Очарована бях, че се чувствам така безметежно, задавайки му подобен въпрос, почти като че ли той можеше да му отговори. Защото бе въпрос, който не бих задала дори на Айнщайн, ако можех да го познавам достатъчно добре, за да седна с него на плажа и да сърбаме сочни праскови.

Дейвид избърска пясъка от лепнещите си пръсти.

— Виж — каза той, — смятам, че щастието е в собствения ни заден двор, ако цитирам Ал Джонсън.

— Страхотно ми помогна — разсмях се аз. — Погледни моя заден двор — той е Тихият океан. Така че?

— Така че говоря за *теб*. Тоест щастие, цел и смисъл си *ти*.

— Виж какво — казах аз, — ти наистина си чудесен любезен човек, но можеш ли да бъдеш малко по-малко чудесен и любезен, а вместо това да станеш по-конкретен?

— Добре — продължи той, без да се притесни от моята язвителност. — Ти си всичко. Всичко, което искаш да знаеш, е вътре в теб. Ти си вселената.

Боже, помислих си, разкошен жаргон. Той употребява фрази, които просто не са част от моя реалистичен речник. И колкото и да ме привличаха думите му, те щяха да ме отблъснат, защото не са част от моя философски или интелектуален лексикон или разбираня. Но пък моите думи, фрази и идеи се ограничават от собствения ми светоглед, от рамките на моя начин на мислене. Не се подвеждай от думите, помислих си. Опитай се да гледаш непредубедено.

— Дейвид — казах аз, — моля те, кажи ми за какво говориш. Това, което казваш, звучи толкова огромно, тежко и претенциозно. Достатъчно ми е трудно да проумея какво всъщност правя във всекидневието. А сега на всичко отгоре трябва да проумея и че аз съм вселената?

— Добре — каза той, като се подсмихна леко на откровената ми безпомощност. — Да подхванем нещата от другата страна. Когато беше в Индия и Бутан, ти не размишляваше ли много за духовните аспекти на собствения си живот? Тоест хрумвало ли ти е, че твоето тяло и твоят разум може да не са единствените измерения, които има твоят живот?

Замислих се малко. Да, разбира се. Спомням си колко се изумих, като видях един бутански лама да левитира в поза лотос (седнал, с кръстосани един върху друг нозе) на около метър от земята. Или за да бъда още по-точна, аз вярвах, че го виждам да левитира. Обясниха ми, че постигал това, като обръщал в противоположна посока полярностите си (каквото и да представлява това) и по този начин преодолявал гравитацията. За мен това имаше някакъв научен смисъл и същевременно апелираше към метафизичната страна на природата ми. Но го бях оставила дотук. По някаква причина не ми беше трудно да приема, че това действително е станало, но откровено казано, не разбирах защо. Както ми рече по-късно друг лама: „Ти нямаше да видиш левитацията, ако не беше подготвена да я видиш“. Тогава именно предположих, че може би аз просто *мислех*, че съм я видяла.

Спомних си още как, докато живеях сред масаите в Кения, на път за Танзания срещнах един друг масай, който знаеше името ми и факта, че съм била приета за кръвна сестра на масаите, без никой да му го е казал. Приех обяснението на белите ловци, дошли на сафари — според тях масаите са усъвършенствали предаването на мисли. Казаха ми, че масаите нямат друга форма на общуване през Африка едни с други, затова по необходимост, а и понеже имат общо племенно мислене, те могат да правят това, което белите и цивилизованият свят толкова напират да постигнат — да общуват чрез ясна умствена телепатия и предаване на мисли до своите братя.

И този път бях приела обясненията на белите ловци. Първо, те имаха доста голям опит, многогодишни наблюдения над масаите и техните нрави и поведение и, второ, те просто изглеждаха смислени. Не ми беше трудно да разбера, че енергията на човешката мисъл може да съществува и пътува извън мозъка на човека. Това изобщо не ми изглеждаше необикновено или абсурдно. Както и на белите ловци — по същата причина, — а те положително бяха добри стажанти със значителен опит сред примитивните племена.

Спомних си за множество моменти в живота ми, когато знаех, че нещо ще се случи и то се случваше. Когато знаех, че някой е в затруднение, наистина се оказваше така. Когато знаех, че някой се опитва да ме намери, това ставаше. Често имах такива проблясъци за хора, които познавах добре. Случвало се е например да *зная*, че един близък приятел току-що се е регистрирал в хотел „Интернационал“ в Сеул, Корея. Обаждах се на шега и той се оказваше там, сам изумен как съм узнала, че е там. Подобни проблясъци ми се случваха доста често. И ако трябва да се вярва на историите, които се разправяха от уста на уста, подобни неща изпитват много, много хора, а почти всеки най-малкото е чувал такива истории.

Колкото до мен, аз всъщност никога не бях си задавала въпроси за тези неща. Те просто са. И толкоз. Но иначе никога не бях се свързвала духовно с което и да било от тези неща. Да, да, наистина, с разума си се интересувах от този въпрос — от метафизическите феномени, от медитационното уединение, а и от разширяване на съзнанието. Но как можех сама да ги откроя? Или пък дали вече не ги бях проумяла, без да си дам сметка за това?

Например в Хималаите срещнах един лама, който в отшелничество бе медитирал в продължение на двадесет години. Изкачих се на 4 600 метра до пещерата му в планината и като стигнах там, той ми даде малко чай и парче от шафраново шалче, което той бе осветил — да ме закриля. Каза ми, че ще ми потрябва, защото скоро ще имам неприятности. Оказа се прав. По пътя, като се спускахме от планината, един леопард човекоядец дълго време ни дебна — мен и шерпа. А един ден по-късно ме задържаха в някакъв непонятен хималайски преврат; арестуваха ме и ме водиха пред щика цели два дни, докато похитителите ми се опитваха да отвлекат моя гид и да го хвърлят в джонг (хималайски зандан, където хората обикновено умират). Тази преживелица беше като от второкачествен филм — недостоверна за всеки, който не е бил там. Но за мен беше реална — и медитирацията лама се оказа прав. За опасността във всеки случай. Дори шалчето да оказваше само морална подкрепа.

Но дали неговото предчувствие или предзнание беше духовно? Аз дори не бях размишлявала с такива понятия. Бях повече прагматик. Изпитвах респект към неща, които не разбирам, но се чувствах повече в свои води, като разглеждах тези неща на интелектуално или научно ниво, което на мен ми се струваше *по-реално*.

— Да — казах на Дейвид. — Мисля все повече и повече за духовния аспект на самата себе си или на света, или на каквото там пожелаеш да го наречеш.

Дейвид промени положението си около торбата с праскови и полепналите с пясък костилки от праскови, които бяхме натрупали на купчина между нас.

— Искаш да кажеш — рече той, — че духовният аспект на твоя живот ти изглежда реален?

— Да — отговорих. — Предполагам, че може да се каже така. Но не изглежда да е реална част от реалистичния живот, който водим. Може би защото не мога да го видя. Може би искам да кажа, че вярвам в това, за което имам доказателства.

— Естествено — каза той, — повечето хора на Запад усещат така нещата, фактически това вероятно е основната разлика между Изтока и Запада — и те никога няма да се срещнат.

— А при теб как е? — попитах аз. — Как си успял да стигнеш до тези духовни разбирания в такъв прагматичен свят? Ти си от западна

страна. Как стигна до твоите вярвания?

Той се прокашля почти сякаш искаше да избегне отговора, но знаеше, че не може.

— Просто много съм пътувал и странствал — каза той. — Аз невинаги съм бил такъв. Но веднъж ми се случи нещо. Някога ще ти го разкажа. Но повярвай ми, аз си бях един най-обикновен баровец със скоростни коли, скоростни момичета, изобщо човек, който живееше на скоростната писта. Това не водеше доникъде, но трябва да призная, че докато бях в него, аз същевременно го изследвах.

Очите на Дейвид се бяха замъглили, докато говореше и си спомняше. Питам се какво ли му се бе случило, но не исках да настоявам, щом той спомена, че ще ми разкаже, като му дойде времето.

— Значи много си пътувал? — попитах аз.

— Да.

— Аз също. И ми харесва. Обичам да летя до нови места, да виждам нови лица. Едва ли някога ще спра спокойно на едно място.

Дейвид ме погледна косо.

— Аз пътувах на автостоп — каза той, — или си отработвах пътя през океана на търговски параходи. Но мисля, че няма значение как сме правили това, важното е *защо*. Може би и двамата сме търсили едни и същи неща, но от различни отправни точки.

— Да — казах аз, — но винаги, където и да съм пътувала, аз съм смятала, че търся себе си. За където и да е било пътуването, то всъщност е било пътуване през самата мен.

— Положително — каза той. — И с мен така беше. Точно това имах предвид преди няколко минути, когато ти казах, че отговорите са в *теб*. Ти си вселената.

— Господи — казах аз, — и двамата можехме да си спестим сума ти безцелни пътешествия, ако знаехме това от началото, нали? Можехме просто да си седим в задния двор и да медитираме.

— Ти се шегуващ, но аз мисля, че е вярно. Затова именно всички в същността си са равни. *Всеки* човек разполага със *себе си*, независимо от това в каква социална среда е бил роден. И всъщност човек, когото смятат за глупав, може да се окаже много по-духовен от някого, който е гений в земните измерения. Селският идиот може да е по-близо до Бога от Айнщайн, макар дори Айнщайн да е заявил, че

вярва в съществуването на някаква по-велика сила, отколкото той може да докаже.

— Но да бъдеш гений и да бъдеш духовен — каквото и да означава това, — не се ли изключват взаимно.

— Не.

Спомних си една история, която ми бе разказал някой в Принстън. Айнщайн се мъчел да изведе теория за движението на онези механични птички, които като ги сложиш на ръба на една чаша, се пълнят с вода, но стигнат ли неравновесие, те изливат навън всичката вода и започват отначало. Той изглежда не могъл да обясни с математически термини как функционират тези механични птичета и, ядосан от неуспеха си, излязъл из града и си купил фунийка сладолед с две ягодови топки. Явно вкуса на ягоди му е бил любимият. Айнщайн си ближел сладоледа, потънал в мисли за механичната птичка и като стигнал бордюра на улицата, се спънал и горната топка сладолед паднала в канавката. Айнщайн толкова се разстроил, че нещо в него се скъсало и той се разплакал... Ето ви един от най-великите гении на света, но и той не могъл да овладее огорчението си, че не може да проумее нещо — също като всеки друг.

Спомням си, бях чела, че Айнщайн е бил ненаситен читател на Библията. Не зная всъщност какво е мислил, освен факта, че е изпитвал уважение към нея. Питам се какво ли би помислил за предполагаемия отпечатък на Христос, оставен на Туринската плащаница. Според някои учени, отпечатъкът е причинен от радиоактивна енергия от висок порядък, което спиритуалистите обясняват като израз на духовна енергия от висш порядък, каквато Христос е придобил.

— А какво ще кажеш за Христос? — усетих се да питам Дейвид.
— Кой мислиш, че е бил в действителност?

— Виж — каза той и се изправи така, сякаш най-последно бе открил нишката, от която да почне да разплита обърканите конци. — Христос е бил най-напредничавият човек, който изобщо някога е стъпвал по тази планета. Той е бил високоразвита духовно душа, чието предназначение на Земята е било да предаде учението от по-висш порядък.

— Какво означава „по-висш порядък“? — попитах аз.

— По-висш духовен порядък — отвърна Дейвид. — Той явно е знаел повече от всички нас за живота, за смъртта и за Бога. Смятам, че възкръсването му доказва това.

— Но как можем да знаем дали това наистина се е случило?

Дейвид сви рамене.

— Преди всичко — каза той — много хора са го видели и съобщават, че са били обзети от страхопочитание и дори ужас. Второ, никога не са открити останките от тялото му и, трето, легенда от такъв мащаб трудно може да се измисли. Освен това, как ние знаем каквото и да било от историята, което някога се е случвало, щом самите не сме били свидетели? Така че някъде по линията на изучаването и познаването на историята се изисква акт на вяра, че събитията са истина, иначе изобщо няма защо да се занимаваме с изучаване на каквото и да било за миналото.

— С други думи — казах аз, — защо тогава да не вярваме в това?

— Точно така — каза Дейвид, — но първо, вирай се усърдно, *слушай*, наистина слушай какво казва човекът. Всичко, което проповядва Христос, е свързано с разбиране на знанието за разум, тяло и дух. И всъщност първата повеля, дадена на Мойсей, дори много преди Христос, е да се признава Божественото Единство: Разум, Тяло и Дух. Христос казва, че Първата заповед е главната и ако я разбереш погрешно, това означава да разбереш погрешно всички други всеобщи закони, които я следват. Но, казва той, за да я проумеем пълно, ние трябва да разберем, че душата и духът на човека имат вечен живот и че стремежът на душата е да се извисява все по-високо и по-високо към усъвършенстване, докато станем свободни.

Гледах Дейвид, опитвайки се да възприема всичко, което говори. Струваше ми се, че само преди няколко години аз бих го нарекла Иисусова приумица и бих се впуснала в спор, обвинявайки го, че прегръща вярвания, които отклоняват вниманието от това, което наистина е погрешно в света.

— И как всичко това се връзва със света, в който живеем — попитах аз сега. — Тоест как може вярата в душата, спазването на Първата заповед и всичко това да пречисти мръсотията, в която сме превърнали този свят? — Не исках да си развалям настроението, но явно нямаше да е трудно.

— Ами според мен всички наши „изми“ — каза той, — всички лицемерни войни, индустриални технологии, интелектуални мастурбации и социално милозливии програми само влошиха още повече този свят. И колкото по-дълго пренебрегваме духовния аспект на живота, толкова по-зле ще става... — Той подви нозе под себе си и с ръце във въздуха подчертаваше смисъла на думите си. — Виж — продължи той — Христос, Библията и духовните учения не се занимават със социални и политически въпроси. Вместо това, духовността се насочва направо към корена на въпроса — индивида. Ако всеки от нас индивидуално оправи себе си, всички ние социално и политически бихме били на правия път. Разбираш ли какво искам да кажа?

— Да — отговорих, — струва ми се, че разбирам.

— С други думи, ако ние проумеем собственото си *индивидуално предназначение* в смисъл по отношение на Бога или дори по отношение на човечеството и оставим за момента Бога извън това, то от само себе си ще доведе до социална хармония и мир. Няма да има никаква нужда от война, няма да има конфликти, бедност и други такива, защото всички ще знаем, че няма защо да бъдем алчни, да си съперничим, да се страхуваме или да извършваме насилия.

Да, но това не е нова идея. Отговорността на индивида като решаващ фактор е в основата на квакерската философия, от една страна, и, от друга, да оставиш Бога извън отговорността, както допускаше Дейвид — това схващане също го има — то е в основата на политическата философия на анархизма на Кропоткин.

— Защо казваш, че трябва да проумеем нашето индивидуално предназначение и смисъл по отношение на Бога? — попитах аз. — Защо да не гледаме на тях просто по отношение на ближните ни?

Дейвид се усмихна и кимна.

— Ти би могла — каза той. — Това ще е добро начало, защото всъщност, като се грижиш за хората, ти се свързваш с Бога, с божествената искрица във всеки от нас. — Той поспря. — Но ще е полесно — продължи той, — ако първо научиш коя си ти. Защото оттук идва космическата справедливост. Не можем да се отнасяме към живота си тук и сега така, сякаш той е единственият живот, който сме живели. Всичките ни предишни животи са това, което ни е формирало. Ние сме продукт от всички животи, които сме живели.

Помислих си за Джери и неговата политика. Дали той някога бе стигал до такива духовни схващания в политически контекст? Или който и да било друг политик? Избирателите биха взели политическите ни лидери за луди, ако огласят подобни идеи. Най-близо до това бе стигнал Джими Картър, но повечето от „интелигентните“ хора, които познавах, предпочитаха да смятат, че той прави „опипване на почвата чрез Бог“, а не че истински вярва. Те не знаеха как да се отнасят към него, ако той *наистина* вярваше в неща като прераждане, и затова всъщност просто се присмиваха, оставяха го да си има своите особености, но биха го пратили по дяволите, ако не бъде по-добър администратор и по-силен лидер. Всъщност те пикаеха на приказките му за Бог, когато икономиката рухваше. А колкото до прераждането, всеки прероден християнин би се присмял на тази идея. Колкото до Джери, независимо дали вярваше в Бог или в прераждането, аз все си представях английските карикатури... Британските острови потъват бавно в морето и Бог през това време се усмихва отгоре, а надписът гласи: „Горе главата! Следващия път ще го направите по-добре!“ Та Джери положително щеше да изгуби изборите — дори да не беше нашата връзка.

Започнах да се обърквам от идеите в нашия разговор. Не бях сигурна дали ми допадат. От една страна, по някакъв идеалистичен начин те вдъхваха доверие. От друга страна, звучаха просто жестоко невъзможни и съвсем непостижими.

— Космическа справедливост? Оттук ли тръгва твоето прераждане? — попитах саркастично и в това време от брадичката ми капна прасковен сок в океанския бриз.

— Естествено.

— Значи ти вярваш, че душите ни продължават да се връщат физически, докато накрая станем безпогрешни?

— Но в това има смисъл, нали? — попита той. — В това има точно толкова смисъл, както и във всяко друго нещо, което става.

— Не зная. Може би.

— Големите истини са скрити, но това не означава, че не са истини.

— Но ако наистина приема вярването, че всяко от моите действия има последица, аз ще се парализирам.

— Но това вече става — каза той. — Ти просто не го съзнаваш. Точно това се опитва да ни каже Христос. Всяко нещо, което правим или казваме през всеки ден от живота си, има последица, а тук, където сме стигнали днес — това е резултат от нещата, които сме правили преди. Ако всеки усеща нещата така, ако го проумее дълбоко в себе си, светът ще бъде по-добър. Ние ще жънем това, което сме посели, лошо или добро, и ще го осъзнаваме.

— И ти вярваш, че ако се отнасяме към действията си по-сериозно в този космически смисъл, ние ще бъдем по-добронамерени и отговорни хора!

— Естествено. Това е същността. Ние сме част от универсална истина и план. Наистина е много просто, както ти казах преди. И ти би трябвало да го осъзнаеш по-ясно, защото в последна сметка ще намалиш голямата вреда, която сама си причиняваш.

— Значи ти наистина вярваш, че всички ние сами си създаваме собствената карма, както казват хипитата?

— Естествено. Това не е толкова трудно за разбиране. Индийците са го казали преди хиляди години. Те са го знаели много преди твоите хипита. Важното е как *ние* водим живота си. И ако живеем така, всички ще бъдем много по-добри един към друг. А ако не го правим, всеки от нас заплаща последиците от гледна точка на универсалния план. Ние не живеем случайно — знаеш, че няма случайни неща. А в съответствие с една по-висша цел.

— Добре де, ти сигурно вярваш в това, но аз просто питам, чудя се как биха възприели шестте милиона избити евреи идеята, че са били част от един по-висш космически промисъл.

— Защо спиращ на шестте милиона евреи? Ами двадесет и петте милиона руснаци? Или малолетните от Детския Кръстоносен поход^[1]? Или Бог знае колко тъй наречени еретици, изгорени на кладата? Ако искаш от мен да ти отговоря за всяка явна несправедливост и ужас, които е виждал светът, ще ти кажа направо — не мога. А много се съмнявам дали и ти изобщо някога би могла.

— Тогава за какво, по дяволите, е всичко това в името на Христос?

— Шърли, мога да ти кажа само в какво вярвам. — Той помълча. — Причина и следствие...

— О, хайде, моля ти се!

— Почакай! Науката вярва в причината и следствието. Повечето разумни хора вярват в причината и следствието, нали? Кажеш ли на един обикновен човек „Ще пожънеш каквото си посял“, той няма да го оспори. Но помисли повече — ако не си пожънал в този живот, тогава кога? На небето? В ада? Дори религията вярва в причината и следствието — затова, когато са отхвърлили прераждането, те са измислили рая и ада, за да се погрижат за неосъществените последици. Но защо, за бога, да е по-лесно да вярваш в един хипотетичен рай или ад, отколкото в справедливостта на прераждането на Земята? Тоест, като имаш предвид това, кое ти изглежда по-приемливо?

— О, боже — казах аз. После се замислих за малко. — Може би не вярвам в нито едното. Може пък животът да е просто безсмислена случайност.

— Тогава никой не е отговорен за нищо. И доколкото разбирам, това е задънена улица. А аз не мога да живея с безизходици, мисля, че и ти не можеш. Но от теб зависи. Всичко отново опира до индивида, до личността. Шърли, точно това означава кармата. Каквото и деяние да извърши човек, то в края на краищата се връща до него — добро или зло — може би не във възплъщението ни в този живот, а някога в бъдещето. И никой не е освободен от това.

Станах и се протегнах. Имах нужда да се раздвижа. Може би щях да мисля по-добре. Чувствах се като човек, попаднал „на живо“ в серия от „Зоната на здрача“. Така съм устроена, че вярвам само в това, което мога да видя... а не което мога да усетя или почувствам. Това, което говореше Дейвид, имаше смисъл, поне по отношение на индивидуалната отговорност. Но аз винаги съм имала нужда от доказателства — нещо, което мога да видя, пипна или чуя. Това наистина беше западен начин на мислене. Ние сме обучени да уважаваме физическите и психологическите науки. Но после дори ние, в Западния свят, почнахме да научаваме, че само защото нещо не се съгласува с нашите схващания, то не значи, че не бива да го уважаваме. Да предположим, че духовното измерение на човечеството *бъде* прието като възможност. Дали това няма да подейства като свързващо лепило, което да спои целите на всяка от нашите останали науки — от химия до медицина и от математика до политика? Не бяха ли всички наши науки част от търсенето на хармония и проумяване на смисъла и целта на живота? Може би това, което ни липсва, бе именно науката за духа.

— Във всеки случай — каза Дейвид — дори западните учени са съгласни, че материята никога не умира. Тя изменя формата си. Това именно означава всяка физическа смърт.

— Не разбирам — казах аз. — Каква е връзката?

— Искам да кажа, че когато умираме, умира единствено тялото ни. Душите ни просто го напускат и заемат астрални форми. Душите ни, независимо каква форма да заемат, са нещо постоянно. Нашите тела са само временни домове за душите ни. Но това, което трябва да се вземе предвид, е какво сме правили със себе си, докато сме били живи. И няма значение кои сме. Ако в този живот навредим някому, на нас ще ни се навреди в следващия. Или в някой друг. То е както казва Питагор: „Всичко това е необходимо за развитието на душата“. Той още казва: „Който проумее тази истина, проумява самата същина на Великата мистерия“.

— Питагор, великият математик ли?

— Да — отвърна Дейвид.

— Искаш да кажеш, че *той* е вярвал във всички тези неща?

— Естествено — каза Дейвид. — И доста е писал за това. Както и Платон и мнозина западни мислители.

Той ми се усмихна и събра от пясъка костилките от прасковите. Сложи ги в торбичката, подпъхна я под къщата и бавно тръгнахме да се разходим.

Боже мой, мислех си аз. Ще ми се да можех да говоря за тези неща с Джери. Но когато си *обвързан* с някого, ти улягаш. Улягаш заради каквото и да било... защото се страхуваш да не изложиш на опасност сляпата илюзия на любовта. А сляпата илюзия понякога е толкова нужна, че можем да ѝ позволим да замъгли собствената ни същност. Твърдо изхвърлих Джери от съзнанието си. Точно сега ми беше по-важно търсенето на собствената ми същност.

Да допуснем, че човечеството (и този човек по-конкретно) успее да разбули загадката на своята същност? — произходът ѝ?... И край ли? Дали подобно познание би довело до по-голяма морална отговорност? Какво, ако успея да стигна до разбирането, че аз съм не просто тяло с разум, но че в това тяло и разум е вселена душа и понататък, че моята душа е съществувала преди раждането ми в този живот и ще продължи да съществува след смъртта на това тяло. Да допуснем за миг, че поведението на душата определя не само това,

което сме наследили в този живот, но обяснява също нашите сполуки и несполуки. Дали в такъв случай аз бих се отнасяла с по-дълбока отговорност, чувство за справедливост и съпричастие към всичко, което правя? Ако аз проумея, че *деянията* ми ще изискват да заплатя дължимото, било добро или зло, дали аз най-сетне ще разбера, че животът ми има смисъл извън това, което виждам?

Дали бих се отнасяла по-отговорно или по-любезно към себе си и към другите, съзнавайки, че ако не го правя, аз ще удължа борбата в този фундаментален стремеж към усъвършенстване, което явно ми е наложено да постигна по един или друг начин, защото това е истинският смисъл и цел на живота? И може ли да е вярно всичко това, независимо дали човек е арабски шейх, който повишава цените на петрола, или пък евреин, пратен в газова камера? Независимо дали човек е мафиотски кръстник, терорист на ООП или просто просяк по улиците на Калкута?

Умът ми се въртеше, хвърляше се, отскачаше, колебаеше се пред всичките възможности на това, за което мислех. И отново не бях сигурна дали ми харесва или не. Беше толкова ново — прекалено абсурдно и в края на краищата може би твърде просто.

— Вярването в прераждането ще направи ли света по-морално място? — попитах аз. — Не непременно. Веднага си представям колко много хора ще изопачават тази вяра, за да възвеличат собствения си живот, да се сдобият с власт, да се изтъкнат — всичко.

— Естествено — каза Дейвид. — Но сметката не се оправя единствено с този живот. Там е цялата работа!

— Добре, да приемем за миг, че всичко е така честно и просто. Да приемем, че животът, както природата, е просто въпрос да си възвърнем това, което сме вложили в него, да приемем и че с всеки миг и всяка секунда от всеки наш ден ние създаваме и определяме условията на своето бъдеще чрез собствените си положителни или отрицателни деяния? — Поех си дълбоко дъх, като започнах да проумявам изводите от това. — Добре, боже мой — продължих аз, — но колко време ще е нужно, за да станеш „добър“ човек според твоята космическа справедливост?

— Времето всъщност няма значение — каза спокойно Дейвид, — когато говориш в един всеобхватен смисъл, със знанието, че ти вече си живял и ще продължиш да изживяваш много животи. Запомни,

всички големи религии смятат търпението за велика добродетел. Това означава търпение към себе си, както и към ближните ни.

— Това значи ли, че трябва да проявяваме търпимост към хитлеровците в този свят?

— Това означава, че шестте милиона евреи не са умрели истински. Умрели са само телата им.

— Чудесно — казах аз. — Това наистина е страхотно. Кажи на семействата на тези шест милиона щастливи хора, че са умрели само телата им.

Дейвид примигна, сякаш го бях ударила. Печал обля лицето му и той се загледа в океана.

След доста дълго мълчание, той най-сетне проговори тихо:

— Знам, че е трудно да се проумее. Но не е ли същото и онова „да подложиш другата си страна“.

— Да, но ако можех, аз щях да прикова Хитлер с гвоздеи на кръста! — казах аз.

Дейвид се обърна и погледна дълбоко в очите ми.

— Да — каза той. — Виждам.

Едва тогава аз осъзнах какво съм казала.

— Добре де, дявол да го вземе, ти какво би направил с Хитлер? — попитах аз, долавяйки отбранителни нотки в гласа си. — По дяволите, толкова хора смятат, че ако англичаните не бяха се разоръжавали, а вместо това бяха разработили оръжия, Хитлер е щял да бъде възпрян, преди истински да е започнал. В такъв случай *погрешно* ли е било да се разоръжават? Искам да кажа, по този начин наистина можеш да попаднеш в омагьосан кръг.

— Знам — каза Дейвид. — Точно затова трябва да започнеш просто от себе си. Помисли за миг — ако Хитлер се бе чувствал потговорен като личност, той сам щеше да се възпре, нали? Трябва да го направиш лично. Не вярвам в убиването на когото и да било. И тук възниква въпросът ти за Бога и за великия промисъл, защото в този контекст единствено Бог може да съди. Индивидът може да съди единствено *собственото* си поведение. И в края на краищата никой не може да съди друго. Освен това ти знаеш, че Хитлер не е единственото чудовище, което е живяло някога. А Иди Амин или Червените кхмери, или Сталин? Геноцидът е стар проблем на човечеството. Или пък пилотите, които пушнаха бомби над болници в

Северен Виетнам, без изобщо да осъзнават, че под тях има човешки същества?

— И какво искаш да кажеш? Че човеците са жестоки едни към други?

— Точно така. И ако те проумяват последиците от деянията си за *самите себе си*, те ще премислят по два пъти.

— И това ще направи прераждането нещо като „спирачка“ ли?

— Разбира се. Но индивидуална, самовъзпираща се, ако предпочиташ. Това е само отрицателният аспект, не забравяй. А има също и положителни последици.

— Откъде си толкова сигурен, че те са последици? Какво доказателство имаш?

— Никакво. А ти какво доказателство имаш, че не са последици?

— Никакво.

— Добре, защо тогава да не заложим на това, което аз казвам. И ти би могла. Това, което става сега по света, наистина хич не е добро.

— На какво да заложим? Как?

— Не зная — каза той. — Просто да мислим за това може би. Ти казваш, че нищо няма каквато и да било смислена цел, а аз казвам, че всичко има. Ти казваш, че не можеш да намериш покой и искаш да знаеш защо аз съм намерил. Ами точно затова. Аз вярвам в тези думи, които ти ненавиждаш — Космическа справедливост. Вярвам, че всяко нещо, което вложим — добро или лошо — някъде, някога се уравнисява. Затова съм спокоен. Но може би ти имаш по-добра идея.

Дейвид ме целуна по бузата и каза, че ще ми се обади.

Загледах се във вълните. Болеше ме главата. И изобщо, помислих си аз, май щеше да е по-добре да съм риба.

[1] Кръстоносен поход на около 50 000 невъоръжени деца, които потеглят през 1212 година от Франция и Германия да възвърнат обратно Божи гроб. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 7

„Живях в Юдея преди хиляда и осемстотин години, но никога не съм знаел да има сред съвременниците ми такъв човек като Христос.“

Хенри Дейвид Торо,
„Писма“

Когато се събудих на сутринта, открих, че се питам дали моята дъщеря не е някой друг прероден възрастен? Кой ли можеше да живее в тялото на човека, когото смятах за моя дъщеря?

Толкова често в отношенията ни майка — дъщеря съм имала чувство, че тя ме познава по-добре, отколкото аз нея. Естествено, всяка майка усеща, че се учи от децата си. Това е чудото при отглеждането на детето. Но ако оставех съзнанието си да се рее и после го фокусирах над възможността за прераждане, виждах Сачи в абсолютно различна перспектива. Когато лекарят ми я донесе в болничното легло в онзи следобед на 1956 година, дали тя вече не бе живяла много, много пъти преди, с други майки? Дали и тя самата всъщност не е била майка? И дали всъщност някога не е била *моя* майка? И дали нейното лице на един час не бе подслонило душа, стара може би милиони години? И с израстването дали тя постепенно не е забравяла духовното си измерение в опита да се приспособи към физическия свят, в който се е оказало, че живее? Това ли е, което наричат „булото на забравата“? И така ли става с всеки от нас, когато се озове затворен във физическо тяло?

Когато замина с баща си да живее в Япония, може би всъщност тя е планирала това, още преди да се роди, а дарбата ѝ за езици се дължеше на това, че действително ги е говорила в предишните си животи? Може би тя *става* японка, когато говори японски, защото действително е *била* японка в друг живот. И когато по-късно, като голяма, тя спореше с нас да ѝ позволим повече независимост и

самоидентификация, дали не откликваше на основателен вътрешен глас, който ѝ е нашепвал, че тя вече знае коя е била? Може би родителите по-скоро са просто древни приятели, отколкото авторитетни фигури, които смятат, че знаят повече от децата си. А освен това може би неразрешените конфликти от предишни животи допринасят за тъй често възникващите днес противоречия между родители и деца.

Закусих, отидох с колата до града и пак се отбих в книжарницата „Дървото на Бодхи“.

Джон, собственикът, беше в канцеларията си, пиеше билков чай и четеше.

— О, здравейте — каза той официално, но приветливо. — Можахте ли да се насладите на четивото?

Боже, помислих си, толкова много от тези хора, от метафизиката, са така официални... официални и някак си страхотно търпеливи. Тоест почти дразнещо търпеливи.

Казах, че съм чела, размишлявала и разговаряла с Дейвид, а сега бих искала да поговоря с него няколко минути.

— Разбира се — каза той, — на какви теми?

— Ами за прераждането, може би, за прераждането във връзка с нашите деца. Тоест кои са нашите деца, щом всяка душа вече е живяла много животи?

Джон се усмихна и остави чашата си.

— Добре — започна той със спокоен тон, — в ученията се казва, че не бива да се отнасяме с децата си като към наше притежание, най-малкото. Те са просто малки телца, заселени от души, които вече са имали многократен житейски опит. Така че принципите на прераждането спомагат да се обяснят някои от безумните противоречия в отношенията между деца и родители.

Спомних си един документален филм, който бях гледала — за това как израснали деца бият и малтретират родителите си. Дали тези деца правеха това, защото *те* са били бити в някой предишен живот? Или защото родителите са биели някого в някой предишен живот? Кой чия карма изкупуваше? Но Джон продължи:

— Мога да ви кажа, че от някои мои спомени от предишния ми живот знам, че осемгодишният ми син веднъж ми е бил баща.

Разсмях се на глас заради това, което бях мислила за Сачи тази сутрин. Джон сложи пръсти на устните си и се усмихна.

— Извинете — рекох аз. — Това казвали ли сте го някога на сина си?

— Естествено. И той се разсмях и каза да внимавам за себе си! Виждате ли как действа Космическата справедливост?

Ето пак, помислих си аз. Явно единственото, което мога да чуя на тази тема, е този „астрален“ жаргон. Добре де. Окултното има също толкова право на своя собствена словесност, както всяка наука, религия или философия.

Седнах на една пейка.

— Не съм сигурна дали разбирам как действа всичко това — казах аз. — Как човек може да открие кой е бил в предишен живот?

— Трябва да отидете при подходящ човек.

— Какъв?

— Медиум. Те именно са вътре в това.

— Имате предвид ясновидци ли?

— Е, има всякакви манаици, обаче има и някои много уважавани медиуми, като Едгар Кейс. Чела ли сте нещо от Едгар Кейс?

— Чувала съм за него, но никога не съм чела — отговорих аз, съзнавайки, че всъщност дори не бях чувала за него.

— Добре, значи това трябва да прочетете сега.

Джон се пресегна към лавицата и извади няколко книги на Едгар Кейс.

— Той всъщност е необразован човек — фактически повечето медиуми са такива. Кейс всъщност е транс — медиум. Но всички те духовно и психически са силно повлияни от „Акашките записи“. Знаете ли какво представляват „Акашките записи“?

Наведох се напред и гърбът ми пропука.

— Чуите — измърморих аз под нос, — аз май наистина се шашардисах.

— Какво?! — попита Джон.

— И какви са тези „Записи“? — попитах аз, като не бях в състояние дори да запомня заглавието, което току-що бе споменал.

— А-а! „Акашките записи“ ли?

— Да. Какво представляват те?

— Ами, вижте — каза той. — Трудно е да се намери нещо, написано за „Акашките записи“, но ще се опитам да ви обясня. За тях се говори като за „Всемирната памет на природата“ или „Книгата на живота“. Акаша е санскритска дума, която означава „фундаментална етерична субстанция на вселената“. Разбирате ли?

— Боже мой, струва ми се, че разбирам — каза аз. — А какво е етерична?

— Ами, предполага се, че цялата вселена е съставена от етери — тоест газообразни енергии, които имат променливи електромагнетични вибрационни свойства. Както знаете, всичко, което правим, виждаме, мислим, казваме, на което реагираме — всичко, което сме ние, — излъчва или създава енергийни заряди. Тези енергийни заряди се наричат „вibrации“. Така че всеки звук, мисъл, светлина, движение или действие реагират вибрационно на тези електромагнетични етери. Те са нещо като магнит, който привлича всички вибрации. Всъщност всичко е електромагнитни вибрации. Така че „Акашките записи“ са нещо като панорамен запис на всичко, което някога е било мислено, чувствано или правено. И ако човек наистина физически е настроен чувствително, той може да се включи в тези вибрации и наистина да „види“ миналото в космически смисъл. Така че един добър медиум може да ви каже какви са били предишните ви животи.

— Господи, вие вярвате ли във всичко това? — попитах аз.

— Разбира се — каза простичко той, — и нещо повече, аз смятам, а и всички тези книги го казват, че всеки от нас има вродена способност да вижда тези записи. Така че е просто въпрос на развиване на тази способност, което всъщност означава първо да постигнеш по-голяма хармония със самия себе си. Ако нашите духовни и умствени сили са достатъчно развити, ще можем. Това означава не друго, а да развием своите извънсетивни възприятия (ESP), които вече дори науката до голяма степен смята за факт. Разбирате ли?

— Искате да кажете, че това просто е въпрос на разширяване на нашето съзнание, така ли? — Бях си благодарна, че разбирам какво казвам.

— Точно така.

— И ако ние започнем по-съзнателно да си даваме сметка за тези други измерения, ние ще узнаем повече за това кои сме и за какво е

нашият живот, така ли?

— Вижте — каза той, — това въобще не е по-фантастично, отколкото звуковите или светлинните вълни, само дето те са смятани за вълни. Науката знае със сигурност, че ги има, защото никоя енергия никога не умира. Така че, ако човек е достатъчно чувствителен, за да се настрои на подходяща дължина на вълната на мисълта, която от своя страна съответства на Акашките вибрационни вълни, той ще види множество неща, които вече са се случили. И ако човек знае каква мъка е изстрадал в миналото, а също и какво страдание трябва да е причинил на някого друго, всичко това въздейства като възпитателен процес. Разбирате ли какво искам да кажа?

— Да, наистина — излъгах аз.

— Вие сте чели древните медиуми, нали?

— Древните медиуми ли? — попитах аз. — Кои например?

— Ами — почна Джон, шашнат на свой ред, — като Питагор, Платон, Буда, Мойсей.

— О, те и медиуми ли са били? — попитах аз колкото може безразлично.

— Разбира се — отвърна Джон. — Как мислите, че са могли да напишат всичко, което са написали? Как например смятате, че Мойсей ще напише за сътворението на света, ако не е бил „включен“ като медиум? Същото е било и с Христос. Искам да кажа, че те са били високо развити духовно хора, които са съзнавали, че тяхната мисия в живота е да разпространяват знанието си. Затова Библията е тъй безценна. Тя е съкровищница на знание. А освен това почти всички техни писания се съгласуват помежду си. Няма почти никакви противоречия между това, което казва всеки от тях.

— Те говорят ли за прераждане?

— Е, не всички от тях употребяват тази дума. Но всички те говорят неведнъж за отношенията между *вечната* душа на човека и Божественото. *Всички* те говорят за универсалните закони на морала. Те невинаги използват думите карма или прераждане, но смисълът е същият. Прекалено много ли говоря?

Поклатих глава, закашлях се, усмихнах се и прочистих гърло.

— Добре, а какво казват те за това, че човек не помни предишните си животи?

— Те говорят за нещо като „було на забравата“, което съществува в съзнателния разум, за да не се травмираме непрестанно от това, което се е случвало преди. Те всички говорят, че е важен *настоящият* живот, като в него само от време на време проблясва онова чувство за „вече видяно“ — че нещо вече си го изживявал преди или пък да познаеш някого, за когото си сигурен, че никога не си го познавал съзнателно досега в този живот. Нали ви е познато това чувство, което изпитваме понякога — че някъде сте била и по-рано, обаче сте сигурна, че не сте била?

— Да, знам за какво говорите — казах аз. Голямо облекчение беше, че разбирам за какво говори. Спомних си какво чувство изпитах, когато пристигнах на Хималаите — сякаш вече бях живяла там сама дълго време. В интерес на истината, „спомних си“, че ми е *познато*, когато наближих пещерата на върха на планината, където монахът ми даде шафрановото шалче. Това чувство за нещо познато бе причината, поради която взех на сериозно предупрежденията му и поради която и до днес пазя това шалче. Винаги имам чувство, че означава нещо повече от това, което ми каза ламата, но не бях сигурна защо имам това чувство.

Джон поръча на един от помощниците си чай и после седна на пейката до мен, под лавицата с книги.

— Знам, че говоря прекалено много — каза той, — но като навляза в тези неща, просто не мога да се спра. Толкова е важно... вижте, според хора като Питагор, Платон или други като тях, всички злощастия в живота като болести, уродливост, неправди и всичко подобно, се обясняват с факта, че въплъщението във всеки живот е възнаграждение или наказание за предишното въплъщение и с развитието на душата тази личност бива награждавана с все по-богат избор в каква да се превъплъти, като всяко въплъщение е с моралната цел да изкупи неговата или нейната собствена индивидуална карма. Една действително по-висша душа например ще избере да изкупи кармата си, като се превъплъти в живот на саможертва, но всяко нейно въплъщение може да е различно. И явно колкото по-стара и по-висша е в духовния си опит една душа, толкова повече си спомня тя предишните си житейски въплъщения.

— Но какво би станало, ако душата не иска да се развива? Ако душата реши да забрави всичко и, така да се каже, да го зареже? —

попитах аз.

— Да, много е писано и за това. Една душа може да избере дали да напредва или да регресира. Ако избере да регресира постоянно, тя вероятно ще загуби човешките си свойства и ще стане животноподобно без никакъв избор за напредък или морално изкупление. Това се има предвид, когато се говори за ада. Ако човек не избере духовната еволюция, той не получава шанс след това, а това е ад.

— Значи това ли имат предвид, когато казват, „ако не вярваш в Бог, ще отидеш в ада“ — нещо като земя на вечното не-съществуване?

— Точно така. Както и обратното, разбира се — Бог, който означава безконечната вечност на душата и постигане на морално изцеление. Знаете ли какво значи изцеление?

— Не съм сигурна.

— Просто анализирайте го. Означава *из-цел-ение*. Възвръщане на целостта с изначалния творец или с изначалното творение. Ние сме едновременно творци и за нещастие разрушители. Но когато се идентифицираме по-силно с творенето, ние сме по-близо до целостта. Разбирате ли, вземете ли да го разнищвате малко по малко, почва да се долавя смисъла на целия гоблен.

— Значи това с превъплъщаването на душите разкрива смисъла дори на най-тежките беди и страдания?

— Разбира се, всичко се случва по някаква причина. Всички физически страдания, всяко щастие, всяко отчаяние и всяка радост се случват в съответствие с кармичните закони на справедливост. Затова животът има смисъл.

Джон замълча и вдигна ръка, за да подчертае друг момент. Но, забелязал, изглежда, изражението ми, той се прекъсна и каза:

— Да отидем да прием чай.

Влязохме в канцеларията му и седнахме до прозореца, засенчен от едно дърво навън.

— Как започнахте да се интересувате от всичко това? След като сте ходила в Индия ли? — попита той.

Отпих от горещия ободряващ чай.

— Може би в някой друг живот съм била хималайски монах, който е знаел всичките загадки на живота, и сега се връщам да науча отново това, което вече знам.

Той се засмя.

— Тук много хора ли вярват в прераждането, кармичната справедливост и всичко това?

— Разбира се. Вие знаете. Много сме ние, неземните, наоколо. — Той смигна и се изправи. — Добре, ето ви тук книгите с четива за медиуми. Ще видим след седмица и нещо какво се получава. Аз съм си все тук, ако желаете да поговорим пак.

Допихме си чая.

Благодарих му, платих книгите и излязох в оживеното движение на авеню Мелроуз. В какво имаше нужда да вярва Джон си е негова работа, но поне бях го изслушала, а сега щях да чета.

Потеглих да се връщам в Енсино. Мари ми поднесе чай, топъл френски хляб и сирене „Бри“. Тя винаги държеше сиренето „Бри“ по добрия френски начин — на стайна температура, докато се разтопи на ръба на лиможката чиния, тип китайски порцелан, в която винаги го поднасяше. Харесваше ми, че има вкус към тънкостите. И нямаше значение, че не ме допускаше в нейната кухня.

Знаех, че не биваше да ям сирене и хляб, но не ме интересуваше. Занесох ги горе със себе си, седнах с новите книги и почнах да чета за Едгар Кейс.

Едгар Кейс е роден през 1877, близо до Хопкинсвил, Кентъки. Бил е обикновен и дълбоко набожен човек (християнин) без завършено средно образование, тъй като му се наложило да прекъсне училище, за да работи.

Страдал е от хронична астма и отишъл при опитен и високоуважаван хипнотизатор да потърси облекчение, понеже никой от традиционните лекари не могъл да му помогне.

Докато е под хипноза, с Кейс се случват странни неща. Той започва да говори в трето лице и с глас, който по нищо не прилича на неговия. Той употребява думата „ние“ и започва да си предписва най-подробно лечение. Когато сеансът завършва, хипнотизаторът му съобщава какво се е случило и предлага на Кейс да изпълни предписаното лечение. От отчаяние Кейс опитва. Скоро астмата изчезва. Но когато хипнотизаторът описва „гласа“, който явно е говорил през Кейс, той се ужасява. Смята го за светотатство. Библията

повелява на човека никога да не допуска друг дух, освен Божия. А Кейс вярва в Библията.

Заедно с това Кейс изпитвал огромно състрадание към хората. След като Гласът явно можел да служи да се помага на хората, Кейс решава известно време да „работи“ с него. Той скоро се научава да изпада в транс, за да помага на другите. Гласът (който говори за себе си с „ние“) винаги употребява медицинска терминология и предписва лечение явно от позицията на задълбочено познаване на медицината, предмет, от който Кейс няма представа. Ако предписаното лечение се изпълнява акуратно, то винаги дава резултат. Кейс започва да изпитва доверие към този процес, така както хората, които отиват за помощ, изпитват доверие към самия него.

Мълвата за странната сила на Кейс се разпространява. Хора от цялото село ходят при него, накрая го търсят от цялата страна. Той не се нуждае да види или да се срещне с пациента, потърсил помощта му. Това „ние“ изглежда е способно да прониква в съзнанието и тялото им, да изследва тяхното състояние и да назначи лечение, което ако се изпълнява точно, винаги дава резултати.

„Ню Йорк таймс“ публикува обширен изследователски материал за Кейс и се произнася, че това няма никакво обяснение. Няма никакви доказателства, че Кейс говори от собственото си подсъзнание (той няма никаква представа от лекарската професия), а доколкото се отнася до „дух“, тук „Таймс“ не може да коментира.

Кейс става прочут по цял свят.

Скоро хората започват да задават на „Гласа“ на Кейс и покосмически въпроси. „Каква е целта на живота?“, „Има ли такова нещо като живот след смъртта?“, „Вярно ли е, че душата се преражда?“

„Гласът“ отговаря в положителен смисъл и започва да разказва за миналите животи на хората, които му задават въпроси. Той свързва опита от предишен живот с някои болести, от които индивидът страда и в настоящия.

Кейс отново е поразен и смутен. Никога не е мислил за такива космически връзки. Той намира за приемливо медицинското лечение, но смята за антирелигиозни сведенията за минал живот. Библията не говори нищо за такива неща. За известно време той отказва да приема сведения от „рециталите“. Те са му прекалено чужди. Но скоро, след като продължава да получава потвърждения за идентифициране на

минал живот, той започва да проявява интерес към него. Твърде много хора идват отново при него, за да свидетелстват, че са били господин или госпожа Еди-кои си в миналото и са живели при абсолютно същите условия, които той е описал. Разбира се, те нямат никакво доказателство, че именно те са били тези хора, но след като обмислят всички подробности, всички те съобщават, че наистина са се чувствали особено и все пак им е било крайно познато това, което той описвал.

Във всеки сеанс се поставя подчертано ударение на морала на кармата и прераждането. Например:

Тридесет и осемгодишна жена се оплаква, че не е в състояние да се свърже в брак, поради дълбокото си недоверие към мъжете. Оказва се, че в предишния ѝ живот нейният съпруг я изоставил веднага след брака, за да се присъедини към Кръстоносен поход.

Осемнадесетгодишно момиче има сериозен проблем с наднормено тегло, с който не може да се справи. Сеансът разкрива, че преди два живота тя е била атлет в Рим, едновременно красив и мъжествено атлетичен, но често се е подигравал на дебели и тромави хора.

Млад, двадесет и една годишен мъж се оплаква, че е окаян хомосексуалист. Сеансът съобщава, че във френския Кралски съд той с наслаждение се подигравал и разкривал на показ хомосексуалисти. Сеансът предава: „Затова не осъждай. Каквото осъдиш у другите, такова ще станеш ти самият“.

Картотеката и записките, попълвани от Кейс, са сред най-обширните в медицинската история. Четиринадесет хиляди тълкувания привеждат примери за здравна карма, психологическа карма, възмездяваща карма, семейна карма, карма, изразяваща се в умствена ненормалност, професионална карма... и т.н., и т.н.

Но това, което се проявява най-силно в тълкуванията, е потребността да се отстоява свободната воля. Гласът казва, че основната грешка на човека е да вярва, че животът му е предопределен, и в резултат на това той е безсилен да го промени. Той казва, че настоящият ни живот има най-висш приоритет и че отстояването на нашата свободна воля по отношение на нашата карма е най-важната ни задача. От нас зависи да влезем в духовен контакт със себе си, за да прозрем донейде каква е нашата цел в живота. За всяко деяние, за всяко равнодушие, за всяка злоупотреба с живота на

нас ще ни се държи сметка. И от нас зависи да прозрем каква би била тази сметка.

Докато четях за Кейс и за „тълкуванията“ на други психо- и транс — медиуми, усещах да ме завладява идеята, че може да са истина. Не ме интересуваеше толкова откъде идва тази информация, колкото смисъла ѝ. Възможно е това да е *подсъзнателно говорене* на медиума; може и той просто да е *добър актьор*.

Но дори и да беше така, нравоучението на техните послания беше безпогрешно. И представляваше чудесна ценностна система, според която да живееш.

„Всички отговори са вътре в теб — казваха те. — Само се вгледай.“

ГЛАВА 8

„Ако можехме да видим себе си и други обекти такива, каквито те действително са, бихме се видели в свят от духовни същества и нашата общност с тях нито започва с раждането ни, нито ще свърши със смъртта на тялото.“

Имануел Кант,
„Критика на чистия
разум“

Четох до късно през нощта, а на сутринта станах рано и тръгнах към Калабасас да размишлявам. Тази планина е от зъбери и чукари, но открива ослепителна гледка към Тихия океан. Сред стръмните възвишения се бе сгушил „Ашрамът“, нещо като набързо стъкмен здравословен бивак с духовни цели. Харесвах ми заниманията в Ашрама и често ходех там, за да вляза във форма за някое телевизионно предаване или когато имах по две шоу — представления на вечер във Вегас и Тахо. Ядях чиста, сурова храна, правех упражнения на открито и се зареждах от въздуха с това, което шведите там наричаха „прана“. Тези шведи бяха Анне-Мари Бенстрьом (основателката на Ашрама) и помощничката ѝ Катерина Хедвиг. Те, изглежда, знаеха почти всичко, което човек трябва да знае за здравето. Във всеки случай им вярвах, защото винаги, когато се занимавах с мен, се чувствах страхотно.

Сега, когато изкачих ободряващата пътека, аз се затичах към Катерина, която обожавах. Казвах ѝ накратко Кат. Тя водеше група „питомци“ по криволичеца стръмна пътека. Стигаше ми само да видя Кат, за да се почувствам по-добре. Тя беше самата жизнерадост. Кипяща от енергия, забавна, непринудено интелигентна, тя и Анне-

Мари бяха дълбоко отдадени на духовни изследвания и бяха поклоннички на Сан Баба, индийски аватар^[1].

Кат беше снажна жена, силна колкото планината, по която се изкачваше. Освен това беше благовъзпитана, но с твърд характер и заразителният ѝ темперамент ме поведе през период, натоварен с тренировки, когато се бях завърнала току-що от предизборната кампания за Джордж Макгъвърн и пътуването си в Китай — бях се върнала с около десет килограма над нормата. Благодарение на нея можах да изтърпя мъките и дисциплината. Шегувах се, че ѝ казвам на галено Кат, защото е станала „Кат-ализатор“ на последвалите събития, които изцяло промениха живота ми.

Двете се изкачвахме тежко по стръмната пътека. Известно време мълчах. Тя също. Радвах се, че е така, защото, когато се изкачваш по стръмно, не ти остава дъх да говориш. На билото се протегнахме и се загледахме в Тихия океан. Кат явно усещаше, че искам да говоря, но не зная откъде да започна.

— Е, непостоянна дама на славата, как си?

„Непостоянна дама на славата“ ли? Доста странен начин да се обърне към мен.

— Ей, да не искаш да кажеш, че ме смяташ за непостоянна? — засмях се, без да съм сигурна защо.

— Да, защото си непостоянна по отношение на славата. Не си истински сигурна дали ти трябва, нали?

Кат дяволски умееше за миг само да неутрализира всякаква конфликтна ситуация.

— Славата ли? — казах аз. — Мисля, че никога не ме е интересувало особено да получа признание, а само качеството на работата ми. А точно сега много повече ме интересува какво търся.

— Имаш предвид себе си ли?

— Себе си? Дали се интересувам повече от себе си ли?

— Искам да кажа, изглежда повече те интересува да откриеш коя си, отколкото славата. Не е ли вярно, Шърли?

— Да... Да — казах аз, — и това е борба. Защото сега внезапно се озовах в измерение на себе си, за което не подозирах, че съществува, камо ли да съм го изследвала.

— Говориш за духовното си измерение ли?

Господи, звучеше толкова банално, като чуеш друг да го изрази с думи. Но пък вече никоя дума не беше сигурно пристанище. Спомням си колко често съм била критична към думите, които хората употребяват, когато описват дълбоко вълнуващо изживяване, свързано с някое абстрактно събитие в живота им.

— Да — отговорих. — Може да се каже, че наистина са ми любопитни духовните неща. Не зная какво става, но колкото повече слушам за тях, толкова повече ми се слуша? — Усетих, че казвам това така, сякаш задавам въпрос.

— О, Шърли, това е чудесно! — каза Кат, а радостният ѝ смях обгръщаше всяка дума. — Толкова е удовлетворяващо да бъдеш привлечена към духа, нали?

Мушнах ръце в джобовете на спортното яке.

— Привлечена към духа? — попитах. — Това ли всъщност изживявам?

— Ами разбира се, Шърли — усмихна се Кат. — Бог и признаването на духа е всичко. Затова сме тук. Това е цялото обяснение на живота и предназначението му. За мен то е всичко, заради което живея. Не ме интересува дали никога вече няма да имам друг мъж, а ти *знаеш* колко чувствена бях. Добре, да забравим това. Аз чувствам собствената си духовна светлина, влюбена съм в това и нямам нужда от нищо друго.

Господи, помислих си, ако можех да се влюбя в собствената си духовна светлина, това би ми спестило толкова самолетни пътешествия, а и колко страдания.

— Да, добре — казах аз. — Явно е, че ще се хвърля в това, но не съм сигурна дали знам добре как.

— О, Шърли — продължи Кат. — Познавам едно чудесно същество, с което трябва да се срещнеш. Анне-Мари сега е с него в Швеция. Но тя каза, че може би ще го доведе тук.

— Един момент, Кат — прекъснах аз безпределния ѝ ентузиазъм, — *същество* в Швеция ли? Какво същество?

— Духовно същество. Казва се Амбрес и се явява чрез човек на име Стуре Йохансен.

— Явява се? Ти за транс — медиум ли говориш?

— О, да — каза тя, — учудена, че не разбирам. — Да, Стуре е съвсем обикновен дърводелец, живее в Стокхолм, а духовното

същество Амбрес го използва като инструмент, чрез когото говори. Посланията му са невероятно красиви, Шърли. Трябва да го чуеш. Той, разбира се, говори само на шведски, при това старошведски, но Анне-Мари или аз ще ти превеждаме. Той е толкова силен, мощен, доброжелателен дух, Шърли. О, боже, ще го обикнеш.

— И е в Стокхолм ли? — попитах аз. — Боже, доста дълъг път, за да отидеш да говориш с дух.

Кат се засмя.

— Е, може би догодина по някое време Анне-Мари ще доведе Стуре и съпругата му тук, в Щатите. Тогава ще присъстваш на сеанс.

— Неговата система като на Едгар Кейс ли е? — попитах аз, като си спомних, че току-що бях чела за Кейс.

— Да — отвърна Кат. — И двамата чрез транс служат за канали на духове, които чрез тях идват от другата страна.

Повървахме известно време. Кат беше силно въодушевена от изгледите да открия измерения на живота, които тя много отдавна бе приела. Обаче аз исках да направя двойна проверка на чувствата ѝ.

— Кат? — попитах я. — Искрено ли вярваш, че има „друга страна“ и че безплътни духове могат да говорят с нас, да ни учат и други такива работи?

Кат се извърна и ме изгледа смаяна.

— Дали аз вярвам в това? — попита тя.

Кимнах.

— Не — отговори тя и така ме смая, че застинах на място. — Не. Изобщо не — повтори тя. — Аз не вярвам в това. Аз го *знам*.

Понеже това беше Кат, разбрах, че току-що съм чула вълнуващо признание за вяра. И тя го каза с толкова обич. Всякакъв друг въпрос на съмнение, който можех да ѝ задам оттук нататък, би отразявал собствената ми неспособност да възприема основната ценностна система на Кат. Щях да съдя или подлагам на съмнение самите дълбини на това, което изгражда нейния характер и личност. Аз можех да се смятам за нещо като авантюристичен репортер в човешкото, но определено не можех да се присмивам на системата на вяра или „знание“ на друго човешко същество, както предпочете да я определи Кат.

— Този Амбрес явно е твърде интересно за запознанство същество — казах аз. Почувствах се мошеник, като чух думата

„същество“ да излиза от моята уста.

— О, Шърли, когато Анне-Мари и Стуре с жена си дойдат в Щатите, ще ти се обадим. Жалко, че нямаш повод да отидеш в Стокхолм. Нямаш ли нужда да си купиш ски или нещо подобно?

Продължихме да разговаряме и да се смеем, преминавайки на теми като съчетаване на храни и най-новата информация за това как влияят на храносмилателната система млечните продукти. Скоро се прегърнахме и се сбогувахме, като си обещахме да следваме подхванатите духовни изследвания.

Върнах се направо вкъщи със силното желание да се обадя веднага на Джери в Лондон. Просто имах нужда да говоря с него. Всъщност имах нужда да го видя. Сигурно исках да го чуя, докосна и изследвам като другия си, *реалния* свят. Нямах особено желание да се виждам с други приятели, а разполагах с известно време, което можех да посветя на себе си, преди да започнат репетициите за новото шоу.

Докато му звънях, си помислих за моята склонност да проверявам състоянието си чрез мъжа, с когото бях свързана. Някак си собствените ми чувства, въпроси, търсения, нови интереси ми се струаха не съвсем адекватни и едва наполовина осъществени, ако не бяха свързани с мъж. Не можех да разговарям с Джери за нещата, по които се бях увлякла, но самото му присъствие ми помагаше да проверя собствените си възприятия. Трудно ми беше да си призная, че можех да удостоверя собствената си идентичност чрез мъжа в живота ми, но така си беше.

Намерих го в службата му в Лондон.

— Ало — обади се той, без изобщо да се изненада, че ме чува толкова скоро след срещата ни в Хонолулу.

— Джери — заговорих, усещайки, че той няма време. — Знам колко си зает, но искам да дойда в Лондон да се видим. Имам на разположение няколко седмици и искам да ги прекарам с теб.

Просто чувах как се колебае на другия край на презатлантическия кабел.

— О! — каза той най-сетне. — Но аз заминавам за Стокхолм.

— В Швеция ли? — попитах идиотски аз, направо потресена. Току-що бяхме говорили с Кат колко е жалко дето нямам повод да отида там.

Сега, като си помисля за това, трябва да кажа, че то бе началото на поредица от случки, които, разгърнати, ми създават определено чувството за насоченост. Естествено, човек може да каже, че повечето неща в живота са просто съвпадение, но скоро, когато съвпаденията станат многобройни, се налага ново определение за „случайно съвпадение“.

Във всеки случай Джери продължи да говори за пътуването си до Стокхолм.

— Да — каза той. — Имаме конференция на социалистите по икономиката и ще бъде там една седмица.

— О, тогава защо да не дойда в Стокхолм? Толкова обичам сняг.

Той не отговори. Чух го любезно да се извинява на някого в службата си и да прелиства някакви книжа.

— Джери? — повиках аз.

— Да, да — каза той. — Ало.

— Джери. Имам нужда да разговарям с теб. Имам нужда да бъда с теб. Липсваш ми. Наистина. И освен това ме интересува как наистина се чувстваш.

Усещах, че се държа като гимназистка, която преследва своя герой. Изчаках го да каже нещо. Всеки миг придобиваше сякаш някакво ужасно тревожно значение. Най-сетне той проговори.

— Да, да. И ти ми липсваш.

Той беше доста притеснен, но аз продължих да настоявам.

— Тогава съгласен ли си? Удобно ли е да се срещнем в Стокхолм? Аз сама ще си уредя всичко.

— Защо те интересува как наистина се чувствам?

Изглеждаше уплашен.

— Какво има, Джери?

— Раздразнен съм.

— Знам. Защо? Какво те дразни.

— Дразни ме удоволствието.

— Какво удоволствие? Какво искаш да кажеш?

— Дразни ме, че ми доставя удоволствие да знам какво означавам за теб.

— Защо? Защо пък да те дразни това?

— Понеже не разбирам *защо* имам толкова значение за теб. И от това се чувствам неадекватен.

Не знаех какво да кажа. Не разбирах за какво всъщност говори той.

— Искаш ли да се видим, Джери? — попитах аз.

— Копнея да те видя, но се страхувам, че ще те разочаровам. А ненавиждам това. Ненавиждам чувството, че мога да те разочаровам.

— Добре, може би важното е да не разочароваш себе си — казах аз. — Можем ли да говорим?

— Ела в Стокхолм след два дни — каза той. — Ще бъда в Гранд хотела. Ти си ангажирай място в друг хотел. — Той се поколеба още няколко мига. После прошепна: — Довиждане. — И затвори.

Стоях си и си мислех какво ли е да се чувстваш неадекватен спрямо друг човек. Такова чувство всъщност никога не бях изпитвала, доколкото си спомням. Чувствала съм се зависима от други, особено спрямо „мъжкия“ синдром, но *неадекватност* съм изпитвала обикновено само към себе си, а това беше също толкова лошо. Критериите и целите, които си поставях, понякога бяха просто неизпълними и ме правеха прекалено самовзискателна. Може би татко беше прав. Може би не исках да се разочаровам от себе си. Не исках да правя като него.

Но Джери не беше единственият мъж, който се е оплаквал, че с мен се чувства неадекватен. Спомнях си, че няколко важни връзки, които бях имала, накрая свършваха, просто защото мъжете започваха да се страхуват, че не могат да отговорят на високите ми изисквания към тях и от това се чувстваха неуверени в себе си. Питам се кой ли носеше повече отговорността за всяко от тези скъсвания. Дали аз, защото бях прекалено взискателна? Или заради ниското самочувствие на мъжете.

Спомнях си как бях ходила при няколко приятели психолози по този въпрос и те ми обясняваха, че зад всяка жена, с която се свързва един мъж, винаги витаел образът на собствената му майка. А майката била образът, който мъжът не можел да достигне. Твърде малко мъже виждали ясно собствените си жени. Вместо това те ги възприемали през витаещата проекция на майка си. И като се замислих за пътуването ми до Швеция, за да се срещна с Джери, спомних си едно добре документирано изследване, което бях чела — над проблема за самоубийството в Швеция. Високият процент на самоубийства не се дължал на социализма, времето или на който и да било от ония митове

от коктейлните раздумки. Вместо това, откриват те, повечето самоубийства в Швеция се дължали на високите изисквания и очаквания, които шведските майки предявявали към децата си, а те от своя страна имали чувство, че просто не могат „да живеят в съответствие с тях“. И поради силна депресия и чувство за провал, те се чувствали тъй неадекватни, че прибегвали до самоубийство.

Може би и навсякъде другаде мъжете изпитват, макар и по-леко, но все така мъчително чувство от двойния образ на жената.

А в днешното време на освобождаване на жените, когато те се бунтуват срещу втълпяваното им чувство, че са длъжни да имат съпруг, мъжете може би отново страдат от онези детски притеснения, които издават дълбоката липса на вяра в самите себе си, което е просто унищожително за тях. И в двата случая проблемът е в себе идентификацията. Джери бе казал, че не може да си обясни *защо* имал толкова значение за мен, сякаш той — с цялата му интелигентност, способности и успехи — не заслужаваше вниманието ми. Пред обществото той явно беше преуспяващ мъж. Така че чувството му за неадекватност сигурно идваше от нещо дълбоко в него. А просто с моето признание, че той има голямо значение за мен в съвсем личен смисъл, аз бях извлякла на повърхността дълбоко стаената му неувереност.

Сигурно освобождението на жената беше нещо много важно, но ми се струваше, че не по-малко важно беше и освобождението на мъжа. Наистина, ако мъжете бяха по-освободени в това, което те наистина са, нямаше да изпитват нуждата да заробват до такава степен жените в живота си. В моя случай, може би, именно това, че аз лично бях толкова неподатлива на заробване, ги караше да преразгледат истинския смисъл на думата равенство. А ако имаше съпротива към истинско равенство в отношенията ни, те неминуемо се разпадаха. Но как можеше един мъж да се чувства равен, щом не вярваше, че заслужава да бъде обичан?

Не знаех нищо за майката на Джери, но в края на краищата това нямаше значение. Истинският въпрос беше какво мисли той сега за себе си. Изглежда това беше основният въпрос за всеки от нас.

Започвах да проумявам от нова перспектива, че себе осъществяването е най-мъчителния, но и най-важния стремеж от всички. Никой от нас не се чувстваше достатъчно цялостен и обичащ

себе си, за да разбере, че собственото ни себеидентифициране е отговорът за пълноценно щастие. Това, от което най-много се нуждаем, бе пълноценен контакт със самите себе си. Може би точно този проблем — независимо дали от човешка или космическа гледна точка — се опитват да ни пояснят Мойсей и Христос, Буда, Питагор и Платон, както и всички религиозни и философски мъдреци през всички времена... познай себе си и тази истина ще те освободи.

Да допуснем, че за всеки от нас една от пътеките да разбере кой е всъщност, минава през това да узнае кой може да е бил в предишните си животи? Има много примери, когато психиатрията явно не е в състояние да проникне достатъчно дълбоко, за да стигне до корените на някое индивидуално смущение. Може би това би се постигнало чрез схващането за предишен живот. Ако майката, бащата и детският ни опит в настоящия ни живот оформят и обуславят отношението ни към живота и действителността днес, защо тогава опитът ни, стигащ много по-назад, да не ни се отразява по същия начин?

Спомням си, като разговаряхме с Пади Чаевски, малко преди да почине, за романа, който пишеше — „Изменени състояния“. Той бе правил обширни научни изследвания на тази тема и казваше, че всяко човешко същество съхранява в клетъчната си памет цялостния опит на човешкия род от началото на сътворението. Струва ми се, че съзнанието ми следваше същата линия. Каква беше разликата между спомен на клетъчната памет от началото на времето и спомен от предишен живот? И едната форма на памет, и другата бяха еднакво удивителни.

Питах се дали наистина не съм познавала Джери в друг живот и ако съм го познавала, каква е нашата карма, та трябваше да преодоляваме толкова пречки в сегашните ни отношения. Питах се още дали ще можем да я изкупим по подходящ начин.

Обадих се на Кат и ѝ казах, че заминавам за Стокхолм. Тя не се изненада. Даде ми адреса и телефона на медиума и каза да се срещна с него.

[1] Въплъщение на индуско божество. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 9

„Може би е нужен цял един живот, просто за да завоюваме добродетелите, които ще анулират грешките от предишния живот на човека... Добродетелите, които придобиваме и които бавно се развиват в нас, са невидими нишки, свързващи всяко от нашите съществувания с другите — съществувания, които си спомня единствено духът, защото материята няма памет за духовните неща.“

Оноре дьо Балзак,
„Серафита“

Бях ходила в Стокхолм няколко пъти на турне и ми беше интересно там. Когато пристигнах, градът лежеше под дебел сняг и изглеждаше като пощенска картичка със скандинавска фантазия.

Един приятел, на когото се бях обадила, ме посрещна на летището.

Беше седем часа вечерта. Снежецът замрежваше всичко и се учудвах колко бързо мръква през прочутите шведски зими. Била съм през зимата в Швеция веднъж по-рано и носът на лицето ми премръзна. В онези години, през втората половина на петдесетте, Швеция бе нещо като социална и физическа загадка за нас, понеже само бяхме чували по нещо за тази малка страна, *гласувала* за социализъм. Спомням си, че потръпвах от вълнение, като седнах в залата, където се връчваха Нобеловите награди за мир, и чух, че в Швеция няма привилегирани места и класови разграничения. Чувала бях, че това е страна на свободната любов и ако съпругата или съпругът пожелаят да спят с някой друг, никой не обръща внимание. Но тук установих, че този образ не беше точен и много шведи трудно можеха да живеят според такава представа, особено шведските жени.

Те всъщност бяха толкова консервативни, колкото и всеки друг по света, макар държавната политика да разрешаваше законно по-голяма лична свобода, отколкото навсякъде другаде по земята.

Била съм в Швеция по време на фестивала на светлините „Санта Лучия“, който отбелязваше края на дългите тъмни дни и началото на бавното пътешествие към следващото лято. Шведите живееха заради слънцето и сякаш съзнанието им прекарваше в летаргичен сън, докато то се върнеше. През зимните месеци — а те бяха по-голямата част от годината — шведският народ сякаш изпадаше в нещо като институционализирана депресия. Любимата шведска шега беше „Миналата година лятото беше във вторник“. Явно шведската зима едва ли щеше да разведри отношенията ми с Джери.

Един мой приятел ме заведе на вечеря и след мидите и херингата отидох в хотела, където ми беше резервирал малък апартамент с изглед към пристанището. Холът беше с еркерни прозорци, а спалнята — с двойно легло. Знаех, че ще бъда щастлива тук. Направо се строполих в леглото и около четири часа по-късно се събудих от това, че ми се повдигаше. Цялата нощ повръщах. Явно беше от мидите.

Около девет часа сутринта слънцето надникна за миг, но после целият ден беше облачен и замрежен от лека мъглица. В залива отсреща един влекач на всеки час разчупваше корицата лед, като непрекъснато обикаляше, а през това време редици камиони за смет докарваха всичкия сняг, който разчистваха от улиците сутринта и го изсипваха в залива. Увеселителни корабчета бяха заловени от леда в замръзналите води и очакваха пролетта.

На сутринта, като закусих, излязох на кратка разходка. Искях да си бъда в хотела, когато Джери се обади, затова забързах обратно. Полиран лед стягаше градските улици, но шведите изобщо не се затрудняваха по бордюрите и пресечките. Аз на всеки ъгъл имах чувство, че ще падна.

Когато се върнах в хотела, дойде да ме види администраторката и попита дали желая нещо. След като поисках сешоар с шведска валута и още едно одеяло, аз се уверих, че ще ми бъде напълно уютно.

Хотелът имаше и неофициален вход, откъдето всеки можеше да влиза или излиза незабелязано, и тя ми обеща, че телефонистът ще прикрива самоличността ми пред журналистите.

Останалата част от деня чаках в стаята си. Около шест часа той се обади.

— Здравсти.

— Здравсти.

— Как си?

— Добре.

— Кога пристигна?

— Снощи.

— Снощи ли? Аз мислех, че ще пристигнеш днес към пет часа.

— Не — отговорих. Казах ти, че пристигам на 16-и.

— О. Може ли да дойда?

— Разбира се. Ял ли си?

— Не, ще се отбия по пътя.

— Ела веднага. Тук ще ти намеря нещо. Така по-скоро ще дойдеш.

— Добре. Довиждане.

Гласът му звучеше по-авторитарно, сякаш бе поел командването над себе си.

Оставих вратата открената, за да не трябва да чака като почука. След около половин час той дойде. Беше с големи кожени ръкавици, от тези, които жена му не одобряваше и, както си бях представила, изглеждаше много преbledнял, с изопнати черти.

Прекоших стаята да го прегърна, но той отиде право към прозореца и погледна навън, за да се ориентира къде се намираше моят хотел спрямо неговия.

Беше с шлифера си, без кожена подплата, костюма от туид, с който го бях виждала есента, и кожени обувки с дебели каучукови подметки.

— Моята баба се е прочула с това, че карала кьнки по тънкия лед в залива, облечена с пола, която стигала само няколко пръста под коляното — каза той.

— Е, ти можеш да се прочуеш като караш кьнки на тънък лед само по панталони.

Той се засмя.

Отиде до другия прозорец.

— Виждаш ли онзи наниз от светлини, който на върха прилича на penis? Точно зад него е моят хотел.

Извисяващият се наниз светлини му приличал на пенис? Интересно...

Застанах до него на прозореца. Той се извърна към мен и сложи ръка върху едната ми гърда.

Поканих го да седне до мен. Бях поръчала по два комбинирани сандвича, които се оказаха препечени филийки с марули и доматиена салата.

Той седна на дивана и отхапа от сандвича. Заговори за предстоящите съкращения в бюджета, проблемите с повишаването на данъците в година на избори и за някакъв американски журналист, с когото говорил целия ден. Попита ме как вървят моите репетиции. Отговорих, че скоро започвам. Докато говорех, очите му ме поглъщаха — косата, жестовете, дрехите, тялото ми... но не ме докосваше. Аз от своя страна се чувствах твърде смутена, за да си позволя да го докосна. Продължихме да разговаряме... за хората, които бягаха с лодки от Виетнам и колко по-щастливи щяха да се чувстват във Франция, ако наистина искаха да отидат в Европа; за Сианук и Обединените нации и за това, че английската левица се разцепила в позицията си към виетнамската намеса в Камбоджа. Избягвахме да говорим за самите себе си, докато се поориентираме.

Той се излегна на дивана. Усещах, че е преуморен и че е в такова състояние от много време. Усещах също, че той знае, че аз знам. Седнах по-близо до него и погалих косата му. Той не се възпротиви. Отметна глава на облегалката на дивана. Ръцете му си останаха в скута. Изобщо не протегна ръка към мен. Облегнах глава на гърдите му и като погледнах нагоре към него, леко го целунах по устните. Те още бяха малко студени от времето навън. Той вдигна глава, извърна се от мен и бавно се пресегна за сандвича. Изчаках го да свърши.

Той пак се излегна и въздъхна.

— Слушай, искаш ли да ти направя масаж? Ти няма да правиш нищо, просто ще си лежиш. Съгласен ли си?

Той веднага стана и се запъти към спалнята. Обърна се към мен и изчака да му съблека сакото, вратовръзката и ризата. Опитах се да разхлабя вратовръзката му, но не можах. Той се усмихна.

— Доколкото си спомням, ти каза, че нямало нужда нищо да правя.

Той я развърза и застана с ръце, отпуснати покрай тялото. Не направих никакво движение да му събуя панталоните. Извърнах го и лекичко го побутнах да легне по корем на леглото. Взех крем „Алболен“ и започнах да разтривам гърба му. Той въздишаше от удоволствие и извиваше ръце под себе си. Съблякох си пуловера и панталона, за да възседна кръста му и да мога да приложа с по-голяма сила техниката на масажа, която бях научила в Япония.

Маникюрът ме затрудняваше, затова правех масажа с основата на дланите. Плещите и ръцете му бяха толкова мускулести, че масажът почти не постигаше ефект, но той дълбоко въздишаше.

— Знаеш ли — обади се той, — това е първият масаж в живота ми, който изобщо ми правят.

Знаех, че казва истината, колкото и да не ми се вярваше. Но пък Джери не познаваше толкова много от нещата, които доставят наслада. Кожата му беше студена. Представих си колко ли топли му се струват моите ръце. Масажирах врата му, докато го усетих да се отпуска от напрегнатостта си. Сложих още „Алболен“ на дланите си и продължих надолу по гърба и кръста. Той се извиваше под мен и аз закачливо го плясвах лекичко.

Продължих да разтривам гърба и кръста му. Той се пресегна и обви с ръце талията ми. Знаех, че е преуморен. Но той не спря. Прегърна ме и с другата ръка.

Цялата тази сцена беше нереална. Бяхме напълно свободни да се любим, но на него някак си му се щеше да изглежда сякаш всъщност не го правим.

Опитах се да се изплъзна от ръцете му, като продължих да масажирам гърба му. Той пак ме улови и ме притегли към себе си, докато паднах върху него, притискайки се до гърба му, стиснала нозе. Той се обърна.

Докато се усетя, той ме прегърна силно и почнахме да се любим. Ръцете му ме държаха толкова здраво, че почти не можех да си поема дъх. Притисна ме още по-силно. Зашепнах, че го обичам. Повторих го няколко пъти. Единственият му отговор бе да въздъхне така, сякаш отново си е у дома.

След това си почивахме. И двамата не проговаряхме.

Лежеше тъй неподвижен, сякаш никога нямаше да пожелае да помръдне.

Внезапно изпитах страх. Раздвижих се до него.

— Джери? — обадох се аз.

— Да?

— Страхувам се. Имам нужда да говорим. — Запъвах се, като го казвах. Легнах до него.

Той се загледа в тавана, после се облегна на една ръка и се вгледа дълбоко в очите ми.

— Размишлявах много сериозно всеки ден — каза той. — Ще ти изложя проблема. Не предлагам никакво разрешение, защото още не съм стигнал до него.

Усетих стомаха ми да се преобръща.

— Обичам те — каза той. — Обичам те дълбоко, но част от мен се съпротивява на това. Несъзнателно се дърпам, защото знам, че не съм достатъчно силен да понеса последиците от нашите отношения и в политически, и в личен план. Имам чувство, че и умствено, и физически съм изпаднал в безизходица от тази връзка, и ми е напълно ясно, че не съм достатъчно силен. Досега се противях на себе си, но сега го виждам ясно и искам да бъда честен с теб.

Той потупа косата ми и се усмихна стеснително, почти като дете, виновно от истината, която си признава.

— Моля те, не ме потупвай по косата и не се усмихвай стеснително — казах аз. — Просто се дръж сериозно с мен и ми кажи истината.

Лицето му стана сериозно. Разбра, макар и да не ме познаваше много отдавна, че съм по-сериозна от всякога.

Той се вгледа още по-дълбоко в очите ми.

— В твоё отсъствие мога да потисна чувствата си, но когато те видя, аз обичам лицето ти, косата ти; обичам да слушам нещата, които ми разказваш. Обичам да те докосвам. Обичам те и обичам да те обичам. Всички тези чувства се възвръщат и не мога да се справя с тях.

Доплака ми се.

Той направи дълга пауза.

— Не разбирам защо ме обичаш. Субективно, струва ми се, че разбирам, но обективно — не. — Той изчака да кажа нещо.

— Ти не разбираш *защо* те обичам или че те обичам?

— И двете не разбирам. Така че след като вече ти изложих проблема — продължи той, — нека повече не говорим за него.

Не казах нищо. Той изглеждаше така, сякаш се страхуваше, че може да ми е дал ключа, за да си отида.

— Хайде да се пъхнем под завивките — казах аз.

Така и направихме. Аз все още мълчах. Той се реши да продължи.

— Светът днес е безумно място, точно сега, когато искам да помогна на моята партия и на страната си да навлязат в по-добър период, а нашата връзка може да ме провали политически на изборите. Знам, че е ужасно да го кажа, но това е истината и не мога да постъпя така към моята партия. Те зависят от мен, от това отново да спечеля, пък и аз не искам да загубя мястото си в Парламента. Но и в личен план би ми било трикратно по-трудно да призная нашата любов. Съпругата и децата ми толкова търпеливо ме понасят. В отношенията ми с нея не съществуват бурни любовни страсти, но тя и децата винаги са били стабилизираща сила в живота ми. От морална гледна точка не мога да направя нищо, което би я наранило. По-голямата част от живота ми аз винаги съм работил, обикновено до изтощение, и те винаги са го понасяли. Разбираш защо това би било морално недопустимо за мен, нали? А дори да оставя настрана чувствата на всички останали, знам, че не съм достатъчно силен, за да понеса собствените си чувства, ако засегна семейството си или моята партия. И дори когато ти говоря това, аз имам чувство, че ти говоря от безизходица, но в тази безизходица виждам ясно нещата.

Обърнах се под завивките, облегнах се на ръка и го погледнах в лицето.

— Джери, кажи ми едно нещо.

— Да?

— Не ти ли се струва, че освен твоята самота, теб те е възпирало и семейството ти. Вярно ли е?

— Да, и това е вярно — каза той, — но ние сме в много сложни отношения помежду си и може би е добре, че ме възпират. Иначе може би щях да избуя като плевел.

— Плевел ли? — Тази представа за самия него бе толкова неуместна. Дали смяташе, че ако беше свободен от тях, той би задушил всякакъв друг растеж около себе си? Защото това правят плевелите. Или смяташе просто, че би избуял и подивял без семейната дисциплина? Обмислях от всички страни тази метафора. Спомних си

колко се поразих веднъж, като прочетох, че няма такова нещо като плевел, а само растение на неподходящо място.

— Жена ми е много строга и критична към другите — каза той. — Затова знам, че никога не би приела нашата връзка. Никога не съм могъл да разбера тази нейна черта, но тя е много силно изразена. Тя е монополист. Управлява семейството с желязна ръка.

— Желязна ръка ли?

— Да. И мисля, че е било за добро. Но тя не би проявила никакво разбиране към това, че имам нужда от теб.

Угризенията на съвестта, които бях почнала да изпитвам, бързо изчезнаха.

— Но щом ти не искаш да бъдеш, както казваш, неморален към нея, защо приемаш тя да бъде неморална към теб?

— Не смятам, че тя е неморална.

— Добре, какво все пак е неморалност? Не е ли неморално да бъдеш остро критичен към някого, когото обичаш?

— Но те всички бяха толкова мили и търпеливи. Не мога сега да ги нараня.

Опитвах се да схвана какво казва, особено след като не исках от него никакво обвързване.

— Добре, чуй скъпи, никой нищо не те кара да правиш. Най-малкото аз. Моля те, разбери това. По-скоро се притеснявам за това, което ти смяташ, че правиш.

— Какво искаш да кажеш? — попита той.

— Ами, не ти ли е хрумвало, че се страхуваш да не се взривиш от новата си свобода?

— Какво искаш да кажеш?

— Ами, освобождението носи със себе си много болка и отговорност. Може би си бил готов да го сториш, когато ме срещна, но само до известна степен. И може би ти основателно се оттегляш назад в скривалището си, за да го отложиш с още малко. Макар че една нова свобода за теб би могла да означава и по-добри отношения със семейството ти.

Той пребледня.

— Не знам.

— А може би си стоиш в скривалището, защото собствената ти потенциална сила прекалено те плаши. Аз имам чувство, че съм се

влюбила именно в този твой потенциал, а ти се страхуваш от него.

Той мълчеше.

Тогава продължих.

— Изглежда трябва да те питам нещо, как мислиш?

— Какво да ме питаш?

— Дали можеш без мен? Искаш ли да продължиш без мен?

Лицето му изглеждаше измъчено и хлътноло. Изчаках да отговори, кипнала вътрешно, че толкова се бави, а и защото прави такива нечовешки усилия да бъде честен.

— Не знам — каза той. — Предполагам, че би трябвало да кажа да. Да се откажа от чувствата си и да се върна към самотата си, която ти знаеш. Да, мисля, че бих могъл.

Усетих вътрешно да се разтърсвам. Изглежда на мен се падаше да направя нещата по-лесни за него и да си отида, защото *той* ме обичаше.

Сдържах сълзите си.

— И какво трябва да направя аз? — попитах го. — Не знам дали ще мога да понеса мисълта колко самотен ще те направя като си отида, да не говорим за мен.

— Да — каза той, — ще се чувствам опустошен, ако ме напуснеш.

— И щом не можеш да проумееш, че аз толкова те обичам, тогава как да разбереш колко ти ме обичаш? Ако обичаше повече себе си, ти би се чувствал по-свободен да обичаш и мен, и останалите също.

Лицето му стана скептично.

— Това не мога да го разбера — каза той.

— То означава, че трябва първо да обикнеш себе си, за да можеш после да обичаш когото и да било.

— Все още не разбирам — каза той.

— То е все едно да си посветил целия си живот на това да помагаш на другите, без изобщо да осъзнаеш, че не правиш нищо, за да помогнеш на себе си.

Той стана от леглото.

— Това означава ли, че не искаш да говорим повече на тази тема? — попитах го аз.

Той се засмя и се стовари глупаво върху мен.

— Но има си предели на това колко мога да поема — каза той. — Ти си много силна.

— „Безпощадна“ е думата. Но ти си подготвен за безпощадност, иначе нямаше да си тук.

Той седна до мен и каза:

— Добре де, според мен има три разрешения. Едното — да продължа тази измама и в политическия, и в личния си живот. Второ — да изпълним твоето предложение... и...

— Един момент. Кое мое предложение?

— Решението, което ти предложи преди малко. Знаеш... — Той дори не можеше да произнесе тези думи. — ... „да ме напуснеш и да си заминеш“... И трето — да помислим още малко заедно.

— Нали точно това правим?

Той се разсмя.

— Добре де, поне *наистина* разговаряме за това — казах аз.

Той погледна през прозореца.

— Знаеш ли — каза той, — че това е най-дългия разговор на лична тема, който изобщо съм водил.

— Мисля, че грешиш — казах аз. — Според мен това е *единствения* разговор на лична тема, който изобщо си водил. Не е ли вярно?

— Да.

Спогледахме се.

— Виж — казах аз. — Не искам да ти обърквам брака и не искам да ти обърквам политическата кариера. Но пък аз също не искам да участвам в каквато и да било измама, било в лично, политическо или каквото щеш отношение.

— Знам — каза той.

— А що се отнася до решението, бих била щастлива, ако се чувстваш по-свободен, когато си с мен, и това е всичко. И в този смисъл ще можем да си откупим малко повече време.

— Добре — каза той. — Разбирам. Ще се опитам да бъда по-свободен, ако ти продължиш измамата още малко.

— Добре, това е сделка — казах аз, — но още нещо. Прав си, че има граница, до която може да стигне моята безпощадност, но също си има граници и това колко „честен“ можеш да бъдеш ти. Моля те,

престани да бъдеш чак толкова съвестен и просто нека се радваме един на друг, а аз ще престана да бъда толкова безмилостна.

— Добре — засмя се той.

Той извърна очи и разтърси глава в престорено отчаяние. С него бе чудесно да се говори: никаква враждебност, никакво предателство, никакво заяждане; просто дълбок и отчаян стремеж да разбере какво всъщност става между нас.

Той се облече, сторих го и аз. Каза, че имал младежка среща в някакъв друг град и няма да бъде в Стокхолм до вдругиден. Но ще се видим веднага, щом се върне.

Приех да продължим измамата, но не исках да споменавам за истинската, действителна неморалност на това да крие от жена си връзка, която продължаваше вече близо цяла година. Не споменах и че това, което най-много го тревожи, беше, както подозирах, че ако тя научеше за нас, щеше да прояви острата си критичност към него *публично*, което не само щеше да го провали на изборите, но щеше също да разбие всичките му илюзии за това *колко* морална е всъщност тя... или не е.

Изпратих го до неофициалния вход, показах му как се отключва и го проследих с поглед, като излезе в снега, мърморейки за нощния пазащ, който можел да го познае.

После си спомних нещо, което бе казал той и което беше прекалено сложно, за да го разбира.

— Обичам да ми се възхищават — бе казал той, — но не тези хора, на които наистина държа.

Мислих за това цялата нощ, докато се мъчех да заспя.

Да приемеш да ти се възхищават хора, на които държиш, носеше отговорността да живееш на нивото на това възхищение. Това беше нещо повече от обществени отношения; това изискваше реални качества, които да издържат на критичен поглед и продължително наблюдение.

Повечето хора, изглежда, не си позволяват тесни лични контакти. Те създават прекалено много грижи и прекалено трудно се поддържат... за няколко дни сигурно може, но за дълъг срок става твърде застрашително. Иронията бе в това, че всички ние търсим любов. Прекарваме целия си живот в търсене на другия, с когото да я

споделим. А когато открием някого с потенциала да задоволи тази
нужда, ние се отвръщаме.

ГЛАВА 10

„Мисля, че безсмъртието е преминаване на душата през много животи и житейски опити и този от тях, който е истинно изживян, използван, научен, ни помага за следващия и всеки от тях става по-богат, по-щастлив и по-висш, като носи със себе си само истинни спомени за това, каквото е било преди...“

Луиза Мей Олкът,
„Писма“

Три дни не се виждахме с Джери. През това време си стоях в хотелската стая и размишлявах. Спях по около четири часа нощем. Излизах на мразовити разходки в снега, но почти не усещах студа. Прехвърлях през съзнанието си целия мой живот. Четох някои от книгите, които бях купила от „Дървото на Бодхи“, особено за Едгар Кейс. И тогава извадих адреса и телефонния номер на шведския транс — медиум, чрез когото говореше Амбрес.

Обадих се на моя приятел Ларс, който ме бе посрещнал на летището. Той и съпругата му работеха в рекламата; бяха от по-заможната буржоазия, макар че шведите не обичат да мислят, че все още имат класово общество. Бях се запознала с тях на едно мое турне в Стокхолм преди няколко години.

При посрещането ми на летището те бяха много дискретни и се съдържаха да ме попитат защо съм в Стокхолм този път. Сега побъбрихме малко по телефона и сякаш между другото споменах, че чета едни метафизически книги, по-специално за медиумните тълкувания на Едгар Кейс.

— О, да — каза Ларс. — Едгар Кейс. Знам доста за делото му. Бил е много проницателен.

Бях леко изненадана, че Едгар Кейс е известен в Швеция, докато аз в Америка съвсем наскоро чух за него.

— Много странно съвпадение е, че го споменавах — продължи Ларс, — защото тъкмо тази вечер отиваме на един сеанс с транс — медиум. Искаш ли да дойдеш с нас да се срещнеш с дух?

— С транс — медиум ли? — попитах аз. — Ларс, ти се срещаш с дух?

— Да — отговори простиичко той.

— И как се казва той? — попитах аз.

— Амбрес — отговори Ларс.

Господи, това, меко казано „съвпадение“ съвсем не беше случайно за мен. Докато говорехме, аз прелиствах книгата на Кейс. Сега рязко я затворих и казах да, ще се радвам да дойда. Определено се намирах в Швеция по други причини, а не заради Джери. Нещата наистина взеха да стават интересни.

Когато няколко часа по-късно Ларс и Биргита дойдоха да ме вземат, бях напълно готова. Не ме попитаха какво съм правила откакто съм пристигнала, така че по своя инициатива споменах, че имам идея за нова книга и съм решила да прекарам известно време далеч от трескавия си живот в Америка и имам нужда от спокойствието и тишината на шведската зима. Те имаха вид, че приемат обяснението ми, но пък шведите рядко дават израз на чувствата си.

Караха към покрайнините на Стокхолм, където живееше транс — медиумът със съпругата си. Казаха ми, че транс — медиумът се казва Стуре Йохансен, а жена му — Турид. Духът, който ползва Стуре за канал, вече бил известен из цяла Швеция.

— Много хора идват на сеансите с Амбрес — каза Ларс, — защото той помага на мнозина с медицински диагнози.

— Как по-точно? — попитах, като си помислих, че и Кейс приема доста подобни неща.

— О, идват хора от цяла Швеция — каза Ларс, — с всякакви оплаквания. Едни имат хронични проблеми със здравето, други — неизлечими болести, трети с психологически смущения, а има и хора просто с въпроси откъде идва човечеството и накъде отива.

— И този Амбрес може да даде отговор на всички тези неща?

— Как да ти кажа, ако хората следват стриктно холистичните^[1] му напътствия, те обикновено получават някакво облекчение, а

повечето от напътствията му са свързани с осъзнаването на силата да знаеш всичко, която всеки от нас има в себе си, но тя се активизира, само ако я признаеш и повярваш в нея.

— А ако някой страда от неизлечим рак? Може ли Амбрес да спре развитието на болестта?

— Не — каза Ларс. — Амбрес не спира развитието ѝ. Той помага на всеки човек да поеме умствено и духовно правилната посока, така че да се опита да го направи сам или поне да се справя със съпътстващите емоционални проблеми. Това в основата си е холистичен и духовен подход.

— И получава ли се?

— Виж, основата на учението на Амбрес е да ни научи, че имаме силата и знанието да станем всичко, каквото поискаме да станем. Че *ние* имаме измерения и способности за разбиране, които не съзнаваме. Той учи, че нашата положителна енергия е грандиозна, както неговата, само *дето той*, като духовно същество без тяло в настоящето, знае това, а ние не го знаем.

— Е, и какво е всъщност едно духовно същество? Не разбирам съвсем.

— Ние всички сме духовни същества — каза Ларс. — Но просто не го признаваме. Ние сме духовни същества от енергия, които в настоящето се е случило да бъдат във физическо тяло, а Амбрес е духовно същество от енергия, което точно сега не е в тяло. Разбира се, той е високо развит, но пък и ние сме. Разликата е там, че ние не вярваме в това.

През съзнанието ми премина отблясък от това, което ми бе говорил Дейвид. Откъслеци и фрази от статии и книги, които бях чел, се зареяха из главата ми. Саи Баба в Индия бе казал нещо, което изглеждаше същото. Както и духовният водач Кришнамурти. „Ние сме способни на всичко, което съществува — казваха те, — и признаването на нашата привидно невидима духовна мощ ще ускори усъвършенстването ни.“

— Значи ти и Биргита наистина вярвате, че чрез Стуре Йохансен говори истинско духовно същество?

— О, разбира се — отговори Биргита. — Преди всичко, ако той не е истинско духовно същество от високоразвито естество, тогава самият Стуре Йохансен не само е изключителен актьор, но и има в

себе си информация и лечебни методи, които са спасили живота на много хора — както физически, така и умствено. Освен това той казва на хората неща, които са толкова дълбоко лични за тях, че е много трудно да проумееш откъде може да ги знае Стуре. А и никой не може да обясни откъде той самият е получил медицинските познания, които използва за диагнозите. Но всеки човек трябва да носи в себе си вярата. Амбрес доставя също информация от предишен живот, която се оказва толкова позната и близка на хората, че им помага до голяма степен да се ориентират в живота, който водят днес.

Отворих прозореца на колата и вдишах дълбоко.

— Искаш да кажеш, че е възможно да се установи връзка между сведенията от предишен живот и днешните ни отношения?

— Да — каза Ларс, — обаче Амбрес винаги подчертава, че този живот е най-важният, защото иначе ще бъдем обсебени прекалено много от мисли за миналото, вместо да се съсредоточим над настоящето.

— Той винаги ли отговаря на въпроси за предишен живот?

— Не — отговори Биргита, — невинаги. Често пъти като прецени запитвания, той заключава, че му е много по-необходима оценка за настоящето. На други дава доста обширни тълкувания за предишен живот. Зависи от отделния човек.

Помълчах малко, заслушана в разговора на Биргита и Ларс. Те описваха подробно колко е помагал Амбрес за решаването на въпроси и проблеми, които много затормозявали някои от хората, потърсили помощта му. А други ходели просто от любопитство — да видят как действа феноменът контакт с дух.^[2]

— Слушайте — обадох се накрая аз, — може ли да се каже, че такива неща стават често?

— Имаш предвид навсякъде по света ли? — попита Ларс. — Или само тук, в Швеция?

— Не знам — казах аз. — Където и да било, може би.

— Виж, ние имаме много приятели в Америка и Европа, които се интересуват от духовна метафизика. И наистина, общуването с духовни същества чрез транс става нещо все по-обичайно. Изглежда, сякаш колкото повече приближаваме към края на хилядолетието, толкова повече духовна помощ получаваме, стига само да се възползваме от нея.

— Добре, но не са ли някои от тези транс — медиуми фалшиви или измамници? Как можеш да различиш този, който само „играе“, от онзи, който наистина е в транс? — попитах аз.

Ларс се замисли над въпроса ми с вид, сякаш никога не бе разглеждал подобна възможност. Той погледна Биргита. И двамата свиха рамене.

— Не знаем — отговори той. — Но ми се струва, че човек някак си разбира, ако е измама. Материалът, който идва чрез медиума, е твърде сложен или твърде личен, за да може той да „играе“. Във всеки случай човек положително би могъл да открие разликата по резултатите, които сам получава. Ние никога не сме се натъквали на фалшификация, затова всъщност не знаем.

— Има ли много от вашите колеги в рекламната ви фирма, които да са вътре в тези неща? — попитах аз.

— Само няколко са тези, които се интересуват от духовно израстване — отговори просто Ларс. — Ние все пак избягваме хора, които не се стремят поне да бъдат непредубедени, но като нас има мнозина и с тях станахме близки приятели. Хората, които се стремят към разбиране на собствената си духовност, са именно тези, с които можем истински да общуваме. Останалите са ни само познати. Те просто живеят по повърхността на живота, а не вътре в него.

Отново вдишах дълбоко кристалночистия шведски зимен въздух.

— А какво ще кажете за Стуре Йохансен? Какво представлява той извън сеансите? — попитах аз.

— Стуре е дърводелец — обясни Ларс, — и ни най-малко не се интересува от духовния свят.

— Няма ли нещо против да бъде инструмент, когато в същото време би могъл да си изработва своите лавици или нещо подобно? — попитах аз.

Ларс се засмя, когато автомобилът забуксува по заледената улица на Стокхолм.

— Стуре казва, че щом това помага на хората, той напълно му се отдава. Той е добросърдечен човек. Прост, но наистина добър човек.

— А как звучи Амбрес в сравнение със Стуре?

— Понякога е много трудно да разбереш езика на Амбрес — каза Ларс, — защото това е такъв старинен шведски, какъвто би бил за теб библейския английски, фразеологията му е напълно различна от тази

на Стуре, различна дори и от съвременния шведски език. Амбрес казва, че няма език, на който би могъл да изрази някои от знанията, които би искал да ни предаде.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами, когато се опитва да ни научи нещо за измерения или схващания, за които никога не сме и помисляли, той казва, че всеки език сам по себе си е ограничение.

— Извинявай, можеш ли да бъдеш по-конкретен — казах аз искрено, но това, изглежда, прозвуча с недоверие.

Ларс кимна.

— Нашите говорими или писмени езици — каза той, — описват истински само тези измерения, които се отнасят към нашите пет сетива, физическия ни свят. С напредъка на астрофизиката и психодинамиката ние едва сега започваме да осъзнаваме, че ни е нужно да развием език, който се отнася до невидимите за нас светове. Малко по малко ние започваме да възприемаме вълнуващите измерения на това, което ние просто, а понякога саркастично, отнасяме към метафизическия свят. Затова Амбрес понякога доста се затруднява да ни помогне да разберем живота от нефизическа гледна точка.

Затворих очи, докато се возехме, и се запитах като какво ли е да не бъдеш „физически“. Открих, че в мига, когато влизах в дискусии за метафизическото и чуех хората да употребяват думи като „окултно“, „астрално ниво“, „космически вибрации“, „етерична памет“, „душа“, „Бог“ — стандартния речник на учение, старо колкото света, — аз реагирах с нервен присмех, саркастичен смях, подозрителност или направо презрително. Този път не правеше изключение. И все пак исках да науча нещо повече. Исках самата аз да изживея опит като медиум.

Ларс продължи, а аз слушах със затворени очи.

— Всяка наука има свой собствен речник — каза той, — обикновено неразбираем за лаици, да не говорим за нейните загадки, чудотворства, чудеса, които приемаме на доверие. Същото е и с всички религии. Ние приемаме чудесата на науката, без истински да ги разбираме, и ние приемаме на вяра религиозните чудеса. Чудя се защо ние, в Западния свят, толкова трудно възприемаме този цялостен миросглед от опит и мислене, който популярно е известен като „окултно“.

Отворих очи.

— Защото, когато мислиш за „окултното“, ти си представяш тъмни сили, „Бебето на Розмари“ и подобни глупости — казах аз. — А това плаши. Духове на мъртъвци и всякакви неща, които не са много развеселяващи, нали?

Ларс се подсмихна.

— Да де — каза той, — много хора са се възползвали от окултното, за да фокусират вниманието върху тъмната страна на метафизическия свят. Но светлата страна винаги е красива. Можеш да вземеш каквото и да било от природата и да се фокусираш на негативната му страна, обаче позитивната му красота е в състояние да промени живота ти.

Обърнах поглед навътре в главата си. Да, наистина, аз седях в един автомобил в Стокхолм с един мъж и съпругата му, които звучаха по същия начин като Дейвид в Манхатън и Кат в Калабасас, Калифорния. Наистина ли тази работа ставаше навсякъде по света?

Ларс, сякаш чул мислите ми, каза:

— Милиони хора по света дотолкова се интересуват от тази работа, че издържат цяла една индустрия от книги, учения, школи, индивиди и литература от всякакви жанрове, посветени на метафизическите измерения на живота. Във всеки случай аз не бих го нарекъл „окултно“. Бих го нарекъл интерес към духовното измерение на живота.

Ларс и Биргита заговориха едновременно. Те отново подчертаваха как „славно увличащи“ са станали духовните им интереси. Казаха, че от тях те са станали по-щастливи и са обикнали повече хората. Чрез множеството си сеанси с Амбрес те са си създали много нови приятели, които се оказало, че вярват в същите неща. И явно никой от тях не се съмнявал, че Амбрес е истинско духовно същество, което говори от астрално ниво.

Не исках да бъда неучтива, но попитах още веднъж:

— И вие *искрено* ли вярвате, че Амбрес е истинско духовно същество?

Биргита се обърна към мен, а в това време Ларс търпеливо се усмихна.

— Почти невъзможно е това да се обясни на някого, който не е достатъчно ширококомислец, поне за да го приеме за възможно — каза

тя.

Загледах се замислено навън, към предградието на Стокхолм. Питам се колко ли други шведи в техните съвършени като на пощенска картичка домове са се отдали на духовни изследвания. Всеки ъгъл, всяка къща, всяко дърво бяха снежна пощенска картичка. Кожената тапицерия на Волвото на Ларс излъчваше лек свеж аромат. Беше комфортна, модерна, съдържано луксозна кола. Шведските домове бяха модерни и чисти, без никаква претрупаност, но с индивидуалност, мислех си. Швеция има своите проблеми, но някак си изглежда, че навлиза в двадесет и първия век с добре изпитан баланс от социализъм и демокрация. Мислех си дали ще го постигнат с течение на времето. Мислех си, колко ли широко разпространени или дълбоки стават духовните им интереси. За мен беше забележително, че един преуспяващ, влиятелен човек от рекламата ме води на среща с транс — медиум, който общува с духове.

На около десет мили извън Стокхолм навлязохме в нещо, което изглеждаше като изискан, тих жилищен квартал. На всеки ъгъл имаше очарователни лампи със старинен вид. Пясъчни площадки и люлки украсяваха полянката пред всички къщи, построени съвсем еднакви, но придобили индивидуалност от различните саксии с цветя, снежни човеци и декорации, които всяко семейство само си беше избрало.

Ларс спря автомобила и слезе. Огледах привидно еднообразния квартал.

— Знаеш ли — казах аз, — сигурно поне веднъж в седмицата бих влязла по грешка в нечий друг дом. Това някак си те заставя да се вглеждаш по-внимателно в индивидуалността на всяка къща, за да не бъркаш.

Ларс се усмихна. Двамата с Биргита ме поведоха към една къща и позвъниха. Отвътре долетя бодър женски глас и скоро една закръглена, розовобуза жена отвори вратата и ни поздрави с поток от шведски.

— Това е Турид — каза Ларс. — Извинява се, че не говори английски. Гледала е филмите ти и е много щастлива, че искаш да се срещнеш с Амбрес.

Турид ни въведе в гостната, която изглеждаше като шведски вариант на едно селце в долината Сан Фернандо: ниска, модерна кушетка, лавици с книги, копринен лампион, който виси над модерна

масичка за кафе от полирано дърво. Около масата бяха насядали хора. От вази по масата се разстиляше зелен бръшлян.

— Стуре сам е направил всичките дървени мебели — каза Ларс.

Турид ме представи на останалите си приятели като Шърли, а Ларс превеждаше. Тя изобщо не спомена фамилията ми. След приветливите закачки на входната врата, то изглежда, повече не я интересуваше.

— Стуре си почива — каза тя. — Всеки момент ще дойде от спалнята. — Покани ни да седнем и да си вземем бира и сирене, които бяха сервирани на ръчно изработената масичка.

И тримата лакомо нагънахме от сиренето и едни сухи шведски бисквити.

— Стуре и Турид са посветили сега живота си да помагат за общуване с духове — каза Ларс. — Турид се притеснява, че Стуре може да изчерпи енергиите си от контактите в транс, но пък и двамата желаят да помагат на колкото е възможно повече хора.

— Защо? Искам да кажа, това означава ли, че Стуре напълно е изоставил работата си като дърводелец?

— На път е да го стори.

— Тогава откъде изкарват пари, за да живеят?

— Хората им оставят, колкото преценят за нужно, според това, което са научили от сеансите.

Та ето че се намирахме при този шведски дърводелец, който внезапно открива, че през него говори гласът на дух, и се отказва от нормалния си живот, залавя се с желание да помага на хората, като предоставя себе си като инструмент за трансляция на духовна същност, почти както Едгар Кейс. Дали нещо подобно не е станало и с Мойсей и Авраам, с някои от древните пророци, за които се говори в Библията? Не се ли случваха днес същите неща, които са ставали тогава — само че в модерни условия?

— Защо правят това, Ларс? — попитах аз.

— Ами, те не знаят. Просто чувстват, че трябва. Те съзнават, че светът отива на зло и чувстват, че това е начин да се предаде духовно знание, за да се предотврати този ход на човешките действия. В интерес на истината и аз така чувствам нещата. Слушаме какво казва Амбрес и това промени отношението ни към живота. Аз мога да взема

по-положителни и състрадателни решения, щом зная повече за предназначението ми като човешко същество.

Останалите хора разговаряха тихо помежду си, като си взимаха от сиренето и пиеха бира. Някои разказваха случки от живота си. Други обсъждаха духовни истини, които смятаха, че не разбират напълно.

Вдигнах поглед. Стуре идваше тихо в стаята. Беше висок към метър и седемдесет и пет, снажен, як, със стабилна походка и спокоен, овладян глас. Изглеждаше много стеснителен, но когато Ларс ни представи, ръкостискането му беше силно. Той ме поздрави на шведски. Лицето му беше изключително приветливо. Той беше на около тридесет и пет години. Постоя, докато се поздравяваше стеснително с останалите си приятели, после Турид посочи, че двамата трябва да седнат. Те седнаха един до друг на столове с твърди облегалки, а на масата до Турид имаше чаша вода.

— Трябва да започнем веднага — каза тя с извинителен тон, — защото по-късно имаме да се видим и с други.

Тя тихо угаси осветлението и запали свещ на масичката в средата на стаята. Стуре седеше безмълвно, явно подготвяйки се да релаксира.

— Нека постоим няколко минути в мълчалива медитация — каза Турид.

Всички кимнахме и зачакахме Стуре да навлезе в подходящото за контакт състояние, за да се яви Амбрес.

Докато стоях в полумрака на мъждукащата светлинка на свещта, се запитах какво ли би помислил Джери, ако ме видеше. Мисълта за него ме преследваше и аз умишлено се концентрирах над свещта. Хич ме нямаше да участвам в нещо групово, обикновено предпочитах да върша нещата си насаме, по мой собствен начин и в мой собствен ритъм. Но в толкова много от книгите, които съм чела, изглежда, колективната енергия помагаше на всекиго повече, отколкото собствената му индивидуална енергия. Всеки актьор или оратор положително има представа за енергията на публиката. И всеки, който е имал публика на живо, е усещал и споделял тази общност на чувството. Всъщност книгите говореха, че положителната колективна енергия явно е много по-силна, интензивна, ползотворна и изцелителна за усилията на всеки един, от духовна гледна точка. И в

момента започнах да изпитвам чувството за единение с останалите в стаята.

Изминаха около десет безмълвни минути. Магнетофонът ми тихичко бръмчеше до мен. Ларс седеше над магнетофона. Той ми напомни пак, че ще му е трудно да превежда бързо старинния шведски език. Но щял да се помъчи да смогва.

Погледнах Стуре. Той стоеше неподвижно, дишаше дълбоко, но спокойно. Очите му бяха затворени. Ръцете бяха отпуснати неподвижно на яките му бедра. Къдравата му кестенява коса бе подстригана точно до ушите. Осъзнах, че се фокусирам над дребните подробности. След около петнадесетина минути той започна леко да потрепва... потрепваше така, сякаш през него преминава ток под високо напрежение. Турид хвана ръката му, сякаш го заземяваше с физическото докосване. Тя се усмихна. Ларс прошепна на ухото ми:

— Заради електромагнитната енергия на духа на Амбрес Стуре се нуждае от земната енергия на Турид, за да неутрализира тялото си. Затова имат нужда да работят заедно.

Внезапно тялото на Стуре се изопна и просто като че ли се вкочани. Очите му се отвориха. Главата му се вирна напред и на едната страна. Цялото му тяло се тресеше и когато престана, той отвори уста и произнесе нещо с гърлен глас на шведски. Гласът нямаше нищо общо с гласа на човека, когото преди малко ми бяха представили. Ларс се наведе към мен и прошепна:

— Амбрес казва „Поздравления“ и е щастлив, че сме се събрали заедно. Той се представя и ни обяснява нивото на духовна енергия в стаята.

Не знаех какво да мисля. Исках да прекъсна Ларс и да го попитам как този Амбрес може да постигне такива енергетични нива, но преди да задам какъвто и да било въпрос, сеансът вече премина в диалог между Амбрес и хората, които бяха дошли да научат нещо от него.

Ларс превеждаше бързо, колкото можеше. После забелязах, че повечето от присъстващите не се интересуват как ставаше това. Те вече бяха приели този процес. Интересуваше ги единствено да „научат“ това, което Амбрес предаваше. А по въпросите им личеше, че не се интересуват от информация за предишен живот или за нива на

енергията. Те задаваха на Амбрес въпроси за началото на Сътворението!

Ларс се стараеше да смогва с превода. А аз се опитвах да следя какво става. Амбрес говореше бързо, но обмислено. Казах Амбрес, защото се „усещаше“ като Амбрес. Усещах със сигурност, че Стуре няма нищо общо с това. Той беше само нещо като телефон, чрез който говореше някакво духовно същество. Всъщност аз „усещах“ характера, хумора, старинния ритъм на мисли на този дух, наречен Амбрес. Той жестикулираше, смееше се, излагаше стегнато същността на нещата, наблягаше на нещо със собствената си енергия, а не с енергията на Стуре. Или така поне аз го „усещах“. Гърбът му беше изправен и достолепен, по нищо не приличаше на обикновените движения на тялото на човека, когото бях наблюдавала преди половин час.

Ларс превеждаше в сбит вид посланията на Амбрес, който описваше Бог като Интелигентност. Той описваше първите движения на Божията мисъл и сътворението на материята. Описваше раждането на светове, и на светове в световете; на вселени, и на вселени във вселените. Описваше Божията любов към творенията му и нуждата му да получава любов, изразена в „чувство“. Описваше потребността на Бога да създаде Живота.

Виждах какво имаше предвид Ларс, като говореше за ограниченията на езика, и се улових, че се вживявам в това как се чувства Амбрес под това бреме — ограниченията на земния език!

Изминаха около два часа. Ларс продължаваше да превежда в обобщен вид. Амбрес премина от възхода и разпадането на цивилизацията към създаването на Хеопсовата пирамида, което явно имаше голямо значение, и която той описа като „библиотека в камък“. Усещах някак си в образи това, което казва. Останалите в стаята задаваха въпроси на шведски, а Амбрес съобщи, че е разбрал за присъствието на други „същества, които говорят само на «друг език», но той самият бил древен швед и дори да можел да говори «други езици», «инструментът» нямало да може да го стори с лекота. Това би изсмукало твърде много енергия от него, заради напрежението да образува думи на език, от който нищо не знае“.

Дори при грандиозното му описание за началото на Сътворението този дух Амбрес, изглежда, имаше представа от чувство за хумор на човешко ниво. Чудех се колко ли отдавна той е бил човек и

дали *изобщо* е бил, обаче сеансът течеше далеч от моите светски въпроси. Усещах само, че всеки от присъстващите бе много по-напреднал от мен. Седях и се мъчех да попивам всичко, което става.

Амбрес-Стуре ставаше и крачеше из стаята с устремна походка. Нямаше нищо общо с вида на Стуре, когото видях в началото. От време на време се смееше дълбоко и правеше шеги, за да изостри вниманието. Отиде до един скициник, закачен на стената, и почна да рисува диаграми, космически геометрични чертежи и спирали, за да направи описанията си по-графични. Задаваше на групата въпроси, сякаш беше учител, който води учебен час. Всички бяха увлечени и възбудени, понякога бъркаха по някои основни моменти и той търпеливо ги обясняваше отново. Няколко пъти посъмбри един, който явно не си беше направил домашната работа. После отново седна близо до Турид.

— Инструментът губи енергията си — каза Амбрес. — Сега трябва да ревитализира.

Добави, че се надява да се срещне отново с нас. Каза, че трябва да се грижим един за друг. Тогава отправи молитва на древния си език, за да благодари на Бога за възможността да му служи.

Стуре потрепери. Електрическият заряд, познат като Амбрес, изглежда, напускаше тялото му. Турид бързо пхна чаша вода в ръцете на съпруга си. Стуре я изпи на един дъх. Той бавно се върна към собственото си съзнание и стана прав.

Огледах се наоколо, чудейки се какво да мисля. Гостите разговаряха тихо помежду си, попитаха ме дали разбирам достатъчно шведски, за да проумея какво става, и аз отговорих да, като не исках да призная, че за самия процес ще ми е нужно време да го проумея, да не говорим за информацията. Но те все пак разбраха и казаха, че щом веднъж съм го намерила за приемливо, то ще ми окаже благотворното си въздействие.

Благотворно въздействие? Само това стигаше, за да ми се обърка мозъка. Радвах се, че поне бях чела нещата на Кейс преди да дойда. Отидох при Стуре.

— Благодаря ви — казах аз. — Надявам се, че сте добре. Никога не бях виждала подобно нещо.

Стуре разтърси ръката ми, докато Ларс превеждаше. Той изглеждаше уморен, но спокоен. Очите му бяха бистри и приветливи.

Той каза, че се надява да съм научила нещо от Амбрес, каза, че би искал някой ден сам да говори с него и леко сви рамене, сякаш не разбираше какво всъщност става. Поразена бях от откровената му простота. Турид обгърна с ръка раменете ми.

— Амбрес е велик учител — каза тя. — Толкова се радвам, че можахте да го чуете. А сега Стуре има нужда да си почине.

Поведе ни тримата с Ларс и Биргита към вратата и каза, че може утре да си поговорим, ако аз искам.

Казахме на всички лека нощ и си тръгнахме. Навън валеше сняг. Снежният човек на пясъчната площадка беше станал почти безформена фигура, изваян отново от пресния сняг, докато съседските деца спяха.

Тримата вървахме под бялото небе към автомобила.

— Какво мислиш? — попита Ларс.

Искаше ми се да кажа нещо дълбоко.

— Изглежда, ми е нужно време да го обмисля — измъкнах се аз. — Знаеш ли, почвам да добивам чувството, че по някакъв начин съм била водена, за да дойда тук. Такива неща се случиха напоследък, че не мога повече да смятам това за случайни съвпадения. Струва ми се, че някак си е било *предвидено* да дойда в Стокхолм.

Ларс и Биргита се усмигнаха и ме поведоха през падащия сняг към колата. Повече не говорихме нищо.

После, докато пътувахме за Стокхолм, всеки от нас потънал в своите мисли, аз размишлявах за нишката от „съвпадения“ в живота ми. Съзнавах, че почвам да долавям някакъв предопределен план, който се разгръща според собственото ми осъзнаване и воля да приема това, за което бях готова. Като че ли събитията и случайностите бяха готови да се случат, ако им позволя. Времето зависеше от мен, обаче тяхната неминуемост изглеждаше зафиксирани и предопределени. Изненадах се от това, което мисля. Никога не бях вярвала в такива неща. Въпреки това стегнатата последователност от стечения на обстоятелствата в отношенията ми с Джери, самата им природа, основана на земни провали, политически реалности и негативни препятствия, съвпадащи (пак тази дума) с бавното ми приятелство и разбирателство с Дейвид, с неговата духовна гледна точка — всичко това с голяма сила ме заставяше да осъзная някакви други измерения.

Изглежда, аз бях наполовина земен наблюдател на двойна действителност. И усещах, че постепенно развивам разбиране на двете гледни точки, които, изглежда, представляват двойствеността на живота — житейската Земна действителност и Космическата духовна действителност. Може би и двете бяха необходими за човешкото щастие. Все повече и повече ми ставаше ясно, че да наречеш една гледна точка единствената „истинска действителност“ беше нещо ограничено, предубедено и вероятно погрешно. Може би всички човешки същества са Разум, Тяло и Дух, както са се опитвали да ни кажат великите древни личности. Това е било тяхното завещание. Може би аз ще трябва да го науча *отново*.

Сбогувахме се с Ларс и Биргита и им казах, че ще поддържаме връзка.

[1] Метод, който придава особено значение на органичното или функционално отношение между частите и цялото. — Б.пр. ↑

[2] В много западни страни терминът се използва на английски — *spiritual channelling* — буквално: духовно настройвам, предавам, приемам на канал; лицето, което служи като медиум, се нарича channel. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 11

„Има един принцип, който е невъзприемчив към всякаква информация, невъзприемчив към всякакви доводи, който не престава да държи човека във вечно невежество; този принцип е презрението, недопускащо изследването.“

Хърбърт Спенсър

Когато влязох в стаята си в хотела, телефонът звънеше. Вдигнах.

— Здравсти — обади се Джери. — Как си?

— Добре — отговорих.

— Извинявай, че се забавих няколко дни.

— Няма нищо. Знам, че си зает.

— Да.

— Как се чувстваш?

— Снегът по дърветата е рай.

— Да — казах аз. — Сигурно е красиво в провинцията.

— Жена ми пристигна от Лондон.

Усетих дъхът ми да спира. Не знаех какво да кажа. Чувствах се парализирана. Дали е знаел, че тя ще идва? Или я бе помолил да дойде?

— Ало? — повика той.

— Да. Тук съм.

— Ами... — каза той. — Ще мина по-късно.

— Да, добре. Тук съм.

Всичко се завъртя пред очите ми. Стана ми лошо, ядосах се. Усецах стомаха си, като че ли в него бе зейнала дупка. Запитах се какво ли биха предписали за такъв момент Едгар Кейс или Амбрес и се опитах да насоча съзнанието си към спокойно и духовно пространство. Не можах. Реших, че и двамата са пълна глупост, когато

опреше до това да изживяваш земната действителност. Все пак успях да се засмея над вулгарността на мислите си.

Когато Джери дойде, аз се бях затворила в себе си. Не можех да общувам. Любихме се, но аз се страхувах. Той не каза нищо — нито за пристигането на жена си, нито за моята реакция. Аз също.

Попита ме дали според мен косата му миришела на парфюм. Напомних му, че не употребявам никакъв парфюм и то от месеци насам.

Когато отворих банята да попитам трябва ли му нещо, видях едрото му тяло свито във ваната в ембрионална поза, къпеше се и гледаше така, сякаш още не се е родил.

Следващите две денонощия не дойде.

Започнах да пиша. Написах всичко, което изпитвах.

Пишех, докато ми се завъртеше главата. Преживявах отново всичко, което се бе случило. Пишех, за да го проумея. Пишех, за да реша какво да правя. Опитвах се да се придържам към това коя съм, какво искам, какво мисля да правя със или без Джери. Пишех, за да се опитам да проумея себе си. Пишех за живота си, мислите си и въпросите си. Пишех дни наред.

Позвънеше ли Джери, казвах му, че пиша. Той беше доволен, че правя нещо. Така се чувстваше по-малко виновен, че не може да бъде с мен. Казах му да не се притеснява. Аз съм човек, който винаги ще намери какво да прави. После почнах да се чувствам гузна, че пиша отчасти и за него, а не му го казвах.

На шестата вечер той си бе свършил работата около девет и половина, обади се и каза, че му се иска да дойде при мен, но смята, че трябва да си отиде вкъщи, при жена си. Съгласих се.

Тази вечер писах до късно, на сутринта станах в шест часа и продължих отново. Изобщо не излязох от хотелската стая. Пишех какво изживявам и чувствам, нещо като разширен дневник, начин да разговарям със себе си.

На следващата вечер той дойде. Похапнахме и поговорихме. Той изяде едно киви и пъпеш. Носеше тясна тюркоазена вратовръзка, подарък от градчето, което бе посетил предишния ден. Косата му падаше по челото, докато размахваше ръце и загребваше въздуха. Не направих никакво движение към него.

Прекоших стаята, за да му наля още чай. Той протегна ръка, спря ме и ме притегли към себе си. Стоях неподвижно. Бавно и с нежна деликатност той целуна очите ми, брадичката, косата и накрая устните ми. Обви ръце около мен. Моите бяха отпуснати покрай тялото. Той се притисна към мен. Аз стоях неподвижна.

С нещо като закачлива увереност той ме поведе към спалнята. Не исках да отида. Той беше поел инициативата, а аз не бях сигурна дали искам. Сложи ме на леглото и ме зацелува дълго и дълбоко, сякаш изпробваше собственото си право да вземе каквото иска. Отвърнах, но без енергичност. Той изхлузи дебелия ми вълнен пуловер и докосна тялото ми. Ръцете му обикаляха навсякъде по мен.

Той разкопча панталона ми и го събу. Ръцете му се обвиваха около мен, под мен. Той се пресегна, взе главата ми в ръце и изви косата ми.

— Обичам те — каза той.

Мълчах.

— Казах, че те обичам.

Не казах нищо.

Тогава, като отприщен бент, той завика:

— Обичам те, обичам те, обичам те...

Лежахме, докато нещо като действителност доплава отново във фокус.

Той седна и погледна над мен към прозореца. Лицето му изглеждаше старо сто години, сякаш разумът му се беше сцедил от него и се беше събрал в бузите. Той върна поглед към мен.

— За какво мислиш? — попита ме той. За първи път ме питаше какво мисля.

— Мисля си колко нереално е всичко това — отговорих аз. — Стоях в тази стая и гледах как един влекач обикаля в кръг да разчупва леда. Наблюдавах шест пласта сняг да покриват тротоара долу. Ядох шведски бисквити с масло, и нищо друго. Писах и писах и писах, докато ме заболеше ръката. Аз самата се превърнах в мебелите, килима и студения въздух. А сега ти си тук. Ти си тук и това е толкова нереално за мен.

— Може би това, което правим, е по-реалното — каза той.

— Да, може би — казах аз. Разтърсих глава, за да се върна към нормалното. — А сега ти трябва да се върнеш към твоята нереалност.

Той стана и тръгна да си вземе душ. Останах да лежа на леглото. Той се извърна и дотича в спалнята.

— Обичам те — каза той.

Задържах го в прегръдката си.

— Благодаря ти — казах аз. — Благодаря.

— Но още не мога да разбера защо. Още не мога да разбера защо съм ти.

— Нито пък аз — отвърнах. — И всъщност по-голямата част от всичко това не го разбирам.

Той поклати глава.

— И повече от всичко друго — каза той, — искам отново да прекарам с теб една цяла нощ.

— Струва ми се, че това е защото точно сега не можеш — казах аз.

— Не, аз самият по-добре знам.

Той кимна сериозно. После стана. Този път стигна до банята. Върна се мокър и замръзнал. Избърсах го с хавлията. Той ме притегли към себе си и ме притисна силно.

Изсуших косата му със сешоара, докато си обуваше чорапите и обувките.

След като се облече, обсъдихме плана му за следващите два дни. Той имаше събрания и пресконференции.

Казах му, че трябва скоро да се връщам в Америка. Той съобщи, че няма да можем да се видим на следващия ден, бил пренатоварен. Казах добре, няма значение.

Той си сложи палтото и кожените ръкавици и тръгна към вратата. Вместо да мине през нея както винаги, той се обърна и каза:

— А как ти върви писането?

— Добре — казах аз. — Добре. Само още не съм сигурна накъде отивам с това.

Той ме погледна.

— Може пък просто да се изпари — каза той. Думите му някак изплюяха във въздуха. Не знаех какво има предвид, а може би знаех.

Той ми смигна, каза „Чао“ и затвори вратата зад себе си.

Изпаднах в дълбоко объркване. После ме обхвана чувство за вина... и после нещо като двойно виждане. Отново не знаех какво е

действителното. Ненавиждах това чувство. Най-лошото, което можеше да ми се случи, е неяснота на емоционалния ми хоризонт.

Започнах пак да пиша — нямах с кого да разговарям, освен със себе си. Със себе си.

Чувствах всичко като илюзия. Илюзия ли беше? Дали физическата действителност е само това, което аз *мислех*, че е? Един обикновен ден от живота на всеки човек беше просто серия от сценични действия; ние изпълняваме това, което мислим, че чувстваме. Шекспир го е казал. Може би целият живот е една сцена и ние сме просто актьори на тази сцена и изпълняваме ролите си. Дали е мислил за прераждане, когато е писал това? Така че, ако днес е изпълнение, дали вчера е било илюзия? А утре?

Може би Джери, нашите срещи, моята работа и нашият свят утре дори няма да ги има. Или пък може би това, което ме влудява, бе упорството да определя действителността във физически термини. Може би истината беше, че всяко нещо е реално на всяко ниво, защото всичко е относително и всичко трябва да се вземе предвид. Може би ние обичаме, смеем се, работим и играем в несъзнателното усилие да си напомняме, че *трябва* да имаме *цел* извън тази действителност. Ако тази цел е реална, тогава всеки от нас не използваше ли някого друго за отскок, за да определи по-ясно собствената си цел? Не използваме ли другите, които обичаме, просто за да изпробваме собствените си потенциални възможности, нашите невидими способности да стигнем до някакво определение на самите себе си? Търсехме ли в друго време източника на нашия смисъл? Или наистина сме се познавали преди? Дали Джери и аз не изкупвахме всъщност някаква друга връзка, която е останала неразрешена в друг живот? Ако това беше така и ако по някакъв начин успеем да го разберем, може би тогава повече няма да имаме нужда един от друг. Дали това не е последната шега? Може би това беше дълбок повод за хумор. Може би целият живот е колосална космическа шега, защото ще продължи в собствената си посока, независимо от това какво ние правим или не правим. Може би ние просто трябва да се смеем по целия си път до края, защото може би краят е все пак едва начало. Може би е истина, че цикълът ще започва отново и отново, докато го проумеем. Това наистина не е никак лошо.

Тогава наистина няма защо да се страхуваме от смъртта. Ако изобщо няма смърт, тогава животът е шега с нас. Затова трябва да се смеем през цялото време, докато „отработваме“ пътя си към нашата цел.

Джери ми ставаше по-ясен. Докато пишех за него, разбирах нещата по-обективно. Започнах да съзирам ролята му в моя живот с по-голяма яснота. Вече не изпитвах такова постоянно напрежение от неговото или моето объркване и почнах да мисля, че каквото и да сме означавали един за друг в предишните си животи, то е имало смисъл, имало е скрита цел. В схемата на неговия живот и в схемата на моя, тази цел сега може би не е толкова ясна, но може би скоро ще стане.

Пишех така, сякаш разговарях със себе си. Часовете се сливаха един с друг. Изобщо не излизах от хотелската стая. Почнах да се уморявам от стените. Знаех наизуст всеки кръг на корабчето, което разбиваше леда всеки ден долу под прозореца ми. Забелязвах как дните ставаха по-дълги след всяка снежна буря. И сега, в края на поредната седмица, градът под мен лежеше застлан в бяло, докато мрежица нов сняг го правеше дори още по-бял.

Излязох да се разходя в снега. Трябва да съм вървяла пет мили... през града, през зоопарка, като разпръсвах с нозе купчините бял снежен крем около себе си. Слънцето грееше ярко и свежо. Имах чувство, че мога да доловя дишането си в тишината на цели мили напред. Три сърни ме гледаха като минавах покрай тях, затъвайки до глезените в снега, който тихо скриптеше. Обърнах лице към слънцето. Прелетяха пет бели лебеда. В далечината вървеше един мъж и пушеше лула.

Докато вървях, Джери тихо се носеше във въздуха с мен. Той беше като този въздух, тази страна, тази природа. Това беше пастелна природа — не беше нацапана с крещящи цветове или акценти. Тази среда сякаш забулваше намеренията си, сякаш истинският ѝ смисъл беше скрит. Тя не посягаше към теб — лежеше си почти сякаш в очакване ти да я откриеш, да я докоснеш, да я обходиш и разбереш. Тя всъщност не се страхуваше от себе си, както може да се помисли отначало. Не, тя просто си чакаше; поради дългото ѝ, безмълвно търпение новодошлите може да се почувстват отблъснати, със затворен достъп за сливане с нея. Но това нямаше да е справедливият отговор. То не би дало възможност на вгълбеното спокойствие да излезе от себе си.

И може би така е и с хората.

Да изпиташ емоционален глад поради липсата на пълна яснота и видимо общуване означаваше да отречеш вътрешното богатство на мълчаливото общуване. Наистина, мълчанието вероятно можеше да бъде и още по-пълно, но ако се чувствах жертва на не-общуване, това си беше мой проблем, защото сигурно всъщност не беше така. През живота ми аз бях свикнала на бурно общуване. Това, което изживявах сега, бе вгълбено общуване. Трябваше да открия какво имаше вътре в мен, това предстоеше и на Джери.

Разхождах се целия ден и се върнах тъкмо навреме, за да видя по шведската телевизия Джери да обсъжда икономическите проблеми на Третия свят.

Бях чувала всичко това и по-рано, но сега гледах внимателно. Той излагаше уверено и силно предложенията си за разрешаване на проблемите. Зачетох „Хералд трибюн“ и очаквах обаждането му, когато чух хотелската врата да се отваря.

Той имаше вид, като че ли през целия път е тичал. Беше просто останал без дъх, с премръзнало лице, веждите и миглите му искряха от разтапящи се снежинки. Бързо го целунах. Той още беше с приповдигнат дух, оживен и нетърпелив да чуе какво мисля за явяването му по телевизията. Разговаряхме за това как той вече се научава да оркестрира личностното си присъствие по телевизията. Той изяде две бисквити с шоколад и изпи изстиналия чай. Разговаряхме за Джими Картър, за Китай и за ваниететното шоу, което се надявах да направя в Пекин. Говорихме за всичко под слънцето, но главно неща, които се отнасяха до мен. Реших, че е време да запозная Джери с нещата, които ми се случваха — *ни* се случваха, — и нещата, за които пишех (той не беше ме попитал).

— Джери? — храбро почнах аз.

— М-да...

— Не си ли любопитен за какво пиша?

Той се изненада.

— Да — каза той. — Разбира се.

— За нас — продължих аз и като забелязах грижливо прикритата тревога на лицето му, продължих: — В известен смисъл.

— В какъв смисъл?

— Виж, напоследък ми се случват цял куп странни неща, поне откакто се срещаме с теб. Едно през друго разни случайни стечения на обстоятелствата ни тласкат един към друг. Има и една сила на притегляне между нас, която е нелогична в нашите обстоятелства. И ти, и аз знаем, че това е много повече от нещо просто физическо, но *защо*? През цялото това време с теб аз имах онова чувство за предишно познаване. Джери, кажи ми откровено — ти нямаш ли чувство, че си ме познавал отнякъде по-рано?

— Боже господи! Не те разбирам. Във всеки случай каква разлика би имало?

— Ами, може би ако успеем да узнаем какво сме били преди, ще се ориентираме какво бихме били сега.

Той си пое дълбоко дъх.

— Скъпа, ти си била сама прекалено дълго в тази стая...

— Не, по дяволите! — Внезапно ме изкара от търпение. — Не се дръж така снизходително! Аз просто искам да *говорим* за това. Не съм превъртяла, не съм побъркана, не съм глупава. А явно има на този свят много, безброй повече неща, отколкото ти желаш да знаеш.

Той направи кисела гримаса.

— Добре де, това може да е вярно в известен смисъл — каза той. — Но ти какво по-конкретно имаш предвид?

— Прераждането първо на първо.

— Нямам нищо против прераждането — то е чудесно за тези, които имат нужда от него.

— Джери, не ти говоря за гладуващи селяни. Има толкова много хора от горе до долу по социалната и интелектуалната стълбица и през всички времена, които вярват в прераждането. Но аз по-конкретно говоря за *нас*.

— О, за бога! Ако ти предполагаш, че наистина сме живели заедно в някакъв предишен живот, какво от това, Шърли? По дяволите, каква разлика има, щом така и така не можем да си спомним?

— Ами може и да има някаква разлика, ако успеем да научим това чрез контакта. — Съзнавах, че подхващам всичко погрешно.

— Какъв контакт, по дяволите?

— Искам да кажа — преглътнах, — общуване с безтелесни духове чрез „канал“ — хората непрекъснато го правят, за да научат най-различни неща.

Джери изглеждаше втрещен, а после много загрижен.

— Шърли, да не би да си ходила на медиуми?

— Няма защо да го произнасяш така, сякаш е мръсна дума — казах аз.

— Не, не! Разбира се, че не искам да прозвучи така. — Той си пое дълбоко дъх. — Права си, трябва да поговорим за това. С какво по-точно се занимаваш?

С чувство за вина, сякаш оправдавайки се и поради това ядосана на себе си, аз му разказах за Кат и Амбрес, за Едгар Кейс, за книгите, които чета. Той слушаше мълчаливо, докато бавно му разказвах. После за моя изненада ме изгледа смутено.

— Джери, какво мислиш? — попитах го аз.

Той поклати глава.

— Не зная какво да ти кажа — промърмори той. — Мисля, че просто не можеш да се отнасяш сериозно към това.

— Защо не?

— Ами, за бога, не е ли очевидно? Тези медиуми са разни психопати или врачки, които измъкват глупости от собственото си подсъзнание. Иначе казано, хващат те. Надявам се, не вярваш, че те наистина общуват с духове?

— Те не *общуват*. Те просто препредават — дори не си спомнят какво е било казано.

— Каквото и да правят, то е пълна глупост. Правят го за пари, експлоатират лековерни хора, които искат да им се каже някаква сладникава глупост за умрели роднини или други проклетни работи.

— Едгар Кейс не е взимал пари, давал е добри съвети и те не идват от подсъзнанието му, защото той няма медицинско образование.

Джери ме погледна безпомощно.

— Защо, за бога, трябва да навлизаш в такъв сорт неща? — попита той отчаяно.

— Просто се опитвам да намеря обяснение за нас — казах аз — или може би за себе си. Почвам да си мисля, че за нас не бих могла да намеря...

— Надявам се, че няма? Виж, скъпа (той толкова рядко употребяваше ласкателни думи, а в този разговор го направи два пъти — наистина трябва да беше объркан), ти наистина не бива да продължаваш с тези неща. Мисля, че от това едва ли ще спечелиш

нещо. Деветдесет процента от тези хора са шарлатани и всеки го знае — всичките ти приятели ще помислят, че си откачила. А бог знае какво би си помислила публиката, ако това изобщо излезе.

Интересно, той беше загрижен за образа ми пред публиката. Мисля, че е логично да се загрижи, защото самият той постоянно отдаваше значение на собствения си образ. Но той още не бе размишлявал над възможностите на света, които аз изследвах; това бе нещо напълно извън неговото познание, той не можеше да го види, не можеше да признае възможната обосновааност на съществуването му.

— Какво искаш да кажеш с „ако това изобщо излезе“, Джери? Нали аз именно затова пиша.

— Няма да го сториш — глухо каза той. — Не и да го публикуваш.

— Защо *не*? — Неговата непреклонност ме тласкаше към фалшива позиция, защото всъщност, поне до този момент, няха никакви намерения за публикуване.

— Защото всеки интелектуалец, когото някога си познавала, всеки човек, дори с половин мозък, ще те разкъса на парчета. — Той спря, заплел се и нещастен.

Забавно беше любезното му предположение, че *всички* интелигентни хора ще споделят неговия възглед, и бях затрогната от явната му загриженост за мен. Но неговото обезкуражаващо отхвърляне на всичко, за което говорех, явно изключваше понататъшното обсъждане — ако изобщо бе имало някакво! Облегнах се напред и промърморих:

— О, по дяволите всичко — и го целунах по носа. — Топъл е — казах аз.

— Какво е топло?

— Носът ти. Беше студен, когато дойде.

Той пипна обещите ми и отметна назад косата ми. Коленичих до него. Той вдигна лицето ми и наред думата ме целуна по очите. Вдигна ме към себе си и като ставах, леката материя на робата ми се надигна във въздуха и се спусна върху телата ни. Той проследи с поглед движението ѝ и леко въздъхна. Така и не се съблякохме. Любихме се, както водехме живота си — удоволствието скрито от погледа.

Наведох се над него. Той целуна очите и шията ми.

— Утре ли заминаваш? — попита той.

— Да — отвърнах. — Трябва да тръгвам.

— Обичам те повече, отколкото мога да изразя — каза той.

Изпитах чувство, че изпадам в печалното преддверие на ада.

— Кога мислиш, че ще можем отново да прекараме една цяла нощ заедно? — попита той.

— Ами, сега е януари — казах аз, — какво ще кажеш за септември, когато вече са отминали изборите ти?

Той вдигна ръка и закривайки лице, сподави едно възклицание.

— Е, ще поживеем, ще видим — казах аз.

— Трябва да ставам вече — каза той. — Иначе ще изпадна в прекалена меланхолия, за да го понеса. Къде ще бъдеш?

Казах му, че не знам. Ще пътувам.

Той понечи да стане, но се възпря. Огледа телата ни и каза:

— Това твое следващо движение май ще бъде невъзможно. Ние сме един човек, ще знаеш.

Усмихнах се. Той ме вдигна нагоре над себе си и стана.

— Това беше една изключително сложна маневра, нали?

— Не толкова сложна, колкото сме ние.

Когато зацапука към банята със свлечени около глезените панталони, не можех да повярвам, че искаше да стане министър-председател.

Като се върна, аз още бях на дивана. Той погледна надолу към мен и каза:

— Прекрасна си. Наистина си прекрасна.

— Кога ти е рожденият ден? — попитах аз.

— Във вторник, откъде знаеш — изненада се той.

Отговорих, че просто такава чувство имам.

Той каза, че заместник-лидерът на партията му имал рожден ден на същата дата и ще бъде ужасно разочарован, ако Джери не се върне в Англия да му помогне за празнуването.

— А няма ли да честваш *твоя* рожден ден? — попитах аз.

— Това няма значение — отвърна той.

Сграбчих ръцете му и ги разтърсих.

— Нямало значение ли? Джери, питам те за твоя рожден ден! — После млъкнах. Спрях се насред мисълта.

Той се обади.

— Да?

— Нищо — казах аз.

Направих му няколко снимки с моя Полароид и светкавицата. Той ги изтърпя и после полюбопитства да види как изглежда. Изображението бавно се проявяваше в цвят.

— О, ужасно изглеждам — каза той.

Аз разтърсих леко ръката му.

Той се втурна към хола за палтото и кожените си ръкавици. Сложи ключа от стаята ми на масичката, взе си куфарчето и с по-устремна походка от всякога се насочи към вратата. Стоях неподвижно, без да го последвам. Той отвори вратата и се обърна да ме погледне, сякаш запечатваше в паметта си как изглеждам.

— Наистина си красива — каза той и излезе.

Изтичах до вратата и заключих. Когато се върнах в хола, видях, че си е забравил очилата.

Изтичах до коридора и подсвирнах. Чух стъпките му да се връщат. Докато си взимаше очилата от мен, той попита:

— Кога е твоят рожден ден?

— На двадесет и четвърти април — отговорих аз.

Той кимна, сякаш да каже, че това е още една дата в бъдещето, която ще очаква. После каза:

— Какво мислиш, че е общото помежду ни?

Въздъгнах и отметнах с пръсти кичура над очите му.

— Аз знам — каза той. — За да достигнеш плода на дървото, ти трябва да се изкатериш на клона.

Той ме погледна в очите и си тръгна. Не се обърна назад. Аз влязох в стаята и затворих вратата.

Запалих цигара и отидох до прозореца към залива. Отворих го, издухах дима във въздуха и гледах как се смесва с мъглицата от дъха ми в зимния въздух. Снегът сега валеше обилно.

Погледнах към улицата. Той минаваше през двора. Изсвирих тихичко. Той погледна нагоре и ми махна. Кожените му ръкавици и черния шлифер изпъкваха рязко на чисто белия фон. Снегът натрупваше около него, докато вървеше по улицата и се оглеждаше за такси. Улицата беше пуста. Усетих го, че решава да върви пеш. Той погледна нагоре и ми махна още веднъж. Махнах му в отговор и му

изпратих целувка, но той вече окончателно изчезна в плътната,
безмълвна и бяла шведска нощ.

ГЛАВА 12

„Наистина «душа» е неопределено понятие и реалността на това, за което се отнася, не може да се демонстрира. Обаче съзнанието е най-очевидният от всички (невидими) факти... Физиолозите много обичат да сравняват системата на мозъчните нерви с телефонна система, но те пренебрегват значителния факт, че телефонната система не функционира, докато някой не почне да говори по нея. Мозъкът не създава мисъл (сър Джулиън Хъксли неотдавна посочи този факт); той е инструмент, който мисълта използва.“

Джоузеф Ууд Кръч,
„Повече от един живот“

Полетът на връщане към Америка беше особен. Не знаех наистина кого или какво бях напуснала току-що или към какво се връщам. Нещо забележително се бе задействало в живота ми. Но то нямаше име и не се поддаваше на описание. То говореше за нещо много древно и все пак имах чувство, че е предвестник на нова ера в мисленето. Опитът с Амбрес беше чудесен, но въпросът, който бях задала на Ларс и Биргита, все още ме измъчваше. Прагматично дете на своето време, аз реших да проверя поне процеса на контактуване с духове.

В седмиците и месеците, които последваха, аз четях, изследвах и проверявах. Задавах въпроси и когато можеше, изслушвах записи. Открих, че има забележителен брой медиуми или „транслатори“ и като се изключи Едгар Кейс, почти никой не наричаше тези хора медиуми. Доминираше транслираната личност, а сред самите медиуми малцина се извисяваха над останалите, и то главно заради яснотата и

свързаността на предадените послания. Както специалистите или талантите в която и да било област, едни медиуми бяха по-добри от другите. (Установих също, че както при всеки професионалист, те имаха дни, в които нищо не се получава: в такива случаи едни се осланяха на опита си, други симулираха, а трети направо си признаваха, че нищо не се получава и по-добре всички да се разотидат.)

Поразена бях също от разнообразието и силата на личността, демонстрирани от всеки отделен дух, с който се общува. Този някак смътен привкус на мрачна сериозност, който в съзнанието на хората обгръща феномена на общуване с духове (може би поради собствената им настройка, че предстоящата беседа с безплътен дух ще бъде някак си мрачна?), изглежда, противоречи на действителността. Например някои от транслираните личности проявяваха богато чувство за хумор или отворена подигравателност. Които или каквито и да бяха тези духове, те проявяваха голяма индивидуалност на характера и създаваха атмосфера не толкова на тежка тържественост, колкото на опитност.

Нещо повече — контактът с духове е нещо, което се прави много отдавна и дори някои видни хора не само „вярват“ в него, но и го практикуват. Сред тях бяха Ейбрахам Линкълн, който използва за редовни консултации Карпентър (този медиум е живял в Белия дом, с президента); Дж. П. Морган (който използва Еванджилайн Адамс), Уилям Рандолф Хърст и много, много други от най-различни области. Работите на сър Оливър Лодж и г-жа Пайпър, естествено, са добре известни. Те изглежда дори са били на мода в края на века сред този вид неща — не само контактите с духове чрез транс, но и викане на духове на маса, контакт с почукване по масата, използването на дъсчица за автоматично писане и дъските уиджа^[1] при спиритическите сеанси. Несъмнено те са били занимателни, но явно и не малко сериозни и авторитетни личности са възприемали с интерес контактите с духове и всичко, което представлява това.

Ясно бе също, че някои от тях не могат да се справят с целия обем информация, която преминава през тях, и особено с естеството ѝ. Космосът е зашеметяващо понятие: често се оказва пряко възможностите на слушателя да се съотнесе към такава необятност. А когато се стигне до подробности от извънземния живот, структура на атома, сцепление на цялата материя, цялата мисъл — това са теми,

непознати на повечето хора. Духовете, които предават тази информация, често пъти явно нямат представа колко може да поеме страната на другия край на „телефона“, така да се каже.

Изобщо, изглежда, всеки човек има свой индивидуален, постепенно развиващ се темп или ритъм, в който възприема зашеметяващия поток получавана информация. Явно концентрираното зареждане със сили просто не действа, когато става дума за съзнание и емоции. То, изглежда, дори *отблъсква* доста хора.

Насочих вниманието си към по-съвременни медиуми и духовете, които предават послания чрез тях.

Най-известни от духовните същества, които „предават“ в наше време, са духовният учител, известен като Д. К., приетан от Алис Бейли, а по-късно от Бенджамин Крийм, и особено интересен случай е Сет, транслиран от Джейн Робъртс, защото представя множество страни на феномена контакт с духове.

От 1963 година, когато г-жа Робъртс за пръв път е „споходена“ от Сет, двамата със съпруга ѝ (който от самото начало води бележки за всичко, което казва Сет) са натрупали цяла библиотека записи на сеансите. Част от този огромен материал е публикуван в няколко книги, като едната изцяло е продиктувана от самия Сет. Това, което лично на мен ми бе много интересно, са многобройните прояви на съмнение от страна на г-жа Робъртс в ранните ѝ контакти със Сет („Материали на Сет“).

Без да е имала дотогава никакъв досег със спиритически феномени, нито се е интересувала или вярвала в тях, една вечер, както пишела своите стихотворения, г-жа Робъртс била „сполетяна“ от порой думи, които я заставили да ги запише на хартия. След като часове наред записвала като фурия, накрая се видяла да пише заглавието на това, което наричала „тази безумна купчина записки“ — „Физическата вселена като конструкция на идея“. (Това впоследствие се оказва синтез на материала, който Сет по-късно развива.) Но по това време, когато не знаела нищо за Сет, г-жа Робъртс била поразена, объркана и смутена както от самата случка, така и от съдържанието на „нейните“ писания.

В последните седмици и месеци, когато Сет буквално настоявал да „се изявява“ чрез нея, г-жа Робъртс и съпругът ѝ провели множество експерименти, за да докажат или опровергават

съществуването на Сет като отделна личност или като такова безплътно същество, каквото той твърдял, че е. В действителност на Сет му коствало доста време и няколко твърде ефектни демонстрации на специални способности, за да докаже на г-жа Робъртс, че не е част от нейното подсъзнание.

Въпреки това много трудно е да се представи в научни термини истинско „доказателство“ за хващане на канал, тоест такова физическо присъствие на Земята, което действа като канал за предаване от друг вид съществуване на друго ниво. В последна сметка, доказателствата за този процес се свеждат до съдържанието: ако медиумът говори на чужд език или проявява някакъв талант (например да свири на пиано), или демонстрира професионални умения (като медицина), или предава информация от далечно място, или за специфично събитие или личност, за които „медиумът“ няма как да знае, тогава, изглежда, чуждият език, талантът, умението или знанието трябва да идват от друг източник.

(В последвалия период се натъкнах на много такива „доказателства“, но самият процес вече бе станал нещо обичайно за мен — не без значение, а по-скоро нещо като приготвянето на вкусна храна: човек е благодарен за доброто готвене, но по-важното е самото ястие). Всъщност дори към края на тези два-три месеца интензивно четене и изследване аз реших, че самият процес не е толкова свързан с „доказателството“. Но един от аспектите на транслираната информация, за която четях, възникваше постоянно — и той бе свързан със спомените от минал живот. Вероятно това ми беше по-любопитно, защото имах чувство, че ще мога да науча нещо полезно за връзката ми с Джери. Но от огромния обем материали, които имах на разположение за изследване, истински привлече вниманието ми фактът, че толкова много от посланията изглеждаха универсални — тоест, духове, които предаваха чрез най-различни хора, в различни страни, на различни езици, казваха в основни линии едно и също нещо: Вгледай се в себе си, изследвай себе си, *ти* си Вселената...

Колкото повече четях и размишлявах, толкова повече това *послание* ме заставяше да преразгледам мотивите, да преосмисля или може би да се замисля за първи път за такива стойности и аспекти на живота, които досега бях приемала просто като даденост.

Бях свикнала да живея в един свят, в който поради самия ни начин на живот беше почти невъзможно да намериш време, за да се вгледаш в себе си. Живот, в който просто усилията да оцелееш, да не говорим за това да се задържиш на върха, явно изискваха точно обратното поведение... ако не следиш внимателно напредъка на ближния си, ти добиваш впечатлението, че скоро ще изостанеш от себе си. Ако си преуспяващ човек, ти трябва непрекъснато да участваш в надпревара, за да задържиш успеха си. Ако си беден, трябва непрекъснато да се бориш за оцеляването си. Никога не ти остава никакво време просто за самия себе си — да не правиш нищо, просто да се наслаждаваш на един слънчев залез, да се заслушаш в песента на птица, да погледаш жужащата пчела, да чуеш собствените си мисли, още по-малко пък мислите на някой друг.

Човешките контакти са повърхностни, насочени към безсмислени цели, те привидно търсят по-дълбокия смисъл, но всъщност само бърборят за това. Състезателният начин на живот не ни оставя никакво време за това, което сме, което можем да бъдем и което бихме могли да означаваме един за друг. Твърде малко отношения с истински и траен смисъл съм виждала — включително и моите. Те изглежда не могат да устоят на собствената ни критична преценка.

И вместо да навлизаме все по-дълбоко, ние предпочитаме да следваме стремежа си към удобство, просто да приемаме рамките и ограниченията, налагани от сигурността на повърхностните отношения, да бъдем преуспяващи и добре обслужвани създания на удобството, с подслон и топлина, отхвърлящи всякакви предизвикателства от нещо, което може да бъде плашещо ново и непознато... предизвикателството на това, че можем да бъдем или сме били нещо повече, предизвикателството на това да научим много повече, предизвикателството да установим с какво това ни заплашва и да разберем какво би означавало да се окажеш накрая сам.

Сам... това беше студената дума. Всеки се страхува да бъде сам. И въпреки това наистина няма значение с кого живеем или спим, обичаме или се женим. В последна сметка ние сме съвсем сами — сами със себе си — и от тук тръгва проблемът. Толкова много връзки се провалят, защото хората не знаят кои са, още по-малко познават човека или хората, с които поддържат някакви отношения.

Но възможно ли е това сега да се променя? Дали хората вече не започват да търсят в собствените си дълбини поради някакъв инстинкт за оцеляване, за да се противопоставят на поляризацията на насилието и безредиците, които направо заливат света? Дали не намират в себе си потенциалните възможности за необятна радост — както го бяха описали Ларс и Биргита? Може би хиляди хора по целия свят са привлечени от тази загадка — дали има или няма живот извън физическия или по-скоро от следствието от това — дали съществува нещото, което наричаме „душа“? Улавях се, че изпитвам все повече и повече доверие към духовните учения, към благотворното въздействие на медитацията, към дълбоката нравственост и справедливост в емоционалното послание и към безпределните възможности на метафизическата реалност. Ако всяка енергия е безкрайна и вечна, тогава и собствената ни невидима енергия — мисъл, душа, съзнание, индивидуалност — наречете я както искате — трябва да отива някъде. Все по-трудно можех да приема, че тази енергия просто се разпилява, когато се разложи физическата обвивка. И явно огромен брой други хора усещат нещата по същия начин. Дали внезапно не ме беше понесло подводното течение на човешката реализация? Ако Джери представляваше старото, интелектуално, по-скоро цинично прагматично отношение към смисъла на живота, може би точно от това и двамата бяхме в последна сметка неудовлетворени от връзката си. Аз исках да „бъда“. Той искаше да „прави“. Започвах да мисля, че и единият, и другият имаше само половината от уравнението.

Питах се какво ли биха помислили други мои приятели за нещата, които четях и обмислях. Всяко нещо от духовно естество несъмнено би ги смутило или ще ги накара да се изсмеят, като имам предвид в какъв свят живеем. Но всички медиуми, за които четях, казваха едни и същи неща. Рудолф Щайнер, Лидбетър, Кейс и безброй други — всички отстояваха фундаменталното съществуване на Божествената Воля — енергетична сила, от която произлиза всичко останало. Същата Божествена Воля е във всяко живо нещо. Ние сме част от нея и тя е част от нас. Въпросът е да открием тази божественост в себе си и да живеем чрез нея.

Питах се още дали ако наистина открием живот на други планети, той ще знае това, което ние знаем, или „те“ ще имат по-ясно познание? Науката изглежда почти убедена, че трябва да има живот на

други планети. Малко вероятно е той да не се е развил някъде. И ако съществува, дали този живот би имал различна Божествена Воля или тя ще се окаже същата? Дали енергетичната сила е в центъра на целия космос и се грижи за живота на други планети, както за живота на нашата планета?

Древните казват: „Изучавай себе си, защото в себе си можеш да намериш отговор на всички проблеми, които се изправят пред теб. Защото духът на човека, с всичките си свойства, физически и умствени, е част от цялостния велик дух. Затова всички отговори са в теб. Твоята съдба и твоята карма зависят от това какво е направила душата ти от нещата, които е осъзнала. И знай, че всяка душа накрая ще срещне себе си. Никой проблем не може да бъде избягнат. Срещни се със себе си сега“.

Мислех си, че словата на древните пророци по нищо не се различават от това, което казват на тази тема съвременните психолози, религии, науки или дори Шекспир. То е винаги едно и също: „Познай себе си, имай куража да се взреш в себе си и това ще те направи свободен“.

За да познаеш себе си, може би е нужно просто да осъзнаеш, да признаеш съществуването на собствената си душа. Изглежда жестоко невъзможно, а може би дори неуместно да узнаеш сумата от животи, които е преживяла душата. Обаче много хора, които познавам, желаят да узнаят това и нещо повече — приемат теорията за прераждането с такава готовност, с каквато приемат слънцето, изгряващо всяка сутрин.

Удаде ми се да разбера, че сред тези хора е и един отличен актьор, с когото бях имала прекрасни професионални изяви и топли лични отношения — Питър Селърс. И той ми довери за едно свое преживяване, което му помогнало да утвърди в себе си вярата, че душата му всъщност е отделна от тялото.

С Питър бяхме направили два филма. Единият беше „Седем пъти жена“, в който той ми партнираше като един от седемте ми съпрузи, а в другия — „Да бъдеш там“ — аз партнирах на най-блестящото актьорско изпълнение в цялата му кариера. Питър винаги се *превръщаше* в характерите, които изпълняваше, както на екрана, така и извън него. Според мен беше гений, но лично страдаше от нещо, което наричаше непознаване на собствената си същност. Казваше, че познава по-добре характерите, които играе, отколкото себе си и има чувство, че

някога е „бил“ тези характери по начин, който можеше да определи единствено като „изживял съм ги в миналото“.

Веднъж към края на снимките на „Да бъдеш там“ ние разговаряхме за това. Бяхме се върнали от снимки в Ашвил, Северна Каролина, и заснимахме вътрешни сцени в студиото на „Голдуин“ в Холивуд. Когато отидох сутринта в студиото, внезапно изпитах предчувствие, че нещо не е наред. Не знаех дали защото заприиждаха спомени от филмите, които бях правила тук. „Ирма Ла Дуз“, „Двама на люлката“, „Часът на децата“ и „Апартаментът“ — или наистина ставаше нещо, което впоследствие ще науча.

Тази сутрин Питър не беше в много добра форма. Може би е преуморен, помислих си. Работеше по десет часа на ден със стимулатор на сърцето и никога не е бил кандидат за марафон. Седнахме заедно на задната седалка на макета на лимузина, докато чакахме да пригответ осветлението.

Внезапно Питър се хвана за гърдите и сграбчи ръката ми. Това явно не беше някакъв удар или нещо подобно. Всъщност всеки друг не би му обърнал особено внимание, но аз разбрах, че наистина нещо не е наред. Намерих директора на продукцията и му пошепнах да извика лекар. Той кимна и отиде. Питър продължи да говори за изпълнения, роли и за това как имал чувство, че *познава* всеки от характерите, които бе играл. Всъщност той съвсем определено имаше чувство, че е „бил всеки от тези характери в едно или друго време“.

Отначало не разбрах за какво става дума, но когато той продължи, проумях, че говори всъщност как е „живял“ тези характери в някое от собствените си възплъщения в предишни животи.

— О — казах аз небрежно, — тоест имаш чувството, че пренасяш тук изживявания и чувства, които помниш да си изпитвал в други животи? — Бях много прозаична. — Сигурно затова си толкова добър изпълнител. Ти просто имаш на творческо ниво по-добра памет за предишен живот, отколкото повечето хора.

Очите му светнаха, сякаш най-сетне бе намери някого, с когото да говори, да сподели това свое вярване.

— Знаеш ли, аз не говоря за това с много хора — каза той, — иначе ще помислят, че съм превъртял.

— Да, знам — казах аз. — Аз също. Но вероятно има много повече вярващи в космоса, отколкото знаем.

Той, изглежда, се поотпусна малко.

— Та каква беше тази болка, която имаше току-що? — попитах аз.

— А, просто от лошо храносмилане сигурно.

— Да, възможно е — казах аз, — но не е ли по-добре да поговорим за това.

Той явно не се решаваше да заговори веднага за това. Разсейваше се и говореше за храни, какво било подходящо и неподходящо да яде и какво означавало да живее с „тази проклета механична играчка в сърцето“.

Слушах го. Знаех, че още не е стигнал до това, което искаше да каже.

— От тази сцена тръпки ме побиват — каза той.

— Защо?

— Защото.

— Защото защо?

Той избърса потта от челото си и дълбоко си пое дъх.

— Защото — каза той, — това е сцената, на която умрях.

Опитах се да овладеем реакцията си. Спомних си, че бях чела из вестниците каква ужасна среща със смъртта бе имал той.

— Рекс Кенамър ми спаси живота — каза той, — и аз го гледах как го направи.

— Не се занасяй — казах аз. — Как?

Като човек, който преразказва случка, станала с някой друг, той заговори:

— Ами, усетих, че напускам тялото си. Просто се реех във от физическата си форма и ги гледах как откарват тялото ми към болницата. Последвах го. Любопитно ми беше. Чудех се какво ли ми имаше. Не бях уплашен или нещо такова, защото аз бях добре; а тялото ми беше в беда. Тогава видях да идва д-р Кенамър. Той опипа пулса ми и видя, че съм умрял. Тогава той и някакви други хора почнаха да натискат отсам-оттам гръдния ми кош. Всъщност мачкаха ми оная работа... в буквалния смисъл май. Всичко, което правеха, бе да ме тъпчат целия с крака, за да накарат сърцето ми отново да затупти. Тогава видях Рекс да вика на някого и да му казва, че няма никакво време да ме приготвят за сърдечна операция. Заповяда на някого да ме разреже направо там, на самото място. Рекс извади сърцето ми от

тялото и почна адски да го масажира. Какво ли не правеше, само дето не го подхвърляше във въздуха на ези-тура. Много ми беше любопитно да го гледам. Той просто отказваше да приеме, че съм умрял. После се огледах около себе си и видях една невероятно красива сияйна нежна бяла светлина над себе си. Изпитвах непреодолимо желание да тръгна към тази бяла светлина. Досега нищо не съм желал толкова силно. Знаех, че има любов, истинска любов от другата страна на светлината, която така силно ме привличаше. Тя беше блага, любяща и си спомням, че помислих: „Това е Бог“. Опитах се да се издигна към нея, докато Рекс работеше над сърцето ми. Но някак си не успях съвсем. После видях една ръка да се пресяга през светлината. Опитах се да я докосна, да я сграбча, да се вкопча в нея, за да ме изтегли и прекара през светлината. Тогава чух под себе си Рекс: „Почна да бие отново. Накарах сърцето да бие“. В същия миг един глас, излизащ откъм ръката, която толкова силно исках да достигна, каза: „Не е време. Върни се и довърши. Още не е време“. Ръката изчезна от другата страна и усетих, че се нося обратно към тялото си. Бях горчиво разочарован. След това не помня нищо, чак докато не се върнах в съзнание, вече вътре в тялото си.

Когато Питър свърши, аз се опитах да звуча все така прозаично:

— Да — казах аз. — Чела съм сума ти работи на Елизабет Къблър-Рос — тя е документирала много разкази на много хора, които описват същия феномен, когато са били обявени за клинично мъртви. Но явно и на тях още не им е било времето и те са се връщали, за да ни разкажат за това.

Питър ме погледна изпитателно с този свой начин да провери прямо дали да продължи по-нататък. Опитах се да не го насилвам, но и никак не ми се искаше да спре да говори за това.

— Нали не ме смяташ за луд? — попита той.

— Не, разбира се, че не — казах аз. — Чувала съм, че много хора описват същото явление. Не може всички да са смахнати. Мисля, че важното е да се разбере за какво се връща човек. — Казах „човек“, а не „ти“, защото с Питър, ако наблегнеш прекалено на лични неща, можеш да го изпуснеш. А както казах, същността на „Питър Селърс“ напълно му убягваше. Той често бе казвал на репортери, че разбира героите си до дъното на душата им и много други загадки от живота освен това, но самия Селърс? Нищо... той нямаше ключа.

Питър се въртеше върху макета.

— По-добре ли си? — попитах го аз.

— Да — отговори той, — но всичко това... тази сцена... тази камера... това осветление... тази кола... ми напомнят, че още не съм проумял точно това, за което говориш. Не знам защо съм тук! Не знам за какво съм се върнал този път! Не мога да проумея предназначението си. Какво се предполага, че трябва да правя?

Очите му се изпълниха със сълзи. Гласът му спадна и той прошепна.

— Знам. Знам, че съм досаден на толкова много хора. Знам и че ме смятат за смахнат. Но аз съм луд за истински неща. А не съм сигурен, че те имат представа от тях.

Той избърса очи с ръкава на безупречния си костюм за ролята на Чонси Гардинър. Примигна и подсмръкна както би го сторил Чонси.

— Знам, че съм живял много пъти преди — каза той, — и това изживяване ми го потвърди, защото в *този* живот можах да почувствам какво е за душата ми да бъде *извън* тялото. Но откакто съм се върнал, аз изобщо не зная защо съм тук, не зная какво съм предназначен да правя или за какво съм се върнал.

Той отново си пое дълбоко дъх, дълга мъчителна въздишка — все така в стила на Чонси Гардинър.

След няколко минути снимачният екип бе готов. Хал Ашби, директорът на продукцията, тръгна към сцената, отидохме и ние, сякаш нищо не се беше случило. Заснимахме първата си сцена от филма в последния си снимачен ден. Животът беше илюзия... също като филмите.

Година и половина по-късно седяхме с мои приятели в апартамента ми в Малибу. Бях пътувала и не знаех, че Питър е имал нова сърдечна атака.

Разговаряхме приятелски, когато внезапно скочих от стола си.

— Питър — казах аз. — Нещо става с Питър Селърс.

Докато го казвах, просто усещах присъствието му. Беше сякаш той се намираще точно тук, в хола, и ме гледаше как го казвам.

Почувствах се нелепо. Естествено, всякакъв разговор секна.

Тогава звънна телефонът.

Преправих си гласа и казах „ало“. Беше репортер от вестник.

— Бих искал да говоря с мис Маклейн — каза той. — По-точно, бих искал да чуя нейната реакция.

— На какво? — попитах аз.

— О, съжалявам, ако не сте чули — каза той, — но нейният приятел Питър Селърс току-що почина.

Обърнах се към стаята. Просто усещах Питър да ме гледа. Понечих да кажа на репортера, че има грешка. Искях да му кажа: „Да, вие сигурно смятате, че е умрял, но той всъщност само е напуснал последното си тяло“. Искаше ми се да му кажа: „Чуйте, той направи най-добрата роля през живота си в нашия филм и я направи като обрисова една от най-благородните, най-благите души, които някога са стъпвали по тази земя. Не му беше останало нищо друго да завършва, той сигурно не е можел да разбере за какво повече да виси тук, затова трябва да е тръгнал към бялата светлина... а освен това, на него наистина много му липсваше майка му“.

Но не го казах, естествено. Макар че на Питър би му харесало...

Вместо това казах:

— Шърли я няма. Но ще ѝ предам съобщението.

Отдръпнах се от телефона.

— Какво става? — попитаха приятелите ми.

Просто усещах как Питър се усмихва.

— Нищо — казах аз. — Някакъв журналист се опитваше да ми каже, че Питър Селърс току-що е починал.

[1] Дъска с изписана азбука и цифри, използвана при спиритическите сеанси. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 13

„Защо трябва да се смята за невероятно, че една и съща душа може да населява последователно неопределен брой смъртни тела?... Дори през този единствен живот телата ни постоянно се изменят, макар и чрез един процес на упадък и възстановяване, който е толкова постепенен, че не го забелязваме. Така че всяко човешко същество обитава последователно много тела, дори в продължение на един и същ кратък живот“.

Френсис Боуън,
„Християнска
метемпсихоза“

Щом се върнах в Калифорния от Швеция, веднага се обадох на Кат в Ашрама. Казах ѝ, че съм се срещнала с Амбрес в Стокхолм и че искам да говоря с нея. Помолих я да се срещнем веднага на една планинска разходка. По възвишенията на Калабасас може би щях да си проясня намеренията. По време на разходката разказах за преживяванията си с Амбрес и как всичко беше толкова объркващо, че почнах да пиша за него в опита да си го проясня. Сините ѝ очи светнаха като неоновии чинии и тя запляска с ръце.

— Страхотно, Шърли — каза тя. — О, това е страхотно! Ще пишеш как си навлязла в духовното измерение? Нямаш представа колко хора се интересуват от тези неща и те, знаеш ли, вече са готови да четат за тях. Наистина са готови!

Това надхвърляше намеренията ми, но въпреки това я попитах защо смята, че някой ще прояви интерес.

— Защото нищо не върви както трябва в днешно време — каза тя. — Толкова хора подозират, че има и друг начин да изживеят живота

си... а духовната пътека е май единствената, която не са опитали.

Повървахме известно време мълчаливо и после тя каза:

— Искаш ли да участваш в голям спиритически сеанс на английски? Познавам един уважаван транс — медиум тук, в Калифорния. Той непрекъснато е много зает със сеанси, но ще дойде от Санта Барбара, за да прави сеанс за едни от гостите ни в Ашрама. Би могло да направи един сеанс и с теб.

— О, наистина ли? — казах аз, отново възхитена доколко Кат беше катализатор в живота ми. — Ти имала ли си сеанс с него?

— О, Шърли — каза тя и разтвори ръце така, сякаш ги разпростря заедно с лъчистата си енергия над всички върхове на планината. — Да! И ще ти хареса неговата светлина, ще ти харесат всичките духовни същества, които говорят през него!

Кат винаги разговаряше с възклицания и имаше такъв слънчев характер, че не можех да си представя тя да не обича някого, бил той безпльтен или иначе.

— Сигурно — казах аз, настройвайки се в духа на нещата, какъвто и да беше той. — Ще бъде чудесно. Какво мислиш, че ще се случи?

— О, обикновено се явяват няколко духа — каза тя, — и ти се струва, че са направо в стаята при теб.

— А аз какво правя?

— Просто питаш каквото пожелаеш. Те могат да ти разкажат за предишен твой живот или да ти помогнат с физически диагнози, за болки, или пък с диети, подходящи за твоите вибрации... каквото те интересува...

— Ами добре — казах аз, — след като изслушах от Амбрес за сътворението на света, бих искала да чуя нещо малко по-лично.

— Освен това — Кат радостно крачеше до мен, — на теб ти е нужна една хубава почивка за духа.

Помислих си как ли Кат би могла да „преведе“ посланията от сеанса в чувство за духовен покой. Е, може би за нея беше възможно...

Три месеца и една минибиблиотека от книги по-късно аз почувствах, че ми е дошло време да се заема лично с някои изследвания на контакти с духове. Кат ми уговори среща с Кевин

Риърсън, като реших твърдо, че ще се опитам да бъда безпристрастна, съдържана и няколко други неща, които не съм...

Звънецът на вратата ми в Малибу иззвъня в шест и четиридесет и пет на другата вечер. Отворих, без да зная кого да очаквам. Срещу мен бе застанал и ме гледаше изпод широкопола бежова шапка млад мъж, на около двадесет и девет години, с прями, приветливи, дълбоки сини очи. Той носеше бежов костюм в тон с шапката, бежова жилетка, бежови обувки и чорапи. На едното си рамо бе преметнал палто (също бежово) и ми се усмихна право в лицето. Усмивката му беше чистосърдечна и любезна. Смешното беше, че той явно не съзнаваше колко забавно е театралното му облекло. Като го гледах, ми се прияде голямо парче торта с бежов кокосов крем.

— Здравейте? — каза той. — Аз съм Кевин? — Тонът му се издигаше в края на изречението така, сякаш току-що ми бе задал въпрос. — Аз съм Кевин Риърсън. — Направи ми впечатление на малко неуверен и все пак някъде дълбоко под това напълно спокоен.

— Да, Кевин — отворих широко вратата и го поканих. — Моля, влезте и седнете.

Наблюдавах го внимателно, като минава през вратата, без да усети, че бежовото му палто почти щеше да се свлече от рамото му. Той се движеше плавно, макар че леко провлачваше пети като стъпваше.

— Може ли да си оставя превозното средство там, където е вън? — попита той.

— Превозното си средство ли? — учудих се аз. — А, имате предвид колата си. Да, разбира се, нямам нищо против.

— Благодаря ви — каза той. — Моята дама може да ни навести. Бих искал да може по нея да се ориентира.

— Вашата дама ли?

— Да — отговори той, — ние току-що се венчахме и сме запланували празнична вечеря за по-късно в зависимост от продължителността от време, което ще ни отнеме?

Поколебах се за миг, без да зная как да реагирам на начина, по който използваше английския език. Звучеше толкова приповдигнат. В съчетание с маниерите и облеклото му, всичко това ме караше да се чудя дали мога да го възприемам на сериозно.

— О, да — казах аз съвършено небрежно. — Не зная колко дълъг би бил сеанс като този. Вие по всяка вероятност знаете по-добре от мен.

Кевин влезе в хола и седна някак тържествено на един стол.

— Да — каза той, — вие ще отправяте своите въпроси към духовните водачи и те ще определят дължината на изискваното време.

Изглеждаше някак странно извън времето, анахроничен. Или може би аз придобивах такова впечатление заради странната му официалност. Може пък точно така да се получаваше, когато си с транс — медиум.

Попитах го дали иска някакво питие, чаша кафе или нещо друго.

— Не — каза той. — Алкохолът понижава моята прецизност. Но чай би било чудесно.

Приготвих чая, като си казвах твърдо да не бъркам посланието с посланика.

— Значи вие току-що сте се оженили? — попитах аз, подхващайки незначителен разговор с желанието да узная като какво ли е да живееш с транс-медиум.

— Да — отговори той. — Голям лайф му бях ударил, преди да се прежеля и реша да се задомя.

Разсмях се с пълен глас. Той просто се люлееше като махало между езика на Рицарите от кръглата маса и на рок — поколението.

— Хм. И ще имате ли деца, мислили ли сте? — попитах го аз.

— Не — отговори той, — моята дама и аз искаме да излизаме сред хората и да променим света, а не можем да си позволим гувернантка.

Поднесох на Кевин чая.

— Запозната ли сте с контактите чрез медиум? — попита той.

— Ами, донейде — отвърнах аз. Разказах му за Амбрес в Швеция и за други хора, които ми бяха описали изживяванията си. Казах, че съм запозната с материалите на Едгар Кейс. Кевин рече скромно, че е специалист по Кейс и много му се възхищава.

— Велика душа — каза той. — Имам няколко книги на Кейс, които е невъзможно да се намерят. Те са и на ваше разположение.

Поговорихме за Кейс, духовното водачество и медицински диагнози чрез феномена транслиране. Обсъждахме изследванията на сър Оливър Лодж съвместно с Британското общество за психически

изследвания в Англия и експериментите му за контактуване с душата на умрелия му син. Обсъдихме и случая на г-жа Пайпър от Бостън и как след проверка информацията ѝ винаги се е оказвала безпогрешна.

Кевин говореше релаксирано, изглеждаше начетен в метафизическите въпроси, беше ясен и с изненадващо чувство за хумор в интеллигентните си оценки на някои обстоятелства, в които се е озовал в резултат на медиумните си и метафизически дарби.

— Първия път аз дори не знаех какво е ставало с мен — сподели той. — Духът се яви по време на една медитация. Аз дори не знаех това. Но някой изтичал за магнетофон и записал цялата работа. Когато ми пуснаха записа, аз се шашнах. Нямах никакво понятие от медицинската информация, която бях предал. Изобщо не познавах гласовете, които са излизали през мен, а със сигурност не съм стъкмявал тази информация от предишен живот, камо ли да си изработя фалшив глас.

Трудно ми беше да приема това, което казваше, за чиста монета. Защо трябваше да повярвам, че той не е могъл да изфабрикува странни гласове и някакви заплетени истории за минали животи или че не го е сторил? Помислих си за Амбрес в Швеция. Ако разбирах или говорех шведски, щях да попитам самия *него* за много неща.

— Не можех да си го обясня по рационален път — продължи Кевин. — Знаех само, че сигурно предавам спиритически напътствия. И сестра ми може да го прави. А това винаги шашваше родителите ни, които просто абсолютно нищо не разбираха. Тогава започнах да чета и за други хора, които са открили в себе си същите способности — дори осем-деветгодишни хлапаци, които предаваха на езици, които не знаят и други такива. Тогава се поуспокоих и просто му позволих да си става, а то помогна на доста хора.

Погледнах Кевин, като пресявах думите му през съзнанието си и си припомних всички останали случаи, за които бях чела. Той отпи от чая си. Изглеждаше толкова скромен и непретенциозен, макар да беше облечен, сякаш идваше направо от „Уестърн костюм“. Винаги съм се доверявала на това, което един мой приятел наричаше моя „вграден полицейски детектор“ — вродения ми скептицизъм. Обаче реших да не го разпитвам за облеклото му от страх да не го смутя.

Питах се каква ли би трябвало да е идеалната представа за вдъхващ доверие транс — медиум. Всеки човек си беше просто

индивидуално същество. Как би трябвало да изглежда един „типичен“ психиатър, лекар или адвокат? Имаше ли транс — медиуми, които симулират деветдесет процента от това, което правят, просто както хората от други професии могат да правят грешки, да бъдат невнимателни в „минус“ дните си или пък просто да не им пука за нищо през всеки ден от седмицата? Във всеки случай, не трябваше ли човек да съди преди всичко по *резултатите*? Дали за невидимата действителност изобщо можеше да има доказателства?

И тогава какво е *невидима действителност*? Съвсем просто — тя е нещо, за което човек вярва, че е истина. Да се молиш на божество, наречено Бог означава да вярваш в една невидима действителност: когато един бейзболист се прекръсти, преди да заеме определената си позиция, той призовава по-висша невидима действителност; когато един баскетболист се прекръсти, преди да отправи решаващия наказателен удар, никой от зрителите не му се присмива; предполага се, че в окопите няма атеисти, а и прекалено познати са вълнуващите картини на влюбени, които се молят на един невидим Бог в болничната стая за спешни случаи.

Милиони хора всяка неделя са съпричастни на невидимата действителност, като боготворят нещо, което не могат да докажат. За да бъде достойно за доверие, явно никое от тези неща не бива да се гледа със скептицизъм. Невидимата действителност е била приета веднъж и вовеки веков. Никой не я подлага на съмнение. Всъщност цялото това благоговение представлява вяра в една невидима действителност.

— Да, каквото и да е мнението на човек за транслирането на невидими духовни водачи — каза накрая Кевин, — то си е негово индивидуално заключение. Хората просто „знаят“ дали е приемливо или не. Аз не се мъча да убеждавам никого. Просто се опитвам да разбирам и да се уча, като се занимавам с това. Чувствам се воден от моите духовни приятели и продължавам да развивам метафизическите си способности. А вие ще трябва сама да решите.

Мислех за това, което говореше, и се питах дали същинският сеанс за мен не беше в това да повярвам на нещата, които казваше. Дали това не беше начин да поискаш да бъдеш убеден? Забелязах, че анализирам собствената си „непредубеденост“ в нова светлина. А не беше ли тази непредубеденост акт на лековерие? Отпих от чая си.

— А вие религиозен ли сте, Кевин? — попитах аз.

Той се задави с чая.

— Шегувате ли се? Коя църква би ме приела? Та аз навлизам в тяхна територия. Аз говоря на хората, че Бог е в тях. Църквата казва, че Бог е в нея. Има едно изречение в Библията, което заявява, че човек не бива да допуска никой друг дух, освен Божия. Повечето християни се водят по това. Обаче Библията не казва нищо и за превъплъщенията, а е много добре известно, че Никейският събор е гласувал да се извади от Библията учението за прераждането.

— Откъде знаете това? — попитах аз.

— Знаят го най-сериозните метафизици, изследователи на Библията. Никейският събор е изменил много от тълкуванията на Библията. Мъжът Христос е учил осемнадесет години в Индия, преди да се завърне в Йерусалим. Той е изучавал учението на Буда и сам е станал посветен йога. Очевидно е имал пълен контрол над тялото си и е разбирал, че то е само дом за душата. Всяка душа има много жилища. Христос е учил, че деянията на човека предопределят бъдещите събития — като карма, както казват индусите. Каквото си посял, това ще пожънеш.

Не поставих под въпрос тези малко общи твърдения. Предложих на Кевин курабийка. Той, изглежда, обичаше сладко. Изяде я на две хапки.

Помислих си за сходството между посланията на Кейс, Амбрес и Буда, и за безброй хора, които са изповядвали същата вяра.

— Е — обадох се аз, — и какво ще стане сега тук?

Кевин изяде още една курабийка.

— Да — каза той, — добре. Ето... два, три или може би четири духа ме използват, за да предават информация. Първият, който се явява обикновено да поздрави хората, нарича себе си Джон. Някои от нас имат чувство, че той е най-високо развитият от всички обезпльтени същества. Той говори на библейски език, който понякога трудно се следи. Ако вие предпочетете или ако Джон се затрудни в общуването, явява се друг дух. Той нарича себе си Том Макферсън, защото любимото му въплъщение е било в един ирландски джебчия преди няколкостотин години. Той може да бъде доста забавен. Много хора обичат да работят с него. Други го намират прекалено зевзек, за да го приемат на сериозно. Някои хора предпочитат духовните им водачи да

бъдат тържествени. А после е д-р Шангру, пакистанец отпреди няколкостотин години, много вещ в медицинските въпроси, и Обидая, чието любимо въплъщение е в ямаец, който разбира от съвременни расови проблеми.

Почувствах как мисълта ми отново се отвлече. Това ми прозвуча като комикс с колекция от неправдоподобни герои. Един момент, обаче, казах си аз. Това само потвърждава всичко, което бях чела. Ако тези духове са духовни същества от „астралното ниво“, тогава и те ще имат индивидуален характер точно както и ние в тялото имаме.

— Един момент — казах си аз. — Почакайте да се ориентирам. Казвате, че този Том Макферсън е бил ирландски джебчия? Това означава ли, че изобщо е бил само това?

— Не — каза Кевин, — споменах преди, че личността на джебчията е била просто любимото му въплъщение. И той преподава от наблюдателния пункт на този именно живот.

— О, добре — казах аз, — но защо му се нрави да бъде джебчия?

— Попитайте го — отговори Кевин. — Но според мен това е от чувството му за хумор.

— Добре, а когато тези духове говорят през вас, вие чувате ли ги?

— Не — отговори той. — Аз не усещам този си съзнателен разум. Но ако пожелаея, аз мога да разговарям с тях на астрално ниво, когато спя. И мога да усетя, че те ме водят, когато съм в съзнателно състояние.

— Вярвате ли, че всеки има духовни водачи? — попитах аз.

Кевин изглеждаше изненадан.

— Ами, разбира се — отговори той, — точно с това се занимава душата, след като напусне тялото. Душите, които са умрели, така да се каже, помагат на тези, които са още в тяло. Точно за това е и духовното разбиране.

— За какво по-точно е това духовно разбиране?

Кевин се изправи в стола си и се наведе към мен.

— Не сте ли имала някога чувството, че сте била насочвана да направите нещо от сила, която не разбирате?

Помислих за всичките случаи в живота ми, когато съм смятала, че се вслушвам в интуицията си, която едва ли не ме принуждаваше да взема някое решение или да се срещна с някого, или да отида някъде.

Помислих си за преживяването си в Африка и за силата, която сякаш ме закриляше, когато пътувах сама, или за оня случай в Бутан, на Хималаите, когато се чувствах подтиквана да се заинтересувам и изследвам какво правят ламите, когато медитират в манастирите си на около 5500 метра височина над облаците. Подобна сила, изглежда, бях разпознала и на връщане оттам, преди близо двадесет и девет години. Тази сила подхранваше моята любознателност и порива ми да изследвам това, което не мога да видя.

— Да — каза сега на Кевин. — Трябва да призная, че през целия си живот съм се чувствала водена от някаква сила. Това какво означава?

— Това означава — каза Кевин, — че освен от собствената ви интуитивна увереност, вие сте била водена от вашите духовни приятели, водачи и учители. Може да сте го определила просто като сила... А сега ви предлагам да съсредоточите вниманието си, за да проумеете какво всъщност става.

Изправих се.

— Какво е да знаете, че през вас говорят духове?

— Понякога — каза той колебливо, — понякога ми се иска да бъда градинарят, вместо пазача на градината. Но може би това е моята карма. Всеки от нас има своята роля в живота, нали?

Кевин внезапно ми се стори толкова уязвим, както седеше изправен на стола с чашата чай, закрепена на бежовото му коляно. Помислих си какъв ли е неговия живот, какво ли прави в съботните вечери, какво отношение има към политиката? Дали и други, които навлизат в такива духовни изследвания, преминават през същата *персонализация* на това, което научават?

Тогава още не знаех, но Кевин Риърсън щеше да стане един от телефоните в моя живот, А в онази петъчна вечер в Малибу аз щях да разговарям с нови приятели... *Реално или не, още веднъж ми бе напомнено, че всеки човек изживява своя собствена действителност и никой друг не може да бъде съдник колко реална е тази действителност. Но въпросът не беше просто да вярваш в това, в което искаш да вярваш. По-важното беше да внимаваш да не бъдеш толкова скептичен, че автоматично да отхвърляш всякакви предизвикателни идеи и нови схващания.*

ГЛАВА 14

„Всяко новородено същество наистина идва свежо и жизнерадостно в новото съществуване и му се радва като на щедър дар: но... за неговото свежо съществуване е заплатено от... едно износено съществуване, което умира, то обаче съдържа неразрушимото семе, от което е покарало това ново съществуване: те са едно съществуване. Да се покаже моста между двете — това несъмнено би било отговорът на велика загадка.“

Артур Шопенхауер,
„Светът като воля и
представа“

Намалих осветлението във всекидневната стая. Отвън океанът кротко се полюшваше. Включих магнетофона и попитах Кевин дали има нужда от нещо.

— Не — отговори той. — Смятам да се оттегля вече.

— Добре — казах. — Аз ще бъда тук.

— Да, ще се видим по-късно — каза Кевин.

Той се облегна назад, вдигна ръце на гърдите си и ги скръсти. Затвори очи. Приблжих магнетофона към него. Той постепенно започна да диша по-дълбоко. Чаках. Той остана неподвижен около три минути, като дишаше все по-дълбоко. Тогава главата му леко се сведе към гърдите и слюнката в гърлото му леко загъркори. После главата му се изопна и наклони на една страна. Изминаха още около тридесет секунди. Тогава отвори уста и тялото му потрепери. Дишането му промени ритъма си. Устата му бавно се раздвижи в спокойна усмивка. Веждите му се повдигнаха, придавайки на лицето изражение на кратка

изненада. Ръцете му се отпуснаха на облегалките на стола. В един дрезгав шепот, който не звучеше в гласовия регистър на Кевин, аз чух:

— Приветствам ви. Аз съм Джон. Приветствия. Моля представете се и изложете целта на събирането.

Покашлях се и се плъзнах на пода, близо до стола на Кевин.

— Да — започнах аз, — казвам се Шърли Маклейн. Аз съм от Ричмънд, Вирджиния, в Съединените щати, но говоря с вас от Малибу, Калифорния. Аз съм актриса, която освен това пише, но не мога всъщност да кажа защо съм тук.

— Именно — каза Гласът.

Именно... предположих, че това означава „добре“. Спомних си Кевин, като каза, че един от духовете говорел в библейски слог.

— Ние сме се заели да установим, че сте подхванали издирвания. Ние чувстваме вашето вибрационно състояние като такова и сме във ведение за него.

Последва пауза, като че ли той изчакваше да задам въпрос или да кажа нещо. Не знаех откъде да започна.

— Да — казах аз, — бихте ли ми казали, моля, кои са тези „ние“?

— Именно — каза той — ние сме онези, които са ви познавали в предишни животи.

Бях поразена.

— Вие, хора, сте ме познавали в предишни животи?

— Именно.

— Мои духовни водачи ли сте тогава? За това ли съм тук?

— Именно.

— О, разбирам — казах аз неопределено.

Той продължи:

— За да разберете себе си, вие трябва да проумеете, че сте нещо повече от това, което изглеждате сега. Сумата от вашите дарби, сумата от вашите чувства е това, което сте изпитвали преди... и всичко, което сте вие, е част от единството на всичко. Разумявате ли?

Завъртях се от неловкост на килима. Дали всеки имаше определени дарби, чувства и мисли, които не са от настоящия му жизнен опит?

— Извинете ме — казах аз, — на какво се основава информацията ви било за мен, било за нещо космическо?

След малка пауза той отговори:

— На това, което вие наричате „Акашки записи“. — Той поспря, сякаш трябваше да съм напълно запозната с нещата, на които се позовава. Струваше ми се толкова далечен, толкова псевдобиблейски. Почувствах се отчуждена. — Ние ще установим, че Акаша представлява това, което вие бихте назвали колективно подсъзнание на човечеството, събрано на съхранение в етерна енергия. Тази енергия може да се определи като Божия разум. Вие ще научите, че предаването на споменатите идеи е трудно, предвид ограничените измерения на езика.

— Да — казах аз, — разбирам какво имате предвид. И докато сме на тази тема, защо Вие говорите по този начин?

Настъпи пауза. После той каза:

— Ще положа усилия да осъвременя езика си, както бихте се изразили вие. — И веднага след това продължи: — Тази съхранявана енергия, наречена „Акашки записи“, е като огромни свитъци, прибрани в огромни библиотеки. Вие, като индивид, може да бъдете разглеждана като отделен свитък в тези библиотеки или като отделна душа в Божия разум.

— Извинете ме — казах аз. — Не е ли някак твърде просто това, което казвате?

— Всяка истина е не толкова проста, колкото лесна за разкриване.

— Добре, щом е толкова лесна за разкриване, защо ние не я знаем? — попитах аз.

— Човекът отказва да приеме, че владее цялата истина, при това още от началото на времето и на пространството. Човекът е сътворител на космоса заедно с Бога.

„Не, помислих си аз, в църквата ни учат, че Бог е сътворил всичко.“

Но „Джон“ даваше нататък.

— Едва когато човекът приеме, че е част от истината, която търси, тогава самите истини се разкриват.

— Значи според Вас, ако разбере себе си и откъде идвам, ще проумея всичко?

— Правилно — каза той.

— Добре. Но аз никога не съм била истински убедена, че има такова нещо като Бог, освен може би напоследък. И като вижда човек

какво става по света, как да повярва в Бог?

— Искате да кажете, че имате нужда от доказателство за собственото си съществуване? — попита той.

— Не разбирам какво искате да кажете. Не, аз съм сигурна, че съществувам. Да.

— Вие имате съзнание?

— Естествено.

— Съзнанието е отражение на душата. Душата е отражение на Бога. Душата и Бог са вечни и са едно в друго.

— Това означава ли, че за да проумея какво нещо е това Бог, аз трябва да опозная себе си?

— Точно така — каза той, — вашата душа е метафора на Бога.

— А? Един момент — казах аз. — Аз не мога да докажа нито едно от двете — душата или Бога. Не бих искала да бъда непочтителна, но има някакъв трик в начина, по който се доказва, че има душа.

— Триковете са игра на човешкото племе, не на Бога — каза той.

Почувствах се странно неловко.

— Добре де, но ако наистина повярвам, че аз съм метафора на Бога, бих могла да стана много високомерна.

— Никога — каза той, — никога не бъркайте пътеката, която сте поела, със самата истина.

Почувствах се леко засрамена. Изчаках да каже още нещо.

— Пауза — каза той, — друго същество желае да говори.

— Какво?

Кевин измени положението си на стола. Ръцете му се разместиха. Главата му се наклони на другата страна. Той покри лице за миг, после кръстоса крак върху крак.

Изправих се на колене, като се опитвах да разбера какво става.

— Свалям ви шапка — проговори съвършено нов глас. — Макферсън е тук. Том Макферсън. Как я карате вие там?

Имаше забавен акцент. Разсмях се на глас. Кевин наклони глава с вид, сякаш не *той* го прави всъщност. Лицето му изразяваше учудване, че го намирам толкова смешен.

— Боже, боже! — каза гласът на Макферсън. — Не очаквах толкова скоро такава реакция. Обикновено ми е нужно известно време, за да го постигна.

Кевин бе казал, че този Макферсън е със забавен характер. Имах чувство, че *долавям* неговата личност през Кевин. Не беше само от звука на гласа, а по-скоро от присъствието на различна нова енергия в стаята. Забележително беше колко определено се отличаваше от Кевин. Аз, като актриса, отдадох това на Кевин. Ако той играеше, това беше превъзходно светкавично превъплъщение.

— Върви ли бръмчащата ти кутия? — попита Макферсън.

— Кое?

— Твоята бръмчаща кутия.

Погледнах към магнетофона.

— А, това ли? Да. Това добре ли е? — попитах аз.

— О, да, разбира се — каза той. — Просто исках да се уверя, че ще хванеш детайлите.

— Детайлите ли?

— Точно така.

Кевин се закашля. Прочисти гърлото си и пак се закашля.

— Извинете, но какво не е наред с гърлото на Кевин? — попитах аз.

— А, нищо — отвърна Макферсън. — Просто имам малко затруднения да се настроя към вибрациите на инструмента.

— О! Искате да кажете, че се опитвате да настроите вибрациите на вашата енергия към вибрациите на Кевиновата енергия?

— Да. Точно така. Ние тук работим с вибрационна честота. Имаш ли тук от вашите запарки?

— Запарки ли?

— Да, надявам се, че имате някакви билкови запарки.

— О, имате предвид чай?

— Точно така.

— Да, имам — казах аз. — Искате ли малко?

— Чудесно.

— Чашата е много малка. Да я сложа ли в ръцете на Кевин? Той ще може ли да я държи?

— О, да — каза Макферсън.

Налях чашата и я поднесох пред Кевин. Той въобще не помръдна ръка. Очите му бяха все така затворени.

— Просто я постави в ръцете на младия господин. Благодаря.

Повдигнах дясната ръка на Кевин и мушнах чашата в дланта му.

— Чашата е не толкова малка, колкото мъничка — каза Макферсън.

Засмях се. Аз самата не обичах тези малки чаши.

— Нямах ли някаква халба? — попита Макферсън. — Струва ми се, че имаш стъклени халби в бюфета?

Надникнах в кухнята. Прав беше. Имах стъклени халби. Само дето никога не сервирах чай в тях.

— Аз имам слабост към халби — каза Макферсън. — Малко от старото кръчмарско усещане. Помага ми да мисля ясно.

Станах, отидох в кухнята и взех халбата. Докато вървях, продължавах да говоря с Макферсън.

— Значи вие наистина сте ирландец? Всички ирландци ли мислят по-добре с халби?

— Точно така — каза Макферсън зад гърба ми.

Върнах се, налях чай в халбата и смених чашите в ръката на Кевин.

— Е, не е съвсем като в кръчма, но все пак — каза Макферсън.

Кевин надигна чашата до устата си и отпи. Очите му бяха все така затворени. Той преглътна чая.

— Наистина ли усещате вкуса на чая? — попитах аз.

— Е, по-скоро го чувствам, отколкото усещам на вкус. Използвам устните способности на инструмента, за да го усетя.

Той отпи още една глътка.

— Ако е много горещ, вие ли ще го усетите или Кевин? — попитах.

— Ще реагирам, за да предпазя инструмента — каза Макферсън. — Аз няма да усетя болката, но ще я почувствам по емпатия, да.

— И ако наистина пари, какво ще направите? — попитах аз.

— Вероятно ще въведе по-добра команда в системата на инструмента, за да притъпя болката.

Последва мълчание. Чувствах, че Макферсън ме изчаква.

— Мога ли да ви наричам Том? — попитах аз.

— Чудесно.

— Чух, че сте бил джебчия — казах аз.

— Точно така. Макар че джебчийството беше по-скоро „занятие за параван“, както бихте се изразили.

— Занятие за параван ли?

— Точно така. Всъщност аз бях дипломатически шпионин, както бихте го нарекли вие.

— Дипломатически шпионин ли? За кого сте работил?

— За английската корона, с извинение.

— Вие сте били шпионин в полза на Англия, а сте ирландец?

— Точно така. Бях ирландец, въпреки че името Макферсън е шотландско. Взех името Макферсън, за да прикрия ирландската си самоличност, тъй като по онова време срещу ирландците имаше по-дълбоки предубеждения, отколкото към шотландците. Но не се е променило много от тогава.

— Добре де, но защо сте шпионирал в полза на англичаните, щом са толкова предубедени срещу вашия народ?

— Обичам да се смятам за волнонаемен шпионин. Короната просто ме нае, за да свия важни книжа от едни испански дипломати. Много ме биваше за такива работи. Затова и се наричам джебчия. Така ми е по-забавно.

Отпих от чая, като се мъчех да проумея всичко това, без да откача.

— И сега значи упражнявате занаята си по-положително, за да помагате на другите тук, така ли?

— Точно така. Баланс, карма и всичко от сорта.

— Получавал ли сте „черни точки“ за това, че сте бил джебчия — дипломатически или какъвто и да било?

— Точно така. Сега си отработвам част от кармата, като съм се поставил на вашите услуги.

— Разбирам. — Бях едно след друго развеселена и скептична.

— Имаш ли още от твоята запарка? — попита Том.

— Да, разбира се. — Напълних още една халба горещ чай.

— Други някакви сведения интересуват ли те? — попита Том.

Налях чай и на себе си, като размишлявах какъв подход би бил по-резултатен.

— Обсъждахме съществуването на душата оная вечер с един човек — казах аз, — и използвахме като пример за предишно съществуване онова „*déjà vu*“. Знаете, нали когато някъде имаш чувство, че вече си бил по-рано, но си сигурен, че не е възможно да си бил? Или когато за някое изживяване имаш смътното чувство, че то се е случвало по-рано?

— Точно така.

— Добре, някои хора го обясняват с клетъчната или наследствена памет (както твърдят и някои учени). Те смятат, че ние просто наследяваме генетически паметта за неща, които може да са преживяли наши прадеди. А как вие бихте представили въпроса за съществуването на душата?

Последва миг мълчание.

— А *ти* как би го представила? — попита той. — След като си имала време да го обмисляш.

— Ами, бих казала, например че има случаи с хора — да кажем в някои племенни общини в Африка — чиито прадеди никога не са напускали пределите на своята среда. И въпреки това те имат спомени от Северна Америка, Индия и т.н.

— Боже мой — каза Том, — това е добър аргумент. Тогава сигурно си чувала и за вашите телепатични и на „съзнание-извън-тялото“ експерименти. Много хора във вашето време са говорили публично за изживявания — извън-тялото. Всъщност те са усещали душата си като отделена от физическата обвивка.

Спомних си колко много хора наистина са описвали своите изживявания, след като са усещали съвсем отблизо полъха на смъртта. Повечето говорят за същата бяла светлина като Питър Селърс, която ги притегля с неустойимо чувство на любов и покой, докато през това време виждат долу под себе си своето умиращо тяло. Множество подобни изживявания са описани в „Живот след живота“ от д-р Реймънд Мууди. Сред собствените ми познати имаше изненадващ брой хора, които споделяха за подобно изживяване.

— А колкото до обяснението на „déjàvu“ просто като форма на клетъчна памет — продължи Том — има пък множество индивиди, които си спомнят места, по които техните прадеди никога не са били.

— Да, това казвах и аз. Но може би някои техни прадеди са били в Африка — като римляните, например — и тяхната клетъчна памет е записала реакциите им, а техните потомци са наследили тези клетъчни спомени.

— Възможно е — каза Том, — но има и нещо друго. „Déjàvu“ се случва също и в съвременен контекст. Например, вие може да изпитате чувството за „déjàvu“, когато влизате в къща, построена преди няколко години. Това едва ли може да бъде наследена клетъчна памет.

— А какво е тогава?

— Резултат от това, че душата астрално се пренася до новата къща. Нещо подобно на твоето изживяване, което наричащ реещ се съм и толкова го обичаш. Спомняш ли си това изживяване?

Аз направо изстинах. Никога пред никого не бях споменавала това.

— Боже мой — казах аз, — как знаете това?

— А, малко нещо от магиите на старите духове, така да се каже.

Трябваше ми малко време да се приспособя към това, което току-що стана. Ясновидство ли беше това? Или го казваше на всеки, за когото предаваше? Покашлях се.

— Дайте ми просто малко време — казах аз.

— Правилно — каза той, — поне това имаме в изобилие — време.

Чувствах се объркана. Възможно ли е някои сънища да бяха астрално пренасяне на душата.

— Имаш ли други запитвания? — попита Макферсън.

Овладях се.

— Ами, защо има такава съпротива срещу учението за душата като реален факт? Защо не се отделя толкова време и пари за изследване на съществуването на душата, колкото се посвещава на разцепването на атома или на ядрената енергия?

— Първо на първо — отговори той, — защото нямат на разположение материал. Душата не е материално нещо. Освен това, защото с времето над областта на изучаването на душата се е струпало много презрение и присмех и една професионална репутация лесно може да изгърми, така да се каже.

— Но *защо* е обект на презрение?

— Защото се смята за жалко губене на време. Суеверие и подобни неща. Сериозни хора, които признават, че се занимават с подобни изследвания, биват принуждавани да се чувстват понякога смешни. Но както каза неотдавна един твой приятел: „За да достигнеш плода на дървото, ти трябва да се изкатериш на клона“.

Загубих ума и дума. Той използва същата аналогия като Джери. Винаги толкова бях внимавала да не говоря пред никого за Джери, а още по-малко какво е казвал.

Макферсън продължи:

— Трябва да бъдеш търпелива с твоя Джери. Ние как сме търпеливи към вас.

Просто онемях. Как по дяволите можеше този човек да знае за нас? Той не само знаеше за Джери, но знаеше и какво е казал.

— Май се получи разкритие, а? — попита Том.

— О, Господи!

— Точно така — отговори си той развеселен.

Отпих от чая и се опитах да си подредя мислите. Изминаха няколко мига.

— Искаш ли да продължа? — попита Том.

„Боже, помислих си аз, тази работа трябва да е истинска.“ Толкова много неща исках да попитам.

— Добре — казах почти шепнешком. — Добре. Кажете ми, защо има такава пропаст между науката и Църквата?

— Ами, защото науката едва напоследък (в космически мащаби, разбира се) почна да усеща, че се освобождава от прангите на религиозните предразсъдъци и сега се наслаждава на свободата си и на своя златен век. Това гледище е разбираемо. Ако науката се залови да изследва тези владения на Църквата, която беше доскорошният ѝ тъмничар, това само би възстановило мощната база на този стар, традиционен неин преследвач.

— Душата само под владението на Църквата ли е?

— Точно така. Тоест, така се смята в ортодоксалния смисъл, да. Но всъщност душата на човек е, м-м, изключително личен въпрос, така да се каже.

— Но ако се докаже съществуването на душата, това би ли променило радикално гледището на науката?

— Да, разбира се. Но съвсем откровено, науката смята, че няма база, върху която да събира данни за съществуването на душата. Освен това, няма много пари за такъв вид изследвания.

— Искате да кажете, че ако човек изследва електричеството, той може да го превърне в електрическа светлина? Или че ако изследва атома, той може да го превърне в бомба?

— Точно така.

— Обаче ако изследва душата, от това няма материална полза?

— Точно така. Може ли още малко от твоята запарка?

Налях още чай. Той почти беше свършил.

Помълчах малко, размишлявайки над този небивал сеанс на чай, който имахме. Питам се дали не бях толкова лековерна, че да се хващам на въдицата. Магнетофонът бръмчеше в тишината.

— Добре — казах аз.

— Точно така — каза Том.

— Ами, наистина ми се ще да узная нещо повече за миналите си животи. Може ли?

— Много добре — каза Том. — Има ли инструментът алкохол в системата си?

— Не — отвърнах аз. — Той каза, че пречело на транслирането, затова смятам, че няма.

— Много добре тогава. Един момент, моля. Би ли взела тази халба, ако обичаш.

Станах, измъкнах халбата от ръката на Кевин, проверих магнетофона и пак седнах.

ГЛАВА 15

„Предвид безкрайната продължителност на безсмъртната душа през безкрайността на времето... трябва ли душата да остане завинаги прикрепена към тази точка от вселената, нашата земя? Нима никога няма да участва по-отблизо в останалите чудеса на мирозданието? Кой знае дали промисълът не е тя да се запознае отблизо някой ден с онези безкрайно далечни сфери на космическата система... които макар и от толкова далеч, вече предизвикват нашето любопитство?“

Имануел Кант,
„Обща история на природата“

По тялото на Кевин преминаха тръпки. Главата му почна да се върти, докато отново не зае характера на Джон.

— Приветствия — каза гласът на Джон. — Вие имате запитвания за предишните си животи ли?

— Да — отвърнах аз.

Телефонът иззвъня.

Джон реагира и изопна глава.

Аз чаках.

Просто усещах как Джон „настройва вибрациите си“, както бе казал Макферсън. Телефонът отново иззвъня. Пак не вдигнах.

— Вие ще научите — каза Джон, — че за да проумеете душата в себе си днес, ще трябва също да разберете някои неща от предишните цивилизации, които сте познавали.

— Наистина ли? — казах аз глупаво, като се почувствах едновременно смешна и смутена.

— Наистина — каза Джон, — вие сте се въплъщавали няколко пъти в продължение на петстотин хиляди годишния период на най-високо развитата цивилизация, която някога е познавало човечеството. Това е периодът, който Библията символизира като Райската градина. Бих желал сега да вникнете в едно много важно схващане. За нивото на постижения на дадена цивилизация се съди по духовното ѝ развитие. Технологическият напредък е важен и привлекателен, но ако задържа, накърнява или възпира духовното познание, той носи семената на собствената си гибел. Вие сте свидетели на тази проста истина в сегашната ви цивилизация на Земята. Вашето духовно разбиране изостава на огромно разстояние зад технологическите ви познания и като резултат вие сте изправени пред нарастващо безразсъдство, депресия, объркване на целта, тотално неравенство и отчаяние.

— Къде е тогава надеждата за нас? Искам да кажа, ако ние вървим назад, вместо напред, защо живеем?

— Хубав и важен въпрос, — каза Джон, — който отново ни довежда до темата за кармата и прави още по-необходимо за вас да проумеете собствената си същност и силата, която дава свободната воля да осъзнаете своята божественост и общност с Бога.

— Извинете — казах аз, — но мога ли да попитам къде във всичко това е мястото на религията, моля?

— За много от нещата, за които говоря, вашите земни религии трябва да се изключат. Вашите религии проповядват религия — не духовност. Повечето време религията е експлоатирила човека. В основата си вашите религии са на прав път, но те *не учат*, че всеки индивид е преди всичко творец и контролор на собствената си съдба. Те проповядват, че Бог поема тази роля. Именно това се опитвам да обясня: че всеки индивид е сътворец заедно с Бога. Но това никак не допада на вашите църкви и религии, защото те предпочитат да имат контрол над човечеството, а не да му помагат като го учат, че то единствено може да контролира себе си чрез самопознание и като познава своето *минало* и своето предназначение в настоящето и бъдещето.

Съзнавах колко взривоопасно би било такова схващане. Но нима толкова хора в самата Църква не се стремят към самопознание? Нима нямаше много хора, които заедно с това, че следват предписанията на

Църквата, продължават неуморно да търсят истината извън тези предписания?

Погледнах през прозореца към тъмния океан. Светлинките на рибарско корабче примигваха в мрака. Питам се колко ли от великите истини в живота човек така и никога няма да съзре, докаже или потвърди? Това беше толкова обезкуражаващо и потискащо. Нима истината ставаше истина само когато успеем да я „докажем“? Не можех да се оправя в мислите си. Погледнах пак през прозореца, а после към Кевин и „обезпльтеното духовно същество“, което той транслираше.

— Значи — казах аз разстроено и някак отпаднала, — значи съм живяла в някоя древна цивилизация?

— Да, няколко пъти — каза Джон. — Два пъти като мъж и веднъж като жена.

Замълчах, понеже усетих, че приближаваме пак към една от най-фините точки на прераждането.

— Дали всички сме изживявали животи в различни полове, за да можем да се вживяваме в другия пол?

— Точно така — каза Джон. — Наистина. Как иначе човечеството ще постигне познание за себе си и своите идентичности, без такива разнообразни физически изживявания?

Наведох се пак напред.

— Може ли това да е метафизическото обяснение за хомосексуалността? — попитах аз. — Искам да кажа, че когато душата преминава ту в мъжко, ту в женско тяло, от това може би й остават някакви емоционални „отпечатьци“ и влечение към предишното въплъщение?

— Именно — каза Джон. — Сексуалното предпочитание на такива индивиди играе важна роля, за да доведе до разбирането, че ние сме в същността си еднакви, защото всеки от нас е живял и в двата пола; а душите ни, ако нямате нищо против, са по същността си двуполови.

— Двуполови ли?

— Да, висшето духовно познание не прави разлика в пола, защото елементи и на двата пола присъстват едновременно. Полярностите са равнопоставени. Вашите древни пророци и фигури като Иисус, Буда и други не са имали нужда да дават обет за безбрачие,

защото са вибрирали в една равномерна и съвършено балансирана честота. Техните ин и ян са разпределени толкова равномерно, че сексуалността не е представлявала интерес за тях — не е имало конфликт, а следователно и напрежение. Това не е било обект, който е трябвало да сублимират или потискат. Това просто не ги е интересувало, заради постигнатото ниво на духовен покой.

— Не съм сигурна дали аз съм готова да заменя едното с другото.
Джон помълча.

— Ние не препоръчваме въздържане от секса — каза той. — Определено не. Сексът в човешките измерения също е пътека към Бога, ако човек и духовно му се наслаждава така, както и физически.

Погледнах магнетофона.

— Извинете — казах аз, — не излизаме ли от темата?

— Да — отговори Джон, — но сексът е очарователна тема, дори за мен.

Разсмях се.

— А вие кой сте? — попитах аз. — Искам да кажа, бил ли сте някога във физическо тяло?

— О, да — отвърна Джон. — Въплъщавал съм се много пъти и като мъж, и като жена, но напоследък се задържах в астрална форма.

— Разбирам — казах аз. Любопитно ми беше, но всъщност исках да науча повече за себе си. — И така, коя съм била аз в предишните си животи?

— Според „Акашки записи“ вие сте била въплъщение с душа — близник.

— О, и какво по-точно е душа — близник?

— Този въпрос изисква доста дълги обяснения, които ще се опитам да ви дам по-късно. Засега нека започна като ви обясня какво е душа — двойка.

— Душа — двойка ли? — попитах аз. Чувала бях понякога хора да казват, че са си намерили другата половинка.

— Душите — двойки — продължи Джон, — всъщност са създадени една за друга в началото на времето или както вие го наричате — в момента на Големия взрив. Те вибрират на съвършено еднаква електромагнитна честота, защото са си идентичните ешове една за друга. Душите — близници се срещат по-често, защото са преживели заедно много животи под една или друга форма. Обаче

душите — двойки са създадени като чифт в началото на времето и си принадлежат една на друга... Та както виждате, към вашата теория за Големия взрив има повече неща, отколкото си представяте... и доста романтични, при това, не мислите ли?

Издадох някакъв уклончив звук.

— Така че нека да започна от там — рече Джон, — където, както казах, сме се познавали.

— О?

— Да, ние сме били учител и ученик. Вие бяхте от моите най-блестящи ученици и — както бихте казали днес — любимци.

Огледах се из хола с желанието да споделя това с някого.

— Значи сме се познавали?

— Точно така. Не е случайност, че днес вие сте тук. Надяваме се, вече сте узряла за схващането, че не съществува такова нещо като случайност, нали?

— Кои пак сте тези „ние“? — попитах аз.

— Вашите духовни водачи, един от които съм аз — каза Джон.

— Искате да кажете, че съм била привлечена тук някак си от вас и тези водачи ли?

— Точно така — каза Джон.

— Как?

— Чрез собствената ви потребност да намерите обяснение на поведението си, на вашите въпроси и вашето търсене на истината и чрез духовното водачество на тези от нас, които чувстват, че сте готова да откриете повече от вашата собствена истина.

— Това ли се има предвид, като говорите за Духовно водачество?

— Именно.

Последва пауза, през която сякаш Гласът Джон събираше мислите си или някакъв вид информация или и двете. После ненадейно Гласът продължи:

— Ние изолирахме вибрацията ви от един ваш живот, който сте изживяла с едно същество, с което сега също имате отношения. Смятаме, че това същество живее на вашите Британски острови. Така ли е?

— Джери? — възкликнах аз с някакъв фалцетен писък. — Вие за Джери ли говорите?

— Именно. Изолирали сме и неговата вибрация и открихме, че двамата сте били мъж и жена по време на един ваш предишен живот.

— О, боже мой — възкликнах аз, смаяна и удивена. — И тогава разбирахме ли се? Искам да кажа, общуването помежду ни тогава по-добро ли беше, отколкото сега?

Последва нова пауза.

— Вашият Джери и тогава пак беше толкова отдаден на работата си. И трябва да признаем, че това беше във вреда на вашия съюз. Обаче той извършваше важна работа, включваща културен обмен с извънземните, които се опитваха да бъдат от полза технически и духовно.

— *Извънземни?!*

Джон явно долови изумлението ми. Той отговори по-твърдо от обикновено.

— Именно. Тогава извънземни посещаваха тази планета, както и сега.

— О, господи! — поех си дъх. — Добре, може ли да ми разкажете нещо повече за това? Тоест, какво всъщност ми казвате? Това означава ли, че сме имали посещения от Космоса още от началото на времето?

— Точно така. Има планети, по-напреднали в познанието от вашата Земя, точно както вашата Земя е по-напреднала от някои други планети.

Съзнателно се опитах да релаксирам и почнах да дишам дълбоко. Предполагах, че това, което казваше той, си имаше своя собствена логика. Но не знаех какво да го питам.

— Ами-и — почнах аз, като мисълта ми се луташе. Може би всичко това беше театър, но пък ако не беше? Не исках да пропиляя една възможност да науча нещо. — Ами-и, — казах пак аз, — какъв вид познание са носели тези извънземни?

Джон отговори веднага.

— Единственото важно познание е духовното опознаване на Бога в самия човек. Всяко друго знание произтича от това.

— *Всяко друго знание ли?*

— Точно така. Вашето научно знание, например, зависи от вашето познаване на вибрационните честоти и съотношението им с вселената. Бог е любов — това е най-високата вибрационна честота от

всички. Във вашия физически свят светлината е най-високата и скоростна честота. Но за същества с по-голямо знание, по-голям обхват, *мисълта* е с много по-висока честота от светлината. Мисълта е част от Бога, точно както мисълта е част от човека. Затова, когато мисълта е *любов*, вашите честоти вибрират на най-високото енергетично ниво. Точно на това учат извънземните, както и вие, от Земяното ниво, един ден ще учите на това други. Това разбираемо ли е?

Не знаех как да отговоря.

Прокашлях се и се опитах да напрегна мисълта си, за да разбера. Не можех да съотнеса себе си към това, което казваше Джон, по някакъв специфичен, или детайлиран, или понятен начин. Изводите от това, което говореше той, бяха тъй главозамайващи, че наистина не можех да измисля подходящ въпрос. Искях да се върна към себе си. В *това* поне можех да се оправя.

— Извинете ме, моля — казах аз. — Може ли да ви питам просто за себе си? Много ми е трудно да се съотнеса само към това.

— Разбира се — каза Джон. — Трябва да следвате своя собствен темп.

— Добре — казах аз с облекчение. — Благодаря ви. Значи Джери и аз сме били мъж и жена. Това означава ли, че сме били душа — близнаци?

— Не. Но вие сте била и сте душа — близнак със същество, което наричате Дейвид.

Прекъснах го.

— Вие знаете и за Дейвид ли?

— Точно така. По време на оня, ранния период, вие сте живели в продължение на няколко живота със съществото Дейвид, както и с много други през хода на времето.

Може би затова се чувствах толкова удобно с Дейвид сега.

Но Джон продължи:

— Вашият Дейвид е добър учител и вие можете да му вярвате. Но ние чувстваме, че вие вече усещате това. Трябва да се доверявате повече на чувствата си и трябва да се въздържате да подходите към множество въпроси в живота от една стриктно интелектуална гледна точка. Интелектът като чудо е ограничен. Чувствата са безпределни. Вярвайте на сърцето си... или на интуицията си, както вие я наричате.

Да вярвам на интуицията си? Да, откровено казано, като погледна назад в живота си, виждам, че когато съм тръгвала срещу интуицията си, аз винаги съм имала проблеми.

— Искате да кажете, че ако всички ние следваме това, което е в сърцата ни, ще бъдем наред?

— Не. Не непременно. Има погрешни или вредни чувства, които трябва да се преодоляват. Но човечеството и целият живот е по същината си добро. Трябва да се научите да му давате шанс. Животът представлява мисълта на Бога, а Бог е любов.

Откровено казано, целият този разговор за „Бог“ ме затрудняваше.

— Добре — казах аз, — но какво вие наричате Бог?

— Бог или Божията сила, от която всяко нещо е част — каза Джон, — е Божествената енергия, която е сътворила Вселената и я държи хармонично в едно цяло.

— Нима бихте окачествили като хармонично това, което става тук?

— В цялостната схема на живота, да, то е хармонично в смисъл че нещата се уравновесяват. Но за да проумеете тази хармония, вие трябва да схванете процеса на напредък на всяка душа, на превъплъщаването и пречистването ѝ.

— Един момент — казах аз. — Нали се смята, че Библията е Божието слово?

— Да, в основата си е. Макар че много от това, което съществува във вашата Библия днес, е било тълкувано наново.

— Тълкувано наново от кого?

— От различни хора през времето и през много езици. В последна сметка, от Църквата. Църквата има изгода да „закриля хората“ от действителната истина.

— А каква е действителната истина?

— Действителната истина е процесът на напредък на всяка душа през времената. Действителната истина е, че всяка душа е отговорна за собственото си поведение в осъществяването на собствената си божественост.

— Прераждането ли имате предвид?

— Точно така. Това е думата, която вие употребявате като термин. Което означава, че Космическата справедливост насочва към

една максимална хармония.

— Добре, но няма ли Църквата да отрече тази истина?

— Да, защото такава истина би направила излишна властта и авторитета на Църквата. Иначе казано, всеки човек, всяко същество става отговорно пред себе си за своето поведение. А за това не е нужна църква. Няма нужда от ритуали, касти и изповедални, в които пълзим, за да получим опрощение от Църквата. По-просто казано, църковните власти жадуват да „закрилят“ хората от една истина, за която според тях не сте били готови.

— Искате да кажете, горе-долу в същия дух, в който действат правителствата днес?

— Именно.

Протегнах се на килима. Не знаех какво да мисля, нито ми хрумваха други въпроси. Кевин седеше безстрастно на стола. Чаят на масата беше студен.

— Ще има ли други запитвания? — попита Джон.

Погледнах навън към мигащите светлини на рибарското корабче.

Помислих за някои от хората, с които бях разговаряла и които ме смятаха за наивна и лековерна, само защото допусках в мислите си възможността чрез медиума да говорят безплътни духовни учители. Как съм могла да хлътна по такива глупости, казваха те. Винаги отговарях как просто имам чувството, че научавам нещо. Не бях сигурна какво всъщност означаваше това, но някак си то ми потвърждаваше, че житейската реалност има повече измерения, отколкото познава човек — донейде по същия начин, както измеренията на нашата собствена личност и характер са били загадка за нас, докато не започнахме да изследваме тези аспекти, които са ни били непознати, а не ги осъзнавахме именно защото не можехме да ги „видим“.

Но защо аз се чувствах по-добре от други, като си позволявах да изследвам измерения на недоказуеми вероятности? Наистина не знаех. Просто ми беше добре. Това е всичко, което мога да кажа. Не се чувствах застрашена. Това не объркваше емоционалното ми участие в това, за което вече бях сигурна, че е реално: то явно не разрушаваше представата ми за самата мен. Цялото това изследване сякаш разширяваше вече оформения ми възглед за действителността. Затова

и се чудех, когато някои мои приятели, и по-конкретно Джери, смятаха, че този стремеж към ново знание по духовни пътеки, чрез медиуми и превъплъщения застрашава престижа ми. Защо бяха толкова загрижени за мен? Сигурно от любов и покровителствени чувства. Грижеха се това да не ме компрометира — повече отколкото аз самата. Но имаше и нещо друго. Те самите се чувстваха застрашени. Защо? Защо да не си задаваш въпроси сериозно и да не се ровиш в области и възможности, които не са непременно „доказуеми“? Каква вреда може да нанесе това „реално“? Може би ще разклати установените ми представи за себе си? Или ще обърка собствените им възгледи за „действителността“?

Извърнах се и седнах на колене.

— Джон — казах аз, — защо толкова хора смятат тъй недопустим феномена транслиране чрез човешки инструмент на такива безплатни учители като вас?

Последва кратка пауза.

— Защото не помнят собствения си опит като безплатни. Хората смятат, че животът е целокупността от всичко, което виждат. Те смятат, че самият човек е само тяло и мозък. Но личността е нещо повече.

— Какво значи това?

— Личността е този неосезаем аспект на съзнанието, който се приютява в тялото само за един кратък период от космическото време.

— Но те не смятат това схващане за реално.

— Реално ли? — попита Джон. — Нима мисълта не е реална? Но как човек може да я докаже научно? Мисълта е енергия. Тези, които поставят под въпрос физическото съществуване на мисълта или на мисловната енергия, поставят с дълбокия си скептицизъм под въпрос собствената си същност.

— Да, но съмненията не са ли нещо хубаво? Искам да кажа, че абсолютната увереност в нещо поражда егомания и покваряваща сила.

— Това е така! Но обезпокоителното е, когато скептицизмът стане толкова дълбок и деморализиращ, че отхвърля възможността човек да научи велики истини, които биха му били полезни.

— Но как да им внуша, че да бъдеш непредубеден е наистина мъдро?

— Вие не трябва да правите това. Вие, която *сте* непредубедена, просто казвате *как* е от ваша гледна точка. Дайте на скептиците

свободата да бъдат скептични. Ако не го правите, бих ви обвинил, че сте поробител. Дайте им привилегията да продължат да се съмняват. Ще дойде време, когато те също ще поискат да знаят и ще бъдат привлечени към по-истинни измерения. Когато бъдат готови, те ще потърсят по-голям съвет. Ако хората държат да останат в рамките на своята „логическа“ система от вярвания, то е за да се чувстват сигурно във възприетата от тях действителност, а така и да се чувстват надеждно в позицията на властта, която държат, независимо каква е тази власт. Те няма да променят възприятията си, защото това ще изисква да променят себе си или да стигнат до едно разширено осъзнаване на себе си.

— Но какво ще кажете за сигурността на човешкото его? — попитах аз.

— Повечето хора страдат от *изменено* его. Изменено от обществото, от Църквата, от възпитанието. Тяхното истинско его знае истината. Аз съм точно толкова достоен за доверие, колкото всеки друг. Вие не можете да ме видите, но пък има множество аспекти от вас, които също не можете да видите. Хората издирват тези аспекти в себе си всеки ден. Но докато търсят, те искат светът им да остане сигурен. За да повярват, че аз съм толкова реален, колкото тях, те ще трябва да се усъмнят в своите зони на комфорт — зоните, които разбират и могат да контролират. Когато започнеш да разбираш повече, ти преди всичко проумяваш, че има още толкова много за разбиране, че е извън твоя обхват.

— Да, но хората не ми казват това. Те ми казват, че цялата теория за прераждането е прекалено спретната. Смятат, че е прекалено проста, за да бъде реална.

— Както ви казах преди: истината е проста. А човекът именно държи да я усложнява, обаче човек не може просто да научи истината, както се научава урок. Той трябва да преживее аспекти от нея в себе си, за да може да продължава. А да научиш и да изпиташ истината е само по себе си борба. Борба просто за осъзнаване. Вие трябва постоянно да помните, че естествената среда на човека не е Земята, естествената среда на човешките същества е ефирът. Всеки индивид предварително знае Божествената истина. Но хората просто са я усложнили и са забравили, че я знаят.

— Но мои приятели интелектуалци казват, че ако човек си въобразява, че знае *истината*, това е акт на крайно тщеславие.

— Всеки индивид знае своята собствена истина. Това е правилно. Но единствената истина от значение, е истината за отношенията на човека с първоизточника или Божията сила. А *тази* истина се ограничава, когато към нея се подхожда с интелектуален скептицизъм. Защото, за да познае Бога, човек няма нужда от интелект. В това отношение всички индивиди са равни. Вашите интелектуалци се стремят да се отделят от масите, за да се почувстват елит. Те се осланят повече на своя интелект, отколкото на Божията сила в себе си. Много хора, и то не само интелектуалци, се смущават да признаят искрата на Божественост в себе си. Обаче интелектуалците скептици са по-предразположени да бъдат конфликтни, объркани и нещастни вътре в себе си. Всички хора се стремят към спокойствие. Пътеката към вътрешния мир не минава през интелекта, а през вътрешното сърце. Във вътрешното сърце човек намира Бог, мир и себе си. Интелектуалците скептици избягват себе си. Вътрешното Аз, обаче, знае Божествената истина, защото то самото е Божествено. Това добре ли го разбирате?

Исправих се с чувството, че разбирам. Обаче всичко това не ми звучеше религиозно. То просто беше понятно и не разбирах защо някои хора, които познавах, трябваше толкова да го усложняват — те или не разбираха или не искаха да го разберат.

— Защо има войни, Джон? Какво подтиква хората да завладяват други хора?

— Защото тези, които изпитват нужда да завладяват, не разбират истината за себе си. Обаче, ако един тесногръд тиранин се отвори за вътрешно опознаване, той скоро загубва склонността си да завоюва. Вижда колко необятен е самият *той* и вече не се нуждае да осигури безсмъртието си като завладява другите. Когато човешкото съзнание достигне разширение на много нива, то става по-умиротворено, по-удовлетворено. Скептикът е с много ограничен възглед към повисшето самопознание. Вашите догматични религии, например, най-много ограничават човечеството, защото изискват безпрекословно благоговение пред авторитета — един външен авторитет. *Вие* сте Бог. *Вие* знаете, че сте Божествена. Но трябва непрестанно да помните

своята Божественост и — най-важното — да *действате* в съгласие с това.

— Джон, вие преди малко споменахте извънземните. Не съм съвсем сигурна какво да мисля за това, но участват ли и те в същата борба за вътрешно опознаване?

— Точно така — каза Джон. — Може би те оперират, поне някои от тях, на по-високо ниво на съзнание, а и на по-високо техническо ниво. Но те не бива да се обожествяват. Те са просто учители. Те посещават Земята от край време, за да носят познание и духовна истина, защото с еволюцията на времето са открили, че духовното разбиране на индивида е *единственото* разбиране, необходимо за мира. Всяко друго познание произлиза от това.

— А възможните тълкувания за извънземните в Библията истина ли са? Имам предвид Йезекиил и други подобни?

— Правилно. Те са се явявали по това време на вашата Земя, за да донесат по-висше познание за Бог и духовната любов. Те винаги се явяват, когато са най-необходими. Те служат като символ на надежда и по-висше разбиране.

— Ще се срещна ли някога с някой от тях?

Последва пауза.

— Ще говорим отново по тези въпроси друг път. Поразмишлявайте над това, което ви разказах и какво желаете да научите. Това ли е всичко засега?

Съзнанието ми беше така препълнено, че трябваше да кажа да.

— Благодаря ви, Джон — казах аз, — който и да сте. Просто не мога да мисля за нищо повече сега. Трябва да асимилирам това, за което ми говорихте.

— Много добре — каза Джон. — Стремете се да бъдете в мир със себе си и с Бог и неговото дело, защото сте част от това дело. Бог да ви благослови.

„Нещо неведомо за нашите схващания посещава
Земята“

Д-р Митрофан Зверев, съветски учен

Кевин потрепери, сякаш вибрациите на духа на Джон преминаха през тялото му и го напуснаха. Ръцете му се издигнаха към очите и ги покриха. После той разтри очи, сякаш се събуждаше от дълбок сън.

— Здравейте? — каза той сънливо, като се опитваше да фокусира погледа си в стаята около себе си. — Здравейте?

Станах, протегнах се и влязох в полезрението му.

— Здравейте — казах аз. — Тук съм.

— Как мина? — попита Кевин.

— Боже мой — казах аз, — невероятно беше. Просто не зная какво да мисля.

Кевин изправи гръб в стола и после стана.

— Просто правете каквото ви се струва правилно — каза той. — Какво чувство имахте — правилно ли ви се струваше това, което предадоха? Те ми казаха просто да вярвам на чувствата си. Друго не ти остава да правиш, щом веднъж си почнал да ги разпитваш.

— Но те казаха невероятни неща.

— Какви например?

— О, за предишни животи. Цял куп неща за хора, които познавам сега, а се смята, че съм ги познавала и в други животи. При това го казаха и Джон, и Макферсън.

— Така ли?

— Да. Добре де, а вие вярвате ли във всичко това?

— Вярвам в това, което ми се струва истина.

— А имате ли чувство, че прераждането е истина? — попитах аз.

— Би трябвало да е, нали? Тоест че аз съм инструмент, чрез който говорят много духовни същества, нали? Така че съществуването на душата в много измерения ми се струва истина. Иначе това би ме превърнало или в актьор, или в луд. А доколкото ми е известно, не съм нито едното от двете.

Погледнах внимателно Кевин.

— Да — рекох колебливо аз, — обаче Джон каза, освен това много неща за извънземни, които са донесли всякакъв вид духовно напреднали знания на човешката раса. Вярвате ли в това?

Той седна.

— Разбира се — каза той, — защо не? Те не само се споменават из цялата Библия, но фигурират в една или друга форма в почти всяка

култура на Земята. Така че защо да не съществуват? Освен това, познавам много хора днес, които казват, че са ги виждали.

— Вие виждал ли сте някога НЛО? — попитах аз.

— Не — отвърна Кевин. — Още не съм имал това удоволствие.

— Но въпреки това вярвате?

— Разбира се. И това ми действа обнадеждаващо. А и кой съм аз, че да оспорвам авторитетите, според които има доста голяма вероятност те да съществуват? Знам, мнозина пък твърдят, че не съществуват, но и за това няма доказателства.

Кевин разсеяно отпи от студения чай, който беше останал. Тогава погледна халбата.

— Това откъде се взе? — попита той.

— Макферсън. Той каза, че имал нужда от халба, ирландски тип, за да мисли по-ясно.

— Аз държах ли тази халба?

— Да.

— Интересно.

— Да.

— Кое ли време трябва да е вече?

— Хубав въпрос — казах аз и пресметнах: — Малко преди десет часа.

— Тогава трябва да тръгна. — Той се запъти към вратата.

— А ще може ли скоро да се видим пак? Знам колко сте зает. Но ще имате ли възможност да ме вмъкнете във времето си?

— Нека да прибера моята дама и ще ви се обадя.

Отворих вратата и му благодарих.

Той тръгна с провлачената си походка, като наметна елегантното си бежово палто на раменете. Излезе и заслиза по стъпалата като герой от „Наемателят“ (един стар филм, който бях гледала в детството си).

Гледах го като отива към автомобила си на улицата. През това време си мислех дали един транс — медиум не се нуждае несъзнателно да бъде театрален, за да поддържа собствената си идентичност.

Отидох в спалнята и просто рухнах в леглото. Не можех да заспя. Краката ми вибрираха от странна, почти магнетична енергия, извираща отвътре. Обърнах се. Не помагаше. Енергията продължаваше да вибрира... Почти не се страхувах от нея, защото ми беше съвсем

непозната. Усетих същите вибрации във връхчетата на пръстите си и около устните. Усещах го физически, но в същото време чувствах, че енергията избликваше някак си от съзнанието ми.

Опитах да се съсредоточа над дребни, познати неща — мекия бриз, който полъхваше откъм Тихия океан през прозореца ми, пляска на вълните, разходката, която щях да си направя на сутринта из планината с дивите цветя. Заех се мислено с една позната хореография, която често правех като се опитвах да заспя. Отмервах всяка стъпка и движение според музиката. Усещах смисъла на музиката в съзнанието си. Стегнах мускулите на краката си, като се опитвах да неутрализирам потока от магнетична енергия, лумнал в мен. Беше някаква чужда енергия и все пак някак положителна. Визуализирах насладата от токущо изядена фонданово — фруктова мелба и как горещият плътен, сладък шоколад се стича по студения сладолед ванилия.

Чуствах, че ми е нужно някак да се приземя в това „тук и сега“ на Земята. Усмяхнах се на себе си. Какво по дяволите ставаше? Кое беше реално? Наистина ли бях живяла някъде с Джери и с Дейвид преди петстотин хиляди години? Ако наистина повярвах в това, нямаше как да продължа да се движа из този свят по същия начин, както винаги досега. Това задължаваше да си променя светогледа. Дали това именно не се бе случило с Уолт Уитман, Питагор, Аристотел и Торо, когато са стигнали до заключението, че прераждането е не само възможно, но и вероятно? Нищо чудно, че хората в Азия имат различно схващане за времето от нашето, тук, на Запад. Те израстват с вярата в прераждането на душата от живот в живот. Боже мой, помислих си, може би времето и пространството са толкова относителни, че не са измерими. Може би и двете съществуват едновременно. Може би душата в моето тяло ми казва, че *всичко е реално*. И ако това е истина, тогава действителността има повече измерения, отколкото изобщо съм си представяла. Може пък, както твърдят философите и дори някои учени, действителността да е единствено това, което човек възприема, че е.

Ако беше така, можех да разбера в един колосален план какво би означавало за планетата и всички човешки същества, които живеят на нея, едно допълнително духовно измерение. Какво чудо, какво вълшебство би било това!

Тогава би било валидно възприятието на всеки човек за действителността. Ако най-важното бе опитът на душата, а физическото съществуване на човек буквално ставаше неуместно, защото, от космическа перспектива, няма такова нещо като смъртта, тогава всяка изживяна секунда на земята ставаше скъпоценна, тъкмо защото е свързана с величавия всеобемащ градеж, който *ние сме спомогнали да се създаде*. И тъкмо защото всеки атом има цел, може би целта конкретно на тази колекция от атоми, която се върти в леглото, е да предаде посланието, че ние сме част от Бога — сила, създал всички неща — и Той е толкова част от нас, колкото сме ние от него.

В някакво кълбо от вибриращо объркване, аз се въртях и въртях, докато най-сетне заспах.

ГЛАВА 16

*И дали пристигам в своето
днес, или след десет хиляди или
милион години,*

*Аз го приемам с радост днес, но
и с еднаква радост мога да изчакам...*

*А колкото до теб, Живот, аз
знам, че ти си преживяване на много
смърти,*

*(Не се съмнявам, че аз самият
съм умирал десет хиляди пъти
досега.)*

Уолт Уитман, „Песен
за мен“

Спах до късно на другия ден. Просто не можех да стана. Когато накрая успях, отидох до колониала и си взех две кофички замразено прасковено кисело мляко. Всичко с праскови винаги ми действаше добре.

На път за вкъщи мислих как биха реагирали приятелите ми на това, което се бе случило. Мярна ми се през мислите моята приятелка Белла Абзъг. Запознахме се в съвместната ни работа в президентската кампания за Макгъвърн и много се сближихме. Тя беше жилава, блестяща, състрадателна и прагматична. Питях се какво ли щеше да помисли, питях се дали някога ще дойде време, когато политиците ще се занимават със свои собствени духовни изследвания, без да загубят в очите на избирателите си.

Като отворих вратата, чух, че телефонът в момента звъни. Беше Белла.

Разказах ѝ всичко, което се бе случило на сеанса ми с Кевин. Говорих доста дълго и тя нито веднъж не ме прекъсна. Най-сетне млъкнах.

— Хайде да говорим направо — каза Белла. — Този Кевин ти е казал, че в предишния живот си живяла в някаква древна цивилизация с някого, в когото си влюбена сега, така ли?

— Не, не Кевин. Кевин беше транслаторът. Аз разговарях с два духа, единият се казваше Макферсън, другият Джон.

— Да, добре — каза тя, — все едно. Слушай, този тип Кевин може просто да си измисля и да играе.

— О, Белла. Това беше първото, което помислих и аз. И, разбира се, може да е вярно. Но ако наистина играеше, той би трябвало да получи такава Академична награда, каквато още не е измислена. Четох адски много неща на тази тема — транслирането — и наистина не вярвам, че са ме изпързали. Искам да кажа, това е нещо, което много хора изживяват всеки ден.

— Добре... — Белла се позамисли. — Нека не ти звучи смешно, но би ли казала, че си имала религиозно изживяване?

— Господи, не!

— Тогава какво? Искаш да кажеш, че вярваш в прераждането?

— Белла, не че вярвам. Аз наистина просто не зная. Но изглежда всичко е въпрос на „чувстване“, а не на мислене. Чувствам, че това, което казват тези духовни същества, наистина е могло да се случи с мен. По някакъв начин аз слушам *себе си*, а не който и да било друг. — Докато говорех, аз си бях изяснила нещо. — И не мога точно сега да спра и просто да захвърля всичко. Трябва да науча още неща.

Последва дълго мълчание.

— Скъпа моя — каза тя накрая, — не искам да се засягаш. Но просто недей да правиш нещо драматично или публично във връзка с това, окей? — Отговорих окей. — И се обаждай. — Казах пак окей.

За мен започна един интересен и многоизмерен период в живота ми. Мога да го опиша само като период, в който съм живяла на няколко нива. Ходех на репетиции за околосветското турне с моето шоу на живо, на сцена. Танцувах, пеех, играех и се шегувах с трупата си през деня, а нощем се вглъбявах във всяка книга, която можеше да ми

помогне да подреда чувствата и мислите си, възникващи от въпросите, които си задавах за живота и целта.

Лавиците на библиотеката ми вече се огъваха от езотеричен, метафизичен материал. Радвах се, че в къщата ми в Малибу имах достатъчно спокоен кабинет, за да се затворя и заключа вратата му. Не бях готова да отговарям на въпроси за книгите, които четях.

Само за прераждането имах купища материали. Четях задълбочено в тази област, защото темата особено ме интересуваше. С удивление открих, че прераждането не само е съставна част на повечето източни вярвания (което вече знаех), но и че множество видни западни мислители споделят това схващане за космическото предназначение на душата, макар източните вярвания да се кореняха в религията, а западните схващания израстваха по-скоро от философски корени. От Питагор до Платон и Аристотел (макар че той по-късно отрича прераждането, като се отцепва от платоническия си учител) и по-нататък през Плутарх, през седемнадесети век, когато възниква цяла мислителска школа, позната като Кеймбриджките платоници; а от нея произлизат много други — Джон Милтън, поетът Драйдън, държавникът — интелектуалец Джоузеф Адисън.

Стигнах до осемнадесети век — Векът на просвещението (рационализма), както го наричат, очаквайки тук да намеря отхвърляне и скептицизъм. Скептицизъм наистина имаше — но не към вярата в душата и божествеността, а по-скоро се отхвърляше формализираната религия и авторитарната мисъл. В действителност имаше просто взрив от ново мислене и утвърждаване на правото да мислиш. Това е времето на Исак Нютон, Бенджамин Франклин, Волтер, великия германски философ Имануел Кант, блестящият ориенталист сър Уилям Джоунс, шотландският историк и икономист Дейвид Хюм (последният се посвещава на просвещението, обаче признава, че щом има такова нещо като безсмъртна душа, тогава положително — и логично — тя трябва да съществува и преди, и след смъртта). Това е време на процъфтяване на интелекта — и въпреки това повечето от тези изключителни умове вярват в прераждането на душата.

Ако преди бях доста объркана, сега бързо откривах, че имам добра компания...

Много писатели и поети, като Уилям Блейк и Гьоте, дават в творбите си израз на своята вяра. Гьоте пише за своята вяра в писмата

си. Хайнрих Хайне, германският лирически поет и критик има, всъщност, забележително „образно“ съзнание за това: „Знае ли се кой шивач сега е наследил душата на Платон, какъв ли учител е наследник на духа на Цезар?... Може би душата на Чингис хан днес вдъхновява някой критик, който, без да знае, всекидневно бичува душата на своите предани башкири и калмуци по страниците на критическите списания...“ („Северното море“).

И вече по-наблизо до нас, открих моята тема в описанията на американските трансценденталисти — начело с Емерсън и Торо. Тези хора се възбунтуват срещу традиционната, авторитарна западна религия, както са правила и техните предшественици — сред които Кант, Шопенхауер, Карлайл и Уърдсуърт. „Стръкчета трева“ на Уолт Уитман направо е хвалебствен химн на прераждането. Малкълм Коули казва за Уитман: „За Уитман вселената е едно вечно ставане, не структура, а процес и за нея трябва да се съди от гледна точка на вечността“.

И така през целия осемнадесети и деветнадесети век велики писатели, философи и учени, както и музиканти, художници, поети, историци, есеисти — и политици дори — всички те огласяват вярата в прераждането, до която стигат чрез прагматичното изследване на чудото на живота върху тази земя, често съчетано с изследванията на ориенталистите. Това включва хора като Томас Едисън, Камий Фламарион (френски астроном), Густав Стомберг (шведско-американски астроном и физик), за да спомена само някои.

Какво ли, запитах се, има да каже двадесети век? И веднага, и многократно откривах, че на тази тема са писани огромно количество неща. Започвах да разравям едва на повърхността. Сред многото писатели бяха Хенри Милър, Пърл Бък, Томас Уулф, Джек Лондон, Марк Твен, Луиза Мей Олкът — списъкът имена беше безкраен. Радвах се да откроя толкова различни характери като лорд Хю Доудинг (британски маршал, главнокомандуващ авиацията през Втората световна война), сър Артър Конън Дойл, Ърнест Сетън Томсън (основател на „Бой скаутс“ в Америка!), Лойд Джордж (британски политик) и — боже мой — Хенри Форд, всичките в един куп, тоест — прераждането; също и безброй учени, цяла школа в модерното изкуство, начело с Мондриан, Кандински, Клее, Малевич (всички до един теософи); също Херман Хесе, Райнер Мария Рилке, Робърт

Фрост, Джон Мансфийлд — като пак споменавам само някои от богатия и авторитетен списък от вярващи в теорията за прераждането.

Сред всички се открояваше творчеството на един човек — Джон Елис Мактагарт. На двадесет и пет годишна възраст Мактагарт вече познава повечето от най-видните диалектици и метафизици, от Хегел насам. К. Д. Броуд, който наследява Мактагарт като лектор по нравствени науки в колежа Тринити, в Кеймбридж, казва, че Мактагарт е „в първите редици на великите историци — философи, който може справедливо да бъде сравнен с «Енеадите» на Плотин, «Етиката» на Спиноза и «Енциклопедията» на Хегел“.

Излишно е да споменавам, че не познавах нито една от тези основни творби. Но смятах това, което самият Мактагарт казва в своята книга „Човешкото безсмъртие и предишното съществуване на душата“, за доста добре обосновано:

„И най-добрите хора, когато умрат, не са на такова ниво на интелектуално и морално съвършенство, че да са готови веднага да влязат в рая... Това обикновено се признава и затова обикновено съществуват в отговор една или две алтернативи. Първата, че в момента на смъртта става някакво неизмеримо усъвършенстване — усъвършенстване извън всякакви мащаби, които изобщо могат да се наблюдават в живота... Другата, и по-вероятна алтернатива е, че процесът на постепенно усъвършенстване може да продължи във всекиго от нас след смъртта на настоящото ни тяло... Липсата на спомен не изключва непременно вероятността за усъвършенстване в протежение на много живота... човек... който умира, след като е придобил познание — а всеки човек придобива някакво — може да навлезе в новия си живот, лишен от своето знание, но не и лишен от нарасналата сила и изтънченост на разума, които е развил, докато е придобивал познание. В такъв случай той във втория живот ще бъде по-мъдър, поради това, което е ставало в първия... Няма съмнение, че характерът може да остане детерминиран от събитие, което е било забравено. Аз съм

забравил голяма част от добрите и лошите деяния, които съм извършил в настоящия си живот. И въпреки това всяко от тях трябва да е оставило следа в характера ми. Така човек може да пренесе и в следващия си живот предразположенията и склонностите, които е развил чрез моралните състезания в този живот...

Остава любовта. Тук проблемът е по-важен, щом, както смятам аз, именно в любовта и в нищо друго ние намираме не само висшата стойност на живота, но също и висшата реалност на живота и, наистина, на вселената... Забравят се много неща от едно приятелство, продължило няколко години в рамките на един живот — много споделяния, много услуги, много часове на щастие и печал. Но те не са отминали, без да оставят отпечатъка си над настоящето. Макар и забравени, те допринасят за сегашната любов, която не е забравена. По същия начин, макар и цялата памет за любовта през един живот да се изличава от смъртта, стойността ѝ не се е изгубила, щом същата любов в новия живот е по-силна поради това, което се е случвало в предишния.“

Философията на Мактагарт ми вдъхваше доверие. Откривах, че тези, които се занимаваха — както аз откривах за себе си — със значението на спомени от предишен живот, не само вярват в него, но го намират съдържателно. И по-конкретно, психолозите използваша регресивна хипноза, за да разкрият травми от *предишен живот*, които се проявяват в този живот. Една лекарка, д-р Хелън Уамбач, бе провела серия от експерименти, замислени първоначално не толкова да помагат на пациентите (макар че в няколко случая това е било един от резултатите), а по-скоро да обосноват съществуването на минали животи. В книгата си „Съживяване на минали животи“ тя пълно описва протичането на експериментите си, как е проведен всеки от тях и изключителните резултати от изследванията в областта на припомняне на минал живот с повече от хиляда субекта, всеки от които извършва поне три „пътувания“ като на всекиго се задават едни и същи въпроси при всяко „пътуване“. Резултатите, записани преди те

да са споделяли за всяко от пътуванията с когото и да било друго, след това биват съпоставяни като период от време, социална среда, раса, тип на хранене, обличане, архитектура и други показатели за засичане.

Тази книга може би повече от всяка друга не остави в мен никакво съмнение, че наистина сме живели минали животи. Поставих си това за тема на по-нататъшни изследвания — веднага щом намеря време да ги проведа. Защото все още бях насред турнето си, с багаж, препълнен от книги...

Имах представления в Европа, Австралия, Канада, Скандинавските страни и Америка. Вечер играех в театри, а денем четях и изучавах, преглеждах бегло и пак четях. Открих, че хората, с които се срещах след представлението, над чашите и вечерята проявяват скрит интерес към собственото си прераждане и спомени за чувства, които не могат да определят или обяснят. Някои от тях бяха имали изживявания извън-тялото, други сами бяха се занимавали с транслация, трети имаха спомени от минал живот, за които бяха сигурни, че са реални, но избягваха да говорят за това от страх да не изглеждат смахнати.

Обаждах се на Джери от екзотични места по света, но в международен разговор трудно можех да споделя растящия си интерес към духовната метафизика или пък изобщо не можех. Искаше ми се да се срещнем, но моята програма никога не съвпаднаше с неговите „пролуки“ и обратно. След всеки приповдигнат разговор все повече осъзнавах колко дълбоко бе затънал той в своята политика, а в същото време нежеланието му да прояви какъвто и да било интерес към моите занимания за разширяване на съзнанието ме правеше все по-нетърпелива. Спомням си, „Джон“ ми бе казал, че би трябвало да позволявам на хората в живота ми да развиват способността си за осъзнаване в свое собствено темпо; да позволявам на скептиците техния скептицизъм. Всъщност и аз самата не вярвах безрезервно на *всичко*, което четях и научавах — но копнеех човека, с когото съм истински свързана, да проявява интерес към възможността да има и други измерения. Действителността беше субективна истина и аз знаех, че моята действителност се разширява. Чувствах как все повече осъзнавам и съм по-способна да се справям със схващанията за моята

собствена вътрешна действителност; и наистина адски ми се искаше да разговарям с някого на тези теми.

Турнето беше истинска радост. Работата ни беше усилена, но възнаграждаваща. Някои от хората, които срещях по време на обиколката, изглежда спокойно се занимаваха с по-дълбоки изследвания на собствената си идентичност. Мнозина от тях ми казваха, че психиатричната помощ не стига достатъчно дълбоко: има събития и травми много преди този техен живот, който сега изживяват. Мнозина от тях казваха, че опитът и обусловеността от детските години не обяснява някои техни дълбоко вкоренени страхове и опасения. Слушах със стаено удивление, че толкова *много* хора мислят за тези неща.

Един епизод особено силно ме поразил както със своята свързаност, така и защото се натъкнах на него най-неочаквано. Един мой стар приятел от Ирландия, когото не бях виждала от години, ми разказа за неотдавнашното си пътешествие из Япония; описа ми как веднъж спокойно си обикалял из улиците на Киото и на витрината на един японски антикварен магазин зърнал самурайски доспехи. Заковал се на място и се втренчил в дрехите и оръжието, за които „знаел“, че са му принадлежали. Каза, че си спомнял меч — как усещал метала с кожата си и как се перчел с него, като го носел. Докато стоял, загледан в древните одежди, през паметта му почнали да нахлуват спомени за бойни сцени, докато накрая си спомнил, че е загинал в тези доспехи. Той ми разказа, че влязъл вътре, за да поиска да си ги купи, но не били за продан. Като ми разказа тази история, той добави колко е изненадан, че сега може да сподели така свободно вярването си, че е живял предишен живот в Япония. Кимах и слушах, като се питах кога ли аз самата бих започнала да си спомням животи, които може да съм имала преди.

И така около три месеца аз пътувах, разговарях с хора и четях. Във всяка страна, която посещавах, аз проверявах нови мисли и нови предположения. Почнах по-свободно да прилагам новите си идеи в работата и живота около себе си. Бях доста избирателна с кого да разговарям за това, което изпитвах, но все по-често откривах, че това не беше необходимо.

Върнах се в Малибу да си почина, да прегледам бележките си и да се опитам да подредя мислите си. Не се чувствах уверена откъде да

подхвана това, което беше в главата ми. Когато човек открие нов светоглед, отначало това може да бъде объркващо. Затова правех много разходки по брега и понякога с някоя от моите книги сядах под едно дърво в градинката, близо до ресторантчето за здравословна храна в Малибу.

Един следобед, след като бях хапнала лек сандвич и морковен сок, мина един приятел, с когото бях имала задълбочена любовна история, и ме откри под моето дърво. Той беше писател и телевизионен режисьор, от Ню Йорк, и понякога можеше да бъде крайно язвителен и цинично остроумен. Познавах го добре — всъщност именно блясъкът му на особняк бе основното, което бе задържало интереса ми към него в продължение на няколко години.

Първо усетих потупване по главата, което бе типично неговият начин да казва „здрасти“. Веднага познах, че е Майк. Той пушеше лулата си, небрежно облечен в джинси, фланелка и кожено яке. Още по дрехите му можеше да познаеш, че е интелектуалец — с този вид на „не-ми-пука-от-нищо“.

Без никакви предисловия, той попита:

— Какво става? Къде се губиш през последната година?

— А, насам-натам — отвърнах аз. — Бях на турнета по цял свят. Преди няколко дни се върнах.

— Аха, и още ли имаш ония мистически забежки? — попита Майк. Изненада ме донякъде със своята проникателност. Но той вече продължаваше: — Ама наистина доста добре съчетавах работата си със скитането, а? Хубаво. Винаги съм усещал кога се каниш да се измъкнеш от всичко и да позяпаш насам-натам.

Седнах на колене, а той се стовари до мен.

— Наистина ли винаги си знаел това за мен? — попитах аз, като забелязах в него нещо, което не познавах по времето, когато бяхме заедно.

— Естествено — отговори той. — Но понеже не исках да тръгваш, затова и никога не съм го споменавал. Честно, нали?

Постояхме за миг мълчаливо, като се усмигнахме един на друг.

— Хубаво е да те видя — каза той наистина искрено и веднага продължи: — Май пак нещо ти е влязло в главата, а? Чух, че доста си се затворила, ако не се смятат някои отскачания до Европа, за да се срещаш с някакъв тип.

„О, боже, помислих си аз, понякога светът наистина е много малък.“ Обаче се усмигнах. Майк също... без да очаква всъщност, че ще навлиза в любовния си живот.

— Каж ми едно нещо, стари приятелю — казах аз, — смяташ ли ме за наивна? Искам да кажа, мислиш ли, че съм от хората, които вярват на всичко, което им се каже?

Майк дръпна от лулата си, станал внезапно сериозен, сякаш бе разбрал (както винаги), че съм се замислила за черти от характера си, които не можех да проумея.

— Не — отвърна той, — не бих казал, че си наивна. Имаш наистина здрав, аналитичен разум. Но мисля, че понякога приписваш добро на неща, в които всъщност го няма.

— Какво имаш предвид?

— Ами, например, когато ходи в Китай, *на теб* ти се искаше революцията там да е успешна, затова, струва ми се, беше склонна да подминаваш неща, които всъщност представляват проблеми. Знам, естествено, че ти си видяла само това, което те са искали да видиш, затова разбирам, че оценяваш положително това, което става там. Та това имам предвид.

— А какво имаше предвид преди малко, като каза, че съм мистична?

— Шърли, ти винаги си имала светоглед, който ми е звучал някак си като източна философия. Не знам. По-рано за известно време го смятах за абстрактен — теб явно те привличат идеи, които не са точно месо и картофи. Знаеш, че аз винаги съм искал да узная кой събира боклука, а теб те интересуваше какво има под съзнанието на боклукчията.

— Да — казах аз, като си припомних друга една връзка, в която бях чула същите упреци. — Това упрек ли е, Майк?

— Не, ни най-малко — отговори той. — Ти просто си такава. Ти винаги искаш да проникнеш под повърхността на нещата, търсейки по-дълбок смисъл. Това ме възхищава. То може да е доста дразнещо, но пък ме накара да се вглеждам по-дълбоко в нещата.

Усмигнах се. И той се усмигна. Двойка бивши любовници, които се усмихват от това, че се разбират. Майк се наведе над мен и взе книгата ми.

— Какво е това? — попита той.

— О, просто една книга.

— За прераждането ли?

— Да.

— О!

— Да.

— Защо?

— Не знам. — Аз преглътнах, като се подвоумих дали да подхвана този разговор. — Струва ми се, че е истина. Просто чета много за тези неща.

Майк ме погледна в очите.

— Значи загубихте Калифорния, а?

— Калифорния ли?

— Да. Там всички са откачили на тази тема. Само Калифорния може да избере за губернатор човек с името Муунбийм^[1], не е ли така?

— Може и така да е — колебливо казах аз. — Но това го открих и по много други места също.

— Така ли? Къде?

— О, Майк. По целия свят.

— Например?

Реши ли Майк да разпитва, човек се чувства като на следствие.

— Ами по време на турнето разговарях с много хора в Европа, Австралия, Канада. Къде ли не.

— Така ли? И какво казват те?

— Разказват случки. Понякога си спомнят действителни изживявания от минал живот. Понякога става дума само за някакво чувство, което са изпитвали — или пък понякога онова „déjàvu“.

— Да — каза той. — И аз имам доказателство, че съществува живот след смъртта.

— Така ли? — възкликнах аз, приятно изненадана, че може и да се получи диалог. — Какво доказателство?

— Конгресът на Съединените щати — отвърна Майк.

Засмях се, но стомахът ми се сви. О, боже, помислих си аз, няма да е зле да мина цялото лечение.

— Много смешно — казах аз.

— Ще ти кажа едно нещо — рече той. — Смятам, че имаме достатъчно грижи по света *тук и сега*. И не ме интересува особено дали съм бил египетски роб преди пет хиляди години.

Естествено, веднага се запитах защо ли му хрумна точно този образ, но премълчах.

— Чувал ли си някога за контакти в транс? — попитах аз.

— Говориш за онази глупост, за която пише Оливър Лодж в края на миналия век в Англия? Как бил влязъл в контакт с покойния си син или нещо подобно?

Майк ме шашна. Знаех, че чете почти всичко, което може да се намери за четене, но не можех да си го представя как души в окултни книжарнички.

— Да — отвърнах аз. — Лодж е правил много психически изследвания, които никога не са намерили обяснение — освен факта, че това се е случвало.

— И за какво ти е всичко това? Да не би да правиш контакт с Чжоу Ен Лай чрез медиум? — Майк знаеше, че Чжоу Ен Лай ми е интересен и че вероятно бих отишла накрай света, за да се срещна с него!

— Не — отговорих аз, — не с Чжоу Ен Лай. Но може би е възможно да вляза в контакт с безплътни духовни водачи, които някога са били в тяло, но сега вече не са.

Майк се облакът и задъвка лулата си.

— Искаш да ми разкажеш за това ли? — попита той.

Извадих си цигара и запалих. Много внимателно нахвърлих какво ми се беше случвало. Разказах му за Амбрес в Швеция, за Джон, Макферсън и Кевин в Калифорния. Казах му, че много хора по цял свят научават неща чрез медиуми. И че съм разбрала как някои медиуми може и да са фалшиви, но това не означава, че всички са такива. Разказах му информацията от минал живот, която бях чула за себе си, както и за учението за духовната любов, Бог и извънземните, за които се предполага, че са донесли същото послание. Казах му колко много четях за хора от цял свят — и в миналото, и в настоящето — които също са увлечени от идеята, че са живели и преди. Споменах всичките прочути, интелигентни, артистични, философски, научни и дори религиозни водачи, за които се сетих и които бяха приели прераждането като част от живота си — и явно за оправдание накрая завърших изложението си, като напомних на Майк, че съм в доста добра компания.

Той извади лулата от устата си и се приведе.

— Шърл — каза той, — аз съм Майк, помниш ли? Аз съм на твоя страна, ясно?

Не казах нищо. Само го погледнах.

— Значи — продължи той, — някой си влиза в транс и през устата му излиза нечий друг глас, а ти седиш там и вярваш на това, което чуваш, така ли?

Аз мълчах.

— Виж, — продължи той, — хората ще си казват какво ли е станало с нашата Шърли? Говорят ти разни за минали животи, разправят ти за извънземни, за Бога! Това е абсурдно! Изглеждаш наивно и смешно. Не ми се иска да те виждам изпаднала в такова положение.

Всмукнах със сламката и тя прохърка на дъното на празната чаша.

— Кои „хора“? — казах аз. — Затова попитах именно *теб* дали не ме смяташ за наивна. Виж, Майк, не се чувствам наивна, нито лековерна. Чувствам се като изследовател, аз искам да знам. Чувствам, че всичко е възможно — и защо не, по дяволите?

— Но ти *вярваш* ли в това?

— Не. Просто съм почти убедена по въпроса за миналите животи, а от тук и в прераждането — просто по емпирични свидетелства. Аз съм на път да открия цял куп други нови неща. Това е процес на разбиране на други измерения. Това е цял един страхотно захласващ свят, който не желая да захвърля просто така и не виждам в това никаква наивност. Винаги съм била непредубедена, нали?

— Точно така.

— Добре, и смятам да продължа да бъда точно такава. Само дете точно сега съм малко объркана дали има такова нещо като истинска „действителност“. Искам да кажа, че действителността изглежда толкова относителна.

— Един момент — запротестира Майк, — почакай само един миг. Когато един холивудски продуцент лиши един писател от заплатата му, това е *реално*.

— Сигурно. *За него* е реално. Може би става реално и за децата му, защото за първи път в живота си ще осъзнаят какво е нужда, лишение. Но да те лишат от къща, кола, телевизор, дрехи, топлина, храна — всичко това няма никакъв смисъл, то е *нереално* за милиони

хора, които изобщо никога не са имали тези неща, не разбираш ли? И то от друга страна е също така *нереално* за шепата хора на другата крайност, които винаги са имали всичко. Така че може би не парите са най-важният въпрос. Може би в това има урок. Може би животът е, за да научаваш *уроци* и *това* е реалност.

— Е, и какъв е урокът за човека, който не е в състояние да храни децата си?

— Наистина не знам, Майк — отвърнах аз. — Не ми се е случвало. Но ако ми се беше случило, щях по-скоро да се опитам да го проумея, а не да си мисля единствено, че съм била изхвърлена и толкоз. Ще се опитам да разбера *защо*, а не да прехвърля цялата вина на този, който ме бил уволнил.

— О, по дяволите — възкликна той. — Да не искаш да кажеш, че просто ще си седиш с всичките тези залъгалки като любов и Бог и ще оставиш да ти разгонят майката?

Красноречието на Майк понякога ставаше направо възвишено.

— Не, не казвам това. Казвам, че може би няма всъщност да ми се разгони майката. Може би това, което изглежда като разгонване на майката, е наистина нещо, която трябва да изживея, за да разбера по-добре себе си. Пък и това става непрекъснато, въпреки всичко, независимо дали ще му позволиш да стане или не. Затова, значи, ако реша да не го допусна, тогава ще трябва да отида на война, така ли?

— На война ли? — попита Майк.

— Ами да. Можеш да разгърнеш този пример в световен мащаб — глобалната сцена на имащи и нямащи. Дилемата е същата. Но ако ние всъщност никога не умираме истински, тогава животът става по-скоро въпрос на това какво отношение ще възприемем към една несправедлива ситуация, отколкото с насилствени средства да не й позволим да се случи.

Майк се облегна назад на дървото. Под слънцето премина облак и се издигна писък на ято чайки, сякаш взимаха колективно решение да заминат.

— Не разбираш ли — каза Майк, — че всеки деспот на света се възползва от този начин на мислене и продължава да причинява необясними страдания. Ужасно жалко фарисейство е да подкрепяш тази философия. Имам предвид — да учиш, че всеки трябва да подложи и другата си буза, това е открита покана за тирания. Аз

вярвам в свободата на волята и в революцията, ако някое копеле ми причинява зло.

— Значи тогава ти приемаш да се убива, ако *ти* си този, който е решил, че е необходимо?

— Ако някой първи се опита да ме убие, да.

— Добре, разбирам — казах аз. — Това естествено е обичайното оправдание. Но пък се питам дали изобщо убиваме наистина враговете си. Независимо каква е причината да убиеш друг човек, тоест — дали лична, или защото някакво правителство или религиозен авторитет ти го казва, то според закона за причината и следствието — а *той* е в основата на прераждането — тогава правиш не друго, а натрупваш все повече лоша карма. Ако смъртта в смисъл на забрава, окончателен край, не съществува, какъв е смисълът да се убива? Ако можем да „докажем“, както казват, че убиването не е ответна реакция, а е в последна сметка саморазрушение в буквалния смисъл, може би немалко мислещи хора биха потърсили друго решение.

— Това е малко езотерично — каза Майк. — Разбирам защо ти се вълнуваш от него — просто такъв тип мислене имаш. Предполагам, че си готова и решена да разплиташ този възел за собствено удовлетворение. Но, Шърл, не си ли помисляла до какво ще те доведе това?

— Какво искаш да кажеш?

— По дяволите — каза той, — хората ще се чудят какво ти става. Тоест те не те познават като мен и ще помислят, че си откачила спасяемо.

Майк искрено бе загрижен за мен, също както Белла, та дори и Джери. Но защо тъкмо Майк виждаше в тези схващания някаква лична заплаха, това беше друг въпрос. Защо не можеше да се отнесе непредубедено, вместо загрижено — това именно ме интересуваше не само при Майк.

— Но, Майк, не виждаш ли, че почти всеки си е задавал въпроси на тази тема по един или друг начин? Не мислиш ли, че на всекиго му се е случвало по нещо от този род, което не може да си обясни?

— Сигурно им се е случвало. Но просто си го оставят необяснено. Защо смяташ, че ти трябва да разгърнеш такава сложна мрежа от вярвания, само за да обясниш неща, които може би е по-добре да се оставят просто така?

Чувствах се достатъчно убедена, за да изпитам някакво отчаяние.

— Кой е казал, че е по-добре да се оставят просто така? Какво толкова хубаво има в днешното статукво, че светът толкова държи да го запази непроменено? Аз търся *по-добри* отговори, Майк. Отчасти това е просто от любопитство и инат, може би — но винаги съм искала да зная точно защо розата е червена или защо една мисъл е силна. Повърхностните обяснения никога не са ме задоволявали, затова смятам, че е неизбежно да си нося въпросите по целия път — където и да ме отведе той.

Майк взе ръката ми и я потупа.

— Добре, много други хора не са могли да оставят нещата просто така, като Луи Пастър или мадам Кюри. И виж до какво са стигнали. Така че кой знае? Но това, което ме притеснява, е, че каквото и да са правили, те са го правили сами. Не е трябвало да зависят от публика, за да си изкарват прехраната, нито са се изолирали. Не бих искал на теб да ти се случи такова нещо.

— Не мисля, че ще ми се случи, Майк. Но точно сега това е най-значимото нещо в живота ми, меко казано. И не мога да го оставя просто така. А когато премина пределите на моята идентичност или на когото и да било друг, аз най-после ще вникна в по-пълната идентичност на това, което може да е било преди този живот. Тоест, ще мога да видя къде в предишен живот ти и аз може да сме имали кармични отношения. Ще мога да се уверя, че в този живот сме заедно, защото отпреди са ни останали още неща, които трябва да „изплатим“.

— И може би смяташ, че този разговор е част от изплащането му?

— Би могло.

— Добре. Но аз мога да се занимавам само с този живот. И той ми дава достатъчно много за мислене. А дори и да разбере нещата, за които говориш, не виждам как това ще ми помогне да събера пари за гаранция на един мой приятел, който се разори заради кокаин.

Майк стана и се протегна.

— Бъди внимателна, Шърл. И това е, нали?

— Добре.

— Разхожда ли ти се?

— Може.

Прегърнахме се и излязохме изпод дървото. Запътихме се към възвишенията. Майк се наведе и прошепна на ухото ми:

— И кажи ми едно нещо — през последния ни живот заедно, ти пътуваше ли тайно до Европа, за да ме видиш?

Тази вечер се чувствах много изморена. Реших всъщност да не се притеснявам, можеше изобщо да не пиша през нощта. В края на деня поседнах на балкона и наблюдавах как вятърът си играе да вдига облаци пясък в залеза. Гладкият като стъкло отлив отразяваше розово-оранжево сияние.

Самотна фигура се разхождаше покрай плитките вълнички на около миля надолу по брега. Загледах я. Винаги съм се чудела какво ли мислят другите хора, когато се разхождат по залез. Едни се разхождаха без цел, други се шляеха, а трети вървяха така, сякаш изобщо не вървят — може би бяха някъде другаде. Самотната фигура вървеше така, сякаш търсеше някого. Не гледаше много към морето, а повече към къщите на пилони. Ядеше нещо, ябълка. В другата си ръка носеше чифт сандали, вървеше с леко наклонено ляво рамо. Вгледах се по-внимателно, когато наближи. Той забеляза, че го гледам отгоре и ми махна. Беше Дейвид.

О, боже мой, помислих си, и сега какво? Когато стигна пред къщата, той спря, усмихна се, помахна отново и ме извика.

[1] Лунен лъч (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 17

„Поддържам, че космическото религиозно чувство е най-силният и благороден подтик за научно изследване.“

Алберт Айнщайн,
„Светът, какъвто го виждам“

— Здравсти — извика той. — Виж колко е красиво тук, долу.

Станах и се облегнах на парапета. Дейвид беше с пуловер и риза, а от задния джоб на панталона му висяха чифт бели спортни чорапи.

— Как си? — извиках към него.

Той хвърли цигарата си във вълните.

— Слез да се поразходим — извика той. — Хайде да отидем до голямата скала. После, ако имаш такова настроение, можем да вечеряме в „Холидей хаус“.

Изправих се от парапета.

— Но си вземи пуловер — извика той. — По-късно ще захладнее.

Взех си вълнения пуловер, с който бях обиколила света — оня зелен пуловер, който Джери обичаше, и се спуснах по дървеното стълбище към плажа с чувството, че виждам Дейвид за първи път — а в известен смисъл ми се искаше въобще да не бях го виждала. Чувствах се раздвоена след срещата с Майк, която още изобщо не бях подредила в съзнанието си.

Дейвид ме погледна изпитателно, като стигнах при него.

— Добре ли си? — попита той.

— Добре, чудесно, просто чудесно.

— Виждам — каза той, като тръгнахме да се разхождаме към слънцето. — Значи доста си поразмишлявала, а?

— Нямах много свободно време, всъщност — отговорих уклончиво.

Той запали цигара.

— Ти наистина много пушиш — изкоментирах аз. — Защо пушиш толкова, щом си така вътре в тия духовни работи и си в мир със себе си?

— Не знам — отговори той. — Сигурно това ми помага да се върна на земята. Иначе през цялото време ще си остана на Облак Тридесет и девети. Ти ще престанеш ли да пушиш, ако наистина навлезеш в това?

— Да пуша ли? — Гласът ми излезе малко писклив. — Ако повярвах на всичко, което чувам, щях да вдишвам гигантски лесове от секвоя.

— Да — каза той, — отначало е малко плашещо, като всяко ново нещо, но скоро почваш да го възприемаш по-нормално. Пушенето е един от начините да го сториш, освен това аз съм заклет пушач.

Вървахме по студения пясък. Кюкавците танцуваха своя менует на залез-слънце. Имах чувство, че и аз танцувах менует с Дейвид. Известно време мълчах. После реших, че е по-добре да говорим.

— Предполагам знаеш — обадих се аз, — че сме били стари приятели и сме били женени преди?

— Да — засмя се той. — Знам.

— От кого?

— О, отнякъде. Били сме партньори в продължение на един живот или нещо подобно, нали?

— Хм.

Той всмукна от цигарата си и се загледа в залеза. Умееше по свой начин да бъде толкова уверен в нещата, че почти изглеждаше надут.

— Знаеш ли, много размишлявах — казах аз. — Когато астронавтите пътуваха в космоса, имало ли е духове около космическия кораб?

Дейвид се разсмя и се закашля.

— Ами да — каза той. — Може да се каже, че да, защото духовният свят е навсякъде, дори около нас в момента. Духовният свят е невидим за нас повечето време, защото съзнанието ни е прекалено задръстено, за да ги видим, но ние не сме невидими за тях. Пък и ти ги усещаш понякога, нали? Искам да кажа, не си ли се учудвала понякога

откъде ти идват някои идеи или вдъхновението? Не си ли имала понякога чувство, че си водена от някаква невидима сила? Знаеш колко много от великите умове са казвали, че наистина усещат една невидима вдъхновяваща сила? Мисля, че това по всяка вероятност са техните духовни водачи, както и нещо като възвръщане на талант, който са имали в предишен живот. Това се вижда в децата — чудо. Искам да кажа, Моцарт вероятно е свирел на пиано на четири години, защото си е *спомнил* как.

— Дейвид — обадох се аз и прекъснах трактата му, — какво доказателство има, че всичко това е истина? Питам сериозно. Не мислиш ли, че можеш да звучиш като задник, който издрисква всички тия теории, като че ли са факт и като че ли дядо Коледа е реален.

— Виж какво, за мен това не е под съмнение. Аз просто го чувствам. Аз вярвам в него. Аз го знам. И това е всичко. Естествено, доказателства няма. И какво от това? Но именно връзката между духовния и физическия план е онова, което липсва на днешния свят. За мен душата е липсващата брънка за живота. Тоест, ако всеки разбере, че душата му наистина никога не умира, той няма толкова да се страхува и освен това ще може да разбере *защо* живее.

Всеки път, щом Дейвид отвореше уста, той изнасяше духовна проповед.

— Значи, искаш да кажеш, че прераждането е нещо като шоубизнеса. Просто продължаваш да го правиш, докато се получи добре.

— Да — той имаше достатъчно добро чувство за хумор, за да се засмее. — Нещо подобно. Знаеш ли — продължи той, — аз съм убеден, че Христос е проповядвал теорията за прераждането.

Загърнах по-плътно пуловера около врата си. Тези дни от всичко ме побиваха тръпки. Когато Дейвид изтърсеше някое от твърденията си, той никога не му правеше предварително реклама.

— Защо мислиш така? — попитах аз, спомняйки си какво ми беше казал за Библията Джон.

Дейвид зацамбурка с крака във водата, като разчупи огледалното отражение под нас.

— Чел съм много за тълкуванията на учението на Христос и те са различни от тези, които са в Библията. — Той се вгледа в лицето ми и се подвоуми. — Знаеш ли, че в Библията не пише нищо за периода от

дванадесет до около тридесетгодишната възраст на Христос, когато започва действително да проповядва.

— Да — казах аз. — Чувала съм и просто мислех, че не е имал какво толкова да каже, докато не е станал по-възрастен.

— Но не — каза Дейвид, — много хора смятат, че през тези осемнадесет липсващи години той е пътувал и обиколил Индия и Тибет, Персия и Близкия изток. Има всякакви видове предания и легенди за човек, който изглеждал като Христос. Описанията му навсякъде съвпадат, а и той е казвал, че е Божия син и е подкрепял вярванията на индусите, че прераждането е истина. Според тях, той е станал посветен йога и е владееел напълно тялото си и физическия свят около себе си. Той явно е правил всички онези чудеса, записани впоследствие в Библията и се е опитвал да учи хората, че и те могат да ги постигнат, ако бъдат повече във връзка със собствения си дух и собствената си потенциална сила.

Дейвид не знаеше за сеанса ми с Кевин и Джон, нито че съм се срещала с една жена в Ашрама, нещо като протеже на Саи Баба (индийски аватар). Тя и съпругът ѝ бяха написали една книга за липсващите години на Христос и направиха документален филм по нея. Казвах се Джанет и Ричард Бок и са правили обширни проучвания над този период от живота на Христос на Земята. Те бяха събрали голям брой свидетелства, проучвани от изтъкнати археолози, теолози, изследователи на санскритски и староеврейски писания и т.н. Явно всички бяха съгласни, че Христос действително е пътувал нашир и дълж из Индия.

Докато се разхождахме, разказах на Дейвид за Джанет и Ричард и той каза, че не ги познава, но би се радвал да сравни с тях бележките, които е водил в Индия в продължение на две години изследвания на тази тема там. Каза, че когато Христос се върнал в Израел, той проповядвал учението, което възприел от индийските учители, тоест, теорията за прераждането.

— Но, Дейвид, защо тези учения не са записани в Библията? — попитах аз.

— Записани са били — отвърна той. — Теорията за прераждането е била записана в Библията. Но същинските тълкувания са били извадени от нея по време на Вселенския събор на Католическата църква в Цариград около 553 година, наречен

Никейския събор. Членовете на събора са гласували да се извади това учение от Библията, за да се заздравят контролът на Църквата.

— Църквата е имала нужда да бъде единственият авторитет по отношение на човешката съдба, а Христос е учел, че всяко човешко същество е отговорно за своята собствена съдба — сегашна и бъдеща — продължи Дейвид. — Христос казва, че има само един съдник — Бог — и силно се е противопоставял на формирането на църква въобще и особено на църква на церемониалната религия, която би могла да зароби свободната воля на човека или борбата му за истина.

Това потвърждаваше думите на Кевин, но ми се струваше логично всеки, навлязъл в темата за прераждането, да е чел за този прочут Събор.

Слънцето вече започваше да се спуска зад вълните, като озаряваше в розово пурпурни багри облаците над Тихия океан.

— Във всеки случай вярвам, че Христос действително е вършил това — каза Дейвид, — и когато църквата унищожават това учение, от тогава насам тя вече стяга в клещите си човешкия род.

Не отговорих. Мислех си, че ако Църквата беше проповядвала, че душите ни са включени в кръговрат от непрекъснати физически превъплъщавания, за да „отработят“ Кармичната Справедливост, тя щеше да ми е интересна още от детските години. Това би ми давало смисъл. Това би ми давало *основание* да вярвам в духовните измерения на човека, защото аз щях да бъда отговорна за собствената си съдба (както и всеки друг). Тогава нашата съвест, а не Църквата щеше да съди поведението ни. И това щеше също да обяснява всичките страдания и ужас по света, които през целия ми живот бях безпомощно неспособна да проумея или да променя. „Каквото е посял човек, това и ще пожъне“ щеше да придобие по-друг смисъл. И би ми създавало дълбоко вкоренен душевен комфорт, че наистина живеем завинаги и вечно в зависимост от деянията и реакциите си във всеки миг. „Подложи и другата буза“ също щеше да има нов смисъл. Всъщност, то щеше да звучи по-правдоподобно, защото щяхме да даваме по-висок приоритет на вечните, отколкото на земните си проблеми.

Законът за причината и следствието е приет от науката като фундаментален. Но защо същият закон не е валиден и по отношение на човешкия живот? Законите невинаги се основават на това, което можем да видим и следователно да докажем. Моралът, етиката,

любовта — това не са видими, осезаеми неща. Но това не означава, че не съществуват.

Не бях специалист в науката или която и да било област на доказуемите факти. Но постепенно започвах да се питам защо на тази област се придава толкова значение. Не виждам каква особена стойност имат физическите доказателства, когато ние се борим да проумеем защо живеем. Такава борба е изцяло лична, на всеки индивид поотделно в най-дълбокия смисъл. Тя не е непременно във владенията на каквито и да било „специалисти“. Може би точно това се има предвид със „смирените ще наследят земята“. Може би именно смирените, които не виждат никаква необходимост да действат „с със сила“, са най-близо до Бога, до доброто на живота и *човечеството*; а Златното правило е първата и последна аксиома, според която да живееш. Може би всички тези, които са склонни да усложняват живота поради страх, увеличават не само кармичните усложнения на земята, но и кармичните усложнения на собствените си животи.

С Дейвид вървахме мълчаливо. Стигнахме до общинския плаж на около три мили нагоре по брега, където той бе паркирал колата си.

Тя беше един стар зелен Додж, а на задната седалка имаше купчина книги, завързани с канап.

— Донесох ти още някои книги плюс Библията. Просто чети и гледай какво мислиш. Искаш ли да хапнем?

Книги ли? От още книги ли имах нужда?

Седнахме в ресторанта над морето. Винаги когато разговаряхме, това не беше дребнав разговор — никога неща като „Как мина денят ти?“ или „Обичате ли Брамс?“. Винаги се получаваше голям разговор, като че ли бърбенето би било загуба на време. За мен беше необичайно да не говоря на лични теми в присъствието на мъж, защото „личният разговор“ обикновено проясняваше какво искаме един от друг... или пък беше ключ към характера, или индикатор за целите в живота.

Това беше различно. От този мъж се интересувах не по такъв начин. Интересуваше ме това, което той имаше да каже. Предполагам всички хора, когато са заедно насаме, установяват едни незаявени, но подразбиращи се от само себе си правила на общуване. Това е нещо, за което не говориш, но го има и си действа, докато единият от двамата не наруши установеното и се опита да премине на друго ниво.

Дейвид също явно не желаше да наруши установените отношения. От това се чувствах непринудено и инстинктивно знаех, че както е било досега, така щеше да продължи занапред. Парадоксално бе, че това създаваше атмосфера, в която всяка среща с този човек, отчасти отговорен за дълбокия ми интерес към възприемането на действителността, представляваше нов житейски опит за мен.

Затова, въпреки че имахме превъзходно вино Бордо и наистина хубав бифтек „Уелингтън“, въпреки че на масата имаше свещи и всеки бе дълбоко завладян от това, което казваше другият, дори въпреки че някои от останалите постоянни клиенти се питаха с кого ли съм, аз изобщо не изпитвах порив да разговарям с него на ниво мъж — жена, а и не се интересувах особено по какъв път е стигнал до това, в което вярваше. Във всеки случай този процес обикновено е едно абстрактно еволюиране на мисълта. Поне така беше в моя случай, когато бях подтиквана от някои специфични моменти, които ми даваха мотив да продължавам. Вместо това с Дейвид разговаряхме за *нуждата* от вяра и чувство за цел и дали човешката раса се беше развивала сама или чрез някакъв вид духовно „водачество“, а накрая — за мъдростта да си отворен за всякакви нови схващания.

Дейвид казваше, че непредубедеността е белег на истинска интелигентност, според него, защото „само една непредубедена личност може да прегърне нови идеи и да се развива“.

— Аз самият преминах през доста голямо объркване — каза той, — когато в началото започнах да търся духовните връзки. Но всеки път, като почувствах нещо като „абсурд“ в „реалния“ свят около мен, аз просто спирах и се вслушвах в това, което собствената ми интуиция подсказваше, че е реално. Поначало съм с нагласата да вярвам в неща, които мога да докажа, а не в това, което чувствам. Но колкото повече се вслушвах във вътрешния си глас, толкова повече влизах във връзка със себе си. В края на краищата всичко стана толкова просто. А сега толкова много хора правят същото, че именно *то* почна да става реално.

Дейвид явно не правеше преглед на борбата си за вяра, за да ми представи нещо като ксерокопие на документа си за самоличност. По-скоро споменаваше през какво е преминал. И когато говореше, правеше го със същата спокойна увереност.

После, някъде към края на вечерята, той попита:

— Виждала ли си някога НЛО?

Бях малко смаяна да чуя от него такъв въпрос. Едно беше да чуеш „Джон“ да говори за Бог, духовна истина и извънземни наведнъж, а съвсем друго — твой личен приятел да направи явно същата връзка.

— Не — казах аз небрежно, — но познавам няколко души, които са виждали, включително Джими Картър, докато е бил губернатор на Джорджия. Всъщност той не ми го е казал, а съм виждала интервюто за вестника, което той доизглаждаше, и материалът изглеждаше професионален и неемоционален, като повечето репортажи, които Джими Картър преработваше.

— Добре — каза Дейвид, — и какво са те, според теб?

— За бога, не зная — отвърнах аз. — Може да са секретни военни оръжия, за които никой не говори, може да са атмосферни явления, може да са журналистически измишльотини, а може и да са от космоса. Не зная. А ти какво мислиш?

Той отпи от кафето си, после от коняка и избърса със салфетка ъгълчетата на устата си.

— Мисля, че са от космоса — каза той. — Мисля, че извънземните в тях са духовно високо развити. И мисля, че са тук от много отдавна.

— За бога! — възкликнах аз. — Какво те кара да мислиш така?

Наблюдавах го, докато отпиваше нова глътка кафе. Гледах как очите му примигват спокойно над свещта. Следях за някакво изражение, което да ми подсказва накъде клони той... В каква връзка с нещата, за които разговаряхме, ги споменава.

— Ами, много хора са писали за тях.

— Писали са сума ти кукувци.

— За тях има и навсякъде из Стария завет. Всякакви видове описания, които изглеждат като космически кораби не само на мен, а и на много други, разбира се. — Отново си спомних за „Джон“ и за нещата, които бях чела. Но Дейвид продължаваше: — Може би фон Деникен е малко куку, но ми се струва, че е на вярна следа.

— Имаш предвид „Колесниците на боговете“ на фон Деникен ли?

— Да.

Усетих как моята „непредубеденост“ заплашва да се предубеди.

— Той не изкара ли известно време в един швейцарски затвор за фалшифициране на чекове?

— Да. Но какво общо има това с нещата, които е разкрил? Човек е пълен с противоречия и той явно е направил грешка. Трябвало е да намери друг начин да разреши проблемите си, защото в последна сметка така се е дискредитирал — себе си обаче, а не работата си.

След сеанса с „Джон“ четох всичко от фон Деникен — материали, които илюстрират тезата му, че много от древните руини всъщност са били построени от високо развити цивилизации с извънземна помощ: Великите пирамиди, Стоунхендж, Мачу Пикчу в Перу, авиопистите в равнините на Наска, Перу и други.

Той също твърди например че описаните от Йезекиил огнени колела са били космически кораб, както и огненият стълб, водил Мойсей и израилтяните в продължение на четиридесет години през пустинята, като накрая разделя на две Червено море.

Гледах филма „Колесниците на боговете“, който загатваше за присъствието на извънземни през цялата човешка история и представяше като доказателство на това твърдение пещерни рисунки и паметници. Това, което ме поразил, като гледах филма, беше реакцията на зрителите. Те бяха приковали очи в екрана и когато филмът свърши, никой не стана да си тръгне. Изглеждаха наистина като изпаднали в транс от хипотезите и освен това несигурни как да реагират. Вслушвах се внимателно в хората на излизане от кинотеатъра. Никой не направи саркастични забележки и не се подигра с информацията. Те всъщност не се чувстваха ни най-малко заплашени или застрашени. Просто излизаха мълчаливо вгълбени в себе си, чак докато някой не спомена думата хамбургер. Спомням си, че ме интересуваше повече тяхната, отколкото моята реакция на филма.

А сега, също като Джон, Дейвид свърза НЛО с духовната интелигентност. Слушах го и продължавах да разпитвам.

— Искаш да кажеш, че ангелите и колесниците, бълващи пламъци, и други такива неща в Библията са били всъщност хора от друг свят? — попитах аз.

— Да, защо напреднали другопланетни същества да не се опитат да ни предадат по-висша духовна истина? Може би Богът — сила наистина отговаря на науката. Искам да кажа, че Христос, Мойсей и други от тези хора наистина са били в състояние да извършват

физически чудеса, както ние ги наричаме, които нашата наука не може да обясни. А премного хора свидетелстват, че са виждали тези „чудеса“, за да си позволим да ги смятаме просто за измислени митове. Явно е, че надарените знаят нещо, което ние не знаем.

Отпих глътка от коняка на Дейвид.

— Чуй — казах аз, — как стигна до това да направиш връзка между духовните способности на човека и космоса?

— Защото в това има смисъл, не ти ли се струва? В древната история има толкова много свидетелства за необясним по-висш разум и в голямата си част той е свързан с религията и духовността или поне с въпроса за Бога.

— Добре де — казах аз, — но този разум би могъл да бъде изключително развита човешка цивилизация именно тук, на Земята, която е изчезнала, загубила се е, самоунищожила се е или кой знае какво. Защо висшият разум трябва да идва от някакъв друг свят?

— Ами и аз съм се питал същото — каза той. — Но както виждаш, примерът за по-висш разум не е един-единствен. Той се явява навсякъде по света и в най-различни времена. Според Платон, Аристотел и много други велики умове, Атлантида *наистина* е съществувала и е била изключително напреднала цивилизация. Инките и маите имат такива астрономически и астрологически знания, каквито ние имаме едва днес, ако не и по-големи. Шумерите, които са живели две хиляди години преди Христа, имат високо развита математика и астрономия... Ще ти дам да прочетеш още някои неща, но всичко това подсказва, че тази Земя е наблюдавана, помага ѝ се и бива учена през цялата човешка история от същества, които знаят повече от нас; те знаят духовни, както и научни, астрономически, математически и физически истини, които ние едва започваме да проумяваме.

Конякът свърши. И почнах да усещам мисълта си да изключва.

— Добре, но защо хората да не са могли сами да ги узнаят?

Дейвид остави чашата с водата от леда и настоя:

— Защото има твърде много свидетелства, посочващи, че хората са били подпомагани от „богове“, от хора, които са напреднали в *космически* смисъл. Твърде много от писанията на древните култури говорят за „богове“, крито заминават и идват от звездите с пламтящи летящи машини, които носят „помощ, познание и обещания за

безсмъртие“. Затова и си казах — защо не? Нито един здравомислещ учен днес не смята, че сме единственият живот във вселената — нали?

— Да.

— Е, струва си да се помисли над това, нали? Защо да не го приемем сериозно? Има смисъл. Може да изглежда безразсъдно от някои общоприети гледни точки, обаче е смислено. И щом така и така си навлязла в тези неща, по-добре е да продължиш нататък. Извинявай, че съм толкова безпощаден.

Платихме сметката (всеки своята) и станахме от масата. Бях на края на силите си. Моята твърде земна неудача с Джери вече ми изглеждаше нещо нормално. „Безпощаден“ се беше нарекъл Дейвид? Това определение обикновено се отнасяше до мен. Обикновено аз бях безпощадна към всичко, което исках да проумея. А сега някой се опитваше да ме надмине.

Дейвид ми даде купчината книги и ме остави пред дома ми на брега на морето.

Бяхме разговаряли за живот след смъртта, живот преди раждането, а сега бяхме навлезли в живот над живота!

Благодарих му и му пожелах лека нощ.

ГЛАВА 18

„Истинската сила на духа при разбирането на нещата е да не позволяваме на това, което знаем, да се обърква от това, което не знаем.“

Ралф Уалдо
Емерсън, „Скептикът“

Четох внимателно в областта на транслирането, после — по темата за прераждането, а през цялото време — за собствена духовна ориентация. Сега се съсредоточих над ново гледище — възможността за извънземен живот и връзката му с човешкия живот.

Четях дни наред, докато ме заболяваха очите.

Правех кратко резюме на това, което четях. Много от тези изследвания се оказаха от значение за онова, което се случи впоследствие с мен. От уважение към Библията, аз използвам нейната терминология — тоест, ангели, огнени стълбове и така нататък — защото тези думи използват древните, за да опишат един феномен в термини, разбираеми по тяхно време.

В Книгата на пророк Йезекиил от Стария завет, Йезекиил описва как изглежда Земята от огромна височина. Той разказва като какво е да бъдеш издигнат с летящ кораб почти като с магнит. Описва движенията напред и назад на превозното средство като нещо бързо колкото светкавица. Той нарича командващия екипажа „Господ“.

Йезекиил среща такива хора и кораби четири различни пъти в период от деветнадесет години. Той говори колко миролюбиви били хората от корабите, когато *правят контакт с човеците*, като много се стараели да не предизвикат у тях страх. Нямамо никакъв знак на „враждебност или необмислено отношение“. Той казва, че „Господ“ проявявал грижа и уважение към него.

В книгата „Изход“ превозното средство, което се движи и води израилтяните от Египет към Червено море, е описано като „облачен стълб денем и огнен стълб нощем“, Стълбът надвисва над водите и ги разделя на две, като позволява на израилтяните да се промъкнат към пустинята. „Стълбът“, който води израилтяните в продължение на четиридесет години, докато скитат из пустинята, им дава религиозни напътствия през целия този период, а един „ангел отвътре“ явява на Мойсей Десетте божии заповеди. „Ангели“ има навсякъде из Библията — фактически Библията непрекъснато внушава, че „ангелите“ са мисионери от друг свят.

В продължение на четиридесет години израилтяните са без източник на храна или препитание. Обаче „огненият стълб“ се грижи за това. Господ казва на Мойсей: „Ето, ще ви одъжда хляб от небето“ („Изход“ 16:4).

„Облачният стълб“ служи като маяк в пътуването на израилтяните през пустинята. „Защото във всичките им пътувания облакът Господен беше над скинията денем, а нощем беше огън над нея пред очите на всички Израилев дом.“ („Изход“ 40:38).

Книгата „Числа“ е по-специфична. Облачният стълб направлява всяко движение на израилтяните. Когато облакът се вдигне, хората тръгват, когато облакът спре, хората спират да почиват и разполагат нов стан („Числа“ 9:15-23).

Мойсей е във всекидневен контакт със същество в „облачния стълб“. Господ говори на хората един ден и казва: „Слушайте сега думите ми. Ако има между вас пророк, аз, Господ, чрез видение ще му се опозная: насън ще му говоря. Но с раба ми Мойсей не е така, той е доверен на всички ми дом; уста с уста ще говоря аз с него, явно, а не с гадания, и той ще гледа образа Господен“ („Числа“ 12:6-8).

До „Изход“ израилтяните в действителност нямат религия. Те вярват в нещо като обещания. Обаче в течение на четиридесет годишния период на пътуване през пустинята, ангели внедряват евангелието и религията от друг свят — Царството небесно.

Отбрана група хора минават обучение по поведение, етика и богослужение... Мойсей, Авраам, Петър, свети Лука, Яков и така нататък. Яков често среща ангели. Веднъж, когато вижда много от тях, той казва „Това е пълк Божий“ („Битие“ 32:2). Учението обръща

голямо внимание на това хората на Земята да научат стойността на любовта, Златното правило и вярата във вечния живот.

В книгата „Деянията апостолски“ Христос наставлява учениците си да приемат посланието от *неговия* свят до целия *техен* свят.

В Новия завет Христос казва: „Вие сте от тия, които са долу, аз съм от ония, които са горе. Вие сте от този свят; аз не съм от този свят“ (Йоан 8:23). Той казва, че е в постоянна връзка със същества от своя свят и ги нарича „ангели“. Казва, че ангелите са много загрижени за успеха на тяхното послание на Земята.

Когато свърших да чета отбелязаното по Библията, се захванаха другите книги от Дейвид.

По равнината Наска в Перу има някакви подобия на авиописти, стари хиляди години, в същия район по земята има и рисунки на животни, птици и фигура с шлем, подобна по форма на тези, които носят нашите съвременни астронавти. Пистите и рисунките могат да бъдат видени единствено от самолет на доста голяма височина.

Астрологическият календар „Тиауанако“ в град Тиауанако, на височина около 4000 метра е записал в символи астрологическо познание, основаващо се на предпоставката, че Земята е кръгла — от преди 27 000 години. Съвсем точно е отбелязано въртенето на Земята спрямо Слънцето, Луната и другите планети.

Легендата на Тиауанако разказва за златен космически кораб, дошъл от звездите.

В Саксауаман лежи скален монумент с тежест 20 000 тона, който е бил добит и пренесен от далечно разстояние и после изправен.

В пустинята Гоби и в древни археологически местности в Ирак са намерени останки от встъклен пясък, наподобяващ встъкляването в резултат на атомния взрив в Невада в днешно време.

Плочи с клиновидно писмо от Ур, една от най-древните писмености на човечеството, разказват за богове, които препускат по небесата с „кораби“ или за богове, дошли от звездите, които притежават ужасни и могъщи оръжия и после пак се връщат на звездите си.

Ескимосите разказват за първите племена, доведени на север от богове с метални криле.

Най-старите индиански мъдреци в Америка споменават за гърмяща птица, която им донесла огън и плодове.

Легендите на маите разказват как „боговете“ познавали всичко: вселената, четирите посоки на компаса и кръглата форма на Земята. Календарът на маите е толкова високо развит, че изчисленията му обхващат шестдесет и четири милиона години.

Религиозните предания на прединкайските народи разказват, че звездите са населени и че при тях са се спускали „богове“ от съзвездието Плеяди. Шумерски, асирийски, вавилонски и египетски клинописни надписи представят същата картина: „богове“ идват от звездите и се връщат там; те пътуват на огнени кораби или лодки във въздуха и притежават ужасяващи и могъщи оръжия, но и обещават безсмъртие на отделния човек.

Древният индийски епос „Махабхарата“, от преди 5000 години, говори за летящи машини, плаващи на огромни височини на огромни разстояния, които могат да пътуват напред, назад, нагоре и надолу с невероятни скорости.

В тибетските книги „Тантюа“ и „Кантюа“ постоянно се споменават летящи машини в праисторически времена. Наричат ги „перли в небето“. Двете книги подчертават, че тази информация е тайна и не е за масите. Цели глави в „Самарангава Сутрадхара“ са посветени на описания на въздушни кораби, чиито опашки бълват „огън“ и „живак“.

Древните хора са вдигали и премествали стотици тонове скални блокове от едно място на друго. Египтяните пренасят своя обелиск от Асуан, архитектите от Стоунхендж пренасят своите каменни блокове от Южен Уелс и Марлбъроу, каменоделците от Великденския остров (известен на туземците като Остров на птицата — човек) са пренасяли готовите статуи от каменоломни, отдалечени на километри.

И Хеопсовата пирамида в Гизех си остава необяснена.

Бележките на Дейвид посочваха, че според съвременните научни и геологически проучвания Хеопсовата пирамида е построена на точния геофизически земен (в смисъл на сушата) център на Земята. С други думи, ако се разгърнат на плоскост земните маси на планетата, пирамидата ще се намира точно в епицентъра им. Размерите ѝ (в мащабите на пирамидата) съответстват на полярния диаметър и радиуса на Земята, а освен това съответстват на измеренията като време и движение на равноденствията и на една слънчева година. И това е само началото на математическите чудеса, вградени в

Хеопсовата пирамида. Размерите на залите, стаите и коридорите на пирамидата съответстват на времето на най-значителните исторически събития, известни на цивилизациите на Земята, при това повечето от тях са били предсказани, а не просто записани. Съвсем точно е предречено времето на потопа, както и възхода и упадък на духовното и светското у човека; раждането на Христос и разпъването му, управлението на царства от велики водачи, важни войни между народи и разгръщане на религиозно и нравствено движение сред хората. Двете световни войни са точно предречени по време, както и съответните им следвоенни споразумения. И отново прочетох, че учението на Христос за прераждането е било изкоренено от Библията по време на Петия вселенски събор в Цариград през 553 година. В самата „Католическа енциклопедия“ за Петия вселенски събор се казва, че „всеки, който поддържа вярата в съществуването на душата преди раждането“, ще бъде анатемосан.

Когато свърших да чета книгите, които ми даде Дейвид, бях преуморена. Вярно, че много от нещата, които сега четях, бях чувала оттук-оттам през целия си живот, но някак си като ги видях събрани и подредени в писмена форма, подкрепени от авторитетни и вдъхващи доверие изследователи, учени, археолози и теолози — беше различно. Натрупването на свидетелства беше твърде мощно, за да се пренебрегне и още по-малко отmine. И на мен определено ми беше невъзможно да го отхвърля спокойно.

Не знаех какво всъщност мисля за това. От време на време гледах по телевизията някой учен като Карл Сейгън да споменава за „неизбежността от извънземен живот в космоса“. Но не бях виждала никой да представи целия този изумителен материал едновременно, което изглежда говори за необходимостта да възприемем по-сериозно нашето извънземно минало — особено по отношение на духовното познание и раждането на монотеизма.

Знам, че какъвто и научен аргумент да предложи някой учен, той обикновено бива отхвърлен от друг учен. Изглежда никой от „специалистите“ не се съгласява за нищо с друг. Може би именно затова досега не съществува истински обединено представяне, още по-малко някакъв единен подход на всички науки за решаване на този проблем.

А същото беше вярно и за Църквата. Представих си някой проповедник фундаменталист да разяснява от електронния си амвон някоя неделна сутрин как Мойсей е бил воден през пустинята от космически кораб.

Засмях се. Седнах на балкона, загледах се в менуета на кюлавците и се разсмях просто на глас. Това беше абсурд. Всичко беше с главата надолу.

Едно нещо беше сигурно. Като дете, като момиче и сега като възрастен човек, който живее на свободната земя на американската демокрация, *аз не съм била възпитавана да мисля извън периметрите на това, което моите традиционни учители искаха да знам.* Сега аз сама трябваше да се науча да мисля. Може всичко това да е безумно, обаче Колумб не е бил първият човек, който е казал, че земята не е плоска. И когато се замислиш, виждаш колко високомерно е от наша страна да допускаме, че сме единствената рационална, разумна раса във вселената.

Неочаквано се обади Дейвид.

— Какво правиш? — попита той.

— О, седя си просто със зашеметена глава.

— Ами-и, какво ще кажеш за едно пътуване?

Без да се замисля, аз отговорих:

— Готово. Къде?

— В Перу.

— Имаш предвид Андите?

— Защо не?

— Защо не наистина? Имам някоя и друга свободна седмица. Все едно ми е къде ще отида. Просто искам да отида някъде.

— Ще се срещнем на летището в Лима след два дни.

— Готово.

ГЛАВА 19

„Не се съмнявам, че съм бил тук, както съм сега, хиляди пъти по-рано и се надявам да се връщам хиляди пъти... Човекът е диалога между природата и Бога. На други планети този диалог несъмнено има по-висш и дълбок характер. Това, което липсва, е Самопознание. След това ще си дойде всичко останало.“

Й. В. фон Гьоте,
„Мемоари на Йоханес
Фалк“

По време на нощния полет до Перу се почувствах като в старите си дни, когато поемах накъдето ми хрумнеше — свободна и необременена. Импровизирана авантюра — сама и да пътувам бързо. Доволна се отпуснах да спя.

Когато се събудих, вече бях над Лима. Някъде под смога се намираше крайбрежният град. Беше по-лошо от Лос Анджелис. Попълних входната карта, декларирах парите, които носех и се запитах как ли изглежда една южноамериканска военна диктатура.

Слязох на летище „Хорхе Чавес“ в хладната утрин — летище, направено от цимент. Не бях казала на никого къде отивам. Нямах желание. Бях споменала само, че заминавам извън града. Повечето ми приятели и моят агент бяха свикнали с това. На борда имаше много чуждестранни пътници, не само завръщащи се перуанци. Явно Лима беше център на международен бизнес... предимно в сянка, незаконен, без най-малкото намерение да подпомогне окаяното положение на бедните, помислих си аз. Ето че в мен пак се обаждаше богатият либерал с кървящо сърце. Никой не ме позна и когато представих документите и паспорта си, това не направи никакво впечатление. Митницата, полицията, носачите, летищните власти... всички носеха

униформи, които изглеждаха като изостанали от Кийстоунски полицаи. А и хората се държаха в същия стил. Очаквах някакво сурово, тип Гестапо, военно поведение, макар и правителството да се смяташе група ляво ориентирани военни. Нищо не знаех за Перу. Знаех само за цивилизацията на инките, равнините Наска и факта, че по-голямата част от Перу беше планини.

Носех задоволителен по размер куфар с дрехи за студено и топло време — чифт високи войнишки обувки, магнетофон с много ленти и хартия. Каквото и да ми се случеше, исках да си водя записки.

Като се изключи факта, че не бях попълнила един документ в три екземпляра, нямах никакви други спънки като минах през митницата и зачаках куфара си от другата страна. Слънцето тъкмо се беше показало, за да отнеме студа от въздуха, когато погледнах към стената, където хората очакваха пристигащите. Не познах никого. Циментовото летище имаше ужасно потискаш вид. Лентата с багажите се завъртя и скоро пристигна моят куфар. Вдигнах го, заедно с ръчния си багаж и се запътих към улицата, където щях да се поогледам малко и да реша дали да взема такси до града. Не ме беше страх.

Тръгнах към изхода на летището и тъкмо зърнах една таратайка, която имаше вид, че може да ме закара до местния „Шератън“, усетих как някой измъква куфара от ръката ми. Светкавично се обърнах и пред очите ми се оказа лицето на Дейвид.

— Здравсти — каза той. Вратът му беше увит във вълнен шал, а якето му тип „милитер“ бе със затворен догоре цип. Беше хванал тен и се усмихваше.

— Здравсти — казах аз, — вие сте мистър Ливингстон^[1], предполагам?

— На вашите заповеди, мадам. Добре ли пътува?

— Чудесно.

— Добре дошла при планините, които много обичам. Те много пъти ми спасяваха живота. Изпълнени са с покой.

Погледнах го в очите и нищо повече не ме интересуваше.

— Ела и не обръщай внимание на тази таратайка, но не можах да наема „Ленд Роувър“. Това е най-подходящото за пътуване из планината.

— Планината ли? — попитах аз. — Направо в Андите ли отиваме?

— Да. Неизбежно е. Перу е Андите. Но почакай, докато ги видиш. Различни са от Хималаите, но са не по-малко величави.

Той вдигна багажа и ме поведе към един стар, червен, наемен плимут, който бе паркиран край мръсния път за летището.

— Закусва ли в самолета?

— Да.

— Добре. Тогава ще се отбием да вземем някои провизии, преди да поемем направо за Лъокляпампа.

От мръсния въздух, смесен с мъгла, се разкашлях. Бях си представяла Лима като облян от слънцето курортен град край морето, със съвършен климат и хора, които се шляят насам-натам в южноамерикански одежди. А беше усойно, влажно, сиво и потискащо.

Дейвид каза, че имало една легенда за Лима, опираща се на истинска случка. Когато Писарро нахлул в инкайската цивилизация, по силата на мирно предложение инките упътили армиите на Писарро да устроят базовите си лагери на мястото, където е сега Лима. Те гордо показали на завоевателите си тази територия, но това било през януари и февруари — месеците с най-хубаво време в тази местност и всъщност навсякъде из този край. Но толкова било. Останалото време от годината било ужасно мрачно. Щом армиите се установили, времето се променило. Инките твърдели, че това е случайност. Но, естествено, така и не станало по-хубаво и скоро по-голямата част от армията на Писарро хванала пневмония.

— Виж ги ти тези инки! Как са се оказали толкова интелигентни? — учудих се аз.

— Предполагам, че не е било трудно да им се помогне — каза Дейвид. — Примитивните хора не се съпротивяват на чудеса, те се отпускат и решават, че някой друг знае по-добре от тях.

— Кой например?

Той само смигна.

— О, бях забравила — казах аз, като посочих нагоре и потупах коляното си.

Дейвид запали една цигара от своя „Кемъл“ и ме попита дали ми трябва нещо по-специално, защото там, където отиваме, би било голям късмет, ако има дори газена лампа.

— Знам, че си свикнала и с несгоди — каза той, — но този път няма да има никакви шерпи, носачи, изобщо някой, който прави нещо

за теб, освен ти самата. — Той предложи да купим тоалетна хартия, основна консервирана храна, термофор и изобщо нещо, което да ме топли. Каза, че там, където отиваме, няма никакво отопление.

Спомних си за времето, което бях прекарала в една хижа на Хималаите — тогава бях сигурна, че ще премръзна до смърт. Единственото средство, до което можех да прибягна, бе някаква техника тип „духът-над-материята“, затова се концентрирах над най-горещото нещо, което можех да си представя — слънцето. Разтреперана и с тракащи зъби легнах в импровизираното походно легло, затворих очи и някъде в центъра на съзнанието си намерих моето собствено оранжево слънце. Съсредоточих се колкото можех по-силно и не след дълго усетих как над диафрагмата ми се стича пот и накрая изпитах чувството, че главата ми се изпълва с дневна светлина. Прилагах тази техника всяка нощ в продължение на тези две седмици, които прекарах сред Хималайските снегове. Сега май пак щеше да ми се наложи да прибягна до нея, а се опасявах да не би да съм загубила форма.

Пътят, който водеше към Лима, беше павиран, но задръстен от бълващи пушек камиони и мръсни коли. Хората минаваха наоколо равнодушно в сиви, износени костюми и се питах в какви ли служби работят от толкова рано сутринта.

— Лима е на ръба на революция — каза Дейвид. — Индексът на инфлация се повишава толкова бързо, че на хората им е невъзможно да живеят. Ужасно е. И както обикновено, тъкмо бедните пострадват най-много. Заплатите им си остават същите, цените растат. Както и да е... не ме интересува особено, че правителството тук затяга нещата. Това явно ще бъде въпрос на време. Но то е просто симптоматично за правителствата навсякъде по света. Нали? — Аз кимнах. — Сега да отидем в някой перуански супермаркет за запаси.

Странно ми беше да се намирам на ново място и в същото време да съзнавам, че в действителност не заради него съм тук.

Тъй нареченият супермаркет изглеждаше донякъде като малък, частен нюйоркски магазин — не точно като деликатесния на Първо авеню, но имах чувство, че съдържателите могат да повишават цените си, когато поискат. Месото, различните видове сирене, хляб и сладкишите бяха в сандъци със стъклен похлупак, а леката напитка на име Инка Кола явно беше любимото питие на Дейвид. Той си купи

цяла каса и отварачка. Още там отвори една бутилка, разтърси я да се разгазира и я изпи на един дъх.

— При тези мои цигари и тази вкусна глупост едва ли би казала, че съм на много здравословна диета.

Помислих си за ниската ми кръвна захар и си купих кутии с фъстъци, риба тон, сирене и десетина яйца, които се надявах, че все някъде ще мога да сваря. Имаше много видове съблазнителни перуански сладкиши, но не можех да си ги позволя. Запитах се какво ли ще стане, ако в планината ми падне кръвната захар.

Дейвид говореше свободно испански. Изненадах се, но не казах нищо, докато бърбореше с касиера, а чертите на лицето му просто сякаш се извайваха според перуанските думи. Той явно имаше дарбата да става от тази националност, в която се изразява.

— А, да — каза той, като излизахме от магазина. — Светът е сцена, нали, и ние не сме друго, освен актьори, изпълняващи сценария.

— Ти имаш едно преимущество — казах аз. — Явно знаеш как завършва сценарият.

— Има нещо такова — отговори той, докато поставяше касата с Инка Кола на задната седалка. — Но пък човек никога не знае как е с актьорите, които не са чели сценария. — Той смигна и отвори вратата на старата кола.

Изобщо не минахме през Лима. Затова не мога да кажа как изглежда. Знаех, че там някъде има хотел „Шератън“ и Музей на естествената история, проследяващ цивилизацията на инките и дори на прединкайските народи.

Продължихме на североизток извън града, към подножието на Андите. Дейвид каза, че е бил в Перу много пъти и че страната е около три пъти по-голяма от Калифорния и поради разнообразния си релеф има три различни климата. Каза, че сме на път към един град с около 100 000 жители, Уанкайо, разположен високо в Андите. Всъщност няма да се задържим в Уанкайо, защото е прекалено прашен и пренаселен. Ще спрем на едно малко място, което почти не съществува, ако не се смятат минералните му бани, малко храна, място за преспиване и най-невероятната гледка на небеса, достъпна на земята. Той пак ми смигна, докато го описваше, и макар времето в предградията на Лима да беше мрачно и потискащо, аз почнах да се

чувствам щастлива. Уанкайо беше на 360 километра — все нагоре в планината...

Отбихме се на един пазар извън града, където Дейвид ми предложи да си купя пончо от вълна на лама. Той каза, че самият стил на пончото е много практичен, защото ще ми послужи и като одеяло, и като наметало. Беше меко, пухкаво и с един овесен цвят, който обичах. Дейвид не каза нищо за коженото ми сако, модел Ралф Лорън, затова се зарадвах да го покрия. Освен пончото си купих и шал за врата в същия стил. Двете заедно струваха осемнадесет долара. В момента направо завирах в джинсите си, но бях пътувала достатъчно, за да зная, че когато си в планина, нищо не е достатъчно топло, щом залезе слънцето.

Пътят, покрай който минаваха местни индианци, обгърнати в техните пончота, започна да извива. На около 45 километра от Лима минахме през селце на име Чосика.

— Хората се спускат към равнините да търсят нов живот и завършват на места като това — каза Дейвид, като разтърси глава.

Нямаше никаква трева, дървета, само няколко кактуса и останалото беше гола земя — околните хълмове представляваха скали, пясък и прах.

Покрай пътя се виждаха реклами на Инка Кола.

Изпревари ни камион, който пренасяше употребявани кушетки, на предното му стъкло бе закрепена снимка на Че Гевара.

— Тук го обожават — каза Дейвид. — Защото е загинал за идеите си.

Хората покрай пътя приличаха на тибетци.

Над главите ни се кръстосваха телефонни жици, които отиваха към върховете на Андите.

На малки сергийки се продаваха плодове, сладолед и пак Инка Кола.

Влак, който докарваше отгоре въглища, ни задмина по релсите, прокарани успоредно на пътя.

На около четиридесет и пет минути път от Лима слънцето проби през небето с гнил цвят и то стана светло тюркоазено. Въздухът стана по-свеж, показаха се зелени дървета и за кой ли път си помислих как ужасно отровен става животът в големите градове, независимо в кой край на света са те. Тук дори усмивките по лицата на хората бяха по-

ведри. Чувствах се щастлива и изобщо не ме беше грижа, че нямам и представа какво да очаквам или какво може да ми се случи.

Изникваха малки селца с планински индианци, които обработваха полята наоколо. Колкото по-високо се изкачвахме, толкова по-зелено ставаше. Отминахме Кокачакра. Почнахме да следваме началото на река.

— Това е Мантаро — каза Дейвид. — Почакай само да я видиш по-нататък.

Железопътната линия лъкатушеше покрай скалите, които вече ставаха по-стръмни. Покрай пътя се появяваха мулета. Минахме покрай фабрика за каменни въглища.

— Тук обработват каменните въглища от мините в планината — каза Дейвид. — Това са въглищарски села. Живеят и умират, като се занимават единствено с това.

Селото се казваше Рио Секо, а зад него земята ставаше по-богата и по-тъмна. Покрай реката почна да се появява зеленина. Под вулканичните чукари почнаха да се мяркат открити чайни градини.

Реката вече подскачаше по скалите.

Забелязах от земята да стърчат неголеми квадратни камъни, а пред тях бяха положени цветя.

— Това са надгробни камъни — каза Дейвид. — Тук, в Андите, когато някой загине в автомобилна катастрофа, го погребват на самото място, където е станала.

На стратегически места бяха разположени яркосини параклиси.

Вече бяхме на височина над 1 500 метра. Почнах да се чувствам малко сънлива. Една жена с наметало на розови черти носеше вода към дома си — Дейвид каза, че трябва да е в Рио Секо, вече на два километра зад нас.

Изкачвахме се все по-нагоре.

В подножието на възвишенията се гушеха малки долини с пасящи говеда и скоро, когато пътят вече не беше павиран, а стана пращен и целият в дупки, издатини и дълбоки коловози, Дейвид предложи да се отбием в една крайпътна гостилница и да хапнем ориз с боб. Пътувахме вече от един час без да спираме и той каза, че ни остават още пет-шест часа.

Ресторантът изглеждаше като мексиканска гостилница, но храната сигурно беше от перуанска кухня, доколкото я познавах.

Дейвид поръча бутилирана вода и се заловихме да ядем ориз с боб, фаршировани яйца с горещ сос и студени варени картофи, залени с някаква фъстъчена майонеза. Много вкусно беше. Дишането ми малко се учести. Той забеляза и ме заведе в една задна стаичка, където имаше приготвен кислороден апарат, напълно оборудван да помогне на всеки турист, който може да страда от височинна болест. Вече бяхме на около 3000 метра височина, а след като бях танцувала без никакви проблеми на височина над 2000 метра, не очаквах сега да имам затруднения. Но все пак подишах малко кислород и като се отдръпнах от апарата, имах чувство, че летя.

Докато обядвахме, разговаряхме предимно за перуанските нрави, за очакванията му, че ляво ориентираното военно правителство няма да се задържи дълго и как Перу внася почти всички си необходим газ и петрол от Близкия изток, когато има толкова богати свои собствени залежи направо под планината. Дейвид се чувстваше безметежен, щастлив, че и аз съм в такова състояние и изглеждаше по-малко напрегнат, отколкото беше в Лос Анджелис. Отказа чашката, която му предложи съдържателят, като се извини с височината и нуждата да бъде с ясно съзнание за дългото, лъкатушещо пътуване, което ни оставаше. Не разговаряхме за нищо лично, скоро свършихме обяда и излязохме от гостилницата. На тезгяха, близо до вратата, имаше две глинени гърнета. На едното пишеше: „Para llorar“^[2], на другото: „Para reir“^[3]. Под тях на английски пишеше: „Обича ли те жена ти?“.

Потеглихме с плимута и като минавахме покрай едно малко миньорско село, забелязах знак, на който пишеше, че сме на височина 3746 метра над морското равнище. До тук не бях усетила нищо сериозно. Ако усетя неразположение от височината, каза Дейвид, мога да подишам още кислород в близкия миньорски център, Касапалка. Но нямах нужда. Зеленината почна да изчезва от планината и остана само червеникавооранжева глина. Покрай пътя хората чукаха на дребно скали и си спомних, че съм виждала подобно нещо в Хималаите. Мнозина от тях пушеха. Дейвид каза, че седемдесет процента от перуанския народ са индианци, но в моите очи чертите им спокойно можеха да минат за азиатски или монголски. Косата им беше синкавочерна, а очите им — като черни гроздови зърна, потънали в загорелите лица с гладка кожа. Жените носеха дълги, дебели черни

плитки и колосани бели шапки, поръбени с черни ленти. Дрехите им бяха от дебел, ярко боядисан памук.

Добиването на желязна руда и други минерали изглежда бе труд, около който се въртеше животът на индианците. Из долините се издигаха купчини минерална почва и те работеха около тях с ръчни лопати и пълнеха близките товарни камиони.

— В тези планини има цяло богатство от минерали — каза Дейвид, — минерали, каквито не са открити никъде другаде по света.

Той ми разказа малко за геологическите пластове в земята под Андите и каза, че навсякъде из Перу има погребани хилядолетни цивилизации, които само чакат да бъдат разкопани, ако перуанското правителство отпусне достатъчно средства за тази цел.

— Но няма да го сторят — каза той. — Те не изпитват достатъчно уважение към миналото. Затова завинаги ще бъдат осъдени да повтарят същите грешки и в бъдещето.

Сега минавахме покрай селото Чикла с мини за добиване на креда. Имаше малка бяла църква, а всички останали сгради бяха боядисани в тюркоазено синьо. Може би хората рисуваха цвета на небето.

Отново перуански индианци разбиваха скали покрай пътя. Тъкмо преди да навлезем в тунела, колата прохърка и млъкна.

— Това е от недостига на кислород — обясни Дейвид. — Няма достатъчно горене. Не се притеснявай, пак ще тръгне. — И тя запали, точно когато стадо ламии навлезе в тунела. Изглеждаха точно като на пощенските картички, известни по цял свят — дето ги надписваш с „Пожелавам ти да бъдеш тук“.

Пушекът от ауспуха сега стана синкав. Контурите на възвишенията се измениха. Ставаха по-полегати, не толкова стръмни. По върха им имаше сняг. Вече се срещаха диви цветя и колкото по-голяма ставаше височината, толкова по-ярки ставаха цветовете им.

Минахме отново покрай надгробни камъни покрай пътя, украсени с пурпурни цветя.

Като минавахме покрай Сан Матео, видях вече евкалипти и борове. Перуански селяни, облечени като тибетци, водеха стада кози. Жените носеха наметала в няколко нюанса на пурпурното, смесено с оранжево.

Във всяко село имаше католическа църква.

Планинската почва вече беше тъмночервена. От желязната руда, каза Дейвид. Дрехи висяха прострени на въжета под горещото слънце, което ставаше все по-жежко, колкото по-високо се изкачвахме. Две жени с бели сламени шапки седяха и плетяха с дълги нишки вълна от лама.

Пътят вече стана скален, а не павиран. Едно диво космато прасе се мотаеше между две къщи с реклама на „Мобил ойл“ върху едната и на Кока Кола върху другата.

Пътят ставаше опасно тесен. Дейвид каза, че нередко някой автобус падал в пропастта.

Макар че слънцето доста прежуряше, мъжете бяха с вълнени пуловери и вълнени кепета, като че ли основната им асоциация с планината беше студ. По цял ден те се вглеждаха в снежните шапки на върховете горе.

Под нас се разкриваше виещия се планински път. А над нас — на височина около 6000 метра, на върха на планината се развяваше перуанското знаме.

Температурата вече поспадна. Слънчевата светлина стана ослепителна, въздухът — чист и разреден. Когато приближихме на височина 4800 метра над морското равнище, видяхме табела.

Табелата до железопътния прелез Абра Антикона съобщаваше: „PUNTO FERROVIARIO MAS ALTO DEL MUNDO“ — „Най-високата железопътна точка в света“. Точно до тази табела имаше друга, която казваше: „EXISTEN LOS PLATILLOS VOLADORES. CONTACTO CON OVNIS“ — „Съществуват летящи чинии. Контакт с НЛО“.

Погледнах Дейвид с вдигнати вежди. Той се усмихна:

— Е? Не съм единственият откачен, нали?

— Какво означава това? — попитах аз.

— Ами означава, че хората виждат наоколо доста НЛО, за тях това е станало нещо съвсем обичайно и на никой не му прави особено впечатление.

Поех си дълбоко дъх.

— Дошли сме тук, за да видим НЛО ли? Затова ли съм тук?

— Може би.

— О! Боже мой!

— Да — каза той. — Точно.

Продължихме нататък. Пътят стана по-равен, почнахме леко да се спускаме. Тук-там из планината се появи зеленина, а успоредно на пътя течеше разкошна, бакърена на цвят река.

— Това е реката Мантаро — каза Дейвид, — точно такава, каквато исках да я видиш. Виждала ли си някога нещо по-красиво? Онази равнина отсреща се нарича Долината на Мантаро.

Планината тук беше от заоблени хълмове. Багрите бяха смесица от жълто и оранжево, а снижаващото се следобедно слънце хвърляше теменужени сенки, които ние в киното наричахме Вълшебния час.

В ясното небе висяха неподвижно пухкави облаци, когато съзрях за пръв път андинския Шангри-Ла^[4].

Дейвид изтегли плимута встрани от пътя до една кирпичена сграда, където двама мъже потупваха глинени тухли в дланите си.

— Ето го — каза Дейвид. — Това е Лъокляпампа. Тук ще останем.

— Къде?

— Ей там — той посочи друга кирпичена сграда на отсрещната страна на улицата. Освен още една постройка на около двадесетина метра, наоколо не се виждаше никаква друга сграда.

— Това е нашият хотел — каза Дейвид. — Хайде да излизаме и да се поразтъпчем.

Не можех да повярвам на думите му. Никакъв *хотел* нямаше. Три жени с дълги метли грухаха купчина жито край пътя, а един петел непрекъснато се шумгваше под полите им.

Те ни се усмигнаха и магнаха на Дейвид. Той ги заговори на испански и направи жест към мен, сякаш ме представяше. Кимнах. Той извади багажа от колата и ми каза да го последвам.

През една дървена врата, разделена по средата така, че можеше да се затвори или горната, или долната ѝ част, ние влязохме в мръсен вътрешен двор на кирпичената сграда. Павирана пътека водеше до нещо, което се оказаха две стаи. Те бяха една до друга, но без обща врата помежду им. Отворих вратата на едната стая. От вътрешната страна на вратата висеше на връвчица парче памучен плат. Вътре стаята беше с мръсен под и ниско закачен хамак. До него имаше някаква щайга, която служеше за нощно шкафче. Нямаше ток и баня. На леглото имаше одеяло и сива възглавница... никакви чаршафи... никакви калъфки за възглавница...

Обърнах се към Дейвид.

— Страшно въображение си имал.

Той се усмихна.

— Нали?

— За тук ли ставаше дума наистина?

— Да. Е, не е кой знае какво, но си е Дом — каза той. — Аз съм в съседната врата.

В кирпичената стена бяха заковани няколко гвоздеа.

— Това е твоя гардероб — каза той. — По-добре си разопаковай сега багажа, ако ще го правиш, защото залезе ли слънцето, няма нищо да виждаш.

— Разбирам — неохотно отвърнах аз.

— Връщам се след минутка — каза той и изчезна в стаята си, която беше със съвсем същия декор като моята.

Той почука по тънката стена и каза, че река Мантаро ще бъде нашата баня и след малко ще ме заведе там, но да съм си облечала нещо по-топло, преди да тръгнем за първото ни къпане в минерална вода.

Това не беше научна фантастика. Това определено беше извадено от някой от предишните ми животи.

[1] Дейвид Ливингстон (1813 — 1873) — шотландски пътешественик и изследовател на Африка. ↑

[2] „За плач“ (исп.) ↑

[3] „За смях“ (исп.) ↑

[4] Въображаема, красива земя, на която животът е почти съвършен. Описана е в романа „Изгубеният хоризонт“ от английския писател Джеймз Хилтън (1900 — 1954). ↑

ГЛАВА 20

„Веднага става явно... че този сетивен свят, тази привидно реална външна вселена, макар да е използвана и валидна в други отношения, тя не може да е външният свят, а само нашата представа за него... Свидетелствата на сетивата не могат да се приемат като свидетелства за естеството на същинската действителност.“

Е. Ъндърхил,
„Мистицизъм“

Разкопчах циповете на куфара, с който бях обиколила целия свят, и закачих на гвоздея един пуловер, новото си пончо и слънчевата шапка. Където и да ходех, никога не забравях да взема слънчевата си шапка, защото лицето ми ставаше като домати само след два часа на високопланинско слънце. Прибрах бельото си в куфара, като се чудех как ли ще го изпера, и се благодарих на бога (или на когото и да било), че току-що ми беше минало неразположението и поне за това нямаше да се притеснявам. Погледнах часовника — пръстен, който някак си винаги ми създаваше чувство на сигурност. Извадих лентите, магнетофона и хартията. Набързо и в общи линии нахвърлих как изглеждаше мястото и как се чувствам. Усещах как с всеки изминал миг, докато залязваше слънцето, става все по-студено.

Дейвид почука на вратата ми, подаде ми хавлиена кърпа и ме подсети да си взема пончото и високите обувки за първото ни посещение на минералните бани.

Минерални бани в този студ?

— Ами да — каза той, — отначало е направо убийствено, но почакай после да видиш...

Излязохме от павирания вътрешен двор на пътя. Околните възвишения тънеха в теменужени сенки. Някакви дворни птици, които не виждах, гълголяха и къткаха наблизко. Приблужи едно краставо куче, като се поклащаше и размахваше опашка, следвано от три палета. Мъжете, които мачкаха глинени тухли, си бяха отишли за вечеря, а точно срещу нашия „хотел“ беше другата кирпичена сграда, на която пишеше „ХРАНА“. Това означаваше, че хората там можеха да ни сготвят нещо. През вратата се чуваше да гърми радио, което предаваше мач. Вътре перуански индианци се смееха и поздравяваха, после се влачеха между масите, сложени за вечеря. На газената печка вдигаше пара някаква супа и една стара индианка без никакви зъби ни попита дали искаме да ни сипе.

— Не — обърна се Дейвид към мен. — По-добре да хапнем после. Ако ядем преди минералните бани, ще получим киселини.

И без това не бях особено гладна, но попитах дали някой не може да ми свари няколко яйца, за да имам под ръка нещо за ядене, ако ми се наложи. Дейвид помоли индианката да вземе яйцата от колата. Тя се усмихна и кимна.

Заобиколихме до задната страна на сградата и като запали джобно фенерче, Дейвид ме поведе по някакви стъпала. Бяха стръмни и в това слабо осветление се страхувах да не се препъна. Сега може и да бях в Шангри-Ла, но все някой ден ще трябва отново да танцувам. Чух някъде отдолу да тече вода. И после пред очите ми в залязващото слънце се показа прочутата река Мантаро. Тя се хвърляше върху планинските скали и се плискаше о стволовете на дърветата, надвиснали от високите брегове. Виждаха се и туфи зелена трева, които стигаха до водата. Там няколко индианци, сгушени в своите пончота, седяха загледани в слънцето, което залязваше зад планината. Дори в тази чезнеца светлина можях да видя, че реката е оранжева.

— Ела — каза ми Дейвид и ме поведе към нещо, което изглеждаше като кирпичено заграждение, покрито с тънък покрив. — На вид не е нищо особено, но почакай, докато го усетиш отвътре.

Той отвори една груба дървена врата, влезе и извади от другия си джоб свещ — запали я и я постави на една дървена пейка вътре в ограждението. До пейката, дълбоко в земята, имаше бълбукащ вир с искряща вода.

— Това е една от прочутите минерални бани на Андите — каза той.

Погледнах надолу. Не искреше само заради свещта. Изглеждаше сякаш самата вода искри. Отгоре имаше лек слой пяна. Коленичих на пода и потопих ръка във водата. За моя изненада тя се усещаше като топла и пенлива... пенлива, смъдяща и газирана... като шампанско.

— Минералите я разпенват — каза Дейвид. — И е страхотна за болки в костите и мускулите. Ще видиш.

Когато извадих ръка от водата, тя беше замръзнала.

— И се предполага, че трябва да влизам в тази вода, без да измръзна до смърт като изляза? — попитах аз през смях.

— Е, няколко минути е адски студено, но след това ще ти бъде по-топло, отколкото ако не го направиш изобщо.

Приблжих се неловко. Искеше ми се да вляза с всичките си дрехи. Какво се очакваше да направя? Трябваше ли да се съблека, докато той стърчи тук или какво?

— Давай — каза Дейвид. — Ще почакам отвън. Извикай ме като си готова.

Аз бавно свалих пончото и го закачих на един от петте пирона на стената. Питах се колко ли хора са го правили на светлината на свещ. После си съблякох пуловера и панталона. Питах се какво ли правят като излязат от водата. Обмислях как да закача дрехите си, че да мога после да ги навлека светкавично, като решим да си тръгваме. Наведох се и бързо изхлузих гащетата и чорапите си, защото вече треперех. Дявол да го вземе. Оставих всичко на малка купчина върху дървената пейка и проверих как ли ще изглежда на Дейвид, като дойде.

Пламъкът на свещта мъждукаше пред студените каменни стени. Пристъпих бързо към бълбукащия басейн и бавно потопих левия си крак. Очаквах да докосна дъно и го намерих. Беше леко хлъзгаво. По кожата ми запълзяха мехурчета с остър мирис. Плъзнах се надолу чак до шията. Имах чувство, че съм стъпила в гигантска купа с топла, пенеща се газирана вода. Чудесно усещане беше.

Водата ме държеше на повърхността и усещах, че се нося по нея. Всъщност беше трудно да стоиш твърдо на дъното. Имах чувството, че вървя напред водата и кой знае как изправена. На отсрещната стена имаше квадратна дупка, през която водата се оттичаше в реката отвън. Явно този вир се пълнеше постоянно някъде отдолу.

— Хей — извиках на Дейвид. — Вече съм вътре и е страхотно.

— Нали? — каза той като влизаше през вратата. — Почакай, докато усетиш как наистина прониква през кожата ти.

Дейвид се обърна, съблече само за пет секунди якето, пуловера, ризата, гащетата, обувките и чорапите и каза:

— Сега *ти* се обърни.

Обърнах се на другата страна.

— Готово — каза той.

Обърнах се към него. Той беше под водата на отсрещната страна на малкия вир.

Започнах да дишам дълбоко и се опитах да релаксирам.

— Ще трябва да ме изтърпиш известно време — казах аз. — Всичко ми е толкова внезапно. Знам, че съм правила какви ли не неща през живота си, но такова нещо никога не ми се е случвало. — Чувствах се нелепо.

— Да, права си.

— Нали. — Почнах отново да дишам дълбоко. Не ми се искаше дори да го попитам какво иска да каже.

— Знаеш ли — обади се той, — размахай ръце нагоре-надолу във водата ей така и ще усетиш как мехурчетата залепват по кожата ти.

Раздвижих ръце нагоре-надолу и ги усетих като две бъркалки за коктейл, които минават през току-що налято шампанско. Коктейлът сякаш имаше самогенерираща топлина. Не беше същото като серните бани в Япония. Те бяха по-меки и неподвижни. Тези води тук имаха свой собствен живец, енергия и сила.

Дейвид стоеше тихо под светлината на свещта, която мъждукаше на отсрещната стена. Сините му очи сякаш светеха и малки капчици вода капеха от брадичката му. Питам се аз как ли му изглеждам.

Чудех се какво да кажа, затова попитах:

— Често ли идваш тук?

Дейвид се засмя.

— Да — отговори той. Беше се втренчил в пламъка на свещта. — Искаш ли да опиташ едно нещо? — попита ме той.

Помислих си: „О, по дяволите, почва се“.

— Какво имаш предвид? — попитах го, като се огледах небрежно.

— Виждаш ли светлината на тази свещ? — попита той.

— Да.

— Добре, фокусирай силно вниманието си над светлината и дишай дълбоко.

— Да дишам дълбоко ли? — попитах аз.

— Да, дишай дълбоко.

Задишах толкова дълбоко, че почти се задавих. По цял ден само това правех — дишах дълбоко.

— Може ли да си отпусна ръцете надолу? — попитах аз, като исках да изглежда, че се опитвам да проверя нещо.

— Разбира се. Но в тази вода те ще плават. Наистина е много трудно да потънеш в тази вода.

Помислих си отначало — какво облекчение. Поне няма да се удавя, ако се стигнеш до най-лошото. Отпуснах ръце така, сякаш не бяха свързани с тялото и се усмихнах в светлината на свещта. Усетих ръцете ми да се издигат леко покрай мен.

Боже мой, помислих си аз. Сега той ще скочи през басейна и ще ме сграбчи под мишниците, а заради тази проклета плаваемост няма да мога да ги спусна надолу.

— Сега просто се концентрирай в свещта, докато усетиш, че ти самата си светлината на свещта.

Иисусе, помислих си, дали не се занася? Докато аз стана светлината на свещта ли? В момента аз не можех да бъда дори себе си, която и да беше това.

Втренчих се в мъждукащата светлина. Опитвах се да не мигам.

Поех си отново дълбоко дъх. Сърцето ми заби силно. Сигурна бях, че той можеше да долови през водата как то отеква. Стоях загледана в свещта, както ми беше казал той.

Дейвид тихо се обади:

— Ей, Шърл, от какво се страхуваш?

— Аз ли? — попитах.

— Не — каза той насмешливо, — жената зад тебе.

Наистина се почувствах много нелепо в момента. Помислих си за всички мъже, които бяха казвали: „Хей, само искам да си легна до теб и да си почина. Нищо няма да ти направя“.

— Хей — обади се пак Дейвид, — ако това ми беше на ума, не мислиш ли, че най-простото е да ти го предложи?

Иисусе, колко откровен беше.

Покашлях се.

— Ами-и — казах аз, — ами, колебаю се.

— Няма за какво да се колебаеш. Искам просто да опиташ нещо и то не е това, което си мислиш. А и изобщо не искам това.

Почувствах се засегната. Изобщо не искам това?

— Защо? — попитах аз. — Защо не?

— Какво искаш да кажеш с това „защо не“? — попита той. — Ами не за това сме дошли. Ако мислиш, че е за това, просто трябва да имаш търпение и да ми дадеш време.

Разсмях се на глас и смехът ми отекна в стените.

— Хайде — каза той, — съсредоточи се в свещта и дишай дълбоко.

— Добре — казах аз. — Мисля, че бих могла, все пак. В края на краищата сме изживели не един живот заедно, нали?

Той се засмя.

— Точно така.

Явно той ме смяташе за мижитурка.

Опитах отново да се втренча спокойно в свещта.

— Добре — каза той. — Сега се концентрирай над светлината на свещта така, сякаш тя е центърът на самото ти съществуване. Превърни свещта в себе си. Мисли само за свещта — нищо друго.

Концентрирах се и задишах по-дълбоко. Май наистина трябва да го направя, помислих си. Освен това, той беше прав. Аз съм мижитурка, а той наистина е добър. Усетих как съзнанието ми започна да се отпуска. Концентрирах се по-релаксирано. Усетих клепачите си малко натежали и очите ми се полузатвориха, но все още виждах свещта.

Чувах слабо гласа на Дейвид някъде от дъното на съзнанието си.

— Добре. Чудесно, чудесно го правиш.

Харесвах звука на гласа му над водата. Той сякаш се прескачаше с мехурчетата. Усетих дишането ми да се забавя. Постепенно осъзнавах, че сърцето ми тупти в ритъм с дишането ми. Някак си ритъмът на двете изглеждаше в синхрон. Времето бавно се изплъзваше, докато вече не го съзнавах. Свещта продължаваше да мъждее, но сега почваше да става център на съзнанието ми. Цялото ми тяло също се носеше, не само ръцете ми, а всичко. Бавно, бавно, то ставаше водата и всяко трепкащо мехурче също беше съставна част от

водата. Беше прекрасно двойно усещане. Бях в пълно съзнание, усещах себе си и в същото време бях част от всичко около мен. Спомням си, че съзнавах как всяко отделно мехурче е част от всичката вода, която ме заобикаляше, почти сякаш водата не би била това, което е, без всяко мехурче да извършва своето, за да поддържа целостта ѝ. Усещах студените стени, обгръщащи топлия воден басейн, макар че се губех някъде по средата му. Усещах сенки, блещукане и лек повей. Но най-вече усещах себе си отвътре. Усещах автоматичния рефлекс на своето дишане. Приличаше ми на движещо се същество, незначително моя контрол. След това усетих взаимната връзка на дишането ми с пулса на енергията около мен. Самият въздух изглежда пулсираше. Всъщност, аз бях въздуха. Аз бях въздуха, водата, сумрака, стените, мехурчетата, свещта, мокрите скали под водата и дори шума на буйната река отвън. После усетих как енергията ми вибрира към Дейвид. Щом бях част от всичко край мен, това включваше и Дейвид. В този момент се спрях. Усетих се как взимам съзнателно решение да не отивам толкова далече. Пак това мое колебание, страх или както щете го наречете, ме възпря и аз прекъснах течението на релаксацията и опита да стана „едно“ с всичко.

— Добре беше — чух Дейвид да казва. — Получи се. Как беше като първи опит за медитация с дишане?

Протегнах ръце над водата и попитах колко е часът.

— Времето няма значение — каза той. — Това, което има значение, е, че беше забравила за малко времето. Ти дишаше. Ти дишаше истински. Дишането е живот. Нямах ли чувство, че си отпочинала?

Да, наистина. Определено. Попитах го дали съм била под хипноза.

— Не, просто вид саморелаксирано разширено съзнание — каза той. — Ще се научиш да се подмладяваш мигновено по този начин. Дишането е рефлекторно действие и ако се научиш да го регулираш, ще останеш по-дълго млада.

Виж ти, помислих си замечтано, Елизабет Арден ще трябва да учи на това в нейните курсове по красота. Чувах как Дейвид ми говори, но все още се чувствах „разтворена в пространството“ чрез моето дишане. Той говореше за животни и как най-дълго живеели тези, които дишали най-рядко. Нещо за огромни костенурки, които

вдишвали само четири пъти в минута и живеели до триста години. Спомням си как помислих, че ако аз бях студенокръвно и аз щях да дишам само четири пъти в минута. Но аз бях топлокръвно и при това започвах да потрепервам.

— Така че интересува ли те да живееш дълго, а? — попита той.

Разтърсих глава. Усетих шампанските мехурчета в мозъка си.

— Да живея дълго ли? Не знам. А теб?

— Мен ли? — възкликна той.

— Не — казах аз. — Мъжът зад тебе.

Той се засмя.

— Дали ме интересува ще живея ли дълго?

— Да.

— Да — отговори той. — Интересува ме, но не мисля, че ще живея дълго.

Имаше нещо в начина, по който го каза, от което потръпнах. Тръпката ме изненада.

— Да, никой не би могъл да живее дълго в този студ. Студено ми е вече. Какво ще кажеш?

— Ще кажа да си тръгваме от тук.

Той се обърна с лице към трептящата стена. Измъкнах се бавно от водата. Зъбите ми тракаха като изкуствени, а ръцете ми трепереха толкова силно, че едва можах да взема хавлията, закачена на пилона в стената. После разтрих с всичка сила ръцете си, нозете, тялото, докато не усетих кръвта да идва към повърхността и почувствах прилив на затопляне. Усещах дрехите студени върху кожата си, но скоро топлината на тялото ми почна да се отразява във вълната на пуловера и чорапите.

— Чудесно се чувствам сега — казах аз. — Тази вода наистина е голяма работа.

— Вземи от джоба ми фенерчето и ме почакай отвън — каза Дейвид. — Идвам, щом се изсуша.

Студеният планински въздух наоколо трябва да беше доста под нулата, но беше свеж и ясен. Минах откъм страната на покрития басейн и надникнах към реката и тъмната мержелееща се планина. Животът е роман, помислих си аз. Само преди два месеца изобщо не бих допуснала и с най-развоятното си въображение, че ще се озова тук и ще правя това. А наистина ми харесваше. И освен това научавах,

че си имаше и добри страни да се доверявам на инстинктите си. Наистина можеш да разчиташ на тях. Изпитах внезапно глад, а знаех, че появят ли се тези спазми, трябва веднага да хапна нещо, иначе кръвната ми захар падаше.

Дейвид се появи напълно облечен, като търкаше ръце и се усмихваше:

— Е, хайде да тръгваме и да хапнем нещо. Сигурно са ни приготвили топло мляко и някаква манджа с месо, зеленчуци и планински билки.

Той духна свещта, пъкна я в джоба си и каза, че ще ни трябва по-късно за стаите. Каза още, ако искам, да използвам сега реката като тоалетна, защото по-късно ще бъде прекалено студено за нощни походи.

Клекнах зад една скала и използвах една книжна кърпичка, която имах в джоба си. Докато се изкачвах по студените каменни стъпала, аз се питах какъв ли студ ще бъде, когато се опитам да заспя.

— Не се притеснявай за спането — каза Дейвид, отново сякаш прочел мислите ми. — Всяко нещо с времето си.

Ако беше казал това само преди един час, щях да изтълкувам по-другояче смисъла му.

Мачът по радиото гърмеше с пълна сила, когато влязохме в сградата „ХРАНА“. Сополиви дечурлига притичваха напред-назад между масите, приготвени за туристите, които можеше да изследват този край и биха пожелали да хапнат. Една по-млада жена, която готвеше, беше с едно дете, хванато за полите ѝ, а друго беше вързано на гърба ѝ. Носеше обичайната бяла сламена шапка, макар че беше вечер.

Дейвид извика за топло мляко и ядене и се заприказвахме за храни. Казах му колко обичам да ям „боклуци“ и той ми каза колко лошо било това. Казах му, че знам. Но въпреки това обичам. Той каза колко важно било да се грижиш за тялото, защото така същевременно се грижиш и за духа си. Каза, че просто е въпрос на химия. Казах, че там хич ме няма. Той ми изнесе кратка лекция за съчетаването на храните, а аз казах, че да, повечето от това съм го слушала и преди. Докато разговаряхме, аз размишлявах за това как се държеше цялата вечер. Чувстваше се длъжен да ме научи на всичко, което знае и то колкото е възможно по-бързо. Казваше ми да се отпусна, но той сам

изглеждаше преуморен. Критикуваше лошите ми навици на хранене, но и той ги имаше. Навремени почваше да ми звучи почти надутото и самонадеяно. Понякога нямаше вид да се радва на живота, но ми казваше аз да се отпусна и да се радвам повече.

Беше смешно — аз бях скастрияла Джери да се поосвободи от задръжките си, за да може да разбере по-добре себе си, а сега Дейвид правеше същото с мен. Чудех се какво ли би помислил Джери, ако ме видеше сега. Спомних си моя припев в представлението ни: „Ако можеха да ме видят сега“. Помислих как ли би реагирала публиката в Лас Вегас, ако ѝ пуснех няколко шеги за духовните открития в Андите. Аз май наистина бях двама души — или десет — не знам. И дали не бях актриса, защото постигах по-дълбок контакт с някои от ролите, които съм изпълнявала в други животи?

Жената с бебето на гърба дойде до масата ни. Носеше горещото мляко и ястието. Почнах да гълтам така, сякаш яденето всеки момент можеше да излезе от мода.

Беше много вкусно, подправено с планински треви, за които никога не бях чувала. Топвах в соса едри хапки от домашно приготвения хляб. Това ми напомни за най-щастливото време от детството ми, когато ходехме на къмпинг във Вирджиния — времето, когато светът и животът изглеждаха прости.

— Утре — обади се Дейвид, — ще направим дълга разходка. Ще ти покажа част от този край и ти сама ще видиш защо го обичам.

Поведе ме през улицата към нашия хотел. Звездите изглеждаха толкова близо, че имах чувство, че мога да ги достигна и да си откъсна от тях като сливи. Почти долавях как те влияеха над околните планини. Андите не приличаха на Хималаите в Бутан. Изглеждаха по-ниски и разпрострени. Не бяха толкова откъснати от света, а от това, че перуанската индианска култура бе известна, аз не се чувствах толкова нищожна, както там, високо над света сред бутанските лами.

Стаите ни имаха дъх на усойно и прашно и се запитах кой ли още бе спал в тях. Когато влязох, температурата вътре беше няколко градуса по-ниска. Дейвид ми подаде свещта, каза, че има друга за себе си и ми пожела лека нощ.

— Между другото — добави той, — един малък съвет за спане в студен климат — ако спиш без никакви дрехи под пончото, ще откриеш, че ще ти бъде много по-топло.

Не можех да разбера. Аз се канех да облека горе-долу всичко, което носех.

— Не — каза той, — тялото произвежда своя собствена топлинна аура. Опитай. Ще видиш за какво говоря.

Казах лека нощ. Не исках да слушам повече нищо от него. Съблякох си дрехите под пончото. Свих се на кълбо под вълненото одеяло в леглото и се помолих (така да се каже) да се стопля. Краката ми бяха ледени. Зачаках. Понеже вълната от лама беше мекичка, допирът ѝ беше много приятен. Изчаках още малко. Имах чувство, че наблюдавам гърне да заври. Успокоих, доколкото можах, съзнанието и тракащите зъби. Помислих си за моето електрическо одеяло край океана и колко обичах да спя в студените дъждовни бури с широко отворени прозорци и увита до брадичката с одеялото. Точно в този момент, както лежах в андинската пустош, то ми се струваше най-любимата част от онази развита цивилизация. Спомних си пак за Джери. Хубаво ми беше без него. Помислих си колко невъзможно ще ми бъде да му опиша до какво съм стигнала. Питах се къде ли е той. Питах се и дали той истински вижда около себе си. Помислих си и за моето шоу. Къде ли трябва да са тази вечер моите цигани?... Моите танцьори... може би в „Джо Алънс“ на сандвичи със сирене и приказки за това как големите звезди май не са толкова всестранно надарени като тях самите. Помислих си и какво ли е да бъдеш звезда, когато в действителност съвсем не си сигурен, че го заслужаваш.

Скоро установих, че мускулите ми се отпускат от топлината на пространството между тялото ми и завивките. Топло беше *пространството*, а не завивките. Внезапно разбрах, че повечето от нещата в живота ни, които не разбираме, са нещата, които не можем да *видим*. Невидимата истина е истина, която изисква най-много борба, за да я откриеш. Да *виждаш* не означаваше да вярваш, съвсем не. Може би то си беше просто *гледане*.

С нещо като тръпки на отпускане почнах да заспивам, единствено сред звука на тишината. После, някъде иззад сградата, дочух да сумтят прасета.

ГЛАВА 21

„Никоя физическа теория, която се занимава единствено с физика, няма никога да обясни физиката. Смятам, че докато се опитваме да разберем вселената, ние в същото време се опитваме да проумеем човека. Мисля, че днес започваме да допускаме, че човекът не е само едно винтче, без особено значение за движението на огромната машина, а по-скоро между човека и вселената има една много по-близка връзка, отколкото ние досега допускахме... физическият свят в някакъв много дълбок смисъл е свързан с човешкото съществуване.“

Д-р Джон А. Уилър

Слънцето изгря над планината около пет и половина сутринта. То не проникна в стаята ми, понеже нямаше прозорци, но контрастът с нощния студ бе толкова осезаем, че усещах топлината на първите лъчи дори през стените. Пончото уютно ме обгръщаше. Беше ми топло през цялата нощ.

Стъпих боса на студения пръстен под и си помислих каква противоречива логика имаше в това да се обличам сега, когато имаше слънце, а да се събличам през студената нощ. Знаех, че планинският въздух ще бъде свеж и остър, а заради височината слънцето изгаря. Сложих си калифорнийската слънчева шапка и излязох навън. Долових утринен дим откъм отсрещната страна на улицата. Заобиколих плимута и видях Дейвид да седи на глинената стена и гледа как вчерашните мъже подреждат тухлите в това, което накрая щеше да бъде основите на къща, която строяха.

— Добро утро — каза той. — Как беше през нощта?

— Точно както ти каза. Голота означаваше топлина. Никога не бих повярвала, но така беше.

— Това почва да ти става навик, а?

— Кое?

— Накрая да повярваш в нещо, защото то е.

— Да, наистина. Какво има за закуска?

— Свариха ти яйцата. Така че сега ти трябва само чанта и сол. Хайде да отидем да хапнем питка с топло мляко.

Отидохме в „трапезарията“ и жената с бебето на гърба се усмихна открито с нещо като безмълвно разбиране, че двустайната любовна история, която имахме с Дейвид, е просто още един от странните северноамерикански обичаи.

— Тук не задават лични въпроси — каза той. — Каквото и да правим, то си е наша работа.

Седнахме до прозореца и видях жените от предишната вечер как продължават да грухат житото.

— Отделят зърното от плевата — каза Дейвид и смигна. Той наистина много често намигаше. — Само след ден-два ще ни направят хляб от същото това житно зърно.

В утринната светлина видях, че керемидите на покрива на нашия кирпичен хотел са червени, а около жените се щурат петли, чиито пера бяха със същия червен цвят.

Дейвид се облегна назад в стола си и ме погледна. Предположих, че е решил да пусне брада, защото не беше се бръснал, а вероятно и да искаше, нямаше да може. Той наистина имаше красиво лице.

— Добре ли спа, сънува ли? — попита ме той.

— Не помня. Но се чувствах много приятно, че ми беше достатъчно топло. — Не бях склонна да ме подлагат на анализи.

Изядохме хлебчетата с топлото мляко, а аз си обелих едно яйце и го излапах. На такова място човек нямаше нужда от много неща, освен от себе си, може би.

— Можем ли вече да тръгваме на разходка? — попитах аз.

— Готово. Чудесна идея.

Излязохме навън в слънчевата светлина. Усещах въздуха тънък и кристален по лицето си. Пулсът ми леко се ускори от височината. Разперих ръце, задишах дълбоко и вдигнах лице в слънцето.

Обичах планини повече от всяка друга част на земята. Според мен те бяха видели толкова много, а изглеждаха тъй търпеливи, примирени и мъдро безмълвни. Те съдържаха всяка крайност, за която можех да си помисля — височина, дълбочина, дъно, връх, величие, незначителност, борба, постижение — всичко. И независимо от това какви бедствия може да са я сполетели, планината сякаш отново се извисяваше със своята непоколебима издръжливост, когато всичко отmine, дори то да е изригнало от нейните недра.

— Хайде да повървим край реката — каза Дейвид. — Искаш ли да си измиеш зъбите?

Носех четката си за зъби в задния джоб и като се спуснахме по каменните стъпала и отминахме минералния басейн, Дейвид се затича пред мен и заподскача с разперени ръце също като хлапе от детска градина, изведено навън. Той подскачаше по тревата на речния бряг и навеждаше глава от едното до другото рамо в същинско детско ликуване.

— Толкова го обичам това тук! — чух го да вика откъм реката. — Ти, река, ти бягаш толкова бързо — защо? Къде си тръгнала, че трябва да стигнеш навреме?!

Разсмях се очарована и се затичах към него.

— Обичам водата — каза той, — извини ме. Тук, наблизо има друг минерален вир, той става за пиене, за миене на зъби и за къпане.

Той изтича на големи скокове до водата и коленичи, потопи глава и я вдигна, заливайки се в смях и пръски в слънчевата светлина. Косата му с цвят сол-с-пипер се сцендаше като паница около лицето му и той се смееше в такъв радостен захлас, че и аз започнах да се чувствам като дете.

Коленичих до вира и погледнах във водата. По повърхността плаваха петънца бяла сяра. Бавно течение отдолу пораждаше в средата нови издигащи се мехурчета.

Дейвид събра шепа и отпи от водата.

— Малко трудно ще свикнеш с вкуса, но иначе е страхотно за системата; пречиства от всякакви нечистотии и оправя храносмилането.

Извадих четката си за зъби, потопих я във водата и я опитах с език. Приличаше на медицинска сол.

— Днес май не си тъжен, а? — попитах го аз.

— Не, никога не съм тъжен, когато съм на открито. Твърде истинско е тук, за да бъдеш тъжен. Градовете ме натъжават, защото хората се притесняват прекалено много за погрешни неща. А когато общуваш с това, ти общуваш и с хората. — Той разтърси мократа си коса във въздуха и се просна по гръб с ръце под главата, загледан в небето.

Свърших да си мия зъбите, станах, протегнах се в слънчевата светлина и тръгнах да се поразходя.

Отварях и затварях очи, вдигнала лице към яркосиньото, с пухкави облачета небе. Господи, колко беше красиво. И дори още по-красиво ставаше, като си помислех, че красотата съществува просто заради самата себе си. Красотата няма нужда от смисъл и не може да бъде обяснена. Тя просто е. Няма нищо общо с никой друг. Тя няма нужда да бъде споделяна, за да бъде оценена. Красотата си е красота. И беше нужна както храната и водата.

Усетих, че Дейвид върви зад мен, отпочинал и безгрижен.

— По-добре ли се чувстваш? — попита той.

— Да, добре ми е — отговорих аз и в същото време се запитах като какво ли е да се чувствам напълно добре, да се чувствам напълно себе си... да чувствам, че се познавам напълно. Почувствах се като ходещо клише. Но какво ново можеше да има? Нима всеки не се стремеше към същото чувство — да познава себе си? Три сини птици, кацнали на един клон на дървото, погледнаха надолу към мен, докато минавахме отдолу. Дори не мигнаха. Тяхната дързост ме накара да се разсмея с глас.

Река Мантаро се пенеше и тичаше покрай нас. Взех един клон и го повлякох след себе си. Обожавах това чувство, че нямам да правя нищо друго, освен да си влача един клон.

— Дейвид? — обадох се аз с чувството, че нарушавам неговото вгълбяване, — мислиш ли, че съществува такова нещо като човешка природа?

Той погледна нагоре и дълбоко си пое дъх.

— Не мисля. Не — каза той. — Мисля, че ние хората, сме научени на почти всичко, което чувстваме. Струва ми се, че хората могат да правят, мислят и да бъдат всичко... но зависи от това какво сме научили.

Влачех клона зад себе си и си помислих за времето, което бях прекарала в Китай. Тъкмо това пътуване ме бе накарало да стигна до същото заключение. Китайците бяха действали брутално и жестоко помежду си през тяхното горчиво минало, защото такъв е бил моделът на поведение на времето, стилът на деня, отношенията, които е трябвало да се спазват, за да се поддържа реда, наложен от класовата система.

Обаче Мао казал, че китайците са бял лист, на който може да бъде написано нещо красиво. Той смятал, че човешката природа е преди всичко въпрос на възпитание... можеш да възпитаеш хората да спазват модели на поведение, които са по-демократични, по-честни, по-учтиви. Но всъщност във възпитаването на честност той прилага нещо като военизиран, насилствен метод. Хората са принуждавани да бъдат честни чрез възпитание и превъзпитание. От всички се изисква да участват в събрания на самокритичност на всякакво ниво. Никой не е имал оправдание да не участва. Това е едно гигантско, монументално усилие за групова терапия, целящо да се промени модела от миналото. И изглежда, че това донася резултат. Не се зачита личния живот и правото да не участваш, но по това време страната преживява толкова огромни затруднения, че всички съзнават нуждата да бъдат единни. Затова за мен най-удивителното в нов Китай беше как хората работят заедно, за да променят това, което смятат, че е основната им природа.

Съвременен Китай сега казва, че една стиска пръчици за ориз, стегнати здраво заедно, е невъзможно да бъде пречупена, за разлика от един чифт. А като се държат заедно, те могат да си позволят пълна преоценка на ценностната система, която е била свята и неприкосновена векове наред. Те явно съзнаваха, че революционизират първостепенни ценности, които са смятали за неизменни. А големият урок за тях изглежда е това, което научават за себе си.

Често съм си мислила какво ли е да откриеш, че не си непременно състезателен, териториален, ревнив или материалистичен. Може би истинският човешки конфликт не идва от това какво всъщност смятаме, че сме или не сме, а какво в действителност бихме могли да бъдем, ако си позволяхме да вярваме във възможностите на собствения си духовен потенциал. И ако нашият потенциал можеше да бъде по-духовен, тогава докъде стигаха новите китайци? Нищо духовно не откривах в нов Китай. В действителност те по-скоро се

подиграваха с духовните схващания и едва ли не се опасяваха, че духовните ценности биха попречили на революцията им.

Виждах как китайската революция ще поеме пътя на всички съвременни революции, ако и тя отрече нуждата от духовното признаване на човека. Почвах да мисля, че погрешното във всички нас бе отказът ни да живеем със съзнанието, че Бог (думата, която използваме като понятие за невероятно сложни духовни енергии) е липсващата брънка, която би трябвало да бъде част от всекидневния ни живот.

Сега придобиваше смисъл теорията на Бъкминстър Фулър, според която по-голямата част от това, което се явява като реалност в човешката дейност, е напълно невидимо, не може да се помирише или докосне. Той казва, че деветдесет и девет процента от действителността може да се проумее само от метафизичното съзнание на човека, водено от нещо, което той само чувства, че трябва да е истината. Според него човекът е *метафизично съзнание*. А мозъкът е само място за складиране на информация. Той казва, че само метафизичното съзнание на човека може да комуникира. *Мозъкът* не може. Че човекът е самостоятелна микро-комуникационна система, а човечеството е макро-комуникационна система. И че *цялата информация за всичко, включително за Бога*, постоянно се излъчва и приема чрез електромагнитни вълни, само че ние не го съзнаваме, защото използваме само един процент от способността си да приемаме истината.

Но какво би помогнало на човека да разбере не само от къде идва, но и накъде всъщност отива? Би ли могла Държавата да отговори на дълбоките, терзаещи, изпълнени с копнеж въпроси за нашия произход и нашата цел? Как би могла Държавата да ни помага да се задълбочим много повече във въпроса защо живеем, щом се опасява, че ако го стори, тя ще загуби своята мощ?

Разбирах защо комунистите никога не са навлезли в Индия. Невъзможно би било да се разколебае дълбоката духовност на индийския народ. Те никога не биха простили на Държавата, ако замести с друго духовната им философия, дори то да би означавало, че ще се хранят по-добре. Тяхната духовна вяра е най-древната на земята. Индийците са възпитавани и подготвяни да поддържат връзка с духовната си природа още от времето, когато Кришна е ходел по

земята, така че това е част от всяко нещо, което правят или не правят. Един комунистически режим би се натъкнал на непреодолими затруднения, ако реши да поведе индийския народ след революционния материализъм на Маркс. Дори Махатма Ганди не успя да махне кравите от къщите или от улиците, защото индийците още вярват в преселването на душата (според тях въплъщаването ѝ в животното предшества въплъщаването ѝ в човешка форма). Може дори да са прави за това, като се съди по всичко.

За мен беше удивително как се разплита загадката. Докато имаше един свободен край на нишката, можеше да се разплете цялото кълбо от гняв. И докато човешкият род продължава да бъде дълбоко нещастен в борбата си да проумее Великата загадка, той ще съхранява импулса си да отхвърля всякаква власт, която се изпречва на пътя му... била тя Църквата, Държавата или самото революционно общество. Където и да търсим, отговорът изглежда е в една сила, която е познаеща, по-мъдра, по-разбираща и по-доброжелателна от нас. И преди да успеем да разберем тази сила, ние ще трябва да разберем себе си. Така че *ние* ставаме Великата загадка. Загадката не е кой е Бог. Загадката е кои сме ние?

С Дейвид вървахме срещу течението, по скалистите брегове на оранжевата река. Обедното слънце прежуриаше и трептеше. Бях се изпотила под пончото. Съблякох го и Дейвид го взе да го носи. Калифорнийската ми слънчева шапка внезапно стана най-ценното ми притежание. Високите обуца с гумени подметки бяха стабилни и тежки, удобни за стъпване по остриите скали. На краката ми им беше удобно. Когато на краката ми е удобно, и на *мен* ми е удобно.

Седнах на една скала и нахвърлих някои бележки. Дейвид нагази във водата.

От двете страни на реката се виждаха перуански планинци. Едни перяха дрехите си, други лежаха на земята — главно на слънце. Тяхното чувство за време явно беше забавено, неприпряно — почти безметежно — а и движенията на телата им му съответстваха. Някои от тях се усмихваха, като минаваха покрай нас, но обикновено отбелязваха присъствието ни само с кимване. Дейвид ги поздравяваше

на дружелюбния си испански. Той наистина никога и никъде не изглеждаше чужденец.

— Има един открит серен вир немного далеч, нагоре по реката — извика ми той. — Искаш ли да си измиеш косата или нещо такова? Страхотно е да се къпеш в слънчевата светлина.

Звучеше страхотно. Станах и си помислих дали ще мога да си възвръщам тази емоционална безметежност, която изпитвах тук, в Андите. Дали щях да си спомням колко близо бе това до върховното спокойствие следващия път, когато попадна в някое страхотно задръстване на движението в Ню Йорк, или когато осветлението ми по време на драматичния номер в моето шоу се окаже неподходящо, или ако последният ми филм се окаже провал в касите на кината? Или пък ако Джери... ще си позволя ли да се измъчвам и разстройвам от това бягане с препятствия, в което се бяха превърнали нашите отношения? Дали щях да бъда в състояние да разбера в по-голяма перспектива неговите препятствия, а и моите, ако извиках във въображението си представата за този миг на брега на река Мантаро, когато слънцето напичаше, а мислите ми се рееха?

Повлякох клона си, като вървахме нагоре към серния вир. Чух остри кристални подвиквания на птици да пронизват разреждения планински въздух. Замислих се дали някога ще е възможно да се види музиката и да се чуят цветовете на една дъга.

— За какво мислиш? — попита Дейвид.

— О, не зная — отвърнах аз. — Питам се има ли някаква техника, която човек може да използва, за да изпита душевен мир и щастие, когато в собствения му малък свят се отприщва същински ад.

Дейвид сви вежди.

— Не знам как би действало при теб, но веднъж някой ми описа една техника, която се използва — нарича се „Златният сън“. Например, ако се мъчиш да заспиш, а мозъкът ти се блъска с всякакъв вид така наречени проблеми, които не искат да се разкарат — ето какво правя аз. Представям си какво би ме направило *точно сега* най-щастливият човек на света. Почвам да си обрисувам всичко в подробности — с какво ще съм облечен, с кого ще бъда, как би изглеждало, какво би било времето, какво ядене бих ял, какво бих докосвал... всички тези неща, които биха ме направили щастлив — и то в подробности. После изчаквам. Цялата картина е в съзнанието ми

— сътворена от собствената ми воля и въображение — и тя става толкова реална, че аз *ставам* щастлив. Усещам как започвам да релаксирам, почвам да вибрирам в някаква равномерна честота и за нула време съм на път да заспя — или съм „на астрално ниво“, както обичам да го наричам.

Слушах го и си представях това, което разказваше. Изглеждаше съвсем възможно.

— Значи това е Златният сън, така ли? — казах аз.

— Да — каза Дейвид. — Хубаво заглавие за песен.

— Да. Много по-добре от „Невъзможният сън“.

— Така че — продължи той, — когато се концентрираш над нещо, което би те направило щастлив, ти фактически излъчваш електромагнитна честота, която въздейства вътрешно и буквално те успокоява, докато получиш чувството за вътрешен мир.

— Значи това наистина е чисто и просто *дух-над-материята*, така ли? — попитах аз.

— Да, но ми се струва, че всъщност участва още нещо. Според мен това може би означава, да проявиш доверие към себе си и вяра в себе си. С други думи, ако вярвам достатъчно в нещо, по-конкретно чрез концентрация и медитация или както щещ го наречи, тогава аз несъзнателно отдавам достатъчно положителна енергия, която в крайна сметка дава като резултат постигането му.

— Дори ако това, което искаш, е нереалистично?

— Кой може да каже дали то е нереалистично?

— Искаш да кажеш, вярата планини премества?

— Да, може би. Смятам, че позитивното съзнание е неограничено. Затова предполагам, че може да включва и планината. Явно това е правел и Христос. Обаче е имало и нещо повече от вяра само, или медитация, или концентрация. Той е имал познанието как да го прави.

— И откъде това копеле е получило такова познание?

— Той казва, че от Бога. Но освен това казва, че Той е Божия Син. Затова смятам, че Той всъщност казва, че чрез Бога Той е научил. Това казват и всички индийски аватари. Не твърдят, че *те самите* материализират камъните в хляб или изцеляват болест. Те казват, че Бог им дава силата и познанието да осъществят Неговите дела.

— Ти наистина си вярващ, Дейвид. Нали?

— Смятам, че повечето от нас наистина не познават достатъчно себе си, за да знаят какво искат — каза той. — А като опознаем по-добре себе си, ние ще бъдем в по-близка връзка с Бога, или с Творческото начало.

Вече пухтях и пъхтях, докато се изкачвахме в пладнешката жега. Височината почваше да ми се отразява.

Дейвид избърза малко пред мен, оглеждайки се за пътеката, която водеше към серния вир. Бях се настроила за тази вода, която ме държеше на повърхността. Изпитвах желание да се потопя, да седна и да си помисля за моята мечта, за която внезапно осъзнах, че не знам каква е. Нямах никаква мечта. Не можех да си представя какво би ме направило особено щастлива. Не можех да медитирам над подробности като мирис, вид, докосване или звук на такава мечта, защото не знаех каква е тя.

Дейвид ме поведе нагоре в планината по пътека, която вървеше успоредно на реката. На около километър по-нататък стигнахме до дървена барака, заслонила началото на някакви каменни стъпала, които водеха в една ниша в скалите. Стени от планински скали се възправяха покрай нас, докато се спускахме по тесните каменни стъпала. На дъното имаше разпенен серен вир. Три възрастни жени газеха през мехурчетата, облечени в пъстрите си местни дрехи и със сламени шапки. Когато погледнаха нагоре и ни забелязаха, те покриха лицата си и се извърнаха.

— Възрастните планинци тук са много затворени — каза Дейвид. — За тях голотата е неприлична и имат нужда да са насаме, затова да се обърнем с гръб, като стъпим на дъното и ми се струва, че те тихо ще си отидат.

На отсрещната страна на басейна млад мъж лежеше с разперени ръце във водата, опрял крака на скалата. Той беше напълно облечен с дънки и риза.

— Това отстъпка към възрастните ли е от негова страна? — попитах аз Дейвид.

— Сигурно, иначе той ще трябваше да ги изчака докато излязат. Освен това за него дрехите не са проблем. Докато повърви до дома си, те ще са изсъхнали.

Дейвид извади едно твърдо сварено яйце, обели го и ми го подаде.

— Не е хубаво да ядеш преди минералната баня, но както и да е.

Възрастните жени прецапаха през водата и тръгнаха нагоре по стълбите, като ни кимваха стоически, докато минаваха покрай нас. Момчето си остана на мястото. Отидохме до ръба на басейна. Цели туфи сяра искряха в слънчевата светлина и над топлата вода се издигаше лека пара в планинския въздух. Дейвид остави моето пончо и чантата с яйцата.

Протегнах се в слънцето и погледнах момчето. То не понечи да си тръгне, просто се бе втренчило във водата.

— Е, какво ще правим? — попитах аз. — Ще се събличаме ли или?

— Хmmm. Ще видим — каза Дейвид. — По-добре да си останем с бельото. Така ще е по-удобно за всички.

Събух си панталоните, високите обуца и чорапите, като оставих блузата за накрая, защото не носех сутиен. После смутено и неловко я изхлузих и влязох във водата. Момчето все така бе втренчено във водата, а Дейвид бе зает със собственото си събличане. Никой всъщност не се интересуваше дали съм полугола или не.

Водата беше топла и щипеща като предишната вечер, обаче изживяването да я усетиш в слънчевата светлина сега беше върховно. Преди всичко цялата повърхност на водата изглеждаше като танцуващо сребро. Имаше нещо в начина, по който слънцето играеше по гроздовете бяла сяра, като караше водата да прилича на течено сребро. Скалите по дъното бяха хлъзгави от мъх и водорасли обаче самата вода ме подкрепяше права. Някъде близо до средата на басейна намерих удобна скала за сядане и се потопих до шията. Сега отблясъците от течното сребро на нивото на очите ми почти ме ослепяваше. Радвах се, че нося слънчевите очила и шапката. Колко смешно, помислих си. Потопила съм се тук в такава възхитителна природна красота, а трябва да се предпазвам от лоши въздействия. Размахвах ръце нагоре-надолу под водата и усетих как цялото ми тяло се покрива със серни мехурчета. Те прилепваха по кожата ми с леко боцкане и смъдене, но от него изглежда кръвта ми почваше да тече побързо. Усетих, че вирът се подхранва от извор. Водата се издигаше кротко към повърхността от топъл извор. Повърхността на вира беше затоплена от планинското слънце. А температурата на тялото ми беше някъде по средата. Дейвид влезе в басейна. Беше със спортни гащета.

Краката му бяха прави и мускулести, само дето левият изглежда е бил счупван и зараснал неправилно. Като беше с дрехи, това изобщо не си личеше. Тялото му беше стегнато, но не особено мускулесто, а раменете — по-скоро тесни, отколкото плещести. Нямаше вид на човек, който вдига гирички, но изглеждаше в много добра форма.

Той се усмихна леко, сякаш знаеше, че го оглеждам, но не каза нищо. Влезе във вира и коленичи, за да е до шията във водата. Започна да диша дълбоко и примижа от наслаждение от боцкащата топлина на водата и планинския въздух.

Момчето не помръдваше. Изглежда беше в транс. Вероятно течното сребро въздействаше така на човека. Попитах Дейвид за това.

— Да, възможно е — отговори той. — Затова действа толкова релаксиращо. Планинците използват тези води не само за тялото, но и за духа си. Жалко само, че не си махат дрехите.

Когато водата почна да оказва въздействието си, забелязах, че почнах да получавам киселини. Започна се като малък възел някъде в горната част на гръдния кош и се разпълзя.

— Просто сярата и минералите проявяват нередностите в храносмилането — каза Дейвид. — Затова е по-добре да не се яде преди къпането. Но пък с нищо не вреди. Просто те кара да усетиш, че в храносмилането ти има смущения.

Дейвид отиде на отсрещната страна на серния басейн да мисли и медитира. Седна тихо на подводните скали и се загледа спокойно във водата на нивото на очите си. Вдигнах затворените си очи към слънцето. Божествено, помислих си аз. Погледнах Дейвид. Очите му не мигаха и лицето му беше безизразно. Една муха запълзя по носа му. Той изглеждаше в пълен покой и сякаш отсъстваше. Наблюдавах го дълго време. Момчето с дънките си тръгна.

Изплавах и оставих шапката си на една суха скала. После потопих косата си във водата и я изплакнах. Просто усещах как от сярата косата ми става мека. Вдигах глава от водата и я потапах, облегната назад. Чувствах се толкова ободрена и жизнерадостна. Спомням си колко ми се е искало да мога да се хвърля в морето и да му се отдам изцяло. Но не ми беше достатъчно просто тялото ми да се хвърли във водата. Исках да гмурна главата, лицето си под водата, за да се почувствам освободена от съпротивлението си... точно това исках да бъда... лишена от съпротивление... съпротивление против всичко...

все едно какво. Исках да се чувствам напълно открита и прегръщаща всичко така, сякаш няма нищо, към което да бъдеш подозрителен. Погледнах пак Дейвид. Точно така изглеждаше лицето му... напълно забравило всичко отрицателно... спокойно. Той изглеждаше така, сякаш беше част от водата... той беше *водата* — само формата му беше човешка.

Запитах се колко ли дълго Дейвид ще медитира в пенливата вода. Той не беше помръднал. Газирани мехурчета прилепваха по неподвижните му ръце под повърхността на водата. Искаше ми се да можех да вникна в начина, по който го прави. Питах се какво ли става вътре в него, докато седеше тъй умиротворено неподвижен.

Запитах се дали душата му можеше да напусне тялото, ако той пожелаеше. Мислех си дали той е своята душа или той е своето тяло... Не... тялото умира... енергията на душата живее вечно. Сигурно това би трябвало да значи *ние сме нашите души* — тялото само подслонява душата.

Дейвид бавно отвори очи. Примигна към слънцето и избърса брадичката си.

— Исусе, аз медитирах! Колко ли време бях в медитация?

Казах, че не знам, може би около час. Във всеки случай времето нямаше значение. А всъщност може би не съществуваше.

Дейвид се засмя и кимна.

— За какво мислиш? — попита той.

О, боже, помислих си аз, как мога да кондензирам всичко в думи?

— Не зная — казах аз, — просто си мислех и се питах. Питах се дали едно бебе се ражда знаещо всичко, а после малко по малко го забравя.

— Да — каза Дейвид. — Да бъдеш в тялото е голямо бреме. Много по-добре ми е било там — той посочи с ръка към небето и бавно продължи жеста си в полукръг. — Хайде да тръгваме на разходка — продължи той. — Имам да ти разкажа нещо, но не зная как. Понякога по-лесно се мисли като вървиш.

Той се изкатери навън от водата.

Една възрастна жена чакаше на върха на стълбите да си тръгнем.

Облякохме се бързо в топлото слънце. Дейвид спря, подаде ми едно обелено яйце и каза:

— Не бързай със себе си. Имай търпение. Всичко ще бъде чудесно.

Изкачихме се по стъпалата, казахме довиждане на жената, като се извинихме, че сме останали толкова време във водата и тръгнахме отново покрай оранжевите води на река Мантаро.

Дейвид вървеше пред мен и разпери ръце. Вдигна лице към слънцето и въздъхна:

— О!... Надявам се, че ще започнеш да изпитваш нещо от щастието и вътрешния мир, които просто те чакат вътре в теб да ги достигнеш.

Изненадах се от твърде личното естество на думите му.

— Всичко това е много лично — каза той, доловил моята реакция, — защото това, което ни липсва, сме самите ние. Ти започваш вече да събираш на едно място късчетата от себе си.

Вдигнах лице нагоре към слънцето и си помислих за редките случаи, за които честно мога да кажа, че съм изпитвала истинско и пълно чувство на щастие. Повечето пъти аз отмятах това чувство, като се замислях за минусите, които оставаха в момента или в живота ми като цяло. Точно както и в момента. Топлото слънце по лицето ми ме изпълваше с несмутима наслада до момента, в който си спомних, че може да изгоря, ако се излагам прекалено дълго на слънцето. Усмехнах се на себе си. И какво толкова, ако носът ми се зачерви и после се обели? Какво от това?

Дейвид заподскача. Той явно обичаше да скача. И аз започнах да подрипвам. Раниците ни удряха по гърба, изкривявахме колене, като се подхлъзвахме по някое камъче. Улових се, че се смея с него. Смеех се на воля, а когато усещах да прещраква някаква негативна мисъл, начаса я измитах от съзнанието си с една умствена метла. Бързи кадри — на Джери, филмите, които правех... Холивуд, Хавай, Ню Йорк... светът... танцьори, които познавах, хора, които ми се искаше да не съм познавала... и когато профучаващите кадри се превърнеха в негативи, аз щях да ги осветя с вътрешната си светлина, която бях постигнала на Хималаите. Какво бях чела веднъж? Първо ние сме в светлината, после светлината е в нас и накрая ние и светлината ставаме едно.

Прескачахме малки поточета, които се вливаха в Мантаро, подскачахме, вървахме и отново подскачахме. Сини птици и врабчета прелитаха от клон на клон по дърветата. Ръчно усукан висящ мост се

олюляваше под нас като минавахме над реката ту на единия, ту на другия бряг. Времето минаваше, но времето беше неподвижно. Можех честно да кажа, че съм щастлива. Сега можех честно да кажа, че не ме интересува колко ли е часът. Времето не беше усещане. То не беше действие. То си е единствено време. Ако можех само да държа негативните си мисли от другия ми свят — моя реален свят — извън главата си...

Дотичахме до Лъокляпампа изпотени и отмалели, оставихме раниците в стаите си и в следобедната светлина седнахме в „трапезарията“ и хапнахме топло мляко и студени хлебчета. Навън жената с бебето на гърба си отделяше жито от плявата, а през това време тримата мъже от селото дъвчеха листа от кока и замесваха от кал и слама правоъгълни блокчета за това, което щеше да бъде техният нов дом.

ГЛАВА 22

„Не мога и за миг да повярвам, че животът в самото си начало е възникнал на тази незначителна малка топчица, която наричаме земя... Частиците, които са се комбинирали, за да произлязат живи същества на тази наша планета, вероятно са дошли от някое друго небесно тяло, където и да било другаде във вселената.“

Томас А. Едисън,
„Дневник и всякакви
наблюдения“

На другия ден утрото беше ведро и някак си изглеждаше ново и пълно с надежди. Погледнах часовника си пръстен. Той беше най-любимото ми бижу. Бях обиколила света с този часовник пръстен. Беше девет часа, десети юли. Помислих си какво ли е времето в Лондон. Опитах се да го визуализирам. Видях дъжд, мрачни улици и мокри хора с чадъри. Видях Джери да излиза от метрото на път за Парламента. Зачудих се дали съм визуализирала действителността или това е въображение.

Обух си високите обувки, панталона, блузата и пуловера и излязох.

Отсреща на улицата, на каменната стена седеше Дейвид.

— Мисля да отидем до Атаура — каза той, — но първо да си вземем още яйца. Менюто тук не е много за чревоугодници, а? — Той смигна и на влизане в гостилницата се спъна.

Беззъбата жена с бебето излезе с кошница зеленчуци и ги понесе към колата ни.

— Ще вземем и нея — каза Дейвид, като ми подаде топло мляко и две обелени яйца. — Трябва да продаде зеленчуците си, а не й се

случва често да има превоз.

Тя се усмихна с беззъба радост и влезе на задната седалка. Дося ми се да ѝ донеса от реалния свят изкуствено чене, което да ѝ става.

Утринната светлина в Андите бе различна от Хималаите. Сенките тук бяха по-разлети и хоризонтални, защото планините бяха по-разпрострени. Възвишенията тук изглеждаха по-скоро като издути равнини.

Златни парцели пшеница се полюшваха спокойно в утринния ветрец. Овце, крави и ламы вървяха лениво покрай пътя, смесени тук-там с прохождащи малчугани, чиито майки носеха на гърба си други бебета в оранжево-розови цедила.

Изядох яйцата. Дейвид заговори на испански с жената, която седеше отзад. Преведе ми. Тя говореше за едни диви цветя, които се стриват, запарват се и се използват за намаляване налягането в синусите. Тя каза, че всяко растение в планината има медицинско приложение и можем да си купим от тях в Атаура. Бебето ѝ спеше с такъв здрав сън, че изглеждаше като неодушевен товар в скута ѝ.

Протегнах ръка през облегалката назад. Жената видя моя часовник пръстен. Пипна го и ръката ѝ беше топла. Каза нещо на испански. Дейвид ми преведе:

— Иска часовника ти. Каза, че е много красив и го иска.

Усетих как мозъкът ми моментално запъна. Да дам на тази непозната жена любимото си бижу, което ми беше връзката с реалния свят (защото беше часовник)? Видях, че Дейвид ме гледа.

Жената подхвана пръста ми в ръката си и извади часовника пръстен. Не се дръпнах. Тя го стисна в длан и после погледна към слънцето.

— Какво би я направило щастлива? — попитах аз Дейвид. — Попитай я, ако обичаш. Какво би я направило истински щастлива?

Той я попита. Тя отговори:

— Пръстени и такива неща.

Аз казах.

— Това би те направило по-щастлива от щастието?

— О, да — каза тя убедено, — защото ще означава, че семейството ми е заможно. — Тя завъртя пръстена на пръста си, вдигайки ръка пред себе си и се усмихна. — Какво е това? — попита

после тя и посочи кутията с книжни кърпички. — Като тоалетна хартия ли е?

Подадох ѝ я, като ѝ показах как се вадят. Тя взе кутията и я заобръща на всички страни, като оглеждаше внимателно всеки ръб. После бавно заизважда първата салфетка. Когато отдолу излезе следващата салфетка, тя се стресна. Обаче не го обърна на игра, пестеше салфетките. Тя кръстоса ръце около бебето в скута си и погледна часовника пръстен. Аз мълчах. Наблюдавах сцената, като се чувствах засрамена от опасенията си, че тя ще си го задържи. Защо ли не можех просто да ѝ кажа великодушно: „Той е твой. Аз ще си взема друг по-късно“. Но не можех. За мен той представляваше привързаност и спомени. Но това не беше само с часовника пръстен. Така беше с всяка „вещ“, с която съм имала някакви лични преживявания. Паричната стойност на „вещта“ нямаше никакво значение. Важното беше емоционалната привързаност. Някак си сякаш „вещите“ бяха продължението на някакъв любовен залог. Тези „вещи“ ми бяха на разположение винаги, когато ми потрябваха. Никога не си отиваха. Бяха постоянни. Трябваше само да се пресегна, да ги докосна и те съществуваха. Някак си зависех от тях. Те ми даваха някаква сигурност, защото зад тях бяха хората, чиято любов най-много ми е била нужна. Дали тогава това не беше основата за алчност? Дали не беше предимно израз на нуждата от човешка любов, която никога не получаваме достатъчно? Дали едно вдъхващо сигурност одеяло или някое мече не бяха началото на едно достъпно заместване на любовта? Бях се загледала в утрото навън и усещах как Дейвид усеща, че размишлявам. Пред нас в белите облаци се извисяваха високите планински върхове, покрити с лед и сняг.

— Това са ледените върхове Уайтапаляна — каза Дейвид.

Загледах се в тях. Изглеждаха сякаш над реалния свят — бели, изящни и невъзмутими. Чудех се какво ли е времето на върховете. Помислих си и дали отвъд не беше Шангри-Ла. Мислех си и какво ли би било да се опитаме да стигнем там пеш.

— Ходила ли си на Ледените върхове? — попита жената.

— Не, а ти? — попитах аз.

— О, не — каза тя. — Но много хора са виждали летящите чинии, които се появяват иззад върховете. Имате ли летящи чинии във вашите планини в Съединените щати?

Обърнах се на седалката си и я погледнах в очите. Те бяха невинни и непреднамерени.

— Да — казах аз. — Предполагам, че има. Но аз никога не съм виждала.

— Те оставят следи, когато се приземяват — каза тя. — А ако отидеш прекалено близо, те се плашат и си отиват. Идват нощем, когато за нас е твърде студено, за да ги гледаме. Много от тях прелитат насам-натам по небето.

Извадих салфетка от кутията и си издухах носа.

— Какво представляват те, как мислиш? — попитах аз.

— Нямам представа. Само съм чувала — каза тя.

— А какво правят?

— Тук идват учени да ги гледат. И те казват, че в сравнение с тези чинии ние сме нищо.

— А какво мислиш, че правят чиниите?

— Те са дошли от Венера.

— От Венера ли?

— Да, учените ни го казаха. Казаха, че те изучавали нашата планета.

— Страхувате ли се от тях? — попитах аз.

— Не. Един мой познат е видял една като се приземява и тръгнал към нея. Но тъкмо като стигнал, тя отлетяла. Той смята, че хората ѝ са се уплашили от него.

— Защо?

— Защото той е по-голям от тях.

Изчаках я да каже още нещо, но тя мълчеше. Само гледаше през прозореца. Не че не искаше да говори. Просто не я интересуваше особено тази тема и явно бе я изчерпала. Или може би просто бе проявила любезността да задоволи любопитството на чужденци. Тя взе главичката на бебето в ръце и заговори оживено за продажбата на зеленчуците си и колко високи ставали цените. Каза, че е чувала за някакви химически церове, които сме използвали, за да растат по-едри зеленчуците ни и попита дали може да намери от тях?

Пътувахме по почти равнинен терен. Опитах се да възприема това, което бе казала жената. Слънцето вече беше точно над Ледените върхове и те блестяха.

На едно кръстовище трима полицаи ни спряха и попитаха Дейвид къде отиваме и защо. Надникнаха да видят и нас. Като разбраха, че сме чужденци, те ни предупредиха, че в Уанкайо (където не отивахме) има вълнения и ни магнаха да продължим.

С приближаването към града почваха да се появяват все повече хора. От време на време виждахме по някой мъж, облечен в черен западен костюм.

— Обличат се така, когато са в траур — каза Дейвид.

Жената заговори за децата си. Каза, че има пет. Не искала да има повече, затова двамата със съпруга ѝ престанали да водят полов живот. Когато споменах, че има средства за контрол над раждаемостта, тя не можа да ме разбере — явно нямаше никакви познания за тялото си. Тя беше млада, в тридесетте, и заедно с връстниците си до един имаха същия проблем. Никой от познатите ѝ вече не водеше полов живот, за да не расте повече семейството му.

Почнахме да виждаме все повече жени с торби на пурпурни черти на гръб, запътили се към Атаура. Носеха обичайните бели широкополи сламени шапки и поли с бели фусти от пике и имаха вид, че са костюмирани специално за снимането на филм в тази местност. Навсякъде се шляеха кучета.

Когато навлязохме в града, първото, което чух, бе запис на Нийл Седака, който свиреше от един джубокс. Паркирахме колата и излязохме да се разходим. Жената се отдалечи с моя часовник пръстен и бебето си. Загледах се след нея. Дейвид ме погледна.

Пазарът на улицата продаваше всичко — от завивки и постели, до прясно смляно кафе и стари грамофонни плочи. Слънцето вече напичаше, но в сянката на сградите беше студено. На всяко дюкянче висяха изображения на Христос с кандило под тях. Хората пиеха сладка царевична напитка, наречена маис и се шляеха наоколо. Сред плодовете и зеленчуците подтичваха кучета. Направо на улицата бяха разположени за продан дрехи, обувки, пластмасови кофи, боб, грах и боядисани платове. Едно момче заемаше комикси за четене. Една жена обшиваше с ширит рокля, която току-що си бе купила.

До джубокса на ресторанта стоеше старец, облечен в протрити панталони, дрипав сив пуловер, гуменки, кафява касторена шапка и с цвете на лявото ухо. Той се поклащаше леко, но не в ритъм и се мъчеше да влезе в такт със записа на Елвис Пресли. От задния му

джоб стърчеше празна бутилка от Инка Кола. Той се затътри до една маса в ресторанта да изпроси нещо за ядене, което веднага пъкна в кафявата си касторена шапка. На отсрещната маса седеше и ядеше супа един мъж, явно пиан, който крещеше ругатни към стената.

По улицата млади хора чакаха пред киното да отвори. На афиша пишеше „Десетте божи заповеди“. Врата от ковано желязо, боядисана в яркосиньо, разделяше хората от касата.

Нашата госпожа се върна и ни поведе към сергиите с билки. На едно одеяло бяха разположени малки купчини треви, които според нея лекували почти всяко заболяване, което може да има човек. Корен от вид папрат за астма, валериан за нервната система, „хиркампури“ за черен дроб, храносмилане, диабет, жлъчка и киселини. Купих си от няколко билки, за да си правя чай, имаше и някаква кора от дърво на име „сангреднада“, която била добра за язва. Трябваше да си купя и от нея.

На бордюра седяха три жени. Едната галеше бебето в скута на приятелката си, другата поглаждаше кучето, което, проснато между двете, гложгаше един кокал. Един мъж втриваше сяра на прах в периферията на бялата си шапка, за да се втвърди. Пред него имаше вид извара, направена от варено мляко, която се казваше quesillo.

Като навлязохме в цветния пазар, очите ми се заслепиха от вълшебното царство на гладиоли, маргарити, испански карамфили, петльов гребен, хризантеми и нарциси. Между цветята се разхождаха дечурлига, които ядяха захаросани перуански пуканки.

Нашата госпожа изложи зеленчуците си за продан. Тя още беше с моя часовник пръстен. Опитвах се да не забелязвам. Знаех, че ще я видя и по-късно. С Дейвид се разхождахме, докато огладняхме. Седнахме в един ресторант на открито и си поръчахме ориз с боб, отгоре с лук и горещ сос, на име rocoto — с лют пипер, който сигурно беше най-пикантната подправка, измислена от човека.

— Харесва ли ти тук? — попитах аз Дейвид.

— Да, истинско е — отвърна той. — Хората са съвсем непретенциозни. Те са това, което са. Живеят просто.

— Може би когато хората живеят в удобства — казах аз, — тогава се нараняват един друг. Може би всички трябва да живеем в бедност и борба за оцеляване.

— Не — каза той, — не мисля така. Това би отрекло прогреса и стремежа към по-добър живот. Не, отговорът трябва да е нещо като моето кредо. Искаш ли да го чуеш?

— Разбира се.

Той се изкашля и с тон, сякаш рецитира на годишен акт в училище, каза: Работи усилено. Не лъжи. И се опитвай да не нараняваш никого. Това е то. Така живея аз. Всеки ден си напомням този философски тризъбец. Научил съм се да не го забравям.

— Чувстваш ли се понякога потиснат и самотен?

— Да.

— И как се справяш?

— Струва ми се, може да се каже, че щастието е да знаеш в какво вярваш.

— Обаче отсъствието на съмнение в себе си прави някои хора самомнителни и опасни.

— Да, самомнителният човек иска всички други да мислят като него.

Помислих един миг над това.

— Смяташ ли, че аз съм такава?

— Каква?

— Да искам всичко да бъде по моему?

Дейвид остави вилцата си.

— От това, което съм доловил от теб, бих казал, че да.

Имах чувство, че ми удари шамар. Очите ми се изпълниха със сълзи.

— Какво има? — попита той.

Опитах се да сдържа сълзите си, но не успях. Усетих ги как се затъркаляха по бузите ми, а мекият поглед на сините очи на Дейвид проникваше в душата ми. И в същото време прозрях в себе си.

Дейвид се пресегна и избърса една сълза от брадичката ми.

— Тази пропътува дълъг път надолу — каза той. — Това е същото пътешествие, което всички ние имаме да изминем, докато разберем кои сме. — Той замълча, после продължи: — Заради това ли не вървят нещата с твоя приятел? — попита той.

Опитах се да проговоря членоразделно.

— Моят приятел ли?

— Да, трябва да има някакъв мъж, с когото си свързана и с когото непрекъснато ходиш да се срещаш на странни места.

— Искаш да кажеш, както правя с теб ли?

— Е-е, нещо такова — каза той.

— Мисля, че това, което казваш за мен, е вярно и ми се струва, че нашите проблеми са непреодолими. Искам от него да вижда какво прави, а той не иска. Наистина не иска. Може би искам от него да вижда нещата по моему. Само ако погледне истински, той би открил своя собствен път. Но той не иска. Страхува се. И изглежда ще трябва да приема това. Щом той предпочита да не знае истината за себе си, може би трябва да му позволя тази привилегия, нали? Той сигурно е прав.

Дейвид се протегна през масата и взе ръката ми.

— Ти, от друга страна — каза той, — си с ум като петролна сонда. Ти си от тези хора, които могат да се изпокарат с другите на тази тема, но не подминаваш и себе си. Имаш куража или както щеш го наречи, да гледаш много честно и си безпощадна към себе си, като осъзнаеш какво правиш. Всъщност не бива да бъдеш толкова безпощадна. Както ти казах по-рано — бъди търпелива към себе си.

Защо добротата ме караше да плача?

— Е, хайде — каза Дейвид. — Аз съм минал през същите неща, да ти кажа. Трябва и ти да го правиш, за да стигнеш там, където искаш да бъдеш.

— Къде искам да бъда аз? — изпелтечих.

— Където живееш, не мислиш ли? Където ти основно и дълбоко живееш — това именно се опитваш да достигнеш, не съм ли прав? Нямах ли чувство, че е така?

— Имам чувство, че всичко, което съм живяла, е било едно фалшиво, лъскавичко пет за четири. И почва да ми се струва, че почти всичко, което съм изживяла и в което съм вярвала, е мит.

— Какво по-точно?

— Ами, дето съм смятала например че когато умра, това е краят. Вярвала съм, че това, което виждам, е това, което е. Смятала съм, че няма нищо повече или нищо по-малко от *тук* и *сега* и че то е всичко, с което трябва да се занимавам. Смятала съм, че животът, който води човешкият род, е реален и физически. Сега откривам, че ние сме играли роли и някаква духовна игра с предварителен сценарий на

събитията. И когато се замисля за това как съм изпълнявала своята роля, това не ме прави много щастлива.

— Е, ние всички имаме такова чувство, нали? Освен това, ти от какво се притесняваш? Ще имаш да играеш нова роля след тази, а после пак друга. Всъщност ти ще продължиш да играеш роли, докато най-накрая се получи добре!

Прихнах, та чак слюнки се разлетяха и се залових отново с фасула и горещия сос.

— Този горещ сос е ужасен — казах аз. — Кара ме да плача.

— Ами животът е като горещ сос. Щом почнеш да му се наслаждаваш и той те кара да плачеш. Разковничето е да приемаш комбинациите. А ти не можеш да приемеш нищо, преди да приемеш себе си. А за да приемеш себе си, трябва да се познаваш. А да познаваш себе си е най-дълбокото познание от всички. Христос казва: „Опознай себе си“. И после бъди верен на това. Защото *ти* си микрокосмос от космоса.

Облегнах се назад и въздъгнах. Краката ми се бяха схванали от седене. Имах нужда да стана, да се разкърша и да се поразходя.

Дейвид плати сметката и излязохме. Хората прибираха стоката си, за да са готови по залез-слънце. В планината слънцето диктува и търговията, и дейността, и поведението.

Повървахме малко. Дейвид си взе Инка Кола от една сладкарска сергия, а аз мандарина. Жената със зеленчуците и моя часовник пръстен беше изчезнала — или бе успяла да хване някоя друга кола, или бе останала в града.

С Дейвид се качихме на колата и потеглихме обратно към Лъокляпампа. Светлината на ранната вечер беше ясна и пурпурно синя. Равнината извън Атаура бе изпъстрена от хора, които се прибираха вкъщи за нощта. В далечината лаеха кучета и проплакваха едно-две бебета. Дейвид караше мълчаливо. Мислех колко вярно бе това, което каза. Че исках живот по мой начин и според моите условия. Че с когото и да се свържех, той също трябваше да се вглежда внимателно в себе си, така както и аз се опитвах да се вгледам в себе си. Той не беше го казал като обвинение, а по-скоро с тон, че трябва да приема това, ако искам да продължавам нататък. Той бе намекнал и че силният натиск, който оказвах над другите, настоявайки и те да анализират себе си, съвсем не е несправедлив, защото ги заставя и те

да постигнат някаква степен на развитие, но би трябвало да се съобразявам с тяхната неспособност или съпротива да го правят, ако не искат.

Всъщност щом аз самата се затруднявах да видя истината, тогава защо да не отчета факта, че и други може да изпитват същите трудности? Джери наистина трябва да е преминал през ад; да ме обича и да държи толкова на мнението ми, но в същото време да усеща невъзможно да погледне себе си в светлината, в която знае, че би ми доставило удоволствие. Той често ми казваше, че се чувства толкова неадекватен да живее според моите очаквания. Сега разбирах какво иска да каже. Никой мъж не може да живее с този вид предизвикателство. Той трябваше да бъде себе си, а не човека, който аз исках от него да бъде. И щом това не беше достатъчно, значи не беше достатъчно и толкова.

Слънцето вече бе залязло напълно. Животът в планината се въртеше около слънцето. Усетих стомаха си като че се уталожваше на някакво спокойно място. Когато той беше спокоен и аз ставах спокойна.

Дейвид изглеждаше като хипнотизиран от пътя. Гледаше право напред без дума да каже. После се обърна към мен.

— Шърл? — каза той — Имам нужда да ти разкажа нещо. За едно момиче на име Майян.

— Разбира се — казах спокойно аз. — Каквото поискаш.

Още миг-два той продължи да кара мълчаливо. После каза:

— Задай ми някакъв въпрос, за да ме насърчиш, а?

— Добре — казах аз, като играта ми хареса. — Я да видим. Имал ли си любовна връзка с нея?

— Ами да — отговори той, — но не беше това, което би нарекла нормален вид любовна връзка. По-скоро беше като космическа любовна връзка.

Подсмихнах се в себе си, защото си помислих, че всяка любовна връзка изглежда космическа, докато си в нея.

— Добре, разбирам — казах аз. — С какво се занимаваше тя? Искам да кажа, имаше ли някаква професия?

Дейвид запали цигара, отвори прозореца и вдиша дълбоко.

— Ами, тя всъщност е геолог. Беше тук на минна експедиция.

— Тук ли? О, разбирам. Значи ти си имал любовна връзка тук, в серните бани и по бреговете на пенливата Мантаро? — Усетих колко саркастично звуча сигурно, но всъщност го направих, за да се поотпусне Дейвид от закачката.

Той не реагира.

— Не — обади се той след малко, — аз бях тук с двама приятели и просто се мотаехме, когато я срещнах.

— О, просто планинарско запознанство? — казах аз, усецайки, че прекалявам.

Той пак не реагира.

— Не, всъщност — каза той. — Не беше такава. Бях излязъл сам една сутрин да се разходя и тя ме настигна по същия този път с един стар понтиак. Спря и излезе от колата. Когато я видях за пръв път, помислих, че е най-красивата жена, която изобщо съм виждал. Изглеждаше някак прозирна. Искам да кажа, кожата ѝ излъчваше сияние. Не забелязах с какво беше — може би с дънки — но се движеше така, сякаш плаваше. И си спомням, че не можех да откъсна очи от лицето ѝ. Не знам. Такъв беше целият ефект. Тя просто ме порази, но въпреки това изпитвах съвършен и прекрасен мир. *Мир*.

Докато Дейвид описваше чувствата си, забелязах, че лицето му се отпусна. Цялото мускулно напрежение, което обикновено придружава пъргавия му ум, сега изчезна. Изглеждаше така, сякаш бе мигновено хипнотизиран.

— И как още изглеждаше тя? — попитах аз.

— Дребна — отговори той, — съвсем дребна и крехка, с дълга, гъста черна коса, с онази чудесна много бяла прозирна кожа и тъмни, тъмни, с форма на бадем очи. Не онези ориенталски очи, тоест не с такива клепачи, а леко издължени, полегати. Тя се запъти към мен така, сякаш едва ли не е знаела, че ще бъда тук. Тръгнахме да вървим заедно. И странното е, макар че тогава не ми изглеждаше странно, че не си казахме нищо. Сякаш нямаше нужда да говорим. Никога не бях изпитвал подобно нещо дотогава, затова не му обърнах много внимание. Почти имах чувството, че тя така и така знае какво мисля.

Дейвид замълча, спомняйки си.

— Да — продължи той, като разтърси главата си, пълна със спомени. — И така, след малко аз си помислих, че би трябвало да кажа *нещо*. Затова я попитах какво прави тук и тя каза, че е с нейните хора и

извършват някакви геологически проучвания в планината. Попитах я какви хора. Тя каза, че по-късно ще ми разкаже. Това ми прозвуча нормално. Попитах я откъде е. Тя отговори, че и това ще ми каже по-късно. Така че повече нищо не я попитах. Тогава тя ме заразитва всичко за мен самия. Но по някакъв начин, който не мога да обясня, съзнавах, че изобщо не ѝ беше нужно да го прави.

— Какво искаш да кажеш? — попитах аз с чувството, че Дейвид е в някакъв друг свят, докато си припомняше тази изключителна среща.

— Ами — каза той колебливо, — не ти ли е познато това чувство, като срещнеш някой нов човек, че той истински те познава и те разбира? Ами нещо подобно беше. Усещах, че тя знае всичко за мен и това бе просто начин да ми даде време да свикна с тази мисъл.

Дейвид гледаше напред, потънал в мислите си.

— А ти? — попитах аз. — Ти имаше ли чувство, че я познаваш?

Помислих си, че ще ми отговори как е имал чувство, че я е познавал в някой друг живот или нещо подобно.

— Не, не всъщност — той се поколеба. — И така после — продължи той, — ами, разхождахме се и скоро тя започна да говори за всякакви работи... за света, правителства, разни отношения в разни страни, Бог, езици. Тоест нищо не разбирах. По онова време още не бях навлязъл в тези неща, разбираш ли?

— Значи е било доста отдавна?

— Да. Отдавна. Бях почнал да я смятам за нещо като чуждестранен шпионин, само дето не можех да разбера в полза на кого. Тя говореше за отрицателната енергия на някои наши световни лидери и че хората имат нужда да вярват в себе си, че най-важните отношения са отношенията между всяка отделна душа и Бог. Попитах я дали тя е „чудо“ като Христос. Тя се засмя и каза, че в известен смисъл е по чудо и от него, но пък че ако ние истински сме разбирали за какво е говорел Христос, никой не би го нарекъл чудо. Тя говореше и говореше. Обядвахме и тя говореше. Приятно ми беше да говорим, да я слушам и да бъда с нея, но просто не знаех как да приемам повечето от нещата, които ми казваше. По-късно я попитах къде е отседнала. Тя не ми каза. Не настоях. Скоро тя се усмихна и каза, че трябва да тръгва, но че ще се видим пак. Появи се на другия ден и ме намери. Тръгнахме отново на разходка, почти целия ден, и тя ми

разказа още неща. Все важни неща. Не разбирах какво всъщност става и й го казах. Тя отговори, че ще ми каже, когато му дойде времето, но ако се чувствам в състояние да уча от нея, трябва просто да се отпусна и да уча.

Излизах всеки ден на разходка по този и други хълмове. И всеки ден тя ме намираще, независимо къде ходех. Разговаряхме за много неща. Тогава, един ден, както бяхме седнали на брега на реката, тя започна да говори много по-конкретно за човешката душа и какво представлява тя. Преди да срещна Майян, изобщо не беше ме интересувало дали има живот след смъртта, дали Бог е жив и здрав и къде живее. А за душата да не говорим... Исусе! Но я слушах и скоро почнах да изпитвам чувството, че тя ми предава някаква важна научна информация. Посъветва ме да си записвам всичко, защото според нея аз съм бил способен да го възприема и един ден да го предам на подходящия човек, който ще види, че е било записано... и може би този човек си ти.

— Аз ли? — попитах смаяно. Бях погълната така дълбоко от неговата история за Майян, че не виждах себе си като част от всичко това.

— Да, може би. Тя каза, че трябва да записвам всичко, което ме учи и аз го правех, защото според нея трябвало да пренеса всичко това на хартия, за да мога да го виждам и да го показвам на други.

— О, и ти записа ли го?

— Да. Искаш ли да го прочетеш?

— Да, наистина. Но ми се струва, че все още ми се изплъзва поантата. Защо не ми даде това от нея заедно с всичко за четене, което ми даде по-рано?

— Ами, заради въпроса коя е тя.

— Коя е тя ли? Какво искаш да кажеш?

Дейвид направо се изчерви. После се умълча.

— Задай ми още някой въпрос — проговори накрая той. Звучеше малко напрегнат.

Това явно беше нещо повече от обикновената история „момче-среща-момиче“ в планината. Това беше нещо като терапия.

— Добре — казах аз. — Майян. Това е екзотично име. Откъде е тя?

Дейвид се задави с дима от цигарата си.

— Имаш предвид коя страна или град?

— Добре, да. — Не схващам какъв е проблемът. — От начина, по който ти я описа, трябва да изглежда доста екзотична. Може би е от Полинезия?

— Не. Още по-далеч.

— По-далеч? Какво имаш предвид — по̀ на изток ли? Да не е от Япония или нещо подобно?

— Не, не по-далеч на изток, а по-далеч нагоре.

— По-нагоре ли? — Почнах да се чувствам като клоунът — глупак в някой водевил.

— Да, по-нагоре и по извън.

— Дейвид — казах аз, — май прекаляваш. Какво става всъщност? За какво говориш? *Кажу ми.* Това е глупава игра. Достатъчно те насърчавах — просто ми кажи. Откъде може да е тя, че ти е толкова трудно да ми кажеш? Да не е от друга планета?

Дейвид се извърна, вдигна и двете си ръце от волана и ги стисна във въздуха:

— Улучи! — възкликна той. — Позна! Отгатна.

— Какво, за бога?

— Това, което току-що каза.

— Че Майян е от друга планета ли?

— Да, да, да, да! Точно това ми беше толкова трудно да ти кажа. Обаче е истина. Кълна се в Бога, че е истина. И тя ми го доказва няколко пъти — ще ти разкажа за това.

Усетих, че загубвам дар слово. Взех една от цигарите на Дейвид, запалих я и всмуках. Отворих прозореца от моята страна и издухах дима в нощния въздух. После, с цигара в ръка, аз се смъкнах на седалката, опрях нозе на таблото и продължих да пуша. Спомням си подробно всяко свое движение, защото това, което най-много ме стресна, бе собственото ми чувство, че е искрен. Знам, че може да звучи налудничаво, но наистина чувствах, че той не е превъртял, не халюцинира или се преструва.

Пътувахме в мълчание. Аз не казвах нищо. Дейвид също. Нощта бе ясна, суха и студена. Погледнах нагоре — звездите висяха като кристали на небето. Наистина ли бе казал това, което чух? Той беше човек, на когото вярвах. До толкова голяма степен бе част от изграждането на духовните ми възгледи. И поне вярвах, че той вярва в

това, което каза. Наистина бях чувала, че доста хора са имали контакт с извънземни, но никога не ми се е налагало да установявам дали казват истината. Оставях това на интересуващите се учени и психолози.

Но сега изглежда аз трябваше да преценя приятел. Гледах кристалните звезди и си спомних за коледния телескоп, който получих като дете, след като месеци бях молила за него. Спомням си нощите, през които се вирах през телескопа в небесата, усещайки някак си, че им принадлежа. И този копнеж не навестяваше ли често всеки от нас? Не ни ли напомняха постоянно небесата, че ние като човешки същества принадлежим към тази вълшебна мрежа на космоса? Че всички сме съставна частица от гигантски вселенен пъзел, който на нас още не ни е ясен, заради нашето ограничено триизмерно съзнание? И дали Дейвид и други като него именно от пламенния си копнеж да го проумеят, всъщност не почваха да вярват, че са имали „контакт“ с частичка от космическия пъзел? Пуших си цигарата, а после дишах дълбоко, съзнавайки противоречието между това, че копнея за чист въздух, а в същото време сама замърсявам белите си дробове.

Когато пристигнахме, Лъокляпампа бе тъмна и умиротворена. Близо до нашия „хотел“ прасенца ровеха със зурли в стара автомобилна гума, доволни от кашата с плява, което им беше вечерята, а майка им търпеливо ги гледаше.

Жената с детето не беше се върнала. Майка ѝ беше сготвила за вечеря задушени бъбреци с винен сос. Горещите пухкави хлебчета бяха току-що опечени и по краищата им се оцеждаше вкусно бито масло. Две газени лампи висяха от куки на гредата над нас и осветяваха масата ни. Радиото бълваше футболен мач, а малките деца от семейството току влизаха, обикаляха около масата и ни гледаха като се храним. По-възрастната жена готвеше на газова печка, която се зареждаше от цистерна с газ до пътя. Печката, умивалникът и хладилникът бяха на отсрещната стена на гостилницата и едва се осветяваха.

— Красива вечер — каза по-възрастната жена на Дейвид. — Нощта ще е добра за астрономите.

Дейвид протегна ръце зад главата си и въздъхна. После, като между другото, той я попита на испански:

— Ти виждала ли си някога НЛО?

— О, да — каза тя, — много пъти. А моят чичо ги е виждал как летят право в езерото Титикака и изчезват. Той отначало се уплашил, защото помислил, че полудява. — Тя посочи главата си. — Но после няколко негови приятели му казаха, че са виждали същото. И той се оправя.

Дейвид пак въздъхна дълбоко, сякаш изпита облекчение от това, което разказа жената. Тя отиде към печката и ни сипа в чинии от ястието. Последвах я.

— И какво мислиш, че са те? — попитах я, чувствайки се един от хилядите туристи, които трябва да са ѝ задавали същия въпрос.

Тя ни поднесе ястието на масата.

— Извънземни чужденци — каза тя. — Всеки го знае.

— Мислиш ли, че са приятелски настроени? — попитах.

— Не знам. Сигурно — каза тя. — Те живеят високо в планината и летят с чиниите си далеч зад планината, така че никой не може да ги открие.

Тя ни донесе топли питки за яденето и попита дали ни е харесало в Атаура. Аз кимнах и се усмихнах. Явно повече не ѝ беше интересно да се занимава с абсурдното естество на предишната тема: подобно на нашата приятелка в колата, извънземните бяха без значение в нейния пейзаж, те бяха нещо любопитно, което обаче не засягаше живота им. За нея беше много по-важен всекидневния живот и как да свързва двата края.

Сега, след като бе проявила любезността да поговори с нас, тя просто ни сервира и отиде по своите вечерни шетни.

Погледнах Дейвид през димящото ястие. Не бях гладна.

— Ами така се държат всички тук — каза той с извинителен тон. — Просто са свикнали. И се чудят защо хора като нас толкова се интересуват. Те се смеят на астрономите, които идват тук да изучават и чакат. Казват, че чиниите никога няма да се покажат, докато *те* са тук. Според тях хората от чиниите обичат да бъдат сами и планинците така и се държат към тях. Планинците не знаят защо те са тук, единственото, което много от тях казват, е, че разработват минерални залежи в планината.

— И не се страхуват от тях?

— Нямаг вид да се страхуват. Според тях те никога на никого нищо лошо не са направили и по-точно *те* просто бягат.

— И много хора ли са ги виждали?

— Шърли — каза Дейвид, — всеки, с когото съм говорил тук, има по една история за летящите чинии. *Всеки отделен човек.*

Погледнах го в очите. Те бяха спокойни и, бих казала, облекчени.

— Дейвид — казах аз, — къде мога да намеря твоята Майян?

Той ме погледна и раменете му се отпуснаха, сякаш огромно бреме се бе смъкнало от плещите му.

— Аз не мога да намеря Майян — каза тихо той. — Тя ужасно ми липсва и продължавам да идвам тук с надеждата, че ще се появи. Тя промени живота ми. Всичко, което мисля сега, е благодарение на нещата, които научих от нея. Тя е причината да намеря такъв мир в себе си. И ми се иска да ти предам всичко на теб.

Погледнах през прозореца на сградата, наречена ХРАНА, към тъмната нощ Андите.

— Дейвид — казах аз, — каквото и да си позволя да кажа някога по въпроса за това в колко неочаквано положение съм попаднала тук, то би било направо шедьовър на сдържаността.

Станах от масата. Минахме през ниската врата към нашия „хотел“.

— Но благодаря ти, Дейвид — казах аз, — благодаря ти, че ми вярваш и ми разказа всичко това.

Ръката му леко притисна рамото ми. В тъмното гласът му се запъна в гърлото.

— Лека нощ — каза той. — Не оставяй дървениците да те хапят.

Целунах го по бузата и влязох в тъмната си, усойна спалня. Заспах моментално, защото откровено казано, ме беше страх малко да стоя будна и да мисля за това, което ставаше.

ГЛАВА 23

„Ако погледнем на въпроса от най-строго научна гледна точка, допускането, че сред милиардите светове, разпръснати из безкрайното пространство, може да няма разум, толкова по-велик от човешкия, колкото човешкият е по-велик от този на хлебарката; че няма същество, надарено със силата да влияе над хода на природата, толкова по-велика от човешката, колкото човешката сила е по-велика от тази на една змия, — такова допускане ми се струва не само неоснователно, но направо нагло. Дори без да се излиза от аналогията с това, което ни е познато, е лесно да се засели космоса със същества в една изкачваща се скала, докато стигнем нещо на практика неотлично от всемогъщество, вездесъщност и всеведение.“

Томас Хъксли,
„Есета над някои
оспорвани въпроси“

На сутринта излязох навън, в слънчевата светлина, отпочинала, сякаш бях спала цяла седмица.

Дейвид чакаше. Беше взел от нашето прословуто топло мляко с питки и почнахме ядем, докато вървим.

Погледнах над хълмистата равнина към Ледените върхове на хоризонта.

— И какво още се крие там горе, освен всичките НЛО, за които говорят местните хора? — попитах аз, докато спокойно дъвчех питката.

Дейвид се засмя.

— Е, щом питаш — Майян ми е казвала, че платата между тези върхове са недостъпни по земя. Затова там те са на сигурно място. Когато за първи път ми го описа, прозвуча ми като „Изгубеният хоризонт“.

— Дейвид — казах аз. — Майян каза ли ти точно откъде е?

— Да. От Плеядите.

— Добре. А ти подлагал ли си на съмнение твърдението ѝ, че е извънземна?

Дейвид прихна и се разлетяха трохи от питката му.

— Ти занасяш ли се? Аз реших, че съм попаднал на някакво ужасно самотнително парче. Разбира се, че не ѝ повярвах. Всъщност след като ми го каза, аз се държах открито неприязнено към нея. Тогава един ден, много рано сутринта, по изгрев-слънце, по-точно — много преди да е излязъл който и да било — тя ми нареди да отида в подножието на един хълм и да погледна към върха на определено възвишение. Направих го. И знаеш ли какво видях?

— Какво? — Не бях сигурна, че искам да узная.

— Погледнах нагоре към небето и точно над върха се появи една от тези летящи чинии, за които бях чувал от селяните. Щях да припадна. От тогава нататък тя нямаше проблеми с мен. Но трябва да ти призная, че тя ми се скара загдето съм я принудил да прибягне до техниката „да видиш, за да повярваш“. Каза, че би трябвало да бъде по-интелигентен и непредубеден.

— Тоест лековерен като мен?

— Виж — отвърна той, — казах ти в началото — истинската интелигентност е да бъдеш непредубеден. Това не те прави на глупак.

— Не ли? (А защо се чувствах като такъв?)

Дейвид ме погледна.

— Не — каза той твърдо. — Слушай, Шърл. Това, което става с теб, е разтърсване на разума. Точно така беше и с мен. И то става ужасно бързо. И няма начин да изразиш истински тези неща, ако не си изминал целия път. Затова изглежда толкова трудно. Погледни, има множество външни доказателства за неидентифицирани космически кораби, тоест — от източници като Военновъздушните сили, радарно засичане, буквално стотици *многообразни* свидетелства на очевидци, тоест, хора, които са ги виждали по едно и също време и място *заедно* с други — така че можем да продължим да се занимаваме с това, нали?

— Да.

— Добре. Щом има НЛО, значи някой трябва да ги управлява — или лично, или дистанционно. И щом не са Земни хора — а всеки сякаш е съгласен, че тези кораби са способни на неща, от които нашата технология няма понятие — тогава значи трябва да са извънземни.

Той ме погледна да види как възприемам това.

— Жалко, че всеки поотделно се нуждае от свои собствени, частни доказателства, — продължи той, — защото според това, което ми каза Майян, извънземните са *по-висши*, защото познават процеса на *духовно* владение над живота. Тя казва, че науката, истински високо напредналата наука и духовното познание са едно и също. Дори Айнщайн го е казал. Така че, ако ти си напреднала толкова с духовните неща, защо да не се опиташ да направиш връзка с по-висши технологии? А ако не ти изглежда вярно, забрави го.

Да го забравя ли? Господи, кой, по дяволите, може да забрави такива неща?

Дейвид забеляза, че се замислих... „непредубедено“, както би казал той.

— Виж — каза той, — ти не се затрудняваш с темата за прераждането и всичко около него, нали?

— Не — отвърнах аз. — Наистина не. Поне след всичко, което прочетох на тази тема и което самата аз съм изживяла. Искам да кажа, когато аз играя една роля, аз се обвинявам с емоционалната мантия на друга личност. Затова разбирам, че и душата може да прави същото всеки път, когато се превъплъщава в друго тяло.

Спомних си колко много, много актьори и актриси познавам, които са се смайвали откъде получават вдъхновение, когато се изправят пред роли напълно чужди на всичко, което те лично са изживявали: често, за да обосновем чувства, които трябва да изпълним, ние се опираме на изживявания от собствения си живот, но пък и нерядко от нас се изисква да изровим чувства и реакции, напълно непознати за нас и извън нашия опит. И все пак чудото на вдъхновението ни отвежда до едно по-дълбоко проникновение и когато сме особено добри, долавяме лек отклик изпод съзнанието си, който ни припомня, че всъщност емоционално ние някога сме минавали през това.

Може би наистина актьорите са духовни дубльори на изживяванията на душата. Може би затова всичко ми изглеждаше много познато.

Съзнанието ми се понесе отново към онези незабравими летни вечери, когато се излягах в топлата трева с телескопа си. И сега сякаш си спомнях „чувствата“, които изпитвах, когато се взирах в звездите. Чувствах ги познати. Беше толкова просто, колкото и това. Дали чувството за нещо познато не беше, защото имах знания за живота там? И дали аз, а съответно и всеки друг на Земята днес не сме познавали „помощници“ от други небесни места през дългата ни борба с травмите на времето? Джон, Макферсън и Амбрес бяха казвали горедолу едно и също. Но кои бяха *те*? Виж ти, помислих си, ами то е много просто — те са безплътни духове, които вярват, че светът винаги е бил посещаван от извънземни. А Дейвид е един въплътен дух, който вярва в същото... Мисълта ми прескочи до Библията и се запита дали Йезекиил и Мойсей, например, не са били преди векове в същите обстоятелства, в каквито Дейвид се е бил озовал днес с неговата Майян? Тогава става по-лесно, помислих си аз. Чудесата и чудотворствата бяха на практика нещо всекидневно — значи всеки вярваше в тези неща. О, боже, помислих си аз — също както тукашните хора...

Попитах Дейвид дали може просто да поседим малко на слънце. Открихме едно местенце, обраснало с трева, сгушено между планинските скали, и се излегнахме. Дишахме дълбоко няколко минути и лежахме, загледани в небето.

Опитах се да изхвърля всичко от съзнанието си и просто да бъда. Почувствах, че и Дейвид прави същото. Цвърчаха птици и речната вода бълбукаше и се плискаше. Мина дребно черно куче, разписа се до един храст и отмина.

Трябва да беше минал половин час. Не говорехме. Хубаво беше да се чувстваш в мир. Тогава дочух, че Дейвид каза нещо. Гласът му беше сънлив и неясен. Погледнах го.

— Какво? — попитах аз.

Той въздъхна, обърна се на една страна и ме погледна.

— Искаш ли да поговорим за Майян? — попита ме той. — Защото тя ми каза много неща за теб.

— За мен ли? — почувствах се нелепо. — Виж, Дейвид. Аз не познавам никаква Майян. Искам да кажа, тя е твой проблем.

Дейвид се ухили.

— О, тя не е проблем — макар че на теб може да ти е създала някои проблеми.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами точно затова трябва да поговорим за нея.

Поразмислих за миг.

— Мога ли да го записвам?

— Разбира се.

Взех магнетофона си и натиснах бутона. Ако всичко това наистина се случваше, исках да бъда в състояние да го докажа на някого. Проверих дали лентата се върти и включих на запис.

— Е, та за какво изобщо става дума, Дейвид?

— Първо на първо, спомняш ли си един човек да е идвал на вратата ти... да кажем преди десет години, и да ти е донесъл три камъчета от един масайски вожд, когото ти много добре познаваш?

Паметта ми препусна назад. Да, спомних си как някой позвъни на вратата ми в Енсино около две години след африканското ми пътешествие, някъде по средата на шестдесетте години. Не се представи. Той самият не ми направи никакво особено впечатление, обаче ми подаде три пъстри камъчета, за които каза, че са магически амулети за здраве, мъдрост и сигурност. Масайският вожд го срещнал на сафари и го попитал дали е от Америка. Той казал да и тогава вождът го попитал дали ме познава. Отговорил, че не, обаче е чувал за мен. Вождът просто казал: „Ще й дадеш ли тези неща?“. Младежът казал да, ще го сторя някак.

В този момент прещраках:

— Откъде, по дяволите, знаеш за този човек?

— Ами, това бях аз — каза Дейвид.

— Ти-и? — Гласът ми се извиси до задавен писък.

— Да. Сега се успокой, Шърл. В интерес на истината, аз самият по онова време не знаех за какво изобщо става дума. Знаех само, че човекът ми даде тези камъни за теб и ме помоли да ти ги предам. Аз просто си помислих: „Далечна работа“ — и го изпълних.

— И после какво? — попитах аз нападателно, чувствайки посегателство над себе си.

— Ами, много по-късно Майян ми каза за тебе. Тоест, какво е означавало. Тя каза, че аз съм бил насочен към теб, защото сме се познавали в предишни животи и един ден ти си щяла да поискаш доказателство за това.

— Добре де, но за какво е цялата тази проклета загадъчност? Защо през цялото това време не си ми казал кой си? — И още докато го питах, аз вече знаех отговора.

— Ти не беше готова, не е ли така? Цялата работа беше да ти предам камъните — и то преди нито единият от двамата да знае за какво е това. После Майян трябваше да ме убеди. А сега аз трябва да те убедя теб...

— Предполагам, че ако е било нужно като доказателство — казах бавно аз, — в това има смисъл. Но каква е крайната цел? Какво означава всичко това?

— Ами стига се до това, Шърли, че ти трябва да бъдеш учител. Като мен. Но в много по-широк обхват.

— В по-широк обхват ли?

— Да.

— Какво имаш предвид? Аз не съм учител. Нямам търпение за това. Аз съм учащ се.

— Да, но ти обичаш да пишеш, нали?

О, боже мой, помислих си аз. И се предполага, че аз ще напиша книга за всичко това? Дали подсъзнателно не бях възнамерявала да го направя? Затова ли носех магнетофона навсякъде със себе си и водех бележки в края на всеки ден?

— Тя смята, че с твоята специфична умствена нагласа ти ще можеш да напишеш много увеличаща, познавателна равностетка на индивидуалната ти екскурзия из тези теми и може би същевременно ще учиш хората.

Иисусе, помислих си аз, струваше ли си? Другите ми две книги бяха лична равностетка на пътуванията и размислите ми из Африка, Индия, Бутан, Америка, политика, шоубизнес и Китай — трябваше ли сега да пиша равностетка на предишните си животи, Бог и извънземните?!?! Разсмях се от този логически абсурд.

— Кой ще повярва, ако напиша за публикуване всичко това? — попитах аз.

— Ще се изненадаш — каза той, — колко хора се занимават с тези неща, много повече, отколкото си представяш. Всеки има порив да узнае истината. *Всеки*.

— Истината ли? *Коя истина*.

— Простата истина да познаеш себе си — каза той. — А да познаеш себе си означава да познаеш Бог.

— Искаш да кажеш, че това е голямата истина?

— Това е. И работата е там, Шърли, че тя е проста. Бог е простота. *Човекът* е сложност. Човекът сам се е усложнил. Но се стреми към разбиране, към истината зад тази сложност. А които са започнали да я разбират, *жадуват* да споделят това свое знание.

— Но това би било *мое* разбиране. То няма непременно да означава истината.

— Не — каза Дейвид, — има само една истина и тя е Бог. Можеш да помогнеш на другите да проумеят Бог чрез себе си, като споделиш равносметката на това как ти си проумяла Бог чрез *себе си*.

Усетих като че ли нещо стисна стомаха и сърцето ми. Вярно, че обичах да споделям преживелиците си с листа. Но ми се струваше смешно да заявя, че бих написала за това как аз съм *намерила Бог*. Дори не бях сигурна дали вярвам в това нещо, наречено Бог. Аз се интересувах от хората. Идеята да съм имала предишни животи ми беше интересна, защото ми даваше обяснения коя съм днес.

— Виж, Дейвид — казах аз, — собствената ми индивидуална същност и как съм станала това, което съм, е нещо, в което се чувствам в свои води, но не мога да кажа, че вярвам в Бог.

— Точно така — каза той. — Ти не вярваш в Бог. Ти *познаваш* Бога. Вярата предполага да приемеш нещо непознато. А ти просто си забравила това, което вече си знаела.

Седях в слънчевата тишина, мислите ми се блъскаха помежду си. Забравила съм това, което вече съм знаела?

Дейвид изглежда долови опасенията ми, защото продължи:

— Ти сигурно си избрала погрешно професията си, щом се страхуваш да не се изложиш публично, така ли е?

Той ме изненада неподготвена.

— Какво искаш да кажеш?

— Ами че се страхуваш от провал всеки път като излизаш на сцената или играеш в киното, не е ли така?

Не бях мислила за това по този начин, но той беше прав. Изпитвах ужасна сценична треска и тя не беше от това дали ще бъде добра или не, а заради това какво биха си помислили хората за мен. Беше доста по-различно.

— Хрумвало ли ти е някога — продължи той, — че си избрала публична професия, за да *преодолееш* страха си да не се изложиш?

Често бях мислила същото, но никога не си го бях признавала истински. Копнеех за анонимност, искаше ми се да бъде никой, много повече ме интересуваше аз да задавам въпроси, отколкото мен да ме питат, и всеки път, когато професията ми ме излагаше пред публика, едва дочаквах всичко да свърши, за да стана отново отшелник и да отида някъде, където мога да размишлявам и пиша.

Въпреки това продължавах да бъде личност за пред публика, сякаш бавно, малко по малко се опитвах да изцеда страха от себе си. А и напоследък се получаваше все по-добре. Всъщност колкото повече научавах за вътрешната си същност, толкова по-малко се стеснявах какво може да помислят другите. Винаги съм копняла за чувството на безгрижие и пълно равнодушие към това, което другите мислят за мен. А всъщност бях си изградила едно толкова различно лице за пред публиката в това отношение, та хората наистина смятаха, че пукнат грош не давам за мнението на когото и да било. Спомням си, веднъж казах на моя рекламен агент, че искам да изглеждам напълно свободомислеща.

Затова казах на Дейвид:

— Ти смяташ, че съм си изградила този образ на „свободомислеща“ пред публиката само и само за да пиша това, за което си говорите?

— Възможно е — каза той. — Може това да е кармата, която си избрала. Защо поне не се отнесеш с разбиране засега?

С разбиране? Аз се чудех как да предпазя мозъка ми да не се взриви. Имах чувство, че се опитвам да схвана неща далеч извън възможностите ми за разбиране. Струваше ми се, че опипвам слепешком в мрака, единствено с помощта на клишета, като фенери, които да ми осветяват пътя... фрази като вътрешно познаване, повисше съзнание, висши вибрации, вътрешен мир, просветление и тъй нататък, и тъй нататък, и тъй нататък. Не можех да усетя никое от тези неща. Вместо това се чувствах накрая на силите си. Дали Дейвид не

отслабваше силите ми, за да се предам по-лесно и да напиша за всичко това?

— Дейвид! — изкрещях аз. — За бога, казваш, че тази Майян е *извънземна*? Добре, нямам нищо против. Щом искаш да вярваш в това, то си е твоя работа — но на мен цялата тази работа ми звучи като кофа с бълвоч! — Явно ми беше дошло в повече, отколкото можех да понеса.

Внезапно ме налегна подозрителност, чувствах се абсурдно, че се хващам да задавам искрени въпроси, сякаш този разговор бе достоен за доверие и то с човек, който твърди, че е имал връзки с извънземно. Това просто изведнъж ми стана дяволски много. Изпитвах нещо повече от неприязън. Всъщност изпитвах желание да бъда дори повече от груба. Да съм пишела за тези глупости ли? Не можех дори да мисля повече за това. Имах чувство, че мозъкът ми ще експлодира. Бях стигнала своите предели на свободомислие.

Дейвид седеше все така кротко. После се претърколи по корем, явно равнодушен и безучастен към това, което ставаше. Усетих пулса си да се ускорява и почнах да изчислявам колко време ще ми трябва да се спусна от планината, за да хвана самолета, който ще ме върне в здравия свят, който разбирах.

Мислите ми и моята неприязън се надпрепускаха, сякаш водех вътрешен спор между собствената си идиотска непредубеденост и ужасното подозрение, че май съм една от ония будали, дето се раждат всяка минута по земята, както би казал Ф. Т. Барнъм^[1].

Дейвид дишаше спокойно.

— Дейвид! — Гласът ми беше груб. — Тук ли си или те няма?

— Тук съм — откликна веднага той. Гласът му беше мек, с вбесяващо търпелив тон.

— Е, и? — казах аз остро и отбранително.

Той се облегна на единия си лакът.

— Е и какво, Шърли? Ти сякаш бе приела идеята за прераждането, убедена си, макар и отчасти, че има НЛЮ, а следователно и нещо, което ги управлява. Така че какво те кара да мислиш, че само човешкият род има изключителното право на живот в космоса?

Не знаех какво да мисля. Почнах да се чувствам физически притеснена. Кожата ме засърбя. Слънцето ми беше задушно. *Не исках*

да бъда тук.

Накрая Дейвид каза:

— Опитай се да се успокоиш. Дишай дълбоко и се концентрирай над дишането. Знам, че е борба. Минал съм през същия процес. Това, от което страдаш, е претоварване. Претоварване с всичко. Просто продължавай в своя собствен ритъм и се опитай да го правиш спокойно. По такъв начин ще постигнеш по-голям напредък.

— Напредък ли? — извиках аз. — Ти преобръщаш наопаки всичко, в което вярва човечеството и в замяна на това ми излизаш с някакви си умопомрачителни, метафизически, тип „Зоната на здрача“ празнословия и *това* ти наричаш напредък?

— Смешно наистина, но те пък смятат *нашите* приоритети за празнословия. *Ние* все още сме в ранното средновековие. И явно поведението на човешкия род май потвърждава моето мнение. Фактът е, че ние в същността си все още сме по-скоро примитивни.

— Добре де, добре — казах аз, — прав си. Знам го, по дяволите. Във всеки случай у човека сигурно надделява животинското. Тогава защо ти прегръщаш всички онези идеи, че сме по-добри, отколкото сме?

— А-а! — каза той, не с тон *нали-ти-казвах*, а по-скоро като че ли аз бях доказала основната му мисъл. — Това е спънката, нали? Ти се притесняваш, че аз вярвам в теб повече отколкото ти самата. А това те предизвиква да се усъвършенстваш повече, отколкото смяташ, че си способна.

Боже мой, помислих си аз. Ами не правех ли аз точно това с Джери? Изсумтях и се засмях на начина, по който бях свела космическото си възмущение до един личен пример.

— По-добре ли се чувстваш? — попита Дейвид. — Знам, че когато схващаш, ти схващаш бързо.

— О, моля ти се! — казах аз. — Не знам. Не знам за какво говориш.

— Да, знаеш — каза той спокойно.

Станах и почнах да крача около Дейвид. Доця ми се да го побутна с крак. Не — доця ми се да го ритна.

— Не се страхувай — каза Дейвид. — Не забравяй, че си на прав път, иначе нямаше да бъдеш тук.

Това ме разсмя. О, господи, помислих си аз.

— Всичко е само въпрос на време, във всеки случай — продължи той. — А както забелязваш, просто като се огледаш около себе си — времето тече. Това е борба, знам. Но това е животът.

Пак се засмях.

— И си спомни, че вече си преминавала през тази борба в много животи. Така че отпусни се. Пак ще можеш да го правиш.

Коленичих на земята до него.

— Но ако съм преминавала през тази тъй наречена духовна борба по-рано, защо отново трябва да преминавам през нея?

— Защото има други аспекти на напредъка на твоята душа, които трябва да отработиш. Търпение и толерантност, например. Не е достатъчно да разбереш с интелекта си духовния аспект на човека. Ти трябва да го *изживееш*. Разбираш ли?

— Какво искаш да кажеш? Както Исус Христос или нещо подобно?

— Правилно. Той е отработил напредъка на своята душа почти до съвършенство. И други също могат. Това, всъщност, е посланието на Христос: всички хора могат да постигнат това, което е постигнал той — да познаеш собствения си потенциал, в това е всичко.

— А как е с тези твои извънземни? Те също ли го правят? Имат ли нужда?

— Разбира се — отговори той. — Всяка жива душа в космоса има нужда да го прави. *Това* е предназначението на живота. И това е всичко, което те се опитват да ни учат... познай пълния си потенциал. Извънземните също продължават да учат и за себе си. Обаче духовният аспект на нас самите е това, което липсва на Земята.

Погледнах към слънцето. Вече не ме сърбеше кожата и отново слънчевите лъчи ми бяха приятни. Въздъгнах незабележимо и погледнах към магнетофона си. Беше почти към края на шестдесетминутната лента.

— Майян винаги казваше — гласът на Дейвид беше почти шепот, — обичай Бога, обичай ближния си, обичай себе си и обичай Божието творение, защото ти си част от това творение. Запомни това. И още нещо. Тя ми каза да не забравя да ти кажа едно нещо. Каза ми, че за да достигнеш плода на дървото, ти трябва да се покатериш на клона.

Той замълча. Изключих магнетофона и се излегнах по гръб.

Но аз пазя този запис. Прослушвах го отново и отново и чувах как Дейвид повтаря същите думи, които бяха използвали и Макферсън, и Джери.

„Феноменът НЛО е предизвикателство към човечеството. Дълг на учените е да приемат това предизвикателство, да разкрият естеството на НЛО и да установят научната истина.“

Д-р Феликс Зигел, Московски институт по авиация

Полежах известно време. После усетих, че Дейвид се раздвижва. Обърнах се и го погледнах. Той отвори широко очи и ги заслони от слънцето. От едното му око се спускаше сълза. Изглеждаше като че ли току-що се събужда от дълбок сън.

Той въздъхна тежко и се протегна.

— О, боже — каза той. — Бях изключил. Извинявай, но ми беше толкова спокойно под слънцето, че си позволих да подремна.

Той протегна ръце във въздуха и пак си избърса очите.

— Толкова е топло и красиво.

Аз само го гледах.

— За какво мислиш? — попита той и избърса запотената си брадичка. — Откога лежиш така тук?

— От около час — казах аз. — И имам нещо да ти кажа.

Нещо в тона на гласа ми изглежда го изненада.

— Всичко това е невероятно — казах аз. — Чувствам се като конски задник. По дяволите непредубедената интелигентност. Мисля, че трябва да съм първокласен наивен глупак.

Дейвид ме погледна тъжно.

— Майян ли имаш предвид? — попита той.

— Имам предвид цялата тази проклетата работа! — отговорих аз, почти през сълзи от гняв, отчаяние и още едно по-дълбоко чувство — страха, че гневът ми е несправедлив...

— Знам — каза той. — Господи, аз ли да не знам. Аз също преминах през всичко това. Но после, след известно време, просто не можех да не призная, че „чувствам“ като вярно това, което казваше тя. Разбираш ли какво искам да кажа? Искам да кажа — знам, че човек

може да се присмива на чувствата. Но когато опре точно до това, „чувството“ е всичко. Тоест, дори учените трябва да имат „чувството“ за нещо, преди да се заловят да го докажат. Та аз просто „чувствах“, че тя казва истината.

Седях и го гледах, с ръце отпуснати в тревата. После станах и погледнах надолу към него.

— Дейвид, откъде знаеш дали просто не проектираш някоя своя потребност, която чувстваш дълбоко в подсъзнанието си, и тя не се проявява в доверието ти към това, което тази личност на име Майян ти е казала за себе си? Може би ти си *имал нужда* да вярваш в това — тъй че тя го е доловила и просто ти е казала това, което си искал да вярваш.

Дейвид ме погледна удивен.

— Но аз *не съм искал* да вярвам в това — рече той. — Казах ти. Костваше ми две пътувания до тук и месеци на разговори с нея, преди да почна да се държа поне любезно, когато тя се опиташе да ми говори за тези неща. Ненавиждах това, което говореше. Тоест, както тя каза — почти вече бе загубила надежда с мен. Тя каза, че съм почти прекалено враждебен, за да ме понася. И беше права. Тя обърна наопаки всичките ми представи и за известно време дори здравия ми разум. Аз обичах моите скоростни коли, скоростни жени и моя скоростен живот. Най-малко от всичко съм искал да се откажа от тези неща и да стана духовен. Аз дори не бях нещастен. Не търсех нищо. Но след известно време трябваше да призная, че това, което говореше тя, беше смислено.

— Кое беше смислено — че е от Плеядите ли!

— Не, не това — отговори той. — Нейното духовно послание имаше смисъл. Всичките й учения и обяснения за превъплъщенията на живота, за космическите закони и справедливост. *Това* именно имаше смисъл. Не можех да си затворя очите пред него.

Гледах го внимателно. Изглеждаше толкова искрен.

— Аз не искам да те убеждавам в нищо, Шърли — каза той. — В какво ще вярваш, зависи от теб. Но просто имам чувство, че ти би обмислила сериозно вероятността на това, за което ти говоря. Така или иначе това не променя нищо в моя живот. Аз вече знам в какво вярвам.

Седях с ръце, неподвижно отпуснати от двете ми страни.

През планината се зададе друг старомодно жълт влак. Испитах желание да скоча в прясно изкопания му товар от въглища и да се

въргаям, докато стана черна. *Това* ще е реално. Искаше ми се да танцувам до всеки перуански джубокс, който чуя. *Това* ще е реално. Искаше ми се също да скоча в оранжевите мехурчета на Мантаро, без притеснението, че може да потъна. Изпитвах желание да отида до Ледените върхове Уайтапаляна и да се изправя там на върха, за да видя сама какво има от другата страна.

Изправих се и тръгнах. Дейвид остана на мястото си.

Останалото време от деня се разхождах сама. Мислите ми дрънчаха една о друга като тежки нови вериги... пълни с объркване, страх, тъга и болка. А после щях да изпитам зашеметяващ взрив от радост. Какво ставаше, какво ми се случваше?

Дали Дейвид вярваше в нещо, от което имахме нужда да вярваме? Върнах се в мислите си в Калифорния. Дали Кевин Риърсън и Кат имаха нужда да вярват в духовни същества? Нима Стуре, Турид, Дарс и Биргита толкова се измъчваха в живота си, та всички те имаха нужда да вярват, че наистина ги води това въплътено духовно същество? Те определено нямаха вид на страдащи, а Дейвид никога не беше срещал никого от тези хора, въпреки това всички те мислеха едни и същи неща — от реалността на Кармичната космическа справедливост до съществуването на извънземна духовност.

[1] Финиъс Тейлър Барнъм (1810 — 1891) — американски шоумен. ↑

ГЛАВА 24

„Да вземем собствените ни тела. Смятам, че те са съставени от милиарди и милиарди безкрайно малки индивиди, всеки сам по себе си единица живот и че тези единици действат на групи — или рояци, както предпочитам да ги наричам — и тези безкрайно малки единици живеят вечно. Когато ние «умрем», тези рояци от единици, също като рояк пчели, така да се каже, се понасят някъде другаде и продължават да функционират в някаква друга форма или среда.“

Томас Едисън,
„Дневник и всякакви
наблюдения“

На другата сутрин излязох сама, скитах без посока и размишлявах — или не точно мислех, а по-скоро оставях всичките си нови изживявания да се плискат в мен, без да се опитвам да ги подреждам. Възприемах наистина ново мислене, нови идеи, напълно различен порядък от възгледи за живота, чрез един процес, който отнема и се нуждае от време — просто от време — за да се определи. Толкова сме свикнали с нещата, с които сме израснали, че дори не си спомняме тъй нужните ни мълчаливи времена, времето на затваряне-от-външния-свят, самотните времена на нашето израстване. И може би човек винаги има нужда от известна самота. Точно тогава действах правилно, адски сигурна съм в това.

Върнах се при Дейвид късно следобед.

— Хайде да отидем на серните бани — казах аз.

— Добре.

На път към баните Дейвид бръкна в джоба си и ми подаде гривна, която изглеждаше сребърна. Беше същата като тази, която той непрекъснато носеше.

— Майян ми я даде — каза той. — Искам да я носиш. Носи я на китката си през цялото време, докато си тук. Ще ти помогне да виждаш нещата по-ясно.

Сложих си я, като се чудех какво ли означава тя.

— От какво е направена? — попитах аз.

— О, не зная — каза той. — Трудно е да се каже. Но действа.

— Какво искаш да кажеш? Какво всъщност прави? — Не разбирах какво има предвид.

— Ами, когато нося моята, имам чувство, че мислите ми някак си се разширяват, така че мисля по-ясно.

— И как става?

— Не знам точно — отговори той. — Има нещо общо с това, което тя нарича третата сила.

— Майян ли ти даде тази гривна? — попитах аз.

— Да. Хайде да слезем в банята. Там мисля по-добре и ще се опитам да ти разкажа какво ми каза тя.

— Добре.

Температурата почваше да спада, когато стигнахме до басейна в следобедната светлина; въздухът беше толкова ясен и свеж, че видях луната, надвиснала в дневната светлина като гигантска, тежка, сива топка. Усещах главата си да вибрира. Част от объркването ми се разсея. Небето беше истинско. Студът беше пронизващ. Луната беше действителна. Тези факти не подлежаха на съмнение.

Дейвид носеше свещ, а аз — моя магнетофон. За през нощта мекото вълнено пончо за мен означаваше толкова, колкото шапката ми през деня. При мисълта да се потопя в хладката сярна вода болките в мускулите ми вече стихнаха. „Водата“ беше целебна — това също беше факт. Бързо се разсъблякохме, окачихме дрехите си на гвоздеите по стените с дъх на плесен и се наместихме във водата. Тя гълголеше покрай нас почти като език. Може би точно така говореше водата. Раздвижвайки ръце около себе си, ние докосвахме с нозе хлъзгавите скали под нас и отново се изненадах доколко пенливата вода ни държеше на повърхността. Усещах, че не мога да потъна и да искам. Чудех се дали няма да прогизна преди да свърши това преживяване.

Банята беше сумрачна. Дейвид запали клечка кибрит, поднесе я до свещта, наведе я, за да капне на пръстения под и закрепил свещта здраво върху капките, които изстинаха на студения камък.

— Релаксирай малко — каза Дейвид, — изопната си като барабан. Ще ти разкажа още някои неща, които ме научи Майян. Направо ще ти вземат акъла.

Помислих си дали акъла ми вече не беше „взет“ достатъчно.

Протегнах се към магнетофона и го включих.

— Първо — каза Дейвид, — нека преговорим гимназиалната ти химия и строежа на атома.

— Аз не съм учила химия — казах. — Винаги съм знаела, че искам да бъда в шоубизнеса, затова не ми беше необходима.

— Добре, все едно. Все пак ти знаеш, че протонът е положителен заряд от енергия, а електронът е отрицателен.

— Да.

— И знаеш също, че всеки от тези заряди носи равно балансирана енергия.

— Да.

— И че отрицателният и положителният заряд се привличат помежду си, а еднаквите се отблъскват.

— Да.

— Знаеш, че електроните се въртят непрестанно около протоните с голяма скорост, фактически, електроните и неутроните се въртят около протоните приблизително по същия начин, както Земята и останалите планети от нашата система се въртят около Слънцето. С други думи, атомът представлява миниатюрна планетна система.

— Да, спомням си, че съм чела за това. Много беше вълнуващо и ми се струваше, че атомът е микрокосмос на планетната система. Това те кара да се запиташ дали цялата вселена не е в една капка вода.

Лицето на Дейвид светна. Но той не се отклони.

— И сега — продължи той, — има една сила, която действа като кохерентен елемент, позволяващ на тази миниатюрна планетна система да се върти. Тази енергия именно Майян нарича Божествената Сила — сила, която е организатор на цялата материя в космоса. Тя организира атома. Всяко нещо от творението е направено от атоми — дървета, пясък, вода, мустаци на котета, планети, галактики — всичко. Всичко

физическо е направено от атоми. Човек би могъл да каже, че тази Сила е основният Източник, мислещият елемент на природата.

— Един момент — казах аз. — Почакай малко. *Мислещ* елемент ли?

Той спря за миг и се загледа в пламъка на свещта. После каза:

— Виж, Шърли, нека да ти разкажа за това по-късно, съгласна ли си? Засега само слушай и дори да не разбираш всичко, не обръщай внимание.

— Добре — казах аз. — Но ти спря. И какво? Значи този Източник е „мислещият“ елемент на природата. И после какво?

— Нека сега да разложим атома на съставните му части. Сигурно знаеш, че един прост атом е направен от протони, неутрони и електрони, нали?

— Да.

— И за момента ти разбираш, че този Източник е свързващото лепило, което държи заедно електроните, протоните и неутроните?

— Да, щом казваш — рекох аз. — Тоест това е нещо като океан, в който плава всичко?

— Добре, да — каза Дейвид, — та този океан държи заедно атомите, заедно планетите, заедно галактиките и заедно Вселената — заедно и в хармония.

— Това ли е, което ти каза Майян? — попитах аз, започвайки да усещам особено раздвижване в главата си.

Дейвид кимна:

— Имай търпение.

— Добре — преглътнах аз.

— Та този Източник или „океан“, както го наричаш, е направен от балансиращи и контрастиращи полярности.

— Полярности ли? — попитах аз.

— Да — отвърна Дейвид. — Положителни и отрицателни полярности, ин и ян, или както ги наричат учените днес — „кварки“.

— Чувала съм за това — казах аз.

— Нищо чудно. И някои наши учени допускат, че тази енергия съществува, но не могат да я открият, защото не е молекулярна. Те казват, че има една енергия, която изпълва междуатомното пространство, но не знаят каква е тя. Дори *те* я определят като

сцепителен елемент на атома, който назовават „глуон“. Те знаят, че той не е материя, а по-скоро единици енергия.

— Добре, но накъде по-точно клониш?

— Майян казва, че именно тази „субатомна“ енергия е Източника. Следователно Източникът, тази форма на енергия, не е молекулярен. А сега стигам до трудната за разбиране част, но тя е най-важната. Тази енергия е енергията, която образува нашата душа. Телата ни са направени от атоми; душите ни са направени от тази енергия — Източник.

Усетих как по главата ми почна да се стича нервна пот. Възможно ли е душата да е направена от енергийна сила, толкова реална, колкото физическата? Затова ли душата живее безкрайно? Разумът ми се блъскаше в главата. Думите на Дейвид ми се притекоха на помощ.

— Нашата наука не признава съществуването на душата, затова не може да признае научния характер на Източника. Ако — и когато — науката успее да установи Източника, това ще бъде признаване на духовността като физическа реалност.

— *Как!* Дейвид, ти даваш ли си сметка какво колосално предположение е това? Тоест, кой е казал, че този Източник, ако той съществува, непременно е душевната енергия? Може да бъде всичко друго — част от четвъртото измерение, или пространството, или времето — всичко изобщо. А освен това ми се струва, че на този етап изобщо няма никакво значение дали приемаме като факт или не от какво е направена душата. Искам да кажа, че щом така или иначе трябва да приемем на доверие съществуването ѝ — а ние точно това правим, защото няма никакво *доказателство* — тогава какъв смисъл има да я разлагаме на съставните ѝ части — защо, по дяволите, да не я приемем на доверие като цялостна композиция? Защо изобщо да се задават въпроси за механиката на нещо? Механиката има значение само защото може да се докаже. Душата не може да бъде *доказана*, а доколкото разбирам, тя няма нужда да бъде доказвана. Но не се опитвай да ми пробутваш на доверие механики.

Дейвид се усмихна.

— Майян каза, че именно това е погрешното в нашата наука. Тя не допуска съществуването на сили, които имат вид да обитават просто в сферата на духа. Точно затова тя всъщност не знае какво е

електричеството — знае, че съществува, единствено защото то дава физически резултати.

— Но ти наистина ли вярваш, че душата е *физическа* сила?

— Да, точно така. Но това е съществено различен вид сила от физическите атомни и молекулярни сили, които са в тялото. Това е субатомна сила, интелигентната сила, която организира живота. Тя е част от всяка клетка, тя е част от ДНК, тя е в нас и от нас, а като цялост — навсякъде — тя е това, което наричаме „Бог“.

Цялата бях в пот и се чувствах зашеметена. Колкото и да се съпротивлявах, можех единствено да кажа, че ми звучи реално. Не зная защо. Не мога да го обясня. Имах чувство, че си спомням нещо някъде под съзнанието си, на място, което никога не бях докосвала. Това, което според Дейвид му е предала Майян, предизвикваше реакция на *признаване* в мен, сякаш внезапно се бях фокусирала над нещо познато, което съм гледала, без да виждам. Чувствах, че това, което той казва, е истина, защото съм го знаела някъде, някога, преди. Не толкова структурата му, колкото убеденото знание, че съществува разумно съзнание извън или по-скоро в *добавка* на и като част от живота, който познаваме.

— Виждаш ли? — спокойно каза той. — Това е то. Този Източник изпълва и организира целия живот. — Той е началото и краят, Алфата и Омегата. Той е Богът на творението. И то е изцяло в Нас.

Гледах го втренчено. Не можех да проговоря. Наистина нямаше какво да кажа.

Помислих си колко нахално е било да си представяме Бог като човешко същество, с физическа форма като нашата, създадена по наш образ и подобие. Нищо чудно, че отричахме духа. Дори религиозното ни схващане за душата се основаваше предимно на физически представи. А науката не можеше да допусне възможността, че наистина може да съществува духовна форма.

— Така че, виждаш ли — каза Дейвид, — когато Христос казва „Бог е навсякъде“, в известен смисъл той е буквален — това, което той има предвид, е, че тази духовна енергия, ръководеща живота, е навсякъде. Следователно, животът е комбинация от молекулярната структура, която е физическа материя, и Източника, който е духовна енергия. Физическата форма умира. Духовната енергия живее вечно.

Притиснах ръце над диафрагмата си. После избърсах потта от главата си и отново се присвих. Накрая казах високо:

— Енергията не се създава или унищожава, тя само преминава от един вид в друг — казах го така, сякаш декламирах урока по физика от гимназията.

— Точно така — каза Дейвид. — Всичко е енергия. Обаче науката борава само с това, което може да види и да докаже. Молекуларните свойства могат да се открият по-лесно, отколкото единиците енергия. А душата е съвкупност от единици енергия. Тя има собствена свободна воля и когато придружаващото я тяло умре, тя просто се обособява и остава така, докато не вземе кармичното си решение и избере в коя нова форма да се подслони. От тук и това, което наричаме превъплъщаване. От тук и животът след смъртта. От тук и животът преди раждането.

Бях се умълчала. Исках да мисля. Исках да не мисля. Исках, повече от всичко, да си почина. Почнах да дишам дълбоко. В гърлото ми се надигна нещо като жлъчна течност. Бях се втренчила в мъждукащата свещ. Усещах главата си олекнала. Просто физически усетих в съзнанието ми да се отваря нещо като тунел. Той се разширяваше до нещо като пещера от ясно пространство, което бе открито и без никаква хаотичност. Не го възприемах като мисъл. Усещаше се наистина физически. Пламъкът на свещта бавно се разтвори в пространството на съзнанието ми. Отново почувствах себе си да *ставам* пламъка. Нямах нито ръце, ни крака, ни тяло, нито физическа форма. Аз станах пространството в съзнанието ми. Усещах да се нося в пространството, да го изпълвам и да отплувам, като се издигнах от тялото си и започнах да се рея. Съзнавах, че тялото ми остана във водата. Погледнах надолу и го видях. Дейвид беше до него. Моят дух, или съзнание, или душа или каквото и да беше, се извисяваше все по-нагоре в пространството. Направо през тавана на постройката и още по-нагоре, над здрачната река, буквално имах чувство, че плавам... не, плавам не беше точната дума, беше нещо по-леко от това... излъхвах се — това май по-добре го описваше — излъхвах се нагоре, докато видях под себе си планината и земния пейзаж и разпознах местата, които бях виждала през деня.

И привързана към духа ми имаше една тънка, тънка сребърна струна, която си оставаше опъната, макар и привързана към тялото ми

в басейна. Не се намирах в сън. Не, аз съзнавах всичко, изглежда. Съзнавах дори, че не искам да се рея прекалено високо. Съзнавах, че не искам да се рея прекалено далеч от моето тяло. Определено се чувствах свързана. Без никакво съмнение усещах две форми... моята телесна форма долу и духовната ми форма, която се рееше. Бях на две места едновременно и напълно приемах това. Докато се реех, долавях вибрационната енергия около себе си. Не я виждах, но изпитвах едно ново чувство — че я „усещам“. Изглеждаше ми като ново измерение на възприятията някак си, което нямаше нищо общо с чуване, виждане, мирис, вкус или осезание. Не можех да си го опиша. Знаем, че го имаше — физически — а в същото време знаех, че тялото ми беше под мен.

Дали това не беше усещането, което бяха изпитвали всички хора, записани от Елизабет Къблър-Рос? Дали духовната ми енергия не се бе отделила от физическата форма? Дали аз се реех като душа? Напълно осъзнавах и въпросите си, докато се реех свободно над Земята. Толкова добре съзнавах какво чувствам, че в тези мигове разбрах колко неуместно беше моето физическо тяло. Изглежда изживявах разделянето на двете. Изживявах двете същности — и нещо много повече, освен това.

Гледах сребърната струна, привързана към тялото ми. Бях чела за тази сребърна струна в метафизическата литература. Тя блестеше във въздуха. Усещах я с неограничена дължина... абсолютно еластична, постоянно привързана за тялото ми. Зрението ми идваше от някакъв вид духовно око. Не беше като да виждаш с реални очи. Понесох се още по-високо и се запитах доколко далеч може да се обтегне струната, без да се скъса. В мига, в който се подвоумих, реенето ми спря. Спрях съзнателно полета си в пространството. Не исках да отивам по-високо. Там, където бях, можех да видя извивката на Земята и мрака от другата страна на земното кълбо. Пространството, което заобикаляше духа ми, бе успокоително, безметежно и чисто. Започнах да долавям вълни от енергийни съединения и вълнообразен приток от мисловна енергия. Сребърната струна не беше разтеглена или изопната. Тя просто спокойно се носеше.

Насочих се надолу, обратно към моето тяло. Спусках се бавно. Бавно... надолу, надолу... безметежно през пространството се спусках плавно към земята. Енергийните вибрации стихнаха... люлеещото усещане за вълнообразни мисловни вълни изчезна над мен и с меко

съединение, при което сякаш се усети едно леко „пуф“, аз се слях с тялото си. Усещах тялото си удобно, познато, но същевременно го чувствах стесняващо, обременяващо и ограничаващо... Приятно ми беше да се върна, но знаех, че ще поискам да изляза отново.

Сребърната струна се стопи в мъждукащото пламъче на свещта и аз се отърсих от концентрацията и погледнах Дейвид, който се усмихваше.

Не разбирах наистина какво се бе случило. Опитах се да го обясня на Дейвид.

— Знам — каза той. — Виждаш ли как проумяването е физически акт? Това, което проумя ти, беше душата ти, а това, което стана, бе, че твоята душа напусна тялото ти. Това е всичко. — Но той съвсем явно беше възхитен.

— Искаш да кажеш, че точно тогава съм била астрално проектирана ли? — попитах аз.

— Да — отговори той. — Сутринта точно тук направих същото, докато ти бе излязла на разходка. Правя си пътешествия навсякъде из този край. Така спестявам разходите за гориво — засмя се той. — В астралния свят можеш да ходиш навсякъде, където ти се иска, а и да срещнеш всякакви видове други души. Само дето, когато се върнеш в тялото си и се събудиш, често пъти не си спомняш къде си бил. Нещо подобно на сънуването.

— Да, и това ли става, когато умреш — душата ти просто се издига над тялото и почва да се носи и рее в астралния свят?

— Точно така — каза Дейвид, — с една разлика — ти си мъртъв само ако се скъса сребърната струнка. Струната се скъсва и откача, когато тялото повече не може да поддържа жизнената сила. Наистина е много просто. Не мога да ти кажа по-конкретно като какво е да умреш, но мога да ти кажа, че принципът е същият като при астралната проекция, само дето тогава вече няма тяло, в което да се върнеш.

Раздвижих се леко във водата. Пиеше ми се пак топло мляко... нещо познато. Не можех да се върна в топла, уютна стая или да се сгрея в истински гореща вана със сапунена пяна. Можех единствено да продължа напред, независимо от това колко неудобства има в това.

— Дали да не изляза вече от тази вода — казах аз, като усещах, че зъбите ми започват да тракат.

— Добре — каза Дейвид. — Да отидем да си вземем малко мляко и нещо за ядене.

Разтърках силно кожата си, докато пламна и нахлузих дрехите си като светкавично предрешващ се актьор. Вече навън, Дейвид ме прегърна силно, сякаш се бях дипломирала или нещо такова.

Всичките ми схващания бяха преобърнати наопаки... иначе казано всичките ми светски, обусловени схващания бяха пълен хаос. А новите ми възприятия ставаха все по-ясни и прости. Това, което бях изживяла, наподобяваше на сън, но не беше сън. По-скоро беше ново измерение.

Обгърна ме плащ от спокойствие, докато вечеряхме мляко и готвено при жената без зъби и нейните деца. Мачът от Лима гърмеше на къси вълни по радиото, прекъсван от съобщения за разпространяващи се бунтове в Уанкайо, на около час от тук в планината. Говорителят каза, че това били бунтове заради „инфлацията“. Хората хвърляли камъни и отпадъци във витрините на магазините, протестирайки срещу високата цена на живота. Дори тук, в Андите, хората нямаха средства да преживяват, защото надниците им не съответстваха на цените. Дейвид каза, че сигурно скоро ще се смени правителството — дали с преврат или не, но сигурно и това нямало да е от особено значение, защото проблемите отново щели да си останат.

Като излязохме навън да прекосим пътя до „хотела“ ни, беше тъмно. Препънахме се в някаква скала. Дейвид каза, че протестиращите използвани каменни блокове, за да възпрепятстват движението по шосето към Уанкайо, където неговите 100 000 жители вече имали полицейски час след девет часа. Скалите блокирали пътя на правителствените войски да се притекат на помощ.

Имах газена лампа, която излъчваше топлина с мирис на газ. Но все имах някаква топлинка в стаята, където влязох и рухнах на леглото. Студеният пръстен под миришеше на плесен и като се увих в пончото, се запитах колко по-възприемчива бих била за учене, ако ми беше по-удобно. Нужно ли беше да живееш в основни неудобства, за да научиш нещо основно?

— Е, хубаво — каза Дейвид, — приятни сънища. Почини си. Може пък да те видя на астрално ниво! — Той смигна и тихо излезе.

Втречих се в сребрилата част на лампата, докато ме заболяха очите. Лежах на импровизираното легло, заслушана в тишината на

каменната планина. Чувах навън прасетата да грухтят.

Мисълта ми се въртеше, подскачаше и пълзеше вътре в себе си. Бях изтощена. Имах желание да напусна себе си. Дали не ми се искаше да избягам, да се скрия и да забравя всичко, което бях изживяла тук? През целия ми живот съм била грабител — исках да изпитам, докосна, изживея всичко, което ми беше възможно. Не можех да си представя, че ще престана все да драскам към нещо във всекидневния си живот. И все пак, наистина ли исках да се върна в стария си живот, в познатата агония да търсиш цел и смисъл, в страховете ми, ревността, борбата да се втурваш към всичко, което е истина в действителността? Дали жадувах да си върна отново всичко, което ме правеше нещастна или възторжена, просто защото ми е познато? Дали вече щях да бъда в състояние да се уповавам на вярата, че животът и действителността са просто това, което мога да видя, докосна или чуя? Че смъртта е смърт и просто краят? Исках ли да се върна към „вдъхващото сигурност“ чувство, че нищо не заслужава доверие без доказателство?

Чух леко почукване по стената, която разделяше моята стая от Дейвид.

— Отпусни се, Шърли — Дейвид шепнеше високо със смях в гласа. — Чувствам мозъка ти и не ми позволява да заспя.

И аз се разсмях.

— Ти ме натресе в това — казах аз, загледана в сивата стена до главата ми. — А сега се оплакваш, че те държа буден.

— Опитай се да заспиш. Имаш нужда.

— Нали. А как? Как да заспя, като знам, че ще живея един милион години? И дори не съм сигурна дали това ми харесва особено.

— Концентрирай се.

— Над какво?

— Над твоята златна мечта, помниш ли?

— Да, спомням си.

Само дето не помнех. Изобщо не ми хрумваше нищо, което можех да нарека моята златна мечта. А това бе по-тежко от всичко друго.

ГЛАВА 25

„... и сега целият ни живот, от раждането до смъртта, с всичките му сънища не е ли на свой ред също сън, който ние взимаме за действителния живот — действителност, в която не се съмняваме, единствено защото не знаем нищо от другия, по-реален живот? Нашият живот е не друго, а един от сънищата на онзи по-реален живот и затова той безкрайно, до най-последния, най-реалния живот е животът на Бога.“

Лев Толстой,
„Писма“

Прекарах следващите няколко дни в разходки и размисъл. Понякога Дейвид идваше с мен, понякога не. От време на време изпитвах желание да си отида у дома, отново в Америка, отново в привичността на предишния ми свят, с бързия му ритъм, с шумните отношения, с нереалистичната му романтика и цялата онази суетня без никаква видима цел — събития, новини, изкуства, филми, хитове, провали, пот, непосилна работа, черен хумор, надпревари, нови моди, печалба, цветна телевизия и успех. Липсваше ми всичко това. Свикнала бях с него. Бях успяла да оцелея в пъстрата му бъркотия и ми липсваше. Но пък и не исках повече да се чувствам неудовлетворена в този свят. Гледах беззъбата жена как пере дрехите си, като ги газе с крака. Излизаха чисти. Дрехите, имам предвид. (Сигурно и краката). Това исках да направя и с живота си... да тъпча по него, докато излезе чист. Можех ли да се върна вече към предишния си свят? И дали нямаше да бъда двама души? Всъщност не бях ли повече от една личност? Спрях и тук се разсмях. Това беше целият урок, май. Аз съм

всички онези хора, които някога съм изживявала. Сигурно и по-рано съм преминавала неведнъж през варианти на тази главоблъсканица.

Дейвид ме наблюдаваше как преминавам през тези емоционални изпитания със спокойно разбиране.

— Аз трябваше да мина през същите неща — каза той един ден, седнал на скалата и загледан в една планинска маргаритка. — Просто „опознай себе си“, помниш ли? И в теб самата е вселената.

Една вечер, след като хапнахме в сградата ХРАНА той ме попита дали искам да погледаме малко небето. След храната се бяхме затоплили и тя ни беше подсилила срещу студа.

— Хайде да опитаме — каза той. — Ако е прекалено студено, ще се приберем. Тази слама държи доста топло, ако се заровиш дълбоко.

И така, поехме. Взехме лопатата на един от дъвчещите кока мъже и изкопахме доста дълбока яма в меката земя точно зад нашия „хотел“. После струпахме отгоре още слама. Изглеждаше достатъчно топло за релаксация. А щом си помисля, че ми е топло и ми става топло.

Дейвид се загледа в небето. Изражението на лицето му беше изпълнено с копнеж.

Лежах в сламата и се питах с какви ли чувства ще си спомням за Перу, когато си замина. Имах любопитната склонност да изпитвам носталгия по всяка страна, в която съм била — дори по Съветския съюз, който не ми бе харесал особено. Винаги като отидех на ново място, в мен пламваше някаква искра и когато заминех, то обикновено ме преследваше в спомените ми. Питах се в колко ли страни съм живяла в предишните си животи. Не разбирах защо не мога да си спомня.

Звездите изглеждаха само на две-три педи над главите ни. Леко потреперах, но величието на гледката правеше тръпките ми нелепи. Дейвид лежеше неподвижно до мен. Гледахме небето около час.

После погледнах Дейвид.

— Радвам се, че дойдохме тук — казах аз. — Благодаря ти.

Скоро след това заспахме. И да са минавали космическите чинии, те така и са си останали без контакт с нас. Имахме нужда да си починем. Събудихме се с изгрева и се разходихме около два часа по росните ливади. Почти не разговаряхме. А и по-късно, докато ядяхме питките с топло мляко, разговорът ни се въртеше около това колко успокояващо е, че никой или нищо не умира. Следобедът се

поразходихме още малко... нагоре-надолу по склоновете на планината и покрай река Мантаро. По пътя си купихме кисело мляко. Тичахме и подскачахме. Нагазвахме в студената река и се пръскахме с оранжевата вода. Чувствах се напълно и изцяло в настоящето и когато в късното следобедно слънце подремнах, изтегната в топлата трева, съзнанието и сърцето ми имаха чувство, че нежни вълни от течна кадифе се диплят по мен и под мен.

Започнах да чувствам (а не толкова да мисля), че гледам по нов начин на живота и себе си. Имах чувство, че се отказвам от едно старо аз. Едно аз, което бе смятало вината, ревността, материализма, сексуалните предразсъдъци и съмнението за част от човешкото съществуване. Някога се бях примирила с проявата на тези чувства и възгледи, смятах за резонно да им се покорявам, а сега трябваше да надмогна това покорство и да навляза в нов вид светоглед, който изискваше от мен не само да изкупвам негативните неща, но и ми създаваше убеждението, че не го ли сторя, ще трябва да заплатя това измъкване със собствената си карма по-късно. Щом животът ми явно нямаше да свърши, когато умра, значи ме отпращаше със справедлив шамар във вечността. Така че спокойно можех да започна отсега. Подобно схващане бе доста чуждо на всичко, което си бях представляла. Замислих се за живота и отношенията ми в другия мой свят.

Спомних си внезапното откровение на Джери един ден, когато каза, че съм го идеализирала до такава степен, че той със сигурност не би могъл да живее според очакванията ми. Това било моят начин да програмирам така отношенията, че те положително нямало да вървят. Романтичните идеали водели до това — те правели живота невъзможен за живеене — все едно дали реалистично или другояче — защото било невъзможно да се задържиш на нивото на романтичните идеали.

Улових се, че мисля за Джери по различен начин. Гледах на него по-обективно. Много по-реалистично и от *неговата* гледна точка.

С Дейвид бяхме говорили за това, макар изобщо да не бях споменала Джери по име. Но Дейвид ми помогна да разбера собствените си чувства. Докато разговаряхме, започна да ми се прояснява, че аз винаги съм използвала моите любящи, закрилнически, пашкулни отношения с мъжете, за да *потувам себе си*. За да не си позволя да бъде истински свободна и неограничена, аз изплитах

паяжина от успокоителна сигурност около себе си и мъжа в живота ми. За мен *ние* беше по-важно от *аз*. В името на любовта аз се пазех от собствения си потенциал.

С Дейвид изминавахме по цели километри всеки ден през житните поля или покрай река Мантаро. Сядахме да гледаме слънчевите изгреви и залези. Когато ме надвиеха моите съмнения, разговарях с него и той ми напомняше да анализирам причините за тях, състоянието си, противоречията си и че мой избор е да скъсам оковите, за да навляза в нова свобода и познавателен процес.

Седяхме в спокойно слънчево настроение на някой хълм или в пенливите серни води и той отново и отново се връщаше на разговорите с Майян.

Веднъж тя му говорила за нуждата на всички жени да вярват в себе си като жени, нуждата им да са уверени. „Въпреки вече постигнатата независимост в Съединените щати, жените имат право да бъдат дори още по-свободни и независими“, казала тя. „Никое общество не може да функционира демократично, докато жените не бъдат приемани като равни във всяко отношение и особено като *равни на себе си*. А това не можеш да постигнеш по никакъв друг начин, освен със собствените си усилия. Душата на човешките същества и особено на жените са привързани към Земята чрез домашния уют, мястото и една ограничена любов и докато не се научите да скъсвате тези вериги в името на по-висше знание, вие ще продължавате да страдате.“

Тя напомнила на Дейвид, че жените са по-умни от мъжете, което той повтори с безизразно лице. Явно бе възприел Майян на сериозно.

В друг разговор тя окачества науката като прислужница на Бога. Но науката на Земята била толкова напреднала технологически, че изпреварила възможността ни да се справяме с нея — до такава степен, че техниката започнала да застрашава живота; че ние наистина трябвало да демонтираме всички наши ядрени инсталации и да съсредоточим изследователските си средства за разрешаване на проблема с опасните технологически отпадъци от всякакъв вид. Техниката сама по себе си не била нещо лошо, въпросът е как и за какво я използваме: за пример тя посочила слънцето като неизчерпаем източник на енергия, която трябвало да се научим да „съхраняваме“ и

използваме. Едва тогава науката — посредством технологията — би служила едновременно и на човека и на Земята.

Майян непрекъснато подчертавала, че от всичко в космоса нищо не се ценяло така високо, както отделната жива душа, а в стойността на отделната жива душа била стойността на целия космос. Тя казала, че човешкият вид следва спирално развитие нагоре и макар да ни изглежда, че не напредваме, това всъщност не е вярно. С всяко прераждане и след всеки живот човешкият вид се озовава на по-високо ниво, независимо дали го разбираме или не. И още — казала тя, — прогресът на всяка индивидуална душа се отразява на механизма и движението на целия космос, именно защото всяка индивидуална душа е от такова голямо значение.

Тя казала, че човекът е склонен да свежда познанието до схващанията на своя собствен разум, че на нас ни е трудно да разчупим рамките на собствените си понятия и да позволим на въображението си да направи квантов скок в други измерения, преодолявайки границите, наложени ни доживотно от структурното мислене.

Намирахме се в Андите вече от две седмици и половина. Изглеждаха ми две години и половина. Да кажа, че се бе променила гледната ми точка — то си беше явно. Чувствах го във всяко нещо, което мисля. Усещах как сякаш собственият ми потенциал се разгръщаше. Да можех само да задържа това и когато се върнех на земята!

Веднъж на няколко дни ходехме в Атаура за батерии, хартия, химикалки и просто да позяпаме човешката навалица. Не виждахме никакви вълнения, но навсякъде имаше полиция. Когато пазарувах в малкия, пращен дюкян, плодовете и зеленчуците не бяха пресни, а цените бяха безбожни. Петдесет и девет цента една ябълка. Малки магнетофончета струваха 450 долара, а цените на останалите електроуреди биха били прекалени дори за една процъфтяваща икономика: нищо чудно, че навсякъде се зараждаха вълнения. Цените бяха астрономически, а заплатите ниски. Забелязахме няколко американци, предимно студенти, на обиколка из Андите.

На неделния пазар хората идваха в Атаура от стотици километри да продават стоката си — от стари грамофони до кози. Хапнахме ориз

с боб, без да ме е грижа, че може да получа киселини от лука, наръсен отгоре. И сега продължавахме да чуваме хората в магазини и ресторанти да говорят за НЛО. Дейвид превеждаше и явно всеки човек имаше свой опит с НЛО и описваше или кораб с формата на пура, от който излизат чинии, или само чинии.

Почти всеки от тях имаше своя история за Ледените върхове Уайтапаляна. Те понякога изглеждали като озарени от „небесни светкавици“ или над тях се виждали формации от кораби. В разказваните свидетелства не се забелязваше особен страх, а по-скоро страхопочитание. И всеки, който бе виждал НЛО, вярваше, че корабите принадлежат на същества от космоса.

През последния ми ден в Андите седнахме на едно вредно за мен кафе. Трябваше да пътувам от Лима за Ню Йорк в шест часа на другата сутрин. Загледан в Ледените върхове, Дейвид стана, извади една маргаритка от вазата на масата, сложи я зад ухото си и отиде да си купи испански вестник. Видях, че лицето му помръкна, докато четеше заглавията.

— В Ню Йорк имало голямо спиране на тока — каза той, — и много хора се възползвали, за да се „самообслужат“ в магазините.

— Да се самообслужат ли?

— Да грабят — каза той.

— Боже мой — казах аз, — а имало ли е ранени или убити?

Той зачете по-нататък.

— Не, просто системата се издънила. Както и навсякъде другаде. Сега ще се вдигне голяма врява за повече законност, ред и отново големият проблем ще се окаже расизма. Предполагам, че така ще стане, защото повечето хора, участвали в пазарната фиеста, не били бели.

В мислите ми проблесна моята приятелка Белла Абзъг. Сигурно в момента бе в разгара на предизборната си кампания за кмет. Попитах се дали ще спечели и дали е останала в Камарата на представителите. Тя загуби борбата за Сената с половин процент и повечето хора смятаха, че има големи шансове за кмет.

Разказах на Дейвид за какво мисля, колко обичам Белла и колко вярвам, че ако спечели, тя би била много ефикасна.

— Тя и на мен ми харесва — каза той. — С Белла винаги знаеш къде си. Дори бих казал, че хората, които не харесват Белла, са хора,

които и на мен не ми харесват.

Кимнах, мислейки за нейната силна личност и как можех да ѝ помогна в кампанията, ако бях в Ню Йорк.

— Боже, чудя се дали Белла наистина ще победи — казах аз. — Питам се дали либералното крило на Демократическата партия в Ню Йорк отново ще се отцепи или този път ще ѝ позволят да спечели.

Дейвид дъвчеше маргаритката си.

— Искаш ли да питаме някого?

— Какво имаш предвид? — попитах аз.

— Ами, има тук една жена, която е много известна ясновидка. За моите неща направо ме изуми. Хайде да отидем и да я питаме за Белла.

— Какво пък, дявол да го вземе — казах аз. — Макар че много добре ще разбере какво ме чака, щом се върна в Ню Йорк.

Дейвид шофираше и стигнахме в покрайнините на градче, сгушено в склоновете на планината. То беше скромно и къщите му бяха с бяла мазилка. Покрай стените растяха диви цветя.

Отвори ни младо момиче и поздрави Дейвид, сякаш го познаваше. Той обясни, че бихме искали да видим майка ѝ. Тя кимна и каза, че майка ѝ цяла сутрин се занимавала със санскритските текстове.

— Санскритски ли? — удивих се аз. — Какво общо може да има една перуанка в Андите със санскрит?

— И тя самата не разбира — отговори Дейвид. — Никога изобщо не е учила санскрит, не знае как се чете и пише този език, но като влезе в транс, автоматичното писане просто изтича от пръстите ѝ. Нещо подобно на начина, по който Мохамед е записал Корана, макар че е бил неграмотен.

— Искаш да кажеш, че нещо като вътрешен глас я вдъхновява да пише неща, за които тя нищо не знае?

— Да — отговори Дейвид. — Тя казва, че няма никакъв контрол над това. То я командва, при това в най-невероятни часове. И така тя се озовава, дори на тъмно седнала да пише дълги пасажии от духовно учение на език, който не познава.

— Проверявана ли е автентичността на тези пасажии?

— О, разбира се — отговори той, — тя е известна като един от най-видните експерти по санскритски на света, но никой не разбира как. Историци и езиковеди от цял свят, които се занимават със

санскрит, установиха, че това, което тя пише, е автентично. Тя казва, че не ѝ е нужно да го разбира, стига ѝ, че помага на хората.

Изчакахме в чист, спартански коридор да дойде Мария.

Когато тя се появи, бях поразена колко обикновен вид на дребнобуржоазна перуанка имаше. Над широките ѝ бедра беше провиснала басмена рокля и тя се поклащаше като ходеше с протритите си пантофи, подпетени и разкривени. Лицето ѝ беше открито и приветливо, а косите ѝ носеха останки от някогашно трайно къдрене.

Тя поздрави Дейвид с прегръдка и като ме улови за ръка, въведе ни в добре поддържана всекидневна с масичка за кафе със стъклен плот и мебелировка от клона на „Сиърс и Робък“ в Лима.

Тя говореше само на испански, а Дейвид превеждаше.

— С какво мога да ви бъда полезна? — попита тя.

Дейвид ме погледна.

— Искаш ли да я попиташ за Белла?

— Да.

Разказах отново основните неща за Белла и той преведе на Мария.

Тя протегна ръка и каза:

— Може ли да поддържа нещо, което носите непрекъснато, моля?

— Защо? — попитах аз.

— Имам нужда да докосна вибрациите на вашата енергия.

Вдигнах ръце и свалих медальона с диамантеното сърце, който носех по време на снимките за „Повратна точка“ и от тогава не се разделях с него.

Мария взе медальона в дясната си длан и го погали със затворени очи, изглежда, за да „усети“ вибрациите му.

— Вие сте добра приятелка с въпросната жена — каза тя.

Кимнах.

— И тя се състезава да спечели лидерски пост във вашия град, Ню Йорк. — Тя по-скоро правеше констатации, отколкото да ме пита.

Пак кимнах.

Мария отвори очи.

— Не — каза тя. — Не я виждам да печели това състезание. Вместо това виждам един мъж с плешива глава и дълги пръсти.

Погледнах смутена Дейвид. Не знаех за кого може да говори. Тя явно не познаваше изобщо политиката в Ню Йорк и боравеше с някакъв друг вид образи.

— Сигурна ли сте? — попитах аз. — Би трябвало да има някаква грешка. Не зная кого описвате, а познавам хората, които са се кандидатирали. Нещо не съвпада.

— Тази личност още не е представила кандидатурата си — отговори тя.

Усетих как капка пот се стече под мишниците ми и смених темата.

Попитах я за филмите, които може да правя. Тя каза, че вече съм направила един много добър, който ще спечели награди, и бил много красив, защото бил от света на балета („Повратна точка“ още не беше пуснат на екраните).

За миг замълчах.

— Виждам също един мъж да стои до прозорец — продължи тя. — Гледа в бял сняг и осъзнава, че за вас е невъзможно да бъдете с него.

Примигнах и тихо се покашлях.

— Той много мисли за вас, но не може да види ясно по какъв начин да бъде с вас. Надявам се, разбирате какво имам предвид.

Не исках да говорим повече за мен.

— И какво още за Белла? — попитах аз.

Мария ме погледна с тъжни, кръгли очи.

— Тази жена няма да спечели — каза тя. — Тя дори няма шансове да спечели. Ще победи един плешив мъж с дълги пръсти, когото все още никой не взема предвид.

Изправих се до Мария. Тя явно имаше да върши и други неща. Благодарих ѝ. Тя беше сърдечна и тъжна. Закачи медальона на шията ми и каза, че ще се радва да ме види пак, ако искам. Прегърна ни и ние си тръгнахме.

Бях смутена от нещата, които бе казала — главно защото изглеждаше толкова сигурна.

— Как може да е толкова категорична? — попитах Дейвид, като тръгнахме към колата. Ръмеше лек дъждец и бавно превръщаше планинското градче в кална маса.

— Не знам — каза той. — Но почакай и ще видиш. Може и да греши. Но това би било нещо много рядко. — Той потрепери и отвори

колата. Влязох с него, като не бях в състояние да измисля какво да кажа. Той запали и потеглихме към Лъокляпампа.

Дейвид мълчеше, пък и не исках да попреча на мислите му, но се запитах каква беше тази нишка от „съвпадения“, която бележеше разрастването на това много особено и скъпо приятелство помежду ни. Всяка дума, която казваше той сега, придобиваше скрит смисъл. *Защо* бе дошъл той на първото място? Той не печелеше абсолютно нищо от това, че ме познава — всъщност, преди десет години той бе дошъл и заминал като непознат, само бе оставил масайските камъни, явно за да напомнят и на двамата ни, че това не е било случайно.

Помислих си за всичко, което бях научила благодарение на него... авантюристичното чудо с неговата Майян, която и да е била тя... духовният свят, с който тя и той ме бяха запознали... напомнянето, че големите загадки на света съществуват, за да ги разгадаем, стига само да се вгледаме в тях... за книгите, които Дейвид ми бе предоставил да чета... за десетките хора тук, за които НЛЮ беше нещо съвсем обичайно. Опитах се да свържа всичко заедно — сеансите с Амбрес, Макферсън и Джон, разделени от цели светове, но говорещи едно и също... постоянната връзка между Бог и дух, любов и карма, други светове и Космическа справедливост, доброта и духовно просвещение, Иисус и летящи машини, Златното правило и развити цивилизации, „богове“, които идват в огнени колесници, и хора в цялата история на човечеството, които правят необясними чудеса.

И всичко това не почваше ли да оформя някакъв смисъл? Може би хората са част от един всеобхватен космически план, който се осъществява от хиляди години? Възможно ли е дори хората, които твърдят, че са пътували с космически кораби, да казват истината — нищо, че историите им завършваха в списание „Нешънъл инкуайърър“? Не, това вече ще е прекалено много... Но какво щях да правя аз с всичко това? Затова ли бе дошъл в живота ми Дейвид? Той бе казал, че бих била способна да рискувам престижа си, стига само наистина да вярвам в това, което бях научила. Но освен това бе казал, че хората не биха се усъмнили в истинността му, стига да усещаха, че съм искрена. Да, бях искрена. Обаче изпитвах ужасно хлъзгавото чувство, че не съм сигурна в какво всъщност съм толкова искрена.

Пътувахме към Лъокляпампа. Помислих, че трябва да си опаковам багажа много бързо, за да се порадваме на залеза, преди да

замина за Лима. Но когато пристигнахме, един перуанец в униформа ни чакаше пред хотела. Дейвид се обърна към мен и ми каза:

— Един мой приятел ще те откара през планината. Той не говори английски, но може да се разчита на него. Ти взимаш самолета за Ню Йорк. Аз ще поостана още малко тук.

Стомахът ми се сви. Доплака ми се.

— Почакай — казах аз, — просто така ли — аз заминавам, а ти оставаш тук? Искам да говорим още. Защо оставаш?

Той ме погледна.

— Аз не трябва да се връщам. А ти трябва. Това е всичко. Просто размишлявай за всичко, което се случи през последните седмици. Осъзнай го бавно. За теб това е едва началото. Имаш нужда да останеш известно време сама. Струва ми се, че е по-добре да се върнеш в реалния си живот, просто за да се приземиш. Имаш записките, лентите, милион книги за четене и изследване. Занимавай се с тях. Ти много размишлява и научи много. Сега за теб е по-добре да продължиш самостоятелно.

Сълзите преляха от очите ми. Не знаех какво да кажа. Той взе ръката ми.

— Погледни това небе — каза той. — Това свобода ли е и това свобода ли е? Сега тръгвай да си приготвиш багажа.

В студената тъмна стая се опитах да релаксирам за последен път. Докато тъпчех дрехите, лентите и записките в куфара, закопнях за още една минерална баня. Нямах да чуя груктенето на прасетата в планинската тишина тази вечер. Нямах сутринта да си измия зъбите в оранжевата вода. Нямах вече да се разхождам следобед из планината. Нямах да бъда вече с Дейвид. Всъщност не бях мислила истински за бъдещето и то ме връхлетя ненадейно.

Като свърших опаковането на багажа, излязох в залязващото слънце. Беззъбата жена чакаше до плимута и държеше моя часовник пръстен. Погледнах Дейвид: той сви рамене и се усмихна. Взех часовника, поставих го в дланта на ръката ѝ и затворих над него пръстите ѝ. Кимнах и се засмях от явната ѝ радост, после се обърнах към Дейвид.

Той докосна съвсем лекичко брадичката ми и я поклати. Аз взех ръката му в двете си длани и здраво я стиснах.

— Трябва ли да тръгвам сега? Просто така ли? Просто да замина?

— Да. — Като държеше ръката ми, той ме заведе до моята страна на плимута. Огледах обагрените в пурпур планини. С една ръка той притисна раменете ми, докато отваряше вратата на автомобила. — Ще се видим пак. Обещавам ти. Вярвай ми. Не забравяй, че сме били заедно през много животи, нали?

Поколебах се и се помъчих да не заплача. Влязох в колата, докато неговият приятел слагаше куфара ми на задната седалка. Дейвид затвори вратата и се наведе към мен.

— Обичам те — каза той. — И помни: нищо не е по-важно от любовта.

Усетих в гърлото си едно непоносимо кълбо. Почти не можех да проговоря от страх, че няма да се овладее.

— Да — запънах се аз. — Не разбирам, но аз също те обичам.

— Чудесно — каза той. — А сега потегляй. Това е всичко... и то е просто. Бъди себе си, не се страхувай и обичай света.

Приятелят му запали и даде газ. Тръгнахме си от градчето, което не беше градче. Не погледнах назад, но усещах, че Дейвид ми махаше, застанал с леко приведено ляво рамо и ни гледаше като заминаваме.

„... какво прекрасно задълбочаване на емоционалната сила може да се постигне, като се признае идеята за предишно съществуване... ние научаваме, че сме живели само на полукълбо, мислили сме с полумисли, че имаме нужда от нова вяра, за да съединим минало с бъдеще над великия паралел на настоящето и така да закървим нашия емоционален свят до съвършена сфера.“

Лафкадио Хърн,

„Кокоро“

Човекът, който шофираше, каза нещо на испански и аз кимнах, усмихнах се и изпитах облекчение, че не мога да говоря с него.

Опитах се да преодолеея буцата в гърлото си, като поглъщах жадно познатия пейзаж. Пътят се виеше надолу по Андите покрай миньорски градове, стада лами, покрай жени с широкополи сламени

шапки, край табелата за НЛО до железопътния прелез. Въздухът ставаше все по-прашен, не толкова рядък, по-плътен и лесен за дишане, но не така опияняващ. В гърба ни слънцето се спускаше зад планината. Насреща по стръмния, виещ се път пъхтяха празни камиони, които на другия ден щяха да слизат, натоварени с въглища, желязна руда и камъни.

Съзнанието ми гъмжеше от образи: пенливата сярна вода, топлата, хилава планинска тревица, оранжевата река, планинските селяни, които дъвчеха листа от кока, за да имат сили, разтърсващите разговори с Дейвид в слънчевата светлина. Задряхах.

Събудих се от раздрусване в дупка по пътя. Нощта вече се бе спуснала напълно и перуанските звезди проблясваха като късчета нисколетящ кристал. Перуанският ми шофьор продължаваше да кара равнодушно.

Като наближихме Лима, изпитах чувството, че навлизаме в някакъв свят от миналото. Опитах се да не гледам. Покрай пътя бяха разположени незаконно построени колиби и бараки. Хора се шляеха безцелно, фабрики бълваха мръсен дим в и без това мръсния нощен въздух. Над града бяха надвиснали облаци — мокри, плътни и гнили, те помрачаваха сияйната красота на другия свят горе.

Потреперих и си облякох коженото сако, за да се приготвя за Ню Йорк. Човекът спря пред летище „Вариг“ и ми помогна за куфара. Благодарих му и се отказах да му дам бакшиш. Ръкувахме се, той се усмихна и подкара старата таратайка, която ни беше служила за нещо като дом в планините.

Минах през контролата и отидох направо в самолета. На два часа път от Лима, на височина над 10 000 метра, видях на хоризонта електрическа буря, която изглеждаше като че ли Царството небесно се разтърсва. Светкавиците озаряваха небето до бяло, като в ослепителна дневна светлина, докдето поглед стигаше. Колосалната мощ на електричеството ме караше да се свивам на седалката с чувството, че съм незначителна като бълха. Нищо не изглеждаше така могъщо като природата. Освен, както казваха Дейвид и Майян, Джон, Амбрес, Макферсън, Кат, Кейс (и много, много други вече), този още по-могъщ *колективен* човешки разум, тази безкрайна мрежа от енергия, наречена човешко съзнание и изплетена от общата енергия, която хората

наричат „души“. Струваше ми се, че пред мен има за изследване безкрайни светове. И аз исках, наистина исках да ги познавам.

Може би никога няма да може да се докаже физически дали душата съществува или не. Не бях сигурна дали това изобщо има значение. Може би действителността е само това, което човек я смята, че е. Това би направило реални всички възприемани действителности. Може би това беше урокът, който научавах — да се научиш да *мислиш без ограничения...* да вярваш, че всичко е възможно... да вярваш, че човек може всичко, да се рее навсякъде, да *стане всичко*. А по силите на всеки от нас е да познае отново тази реалност.

Може би човешката трагедия е, дето сме забравили, че всеки от нас е Божествен. И ако проумеем това, ще можем да прогоним страха от живота си. А като прогоним страха, ние ще прогоним омразата. И нещо повече. Заедно със страха, ние ще се отървем от алчността, войната, убийствата. Страхът е коренът и кръгът, в който се върти нашият живот — страх от провал, страх от болка, от унижение, от самота, от обвързване, от самите себе си, страх от смъртта и в последна сметка страх от страха. Страхът сам по себе си е коварен, покваряващ, той се процежда от една точка на нереалността, за да се просмуче в живота на всички ни. И може би нашето вярване, че има смърт, е най-тежката нереалност от всички. Ако успеем истински да осъзнаем, че никога не умираме истински, че винаги ни остава друг шанс, че никаква мъка, унижение, никаква загуба не са окончателни, пълни и завинаги, може би тогава ще успеем да разберем, че няма от какво изобщо да се страхуваме. Възможно е човешките същества да използват таланта си да усложняват всичко като извинение, за да избегнат отговорността да бъдат това, което всъщност от самото начало знаем, че сме — неограничени господари на собствения си божествен потенциал.

Седях тихо, напрегната, завързана с коланите за седалката — човешкият отговор на електрическата буря, която бушуваше около нас. Самолетът се тресеше и подскачаше рязко в тази смразяваща демонстрация на ослепителната, сурова мощ на природата, която се виждаше през всеки илюминатор. Това навън, което доскоро беше нощ, сега се бе превърнало в бурно наелектризирана дневна светлина — мълнии една след друга разкриваха облаци, цветове и някакъв астрален терен на токове и дъждове, които беснееха и се завихряха

около нашия малък самолет. Никой не проговаряше. Никой не викаше. Доколкото можех да забележа, никой и не плачеше. Нямахме избор. Мигове като този, помислих си, ни заставят да мислим и да разгърнем съзнанието си извън заучените неща. Именно мигове като този, може би прекалено редки и раздалечени един от друг, ни въздействат като катализатор, за да осъзнаем малко по-добре този вътрешен контрол, на който наистина сме способни. Никой в самолета не можеше да се бори срещу бурята. Никой не можеше да я победи. Никой не можеше да я разбере истински. Тя просто си е. И тази природна стихия ни свързваше заедно, ние споделяхме едно и също изживяване, без да проговорим нито дума.

Реших да релаксирам, започвайки от стъпалата. След това продължих отпускането през глезените, бедрата, раменете, ръцете, слънчевия сплит и гръдния кош. Получавах се. Започнах да се чувствам част от подскачащия, скърцащ самолет. Дишането ми се успокои. Сърцето ми престана да бие толкова бързо. Потта под мишниците и на челото ми се охлади. После спрях и установих, че съм овладяла страха си, като съм накарала съзнанието да овладее тялото... позитивно съзнание, настояващо да не се страхувам. А какво контролираше съзнанието ми? Можех да отговоря единствено, че това бе душата ми. Душата ми знаеше, че всичко ще бъде наред, каквото и да се случеше с тялото. Душата ми — моята собствена, подсъзнателна, индивидуализирана частица от универсалната енергия — вярваше, че е част от всичко, дори от беснеещата, съкрушителна буря вън... Душата ми знаеше, че ще оцелее, че е вечна, че продължава нататък и не е ограничавана от нищо в разбирането си, че и това е част от приключението, което наричаме живот.

Умиротворена и изтощена, аз заспах.

ГЛАВА 26

„Тогава преди изгрев аз се изкачих на хълма и погледнах пренаселените небеса.

И казах на духа си: Когато обхванем тази необятност, насладата и знанието от всичко в тях, ще бъдем ли тогава изпълнени и удовлетворени?

И духът ми каза: Не, но като се издигнем на това ниво, ние ще отминем и ще продължим отвъд.

Ти питаш ме въпроси и те чувам — отговарям, че не мога да ти отговоря, ти сам ще трябва да откриеш.“

Уолт Уитман, „Песен за мен“

Като пристигнах в Ню Йорк, веднага се срещнах с Белла. Тя имаше рожден ден и екипът от предизборната кампания ѝ беше устроил парти в Студио 54.

Белла знаеше, че съм била в Перу и ѝ казах, че съм медитирала в една хижа в Андите. Тя бе чела книгите ми и смяташе, че съм способна на всякакви смахнати авантюри. Във всеки случай моментът не беше подходящ за дълги разговори. Казах ѝ, че съм отпочинала добре в глинената хижа и тя се разсмя, въртейки очи, после се хвърли да обяснява предизборната си стратегия, просто за да се върне в познатата си лудница.

Следях внимателно за някакъв признак, който би потвърдил или опровергал думите на Мария в Андите.

Провалът на кампанията на Белла за кметския пост в Ню Йорк вече е история. Не се стигна дори до издигане на кандидатурата ѝ. Победи Ед Коуч, висок, плешив господин с дълги пръсти.

Съжалявам, че не бях задала на Мария повече въпроси.

След струпването на събитията, които доведоха до пътуването ми в Перу и след самите събития от Перу, започнах да водя живот под живота, видим за очите на повечето ми приятели. Правех филмите си, танцувах и пеех в телевизионните си предавания и обикалях на турнета с моето шоу на живо. Бях все още прилично активна в женските движения, политиката и човешките права, но всъщност предпочитах да пътувам и размишлявам.

Отношенията ми с Джери изстинаха и приключиха. При новите ми перспективи те наистина ми изглеждаха нещо от друг живот...

Обичах да пътувам, защото това ми помагаше да придобия поточен и обективен поглед към света, както и към себе си. Обиколих цяла Европа, Скандинавия, Югоизточна Азия, Япония, Австралия, Канада, Мексико и много градове из Америка.

И колкото повече пътувах, толкова повече неща научавах за духовните измерения на живота, в които все повече вниквах. Собствените ми убеждения се оформяха и затвърждаваха навсякъде, където ходех.

Установих, че теорията за усъвършенстването на душата чрез процеса на прераждането е станала част от нова епоха във философската система не само в Калифорния, но навсякъде из Западния свят. Това се проявяваше във всякакви случайни разговори. И всеки път, като се задълбочавах по-сериозно, откривах, че хората жадуват да съпоставят бележките за своите изживявания, свързани със спомените от предишен живот и осъзнаването на духа. Те обикновено стигаха до необходимостта да разговарят сериозно над тези теории с някого, който няма да ги сметне за луди. Някои от тези хора бяха просто обикновени граждани на своите страни. Обаче други имаха високо положение и влияние в политическите и журналистическите среди. Последните внимаваха да споделят тези свои вярвания само в тесен кръг и съжаляваха, че са принудени да го правят.

И все пак аз не исках да говоря само със себе си, както се получаваше. Имах нужда от спорове, критика, въпроси. Потърсих това първо в книгите, които четях, и открих, че най-скептични бяха тези, които най-сериозно вярваха. Не знам защо това ме изненада. Именно

хората, които придаваха голямо значение на духовността и по-висшето знание, най-често не искаха да бъдат мамени от мистификатори, шарлатани, самозвани пророци и салонни мистици. Установих, че изследователски експерименти са били провеждани определено във всички области на психическите феномени, понякога в период от много години.

Литературата на тази тема бе огромна — почти затрупваща — като стигаше назад във времето до древните шумерски клинообразни писмена по каменни плочи и през вековете — в египетските надписи, гръцките оракули, индуистките свещени книги, друидските предания, Ессенската литература, записите на тайни общества като франкмасоните и много други; по целия път до трудовете на Карл Юнг, та до днешно време — съвсем неотдавнашните изследвания на парапсихологията. Търсенето и позицията винаги бяха да се установи потенциала за разширено съзнание на човека, за да стане той способен да живее по-пълноценно и спокойно с и чрез духовното си измерение.

Освен книгите, които четях, аз разпитвах и много най-различни хора, за техните схващания и опит. Отново и отново най-силният предразсъдък, който срещам, здраво се коренеше в мисленето на тези, които смятаха сами себе си интелектуалци прагматици. Тези хора просто имаха нещо като коленен рефлекс само при споменаването на думи като медиум, астрално, духовно измерение и не можеха да надмогнат този свой условен рефлекс.

Скоро почнах да забелязвам и друг вид отхвърляне на духовните ценности, отхвърляне, което беше реална потребност у някои хора. Те се бяха примирили със света такъв, какъвто е, приели бяха чудото и радостта, които предлага животът на земята, приели бяха и ужаса, болката и страданието. Тези хора смело приемаха идеята като цяло с желанието и копнежа да преминат границата, обаче винаги от позицията, че този живот е всичко, което съществува. Едно допълнително измерение, което би могло — или не би могло — да се окаже ключово за техните беди или радости, за тях представляваше просто една допълнителна сламка, за която те не можеха и не искаха да се заловят. И това беше възглед, който можех добре да разбера. Колкото — толкова, в края на краищата. И все пак...

И все пак, където и да отидех, непрекъснато се натъквах на дълбока нужда от духовност и разширено съзнание, потребност хората

да се събират, да споделят енергиите си в нещо, което действа. Открих хора, правили опити, подобни на моите: интересуваха се от контакти с духове, спомени от минали животи, развиване на духовното съзнание и дори контакти с НЛО. Откривах, че духовни общности, подобни на Финдхорн, никнеха навсякъде по света. Аз самата съм посещавала и оставала в няколко.

Питах се дали навлизането в Епохата на Водолея (както я наричат астролозите и астрономите) не означаваше също, че навлизаме в една епоха на Любов и Светлина. Тези две думи именно най-често се използват, за да се определи чувството, придружаващо откритията на новата епоха. Някои от световните лидери говореха с духовни понятия — Пиер Трюдо насърчаваше човечеството за „съзаклятие на любовта“. Збигнев Бжежински говореше за „растящ копнеж по нещо духовно“ в един свят на техниката, където материализмът се бе доказал като нещо неудовлетворяващо. Значи духовният импулс не отминаваше дори политиката, както допусках. И този импулс за извисяване над материалното ниво на съществуване съвсем не беше нов.

Върнах се отново на американското трансценденталистско течение и прочетох още неща. Някои от хората, участвали в това движение, бяха Ралф Уалдо Емерсън, Хенри Торо, Бронсън Олкът (баща на Луиза М. Олкът, известна с „Женички“) и много други. Те са се бунтували срещу свръхинтелектуализма и линейния навик да вярваш само в това, което можеш да видиш и докажеш. Те намират това за ограничаващо и в последна сметка пагубно, защото в тези граници човешкият потенциал никога не може да се разгърне напълно. Те смятат, че реалната същност е невидима, неосезаема — но *не нереална*.

Всъщност, много интересно, но дори самата Американска революция е породена и подхваната от хора, чиято вяра в духовния свят е съставна част от живота им. Като препрочитах този период от американската история, установих колко много неща сме забравили и с колко *метафизическа* нагласа са били тези революционери. Нашите предци — Томас Джеферсън, Томас Пейн, Джон Адамс, Бенджамин Франклин, Джордж Уошингтън — всички те са били трансценденталисти.

Същността на тяхната вяра проличава още от Големия държавен печат на Америка върху доларовата банкнота, на която надписът гласи:

„Нов ред на епохите започва“, редом с третото око, което при това е изобразено на върха на Великата пирамида! Всички тези символи са били определени от нашите трансценденталисти — основатели на Съединените щати.

Залових се да чета повече за тези мъже и установих колко дълбоко са застрашавали старите порядки на времето с тяхното ново мислене. Трансценденталистите са черпели не само от квакерските и пуританските традиции, но също от германските и гръцките философи, както и от източните религии. Когато са ги обвинявали в пренебрежение към историята, те са отговаряли, че човечеството трябва да се освободи от историята. Те са вярвали, че всякакви наблюдения са относителни. Те са гледали през очите си, а не с очите си.

Всичко говореше, че *вътрешната трансформация трябва да предхожда социалната реформа*. Те постоянно подчертават нуждата от лична трансформация, но тъй като Американската революция навлиза в Индустриална революция, трансценденталистите се оказват все по-изолирани и погрешно разбирани. Съзнанието на американеца вече е завладяно от машините и технологията.

Те вече биват смятани за окултисти и започват да действат все повече само в своите собствени кръгове. Към края на XIX век най-лошите опасения на бащите — основатели стават реалност. Ние вече изцяло сме на пътя на материализма — нашето духовно наследство е смазано от индустриализацията, а историческите книги вече едва споменават нашите мистически начала.

Но, както по-пълно се разкрива в книгата на Мерилин Фъргюсън „Съзаклятието Водолей“, публикувана през 1980 година, духовната хранваща система на нашите предци оказва влияние над литературата и изкуствата.

Уилям Блейк, например, разглежда Американската и Френската революции само като първите стъпки към една световна духовна революция.

Точно както Блейк е бил повлиян от германските мистици, от писателя — философ Якоб Бьоме и от Емануел Сведенборг, така сега Блейк оказва влияние над писатели, художници и политици в следващите години: Натаниъл Хотърн, Емили Дикинсън, Хърман Мелвил, Джон Дюи, Торо, Ганди, Мартин Лутър Кинг — всички те

дълбоко вярват в метафизическото измерение, което в последна сметка ще обясни загадката на живота.

Четях ли четях и вече говорех по-свободно с хората за моя опит в духовното търсене. Мнозина други явно също търсеха равновесие между вътрешния и външния си живот. Много от тях участваха в сеанси с медиуми, търсейки отговори от „другата страна“.

Директори на киностудии, президенти на банки, журналисти, актьори и актриси, музиканти, писатели, домакини и съпрузи участваха в сеанси с медиуми, с каквито бях запозната и аз. Никой вече не оспорваше реалността на този процес. Те се съпротивяваха само на информацията, която получаваха — информация от минали животи, психологическа информация, информация за диети, медицинска и научна информация; информация за Атлантида, Лемурия, сътворението на космоса, извънземните... всичко, за което на човек можеше да му хрумне да попита. Духовните същества (не в тяло) ставаха техни приятели и довереници. Хората обсъждаха тяхната индивидуалност, хумора им, техните схващания, сякаш те бяха присъствали физически.

Като разговарях със стотиците хора, участвали в такива сеанси, установявах, че те се чувстват по-непринудено и открито един с друг, отколкото с онези хора в живота си, които не признават нуждата от духовност. Това не беше религиозно чувство. Ни най-малко. А просто изглеждаше, че да бъдеш без духовно съзнание е нещо като да си без ръце или крака. Някои имаха скептични въпроси. Но всички хора, с които съм разговаряла, просто продължаваха да ходят на сеанси. Те споделяха предсказанията, които са получавали там и които са се сбъждали. Разказвах ми как някои сведения от предишен техен живот са променили възгледите им в сегашния живот. Казвах колко празен им изглеждал живота на техни приятели, които не споделят търсенията им и как не могат да разговарят с тях в духовни понятия.

Те изобщо не бяха неразговорчиви, когато ги разпитвах, но всички споделяха, че им е много трудно да разговарят с хора, които не разбират. Те се движеха във всекидневния си живот със знанието и опората от това, че имат съмишленици, но намираха най-много щастие и радост главно в това, че постигат все по-близък контакт със собствения си духовен свят. Случваше се връзките и старите приятелства на някои от тях да се разпаднат, защото другите не

споделяли духовните им убеждения и ценности, а и те самите не можели да понасят повече циничните и интелектуални ограничения от миналото. Някои казваха, че им се налагало да водят двойствен живот — от страх да не уплашат хората, които обичат.

В същото време науката водеше своята собствена борба. Четох в „Ню Йорк Таймс“, че учените са се видели принудени да достигнат до теорията за „Големия взрив“, обясняваща създаването на Вселената. Изглежда сякаш теолозите се оказваха прави в края на краищата. Библията бе отправила предизвикателството и учените се видяха принудени да го признаят. Цялата вселена е била създадена наведнъж от колосална експлозия „в един миг от времето“ преди около двадесет милиарда години. Астрономическите, научните и библейските изчисления за *Началото* сега съвпадат, за огромно потресение на повечето учени, които намират това, меко казано, за много „дразнещо“. Вселената се разширява на някои места със скорост сто милиона мили в час. А това означава, че *има начало*.

Тогава учените поставят въпроса: „А какво е имало преди началото“. И сега те стигат до заключението, че „Трябва да е имало Божествена воля, която създава Природата от нищото“.

Така че е възможно теологическото обяснение да представлява отговора. Учените бяха в състояние да проследят произхода на човешкия род на планетата, химическите съставки на самия живот, образуването на звездите от първични мъглявини: обаче сега те се натъкват на непреодолима бариера. В една статия от учения Робърт Джастроу (директор на Института за космически изследвания „Годар“ към НАСА) се казва: „За учения, който е живял с вярата си в силата на разума, историята завършва като лош сън. Той е изкачил планини от невежество, вече всеки миг ще покори най-високия връх и когато изкатери последната скала, той бива приветстван от тайфа теолози, които си седят там от векове“.

Изглежда, сякаш целият свят се бе втурнал към конфронтация със самия себе си. През последните сто години ние постигнахме по-голям и бърз напредък, отколкото във всички предшестващи времена, и то предимно в областта на технологията, с която могат да се равняват само някои отделни научни дисциплини, които направо се взривяват от

нови открития. И този ускорен растеж е от доста дълго. Някои от хората, които живеят днес, си спомнят от детството си един напълно различен свят, когато животът се е движел със скоростта, нужна, за да отидеш до съседа си на гости; докато други, които също живеят днес, са израснали в епохата на телевизията и телефонните връзки — едно компютризирано поколение, което чете с трудност и пише несръчно.

Енергията, натрупана от ускорените открития по всички фронтове през този период, измени времето. Ние изживяваме нещо като разширяване на времето, нещо като причинената от адреналина разширена чувствителност, която се получава в мигове на остра криза: но това разширение, тази криза е в огромен мащаб, като ни конфронтира всекидневно във всеки аспект от живота ни. Нищо чудно, че все повече хора се обръщат към духовното измерение, търсейки онази цялост, която се е загубила във водовъртежа от енергия, вибрираща през живота им. Колкото по-напрегнат става животът им, толкова повече им е нужно да овладеят тази енергия.

Сега, струва ми се, това търсене, това чувство за духовно измерение, това обръщане към източник на вътрешна сила, са неизбежни, те са процес, в който човечеството настига само себе си, едно ускоряване на духовните открития, което започва да съответства на енергията от откритията в други области. Нещо повече, струва ми се, че духовното откритие е основен компонент, ако не искаме да бъдем дезориентирани от другите енергии, които освобождаваме. Ние имаме нужда от това центрирано спокойствие, вътрешна сигурност, която така релаксира и концентрира нашата виталност, че да можем да управляваме собствените си енергии, а не да ги оставяме просто да реагират с адреналинов отговор на външните дразнителни.

Тъй като моят духовен интерес и опит растяха, аз пишех все повече и повече на тези теми. Отначало предимно заради себе си. Това ми помагаше да си изясня какво мисля, а освен това винаги съм обичала да пиша за нещата, до които достигам. Това, което винаги съм обичала, сега придобиваше едно допълнително измерение. Целият ми живот започваше да ми се прояснява, но понякога се питах как ли биха откликнали читателите на това, което записвах на листа, ако изобщо някога го публикувах. (Засега нямах нужда духовни водачи да ми кажат каква би била реакцията на повечето от познатите ми интелектуалци — всички онези, на които дори личното приятелство не

би въздействало да смекчи позицията им. Нито пък аз бих могла истински да отстоявам своя светоглед пред тях. Но вече ми бяха омръзнали и бях уморена от задънени философии — а не исках да губя надеждата си за човешкия род.)

Колкото до мен „тук и сега“ бях стигнала до нещо като кръстопът. Все още имах да се справям с личния си страх да пиша за този материал от новата си гледна точка — на вярата. И какво може да стори човек, когато се конфронтира — макар и това да беше постепенна конфронтация — с разбирането, че животът, който е водил до този момент, е само *част* от истината? Никога не се бях спирала пред нищо, заради каквото и да било. И сега нямах намерение да го сторя. Поне доколкото се отнася до излизане пред публика. Бях участвала публично в политиката, изявявала бях публично отношението си към правата на жените, към социалните промени, към войната или това, което съм смятала за неправда. Аз съм *публична*. Такъв ми е характерът. Не съм свикнала да задържам в себе си това, което ме интересува или в което вярвам. Много съм размишлявала над това през всяка фаза от живота си. Бях израснала пред публика. Бях правила грешките си публично. Била съм права или крива публично. Смяла съм се и съм плакала публично, влюбвала съм се публично, писала съм публично, извинявала съм се публично и сега, предполагам, ще трябва да кажа какво мисля за човешката и извънземната духовност публично. Добре, така да бъде.

Разговарях за това с Белла, понеже имах навик да споделям с нея нещата, които имаха значение за мен. Отдавна ѝ бях разказала всичко, което бе станало в Перу. Тя знаеше, че продължавам да следвам новите си възгледи, че се занимавам с медиуми, лечители и медитация; чета класиката в тази област: посещавам центрове на екстрасенси и други подобни; и се опитвам да разширя и извися собственото си съзнание за измерения, които може би засега са извън способността ни за разбиране.

Опитвах се сега да обясня, че политическите решения, в търсенето на които тя участваше, изглежда стигат до същите провали, както в миналото и че може би е време всички ние по света да погледнем живота от друга перспектива. Седяхме в един денонощен

ресторант в Манхатън, след като бяхме гледали поредния филм с насилие и ужаси.

— Не можем да продължаваме така — каза аз. — Всички ние сме напласнени и се страхуваме. Всеки момент бихме могли да взривим планетата. От всяко положение животът изглежда се сгромолясва покрай нас, и единственото разрешение, което изнамираме, са повече закони, ред и повече военни разходи.

— Така ли? — каза тя с един от онези нейни пронизателни погледи. — Тогава ти какво разрешение предлагаш?

— Ами виж — поколебах се аз. — По начало, струва ми се, че всички ние сме станали роби на собствения си страх. Ние непрекъснато до такава степен очакваме да ни сполети голяма беда, че почти изпитваме чувство на задоволство, когато нещата тръгнат на зле.

Белла отпусна ръце в скута си и се втренчи в среднощната си салата.

— Да, добре — каза тя, — значи нещата вървят на зле. С това именно трябва да се занимават политиците.

— Нима те са толкова погълнати в цялата тази суматоха, че не намират време да измислят как да го предотвратят?

Белла сви рамене.

— За това не бива да се съди по повечето хора. Достатъчно си вътре в политиката, за да го знаеш. Добре де, но накъде биеш?

— Говоря за страха, Белла. Страх. Страхът от смъртта, страха от самоунищожение на човечеството; страх от бъдещето или страх, че няма да имаме бъдеще, защото за пръв път в историята ние в буквалния смисъл на думата сме способни да унищожим света; страх и от множество по-дребни неща като загубване на работата или на семейството ни, или на уважението на приятелите и съседите ни...

— Почакай малко. Напълно естествено е да се страхуваш — в някои случаи дори направо си е здравословно. Човечеството не би стигнало до там, където е, без страха.

— Добре, права си. Но в същия ред на мисли, човечеството не би стигнало докъдето е, ако винаги бе позволявало на страха да ръководи действията му. Не казвам, че е погрешно да се страхуваш, но е опасно да оставиш страха да управлява живота ти. Плюс много важния факт, че — за мен поне сега — повечето от тези страхове са напразни.

— Как така?

— Откровено казано, Белла, за мен, след като съм убедена в истинското съществуване на душата — имам предвид като реалност — всичко се промени. Това не е нещо, до което стигнах лесно. Но ето че стигнах до тук, сега, затова вярвам, че всеки има или по-скоро е душа, всеки е от божествен произход и е живял много животи преди и още много ще има да изживее.

— О, значи просто да си седим и да оставим всичко на космическия план или нещо подобно, така ли? — каза тя, като скръсти ръце.

— Не, не бих го казала по този начин. Мисля, че всъщност въпросът е да се отнасяш към самия себе си и към хората, с които общуваш, възможно най-внимателно и толерантно, съзнавайки, че каквото сме дали, такова ще ни се върне. И смятам, че всеки от нас трябва да започне от себе си, защото това е всичко, което действително е във властта ни, на първо място.

— Това означава ли, че се отказваш да участваш в политиката, движението за освобождаване на жената и всичко.

— Ни най-малко. Тъкмо обратното. Смятам още повече да участвам и се занимавам с тези неща.

— Тогава в какво е разликата.

— Разликата е в това как аз го чувствам. А аз гледам на всичко от нова перспектива — тази, която не включва страх. Защото именно страхът ни отчуждава — всички ни, от самите себе си и помежду ни. Толкова хора са равнодушни, апатични... Господи, ти сама знаеш каква борба е да накараш хората да отидат да гласуват. Дяволски много хора просто прекалено се страхуват, за да ги интересува или да повярват, че няма да е все едно, ако го сторят. Не разбират, че именно те самите не смеят да се заинтересуват; те сами се изключват от всичко. Вместо това прехвърлят вината на другите. Нещата винаги се свеждат до отделния човек. И все пак именно те сами, от страх, се изолират. Целият останал живот, на земята поне, процъфтява от „чувства“. Да чувстваш, да те интересува — това е най-важното измерение, което все повече ни липсва. И доколкото разбирам, невярващите в духа, душата, прераждането могат да започнат именно от тук — като позволят на въображението да им помогне да се заинтересуват; а дори и изобщо да не продължат по-нататък, светът пак би бил по-добър. Но това, в което истински вярвам, е, че всеки от нас може да се освободи от страха

просто като вникне чистосърдечно в собствената си духовност, като я опознае и като осъзнае на по-високо ниво, че ответният ефект ще бъде изумителен.

— Не разбирам за какво говориш. Дай ми някакъв пример — каза Белла. — Тоест, предвид днешното състояние на света, кой може да бъде пример за това?

Помислих за миг и почти неволно отвърнах:

— Например Ануар Садат или Мартин Лутър Кинг, Буда или Христос, майка Тереза или Ганди. Всички тези хора лично са вярвали в по-висшето космическо предназначение, което им позволява да стигнат до позитивна вяра в човешкия потенциал. Те обръщат особено внимание на позитивното. Сред тях са също Джеферсън, Торо, Волтер и много други.

— Да, но в какво, казваш, че вярват те? — попита Белла.

— В някакъв вид по-висша хармония; че са част от по-широк замисъл, който не е свързан единствено с опита ни от този живот.

— Това означава ли, че всички те са вярвали в прераждането?

Отпих от червеното вино, докато си припомнях всичко, което бях чела за бащите — основатели на Американската революция; за интереса им към мистични секти и учения, и към съществуването на душата.

— Не непременно — казах аз. — Но Джеферсън, Уошингтън и Бен Франклин — фактически повечето от хората, подписали Декларацията за правата на гражданите и изготвили Конституцията, са казвали, че искат да създадат нова република, основаваща се на духовните стойности. А тези стойности, в които те вярват, ни връщат назад чак до вярванията в индуистките свещени книги и египетския мистицизъм. Затова те слагат пирамидата като символ на доларовата банкнота — фактически доларът и Големият държавен печат са пълни с духовни символи, които водят далеч назад преди революцията. А всички тези предхристиянски вярвания са свързани с прераждането.

— Посочи ми изследвания.

— Ще ти покажа, разбира се. Споменавам това, защото те просто са нашите първи политици, а от днешните ни политици никой няма вид да познава изобщо произхода на нашата демокрация. Разбирам, че са се отклонили, защото всичко е такава бъркотия, но ако някой от тях се запознае с истинските замисли на нашите предци, ако успее да се

идентифицира с ранните принципи, това може да му повлияе как да гласува сега и на кои приоритети да отдаде най-голямо значение. Те дори биха успели да възпрат тази деструктивна посока, която сме поели.

Белла си запали цигара и натисна клечката в пепелника.

— Значи ти вярваш, че хората са част от по-широк план, отколкото повечето от нас смятат. Нашите идеи и възгледи са се отклонили от замисъла и затова толкова сме изпортили света, така ли?

— Точно така. Само дето не „повечето от нас“. Повечето от хората по света вярват в прераждането, в един по-широк план. А ние, от западния свят, пренебрегваме най-съществената част.

— И каква е тази съществена част?

— Предишните съществувания на душата — фактът, че сме живели много пъти и ще живеем още много пъти, според закона за причината и следствието.

Белла се замисли, дръпна си дълбоко от цигарата и издуха дима.

— Слушай, — каза тя, — аз съм възпитана в ортодоксалната еврейска традиция и не ми е чуждо дълбокото вярване в съществуването на душата. — Никога не я бях чувала да говори за това. — Обаче — продължи тя, — едно е да вярваш в душата. А друго е да вярваш в прераждането на душата. Може и да си права за това, което чувстваш и вярваш, но аз не мога да го приема. Обаче едно ще ти кажа — бих искала да мога.

Усетих, че очите ми се изпълниха със сълзи.

— Защо, Белла?

— Защото — продължи бавно тя, — тогава бих повярвала, че всичко ще се оправи от само себе си, дори аз да не правя нищо за това. Няма да ми е нужно да се боря толкова упорито, за да направя нещата по-добри. Може би аз имам нужда от предизвикателства. Но, мила моя, ако хора като мен не се борят да изпълнят своя дял, тогава просто може и да не се получи добре. Разбираш ли?

Издухах си носа.

— Предполагам — казах аз. — Да, всъщност, разбирам. Възможно е всеки от нас да има да играе собствена роля, но предизвикателства така или иначе ще има, струва ми се. Или може би в това наше време на теб ти е нужно така да го възприемаш. За себе си знам, че трябва да съм била множество различни хора в различни

времена. Затова се чувствам тъй у дома си на толкова много места по света. Обикновено имам чувство, че съм била там преди. И аз просто се уча да се доверявам на това чувство, което интелектът ми може да смята за нелепо. Важното е, че ако всичко това ми се случва на мен, значи трябва да се случва и на други. По някакъв странен начин може пък всички ние да се познаваме. Не ти ли се е случвало много пъти, като срещнеш някого, мигновено да познаеш в него това, което наричаме „сродна душа“?

— Да, наистина — каза Белла внимателно. — И според твоя възглед ти значи вярваш, че всички сме част един от друг — а същевременно и част от един по-широк план?

— Точно така. Там именно отиват обезпльтените същества. Ако аз съм живяла много пъти, тогава какво съм правила между единия и следващия живот, къде съм била? Ако енергията на душата ми отива за известно време в етера, както приемат мистическите текстове, тогава по какво бих се различава аз — от онзи период между два живота — от сегашния Том Макферсън, който казва, че е духовно същество, говорещо чрез Кевин? Тоест, може би има всякакви видове измерения на действителността, а земният план е само едно от тях.

Белла ме изгледа изпитателно.

— Опитвам се да разбера — каза тя, — как си попаднала във всичко това? Как стана всичко това? Знам, че и ти, и всички други известни и интелигентни хора, които вярват като теб, не се правите на шутове. Така че какво всъщност става?

Облегнах се назад в стола си.

— Не зная, Белличка. Може би животът е една космическа шега с нас. А ние я вземаме толкова на сериозно. Опитваме се да издаваме закони за морала, вместо просто да живеем нравствено, и навсякъде съдим всекиго, който мисли различно от нас, когато всъщност може би няма такова нещо като *една реалност*. Може би всичко е реално — земният план, астралният план, планетарният план, знам ли. От това, което аз съм научила, почувствала и чела, знам само, че не мога да го отхвърля. И защо да го отхвърлям? Щом толкова от най-великите умове, които тази планета е виждала, са вярвали в това, което аз едва започвам да проумявам. Затова смятам да продължа да изследвам, не само от любопитство, но и защото това ме прави щастлива.

Белла се усмихна.

— Добре, това мога да го приема. Но кажи ми, с какво всичко това всъщност променя живота ти? Точно това ме интересува.

Замислих се, опитвайки се да намеря думите, които да убедят моята приятелка. Накрая казах:

— Странно, Белла, но *знанието*, че действа закон за причината и следствието, ме кара дълбоко да осъзнавам колко ценен може да е всеки отделен миг от всеки отделен ден.

— И как става това?

— Нищо, буквално нищо, не е без значение. Всяка мисъл, всеки жест, всичко, което казвам и правя, носи със себе си една енергия, обещаващо позитивна. Някъде дълбоко в главата си аз непрекъснато съзнавам, че хармонията съществува като реална енергия, източник, от който мога да черпя. Съзнавам, че всяко нещо е имало причина да се случи; освен това, че каквото и добро да направя, каквато и радост да споделя, какъвто и принос да направя, дори това да е само да кажеш „Добро утро“ на някого, то някъде, някога се връща. Това не е въпрос на набиране на точки. Правя го просто защото на *мен самата* ми става дяволски добре от това, създава ми чувството, че живея в едно универсално *сега*. Всяка *сегашна* секунда става важна. Фактически, струва ми се, че мога да виждам по... какво... по един *цялостен* начин, че минало, настояще и бъдеще са взаимозависими и че те наистина са едно.

— И ти не се каниш да зарежеш всичко и да отидеш да медитираш в някоя хижа?

Засмях се.

— Не, обещавам ти, че няма. Нужно ми беше да се уединя, докато изучавах всички тези неща. Костваше ми цели години да стигна до тук. Но сега... ами... това е едно допълнително измерение, страхотна радост, извор на енергия за мен. Това означава, че мога да участвам със себе си повече, отколкото преди. Но сега вече не гледам на живота като на бойно поле. Обратното, вярвам, че той може да бъде рай и нещо повече — би трябвало да *очакваме*, че ще бъде. Това е за мен сега реалността. Като мислиш постоянно за негативното, ти просто подхранваш силата му.

— Но, скъпа моя, негативното съществува. С него трябва да се справяме, не мислиш ли?

— Разбира се. Но това, което искам да кажа, е, че голяма част от него съществува, защото ние го правим такава. Нужно е да вярваме в позитивната действителност тук, на земята, защото това вярване ще помогне да я направим такава. Ние имаме реалната сила да променяме. Виж, Белла, вземи за ориентир природата. В природата не съществува морал или съд. Да, наистина, животните убиват, но за да се нахранят, а не от омраза или за „спорт“. Не виждам природата да ни е осъдила за това, че я разрушаваме. Но това се връща, нали? Може би под друга форма? Така че същинският урок от всичко това е, че животът е вечен, независимо от това колко безразсъдно се държим. И вярвам, че душите, невидимите същества, са част от цикличната хармония на природата. Никоя душа никога не умира; тя просто сменя формата. И ако пожелаеш да мислиш по този начин, може да се окаже, че това е наука, а не мистика.

Сервитьорката дойде със сметката.

— Добре де — каза Белла. — Мисля, че ти никога не си могла да зарежеш нещо на средата, нали?

— Да, мисля, че не мога. И смятам, че това, към което истински се стремя, е да бъда цялостна. За пръв път в живота си започвам да разбирам какво всъщност означава да бъдеш цялостен. И особено когато това включва признаването на всичко, което *въобще* си бил и което те води до разбирането кой си сега. Не се притеснявам за миналото и не се притеснявам за бъдещето. Аз мисля, действам, живея за настоящето, което миналото е създало и което от своя страна създава бъдещето. То е — както Кришнамурти казва — всеки човек е вселена. Оpozнаеш ли себе си, ти знаеш всичко.

— О, боже мой — каза Белла, — това ли е пътят да станеш сенатор?

— Не зная. А да бъдеш сенатор по-добре ли е, отколкото да бъдеш себе си?

— Осъждате ли ме, мадам Природа?

Взех ръката ѝ и я потупах.

— Извинявай. Аз все още се уча.

Излязохме заедно в ялната манхатънска нощ. Погледнах нагоре и потърсих звездите, докато вървахме ръка за ръка. И двете мълчахме. Изминахме няколко преки, преди Белла да реши да вземе такси.

— Е, скъпа моя — каза тя, — може би има начин да се избегне катастрофата на света...

— Ей, Белла, знаеш ли етимологията на думата катастрофа^[1]?

— За бога, каква е? — попита тя.

— Ами идва от латинската дума *disastrum* и от гръцката дума *disastrato*. Разчленено, *dis* означава „отделям от, откъсвам от“, а *astrato* означава „звезди“. Следователно, някой, който е *disastrato*, означава, че е отделен от небесните тела, откъснат от звездите. И тогава той изживява това, което латинският език описва като *disastro* — катастрофа.

Белла погледна небето, после мен и примигна:

— Не мога да се оправя в тези неща — каза тя. — Поне толкова, колкото на теб са ти ясни.

Тя ме целуна. Гледах я, докато се качи на таксито и потеглиха по Второ авеню.

Върнах се пеш и по пътя се вглеждах нагоре, докато открия Полярната звезда, Голямата мечка, а после и Малката мечка. След това потърсих Плеядите, Седемте сестри. Спомням си, бях чела за Плеядите в Книгата на Йов. Спомних си за връзката с Плеядите в изследванията, които бях чела — там ясно се посочваше връзката им с Хеопсовата пирамида, инките, маите, американските индианци и индийците. Спирах пак да погледам грозда на Плеядите и се опитвах да си представя в понятни за мен величини колко ли са далеч всъщност тези звезди. Учените твърдят, че е невъзможно да се прекосят такива далечни разстояния — човек би умрял на преклонна възраст, преди да стигне до тях. Но не беше ли мисълта по-бърза от скоростта на светлината? Дали някога не ще е възможно да се пътува чрез проекцията на собствените ни мисли? Би ли могла мисълта да управлява и привежда в движение физическата материя? Може би това, в края на краищата, би било връзката между духовното съзнание и технологията — откритието, че силата на духовното съзнание е най-висша от всички. И като се научим да работим с нея, това би развило дори още по-висша технология. С други думи, ако се научим да развиваме духовната си мисъл, може би ще успеем да разполагаме телата си, където пожелаем.

Вървах към къщи, мислейки за всички човешки същества, които бяха така много част от моя нов начин на мислене. Помислих си за

Белла и какво означава тя за мен с нейната вдъхновяваща, предизвикателна личност, така последователно и твърдо решена да направи света по-добър.

Мислех си за Джери и неговите хуманитарни политически решения, за Кевин и сияйната му чиста вяра, за Кат и Анне-Мари и за моите приятели в Швеция, които ми помогнаха, като ми разкриха света на другата действителност. После си помислих за Дейвид и се запитах дали някога пак ще го видя. Погледнах за последен път звездите, качих се по стълбището, намерих камъчетата, които Дейвид ми бе предал преди години от масайския вожд: камъни, които бях подредила пирамидално, много преди да придобият каквото и да било значение за мен, дълго преди Дейвид изобщо да означава нещо за мен и да имам някаква представа кой е той. Погалих в дланта си тази пирамидална форма.

После седнах и започнах да пиша книга. Писах до пет часа сутринта.

Може би един ден ще направя пътешествие до Плеядите и ще видя какво има на обратната страна. Дали това би било така изпълнено с чудеса, както вътрешното пътешествие, което едва започвах?

[1] Disaster на английски. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.